

PRAKSISOVERSIGTER • SAMLET UDGAVE

Praksis inden for *kreditaftaler*

Forbrugerlån og kredit – ÅOP, kreditværdighed og leasing.

OVERSIGTER

10

AFGØRELSE

341

PERIODE

2001–2026

10 OVERSIGTER

Indhold

01	Ejendomsforbehold og tilbagetagelse i forbrugerkreditkøb	33 afg.
02	Gældsbreve – omsætning, indsigelser og ekstinktion	33 afg.
03	Kreditaftaler og forbrugerlån (kreditaftaleloven)	43 afg.
04	Kreditomkostninger og ÅOP-beregning	44 afg.
05	Kreditværdighedsvurdering ved forbrugerkredit	34 afg.
06	Leasing – afgrænsning til kreditkøb og misligholdelse	48 afg.
07	Lejekøb og køb med ejendomsforbehold	31 afg.
08	Mindsterenten og blåstempling af fordringer (kursgevinstloven § 38)	27 afg.
09	Rentefrit familielån (anfordringslån og gaveafgift)	14 afg.
10	Veksel- og checkret	34 afg.

Hver oversigt er et selvstændigt kapitel med introduktion, principper, gennemgang, lovgrundlag og citerede afgørelser. Titlerne er klikbare, og kapitlerne findes også som bogmærker i PDF-læseren.

01

PRAKSISOVERSIGT · KREDITAFTALER

Praksisoversigt over ejendomsforbehold og tilbagetagelse i forbrugerkreditkøb

Kreditaftalelovens kapitel 10 fra misligholdelse til restkrav

Version 2 · Opdateret 3. sep. 2026 · 33 afgørelser · 2002-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Når en forbruger ikke betaler afdragene på en bil, en motorcykel eller et andet løsøre købt på kredit med ejendomsforbehold, styres hele opgøret af kreditaftalelovens kapitel 10. Systemet er bygget op om ét grundprincip: kreditgiveren skal søge sig fyldestgjort ved at tage det solgte tilbage gennem fogedretten, og han får kun undtagelsesvis et restkrav, hvis det solgtes værdi ikke dækker tilgodehavendet. Praksis fra Højesteret, landsretterne, fogedretterne, Det Finansielle Ankenævn og Forbrugerklagenævnet viser, at forbrugerbeskyttelsen er robust – men også at den kan tabes, hvis det solgte ikke findes hos forbrugeren under tilbagetagelsesforretningen, eller hvis fogedrettens opgørelse ikke kæres i tide.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01 Kreditgiveren skal som udgangspunkt søge sig fyldestgjort ved tilbagetagelse af det solgte gennem fogedretten og kan kun i §§ 41-42-tilfældene gøre udlæg i forbrugerenes øvrige aktiver.
- 02 Er det solgtes værdi mindre end tilgodehavendet, har kreditgiveren kun krav på det overskydende beløb, hvis særlige omstændigheder taler derfor – navnlig forsømmelighed ved brug/opbevaring eller hindring af tilbagetagelsesforretningen.
- 03 Almindelig manglende betalingsevne eller betalingsvilje er ikke en "særlig omstændighed" efter § 41 – heller ikke når misligholdelsen udspringer af dødsfald og et solvent dødsbos fravalg af kontrakten.
- 04 Et solvent dødsbo succederer i afdødes forbrugerbeskyttelse efter kapitel 10 og kan påberåbe sig § 41 på samme måde som afdøde selv kunne.
- 05 Findes det solgte ikke hos forbrugeren under tilbagetagelsesforretningen, kan kreditgiveren efter § 42, stk. 2, foretage udlæg for hele tilgodehavendet – forbrugeren bærer risikoen, også når tredjemand uberettiget har videregivet genstanden.
- 06 En fogedrets kendelse efter § 42, stk. 2, har materiel retskraft; kæres den ikke, afskærer den en senere prøvelse efter § 41, selv om forbrugeren efterfølgende vindicerer genstanden.

- 07** Tager kreditgiveren det solgte tilbage uden fogedrettens medvirken efter udenretlig aftale, bortfalder ethvert yderligere krav mod forbrugeren efter § 48, stk. 2.
- 08** Kreditgiveren kan omvendt ikke tvinges til at indgå en frivillig, udenretlig tilbagetagelse – forbrugeren har ingen ret til ensidigt at aflevere det solgte uden om fogedretten.
- 09** Ejendomsforbeholdet er kun gyldigt, hvis det er aftalt senest ved overgivelsen, beløbet overstiger 2.000 kr., kreditten ikke har variabelt lånebeløb, og mindst 20 pct. af kontantprisen er erlagt.
- 10** Et ejendomsforbehold kan ikke etableres efterfølgende som led i en inkassoaftale – et sådant forsøg er ugyldigt efter § 34, stk. 1.
- 11** Tinglysning i bilbogen er en omsætningsbeskyttelse over for tredjemand, ikke en gyldighedsbetingelse for ejendomsforbeholdet i forholdet mellem kreditgiver og forbruger.
- 12** Ved opgørelsen efter § 38 kan kun den ubetalte fordring med fradrag efter § 28, rente af forfaldne ydelser og nødvendige tilbagetagesomkostninger medregnes.
- 13** Det solgtes værdi er det beløb, sælgeren kan opnå ved salg på hensigtsmæssig måde – sælges bilen uden vurdering til nøjagtigt restgældens beløb, kan kreditgiveren blive erstatningsansvarlig.
- 14** Tilbagetagelse forudsætter, at forbrugeren er udeblevet 30 dage med et beløb, der udgør mindst 1/10, 1/20 eller hele restfordringen, jf. § 29.
- 15** Betaler forbrugeren restancen med renter og omkostninger inden tilbagetagelsen, afskæres kreditgiveren efter § 37 fra at tage det solgte tilbage, medmindre særlige omstændigheder ved misligholdelsen gør det påkrævet.
- 16** Forbrugeren kan i 14 dage efter tilbagetagelsen indløse det solgte mod at betale tilgodehavendet efter § 38, jf. § 43.
- 17** En aftale, der er kaldt lejekontrakt, men hvor det må antages, at modtageren skal blive ejer, er et køb med ejendomsforbehold og fanges af kapitel 10.
- 18** I koblede kreditkøb kan forbrugeren gøre samme indsigelser og pengekrav gældende mod finansieringsselskabet som mod sælgeren, jf. §§ 32-33.
- 19** For kreditkøb, der ikke er forbrugerkøb, gælder kapitel 10 tilsvarende, men § 35, §§ 41-42 og § 48, stk. 2, finder ikke anvendelse, jf. § 50, stk. 2.

Hvornår foreligger der et forbrugerkreditkøb med ejendomsforbehold?

§ 1

Kapitel 10 forudsætter tre ting: en kreditaftale omfattet af loven, et kreditkøb og et ejendomsforbehold.

[Kreditaftaleloven § 1, stk. 1](#) omfatter kreditaftaler, hvor en kreditgiver yder kredit til en forbruger, og efter §

1, stk. 3 er det **kreditgiveren**, der har bevisbyrden for, at en aftale falder uden for loven. Reglerne kan efter § 7, stk. 1 ikke fraviges til skade for forbrugeren.

Et køb med ejendomsforbehold defineres i § 4, nr. 16 som et kreditkøb, hvor det er aftalt, at sælgeren kan tage det solgte tilbage ved misligholdelse. Bestemmelsens 2. pkt. rummer en central omgåelsesvænsregel:

Som køb med ejendomsforbehold anses også en aftale, der er betegnet som lejekontrakt, eller hvorefter betalingen i øvrigt fremtræder som vederlag for brug af tingen, såfremt det må antages at have været meningen, at modtageren af tingen skal blive ejer af den.

Denne regel har været prøvet flere gange. I 2003-4012/7-75 kvalificerede Forbrugerklagenævnet to "lejekontrakter" om radio- og tv-apparater til 61.420 kr. og 8.990 kr. som køb med ejendomsforbehold, fordi det ved aftaleindgåelsen var meningen, at forbrugeren skulle blive ejer – med den konsekvens, at hele opgøret skulle ske efter kapitel 10. Omvendt i 2003-4012/7-374, hvor nævnet lagde vægt på forbrugers egen forklaring om, at han ikke havde taget stilling til købsretten ved aftaleindgåelsen og bevidst undlod at bruge den; aftalen forblev en lejeaftale. Forbrugerombudsmanden fik ved Højesteret prøvet det klassiske "Lej i 5 år og køb for 1 krone"-koncept, hvor selskabet for Højesteret anerkendte, at der reelt var tale om kreditkøb, og hvor forbrugerne fik ret til tilbagebetaling af det for meget betalte.

Den praktisk vigtigste variant er det **koblede kreditkøb** (det oprindelige trepartsforhold), hvor købesummen dækkes af et lån fra tredjemand efter aftale med sælgeren – i dag § 4, nr. 15, litra b, tidligere kreditaftalelovens § 5, nr. 2. Forbrugerklagenævnet lagde i 2001-521/7-1462 vægt på finansieringsselskabets markedsføringsmateriale i sælgerens forretning, sælgerens bistand med låneansøgningen og udbetalingen af provenuet direkte til sælgeren. Samme momenter var afgørende i 2004-521/7-613 og 01-08-2584-. Forbrugerombudsmanden har i sine analyser af afgrænsningen mellem kreditkøb og fritstående lån og af trepartsforhold vs. fritstående lån understreget, at der skal anlægges en samlet vurdering, og at ét enkelt moment – fx at provenuet udbetales til forbrugeren – ikke må blive afgørende, da det åbner for omgåelse.

Afgrænsningen har direkte konsekvenser for misligholdessiden. Østre Landsret lagde i BS-548/2009-OLR i mangel af andre oplysninger til grund, at der forelå et oprindeligt trepartsforhold, og ophævede derfor de foretagne udlæg. Modsat gælder, at et rent blancolån uden ejendomsforbehold ikke giver forbrugeren nogen afleveringsret: i 164/2022 afviste Det Finansielle Ankenævn en forbrugers krav om at aflevere bilen til nedbringelse af gælden, netop fordi banken ikke havde sikkerhed i bilen.

LOV	Kreditaftaleloven § 1, stk. 1, 3	Kreditaftaleloven § 4	Kreditaftaleloven § 7, stk. 1
PRAKSIS	Landsretten · Fogedforretning nægtes fremme grundet trepartsforhold og kreditaftalelovens bestemmelser om restkrav efter tilbagetagelse af bil		
	16.03.2009		
	Forbrugerklagenævnet · Bil tilbagetaget uberettiget af finansieringsselskab		
	16.04.2009		
	Forbrugerklagenævnet · Ophævelse af bilkøb grundet manglende oplysning om skade - fradrag for brug og samvirke mellem sælger og finansieringsselskab		
	09.10.2006		
	Forbrugerklagenævnet · Lejeaftale med købsret blev ikke anset for et kreditkøb		
	12.05.2004		
	Forbrugerklagenævnet · Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold		
	31.12.2003		
	Forbrugerklagenævnet · Bil købt med kreditaftale og ejendomsforbehold – Forbruger ønskede at returnere bilen		
	31.12.2002		
	Forbrugerombudsmanden · Højesteret fastslår: Lejekoncept "Lej i 5 år og køb for 1 krone" var reelt kreditkøb		
	19.05.2004		
	Forbrugerombudsmanden · Afgrænsning af kreditkøb og trepartsforhold ved finansiering via detailhandlere og internationale betalingskort		
	04.05.2004		

Forbrugermødbudsmanden · Analyse af trepartsforhold vs. fritstående lån i kredittkøbsret

04.05.2004

Det finansielle ankenævn · Afslag på krav om gælds nedsættelse og rentefritagelse ved restgæld på billån

16.01.2023

Gyldighedsbetingelserne i § 34 og fogedrettens henvisningsadgang i § 30

§ 2

Kreditaftaleloven § 34, stk. 1 opstiller fire kumulative gyldighedsbetingelser: ejendomsforbeholdet skal være aftalt senest ved overgivelsen af det købte, det samlede beløb inklusive udbetaling skal overstige 2.000 kr., kredittkøbet må ikke være sket i henhold til en aftale om kredit med variabelt lånebeløb, og sælgeren skal ved overgivelsen være fyldestgjort for **mindst 20 pct. af kontantprisen**. Efter § 34, stk. 3 kan ejendomsforbeholdet desuden ikke aftales til sikkerhed for andre køb eller for beløb, kredittgiveren ikke kan godskrive sig efter § 38.

Ejendomsforbeholdet er den eneste lovlige sikkerhedsform i kredittkøb: efter § 21, stk. 1 kan kredittgiveren ikke få pant i det solgte. Det Finansielle Ankenævn fastslog i 196/2006, at et bilfinansieringsarrangement med tinglyst ejendomsforbehold ikke var en ulovlig pantestiftelse i strid med § 21, men en gyldig sikringsakt efter § 34 – og at tinglysningsafgifterne på i alt 3.600 kr. derfor var korrekt opkrævet.

Betingelserne håndhæves reelt. I 2003-4012/7-75 var ejendomsforbeholdet ugyldigt, fordi sælgeren ikke var fyldestgjort for 20 pct. af kontantprisen ved overgivelsen – forbrugeren blev dermed **ejer** af apparaterne allerede ved overgivelsen. Og et ejendomsforbehold kan ikke repareres bagefter: i 317/2005 anså et flertal i Det Finansielle Ankenævn en inkassoaftale fra 1995, hvor forbrugeren frivilligt overdrog et fjernsyn til banken, som et forsøg på efterfølgende at etablere et ejendomsforbehold – ugyldigt efter § 34, stk. 1.

Et tredje bortfaldsscenario er, at forbeholdet **udspiller sin rolle**. I 2001-521/7-1462 var ejendomsforbeholdet i slutsedlen alene taget til fordel for sælgeren og bortfaldt, da sælgeren fik dækning gennem finansieringsselskabets udbetaling af låneprovenuet; forbeholdet var derfor aldrig en del af aftaleforholdet med finansieringsselskabet, og forbrugeren kunne ikke kræve bilen tilbagetaget til fuld og endelig afgørelse på det grundlag.

Tinglysning er derimod **ikke** en gyldighedsbetingelse. Ejendomsforbehold i motorkøretøjer anmeldes til bilbogen efter **bekendtgørelse om tinglysning i bilbogen § 14** med oplysning om lånebeløb, rente, kreditaftalens anslåede løbetid og respekterede hæftelser, og overdragelse af et ejendomsforbehold tinglyses ved påtegning, jf. § 19. Men som fogedretten fastslog i FS-14488/2017-GLO, stiller § 34 ikke krav om tinglysning for gyldighed; tinglysning tjener omsætningsbeskyttelsen over for tredjemand. Østre Landsret nåede samme resultat i BS-2651/2017-OLR.

Mangler ejendomsforbeholdet – eller er det ugyldigt – er forbrugeren ikke uden beskyttelse. Efter § 30, stk. 1 kan fogedretten henvise en kredittgiver uden ejendomsforbehold til så vidt muligt at søge sig fyldestgjort ved tilbagetagelse; men i så fald har kredittgiveren krav på det overskydende beløb. Er ejendomsforbeholdet derimod ugyldigt, fordi § 34 ikke er opfyldt, gælder efter § 30, stk. 2 den samme begrænsning som i § 41 – kredittgiveren har kun krav på det overskydende beløb under § 41's betingelser. Forbrugerklagenævnet overlod i 2001-521/7-1462 udtrykkeligt til fogedretten at tage stilling til, om der var anledning til at bringe § 30, stk. 1, i anvendelse.

LOV

Kreditaftaleloven § 21, stk. 1

Kreditaftaleloven § 30, stk. 1-2

Kreditaftaleloven § 34, stk. 1, 3

PRAKSIS	Landsretten · Udlæg for restgæld hos forbruger efter ulovligt videresalg af bil med ejendomsforbehold	23.01.2018
	Byretten · Fogedsag om udlæg i forbindelse med kreditkøbekontrakt med ejendomsforbehold	23.11.2017
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod tinglysningsafgifter ved bilfinansiering med ejendomsforbehold	08.11.2006
	Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om restgæld efter tilbagetagelse og salg af finansieret fjernsyn i trepartsforhold	26.01.2006
	Forbrugerklagenævnet · Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold	31.12.2003
	Forbrugerklagenævnet · Bil købt med kreditaftale og ejendomsforbehold – Forbruger ønskede at returnere bilen	31.12.2002

§ 3 Misligholdelsestærsklen i § 29 og forbrugerens afværge- og indløsningsret

Kreditgiveren kan ikke reagere på enhver forsinkelse. Efter [§ 29, stk. 1](#) må kreditgiveren hverken kræve førtidig betaling, tage det solgte tilbage eller gøre anden aftalt særlig retsvirkning gældende, medmindre forbrugerens er udeblevet med et beløb **30 dage efter forfaldstid**, og beløbskravet i [§ 29, stk. 2](#) er opfyldt: mindst 1/10 af det samlede beløb, der skal betales, mindst 1/20 hvis der indgår flere afdrag, eller hele restfordringen.

Overholdes tærsklen ikke, er tilbagetagelsen uberettiget. Forbrugerklagenævnet fastslog i [01-08-2584](#), at selv om parternes aftale hjemlede tilbagetagelse ved manglende betaling, skulle betingelserne i kreditaftaleloven samtidig være opfyldt, herunder [§ 29](#) og formkravene i [§ 45](#); da finansieringsselskabet havde taget bilen tilbage uden dette, var forbrugerens berettiget til at hæve købet over for sælgeren.

Forbrugerens har herefter to selvstændige redningsmuligheder:

- **Afværgeretten i § 37.** Betaler forbrugerens det ikke rettidigt betalte beløb med renter og kreditgiverens eventuelle omkostninger, **inden** der er sket tilbagetagelse, kan kreditgiveren hverken tage det solgte tilbage eller kræve ikke-forfaldne beløb – medmindre dette "på grund af særlige omstændigheder ved misligholdelsen må anses for påkrævet".
- **Indløsningsretten i § 43.** Har kreditgiveren fået det solgte tilbage, kan forbrugerens i 14 dage derefter indløse det mod at betale tilgodehavendet beregnet efter § 38. Retten kan dog frafalde under tilbagetagesforretningen. Er flere ting solgt ved samme aftale, giver [§ 44](#) forbrugerens en valgtret til at udtage eller indløse enkelte af tingene.

Hertil kommer fogedrettens **udsættelsesadgang**: efter [§ 46](#) kan forretningen udsættes i indtil 4 måneder fra anmodningens modtagelse, hvis det må antages, at forbrugerens er kommet i forbigående økonomiske vanskeligheder – dog ikke hvis kreditgiverens sikkerhed derved bringes i fare.

Endelig stiller [§ 45, stk. 1](#) skarpe formkrav til anmodningen: den skal være skriftlig, ledsaget af en opgørelse af tilgodehavendet og af købekontrakten i original eller genpart, og det originale dokument skal fremlægges under fogedforretningen. Er kontrakten underskrevet digitalt, skal en skriftlig repræsentation fremlægges – en tilføjelse indsat ved retsplejereformen i 2014, hvor forarbejderne udtrykkeligt fastslår, at repræsentationen skal være en eksakt fremstilling af dokumentets indhold på signeringstidspunktet, og at bevisbyrden derfor påhviler rekvirenten, hvis forbrugerens bestrider det.

LOV

[Kreditaftaleloven § 29, stk. 1-2](#)[Kreditaftaleloven § 37](#)[Kreditaftaleloven § 43](#)[Kreditaftaleloven § 45, stk. 1](#)[Kreditaftaleloven § 46](#)

§ 4 Fogedrettens enekompetence: § 35, § 36 og grænsen for frivillige ordninger

Kernen i kapitel 10 er [§ 35](#):

Kreditgiveren skal søge sig fyldestgjort for sit tilgodehavende ved tilbagetagelse af det solgte, jf. dog § 36, stk. 3. Kreditgiveren kan kun i de tilfælde, der er nævnt i §§ 41-42, foretage udlæg i forbrugerens øvrige aktiver. Udlæg kan foretages på grundlag af fogedrettens opgørelse af kravet.

Forarbejderne til den oprindelige lov om kreditaftaler forklarer den processuelle nyskabelse, ordningen bygger på:

En af de væsentlige nyskabelser i kreditkøbsloven var de i § 27, stk. 2 og 3, indeholdte regler, hvorefter fogedretten i visse tilfælde på grundlag af sin egen opgørelse af kreditors krav kan foretage udlæg i forbindelse med tilbagetagelsesforretningen uden tilvejebringelse af sædvanligt eksekutionsfundament. Foretages udlægget under selve tilbagetagelsesforretningen, erstatter fogedrettens opgørelse dom for kravet, således at en udskrift af fogedbogen kan danne grundlag for udlæg.

Adgangen til fogedretten forudsætter efter [§ 36, stk. 1](#), at købekontrakten er underskrevet af forbrugeren og overgivet denne i genpart, og at den indeholder ejendomsforbehold; kontrakten kan efter [§ 36, stk. 2](#) være underskrevet digitalt. En absolut grænse følger af [§ 36, stk. 3](#): tilbagetagelse kan **uanset forbrugerens samtykke** ikke ske, hvis genstanden efter retsplejelovens § 509, stk. 1, eller § 515, stk. 2, ville være undtaget fra udlæg. Anmodningen indgives efter [§ 45, stk. 2](#) ved forbrugerens hjemting, og for kreditkøb uden for forbrugerforhold gælder det parallelle værneting i [§ 52](#).

Denne fordeling af kompetencen er blevet skarpt bekræftet i nyere nævnspraksis. I [220/2025](#) ønskede et ægtepar at aflevere en finansieret bil til Jyske Finans til fuld og endelig indfrielse, efter at klagerens økonomi var kollapsede. Det Finansielle Ankenævn afviste kravet: [§ 48, stk. 2](#) forudsætter gensidig accept, og kreditgiveren har en legitim interesse i at vælge den lovbestemte vej via fogedretten, fordi kun fogedretten kan fastsætte og tilkende en restfordring. Nævnet fastholdt linjen i [299/2025](#), hvor klagerne udtrykkeligt påberåbte sig **U 2020.1029 H** og **U 2004.2062 H**; nævnet lagde [§ 35](#) til grund og konkluderede, at der ikke findes hjemmel til at pålægge kreditgiveren at tilbagetage bilen uden fogedrettens medvirken. Spørgsmålet om RKI-indberetning afviste nævnet af kompetencegrunde som hørende under Datatilsynet.

Omvendt kan kreditgiveren have en selvstændig retlig interesse i en **formel** tilbagetagelsesforretning, selv om genstanden er væk. Fogedretten i Randers afviste i [FS-3037/2008-RAN](#) en begæring om formel indsættelse i en Chrysler, som køberen havde videresolgt, med henvisning til en analogi af [§ 42, stk. 2](#). Vestre Landsret ændrede afgørelsen i [BS-1280/2008-VLR](#):

Da Kærende A/S' tidligere Rekvirent vindikationskrav over for Person er betinget af, at ejendomsforbeholdet kan gøres gældende i forhold til Indkærede, tidligere Modpart, har Kærende A/S, tidligere Rekvirent en retlig interesse i at få prøvet, hvorvidt kreditaftalelovens betingelser for tilbagetagelse formelt er opfyldt.

Endelig indeholder [§ 45, stk. 3](#) en henvisning til retsplejelovens § 494, stk. 1-3, jf. stk. 4, om forbrugerens mødepligt. Af de almindelige bemærkninger til den oprindelige lov fremgår, at henvisningen bevidst giver

fogedretten mulighed for at afslå politifremstilling, hvor kreditors fordring er beskeden, og hvor det købte enten ikke er i forbrugerens besiddelse eller med høj sandsynlighed vil være omfattet af trangsbeneficiet – netop fordi kravet i disse sager "som hovedregel vil blive omsat til et pengekrav".

LOV

Kreditaftaleloven § 35

Kreditaftaleloven § 36, stk. 1-3

Kreditaftaleloven § 45, stk. 2-3

Kreditaftaleloven § 52

Retsplejeloven § 509, stk. 1

PRAKSIS

Landsretten · Landsrettens kendelse om tilbagetagelse af bil

15.08.2008

Byretten · Afvisning af begæring om indsættelse i bil solgt til tredjemand

16.06.2008

Det finansielle ankenævn · Krav om udenretlig tilbagetagelse af bil og sletning af restgæld afvist af Ankenævnet

18.02.2026

Det finansielle ankenævn · Kreditgiver havde ret til at afvise anmodning om udenretlig tilbagetagelse af bil

10.10.2025

§ 5 Opgørelsen af tilgodehavendet efter § 38 og værdiansættelsen efter §§ 39-40 og § 47

Selve regnestykket er udtømmende reguleret. Efter § 38 kan kreditgiveren ved tilbagetagelse **kun** medregne:

Post	Hjemmel	Bemærkning
Den ubetalte del af fordringen	§ 38, nr. 1	Med fradrag efter § 28, stk. 2-3 – kreditomkostninger for den ubenyttede kredittid kan ikke kræves
Rente af forfaldne ydelser	§ 38, nr. 2	Kun forfaldne ydelser
Nødvendige omkostninger ved tilbagetagelsen	§ 38, nr. 3	Herunder inkassoomkostninger, medmindre § 24 er til hinder herfor

§ 24 er en reel sanktion: har sælgeren ikke givet de foreskrevne oplysninger efter § 8, kan kreditgiveren i almindelighed ikke kræve godtgørelse for misligholdelsesomkostninger.

På modsatte side af regnestykket står det solgtes værdi. Efter § 39, stk. 1 skal værdien ved tilbagetagelsen indgå i opgørelsen **til fordel for forbruger**, og efter § 39, stk. 2 forstås ved værdien "det beløb, som sælgeren kan opnå ved at sælge tingen på hensigtsmæssig måde, eventuelt efter en rimelig istandsættelse". Overstiger værdien tilgodehavendet, kan kreditgiveren efter § 40 kun tage tingen tilbage, hvis det overskydende beløb samtidig betales til forbruger

Hvordan denne pligt håndhæves, viser 389/2020. Efter en frivillig tilbagelevering solgte AL Finans bilen til den oprindelige forhandler for 122.522,94 kr. – nøjagtigt svarende til restgælden – hvorefter forhandleren videresolgte den for 179.990 kr. Det Finansielle Ankenævn fandt, at selskabet hverken havde indhentet referencepriser eller fået bilen vurderet, ikke havde godtgjort at have solgt bedst muligt, og derfor havde handlet ansvarspådragende; erstatningen blev skønsmæssigt fastsat til 10.000 kr.

Ved en indenretlig tilbagetagelse ansættes værdien efter § 47, stk. 1 af fogedretten, eventuelt med sagkyndig bistand, og enhver af parterne kan efter § 47, stk. 2 forlange fornyet prøvelse ved en eller flere sagkyndige. Anmodningen skal fremsættes inden afslutningen af det retsmøde, hvor værdiansættelsen finder sted, jf. § 47, stk. 3, og der skal som udgangspunkt stilles sikkerhed for omkostningerne – dog kan fogedretten fritage herfor

og efter omstændighederne lade staten bære udgiften, hvis partens økonomiske forhold i særlig grad taler for det.

At opgørelsen ofte ender **i forbrugerens favør**, viser Forbrugerklagenævnets praksis. I [2003-4012/7-75](#) blev forhandlerens maksimale krav opgjort til 69.207 kr., hvorfra betalinger på 47.100 kr. og genstandenes værdi på mindst 41.000 kr. skulle fratrækkes – en saldo på 18.893 kr. til forbrugeren. Tilsvarende i [2003-521/7-10](#), hvor kontantprisen først blev nedsat med 60 pct. som forholdsmæssigt afslag for mangler, hvorefter opgørelsen efter kapitel 10 gav en saldo på 12.106 kr. i forbrugerens favør.

LOV	Kreditaftaleloven § 24	Kreditaftaleloven § 28, stk. 2-3	Kreditaftaleloven § 38
	Kreditaftaleloven § 39, stk. 1-2	Kreditaftaleloven § 40	Kreditaftaleloven § 47, stk. 1-3
PRAKSIS	Forbrugerklagenævnet · Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold 31.12.2003 Forbrugerklagenævnet · Mangelfuld bil og opsagt forsikring: Afgørelse om afslag i købesum 31.12.2003 Det finansielle ankenævn · Erstatningsansvar ved finansieringsselskabs salg af tilbageleveret bil til restgældens beløb uden forudgående værdifastsættelse 11.05.2021		

§ 6 Hovedreglen i § 41: restkrav kun ved "særlige omstændigheder"

Den bestemmelse, der bærer hele forbrugerbeskyttelsen, er [§ 41](#):

Er det solgte værdi mindre end kreditgiverens tilgodehavende efter § 38, har kreditgiveren kun krav på betaling af det overskydende beløb, i det omfang særlige omstændigheder taler derfor, navnlig hvis forbrugeren har udvist forsømmelighed ved brugen eller opbevaringen af det købte eller har lagt hindringer i vejen for tilbagetagelsesforretningen.

Forarbejderne til den oprindelige lov om kreditaftaler er sparsomme, men entydige om kontinuiteten: "Bestemmelsen svarer til kreditkøbslovens § 27, stk. 3." Hele kapitlet hviler dermed på det forudgående lovforberedende arbejde i **betænkning nr. 839/1978 om køb på kredit**, som både Højesteret og landsretterne udtrykkeligt lægger til grund ved fortolkningen.

Den ledende afgørelse er Højesterets dom i [BS-39568/2019-HJR](#). En forbruger døde i februar 2017 uden at have misligholdt en bilkontrakt med ejendomsforbehold; det solvente dødsbo valgte ikke at indtræde, stillede bilen til rådighed for Jyske Finans og blev mødt med et restkrav på 42.968,75 kr. Højesteret fastslog først, at et solvent dødsbo indtræder i afdødes retsstilling og derfor kan påberåbe sig kapitel 10's beskyttelse. Dernæst redegjorde retten for ordningens formål:

Ordningen efter de nævnte bestemmelser er efter forarbejderne begrundet i behovet for en "sanering" af området for salg med ejendomsforbehold i forbrugerforhold. Det er i den forbindelse anført, at kreditgiver kan sikre sig mod tab ved at fastsætte udbetalingen og afdragsbestemmelserne på en sådan måde, at der er rimelig realsikkerhed i det solgte via ejendomsforbeholdet.

Højesteret henviste til sin tidligere praksis i **U 2004.2062 H**, hvorefter reglerne omfatter enhver betalingsmisligholdelse, og undtagelsen ikke kan anvendes blot på grund af manglende betalingsvilje, og konkluderede:

Det er ikke under sagen gjort gældende, at der skulle foreligge særlige omstændigheder som dem, der udtrykkeligt er nævnt i § 41. Højesteret finder, at der heller ikke i øvrigt foreligger sådanne omstændigheder. Herefter kan Jyske Finans efter at have fået bilen tilbageleveret ikke gøre yderligere krav gældende over for dødsboet...

Risikoen for, at aftalens økonomiske vilkår ikke sikrer tilstrækkelig dækning i det solgte ved en fremtidig tilbagetagelse, ligger dermed hos **kreditgiveren**.

Hvornår slår undtagelsen så igennem? Vestre Landsret fandt i [BS-75/2018-VLR](#), at en tilbageleveret bil, som efter kreditors oplysninger var **totalskadet** ved tilbageleveringen, kunne begrunde restfordringen:

Derimod foreligger der efter sagens oplysninger sådanne særlige omstændigheder, at restfordringen kan gøres gældende mod DB1 i medfør af kreditaftalelovens § 41.

Bevisbyrden er imidlertid kreditgiverens – og den kan tabes ved processuel skødesløshed. Fogedretten i Næstved fastslog i [FS-11995/2010-NAE](#), at bevisbyrden for forsømmelig brug normalt kræver en formel vurderingsforretning:

Vurdering bør i givet finde sted efter fogedrettens udmelding af vurderingsmand, og således at bilen overgives direkte fra skyldner til vurderingsmand.

Da rekvirenten i stedet havde modtaget bilen direkte fra skyldneren før retsmødet, overgik bilen til rekvirentens rådighed, og retten konkluderede, at rekvirenten "ud fra en generel betragtning ikke kunne føre bevis for, at evt. forringelse af bilen er sket på grund af skyldners misligholdelse". Bilen blev anset tilbageleveret til fuld og endelig afgørelse.

LOV

DødsboskifteLoven § 82

Kreditaftaleloven § 38

Kreditaftaleloven § 41

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets dom om restkrav efter tilbagetagelse af bil med ejendomsforbehold i et dødsbo 17.01.2020

Landsretten · Landsrettens kendelse om udlæg og hjemvisning efter Kreditaftaleloven 13.04.2018

Byretten · Kreditor mistede ret til restfordring ved at modtage bil uden om fogedretten 14.10.2010

§ 7 § 42, stk. 2: når det solgte ikke findes hos forbrugeren

Den vigtigste undtagelse fra § 41 er [§ 42, stk. 2](#):

Hvis det solgte ikke findes hos forbrugeren under tilbagetagelsesforretningen, kan kreditgiveren foretage udlæg hos forbrugeren for sit tilgodehavende efter § 38, således som dette opgøres af fogedretten.

Bestemmelsen bygger på en klar risikofordeling. Østre Landsret citerede i [BS-2651/2017-OLR](#) forarbejderne til den tilsvarende bestemmelse i kreditkøbslovens § 27, stk. 3:

Det viser sig ikke så sjældent under tilbagetagelsesforretninger, at køberen ikke er i besiddelse af det solgte, f.eks. fordi dette er gået til grunde, er blevet stjålet eller ulovligt videresolgt. Også i disse tilfælde bestemmes det, at kreditor kan foretage udlæg for sit tilgodehavende ..., som dette er opgjort af fogedretten. Køberen, der har besiddelsen af det solgte, har således i overensstemmelse med dansk rets almindelige regler risikoen for dette.

Har køberen ulovligt videresolgt det købte til tredjemand, kan der foretages udlæg hos køberen, selvom det er muligt for kreditor at vindicere det købte hos tredjemand. Vindiceres det købte senere fra tredjemand, må kreditors tilgodehavende reduceres med det købtes værdi ved vindikationen.

I sagen havde debitorens tidligere samlever uberettiget solgt bilen, før banken fik ejendomsforbeholdet tinglyst. Landsretten fandt, at debitoren bar risikoen, at den forsinkede tinglysning var uden betydning for udlægsadgangen, og at et tinglysningsgebyr i kreditomkostningsoversigten ikke skabte nogen berettiget forventning om, at banken ville afstå fra udlæg. Fogedretten i Glostrup nåede samme resultat i førsteinstansen, [FS-14488/2017-GLO](#), med den yderligere begrundelse, at debitoren ved at lade bilen stå hos ekskærestens værksted i et halvt år havde et medansvar for, at bilen ikke kunne tilbagetages.

Vestre Landsret præciserede i [BS-305/2019-VLR](#), at en aftale mellem kreditor og **tredjemand** om tilbagelevering ikke afskærer udlægget:

Som anført af Højesteret i kendelse af 8. juni 2006 (U2006.2566H) kan en sådan aftale ikke i en situation som den foreliggende sidestilles med, at der er indgået en aftale med skyldneren selv om tilbagelevering af motorcyklen. Forholdet er derfor ikke omfattet af kreditaftalelovens § 48, stk. 2.

Det principielle samspil mellem § 41 og § 42, stk. 2, blev afgjort af Højesteret i [BS-35/2022-HJR](#) efter 3.-instansbevilling – forløbet er dokumenteret i Procesbevillingsnævnets sag [107/2019](#). En kvindes kæreste havde med forfalsket fuldmagt solgt hendes BMW; fogedretten fremmede i januar 2017 sagen til udlæg efter § 42, stk. 2, med en restfordring på 294.518 kr., og kendelsen blev **ikke kæret**. Da kvinden tre år senere vindicerede bilen ved **U 2020.894 H**, gjorde hun gældende, at § 41 nu måtte finde anvendelse som en ubetinget forbrugerbeskyttelsesregel, da hun var uden skyld. Højesteret afviste dette med henvisning til, at ordningens formål – som beskrevet i betænkning nr. 839/1978 – er en tids- og omkostningsbesparende procedure, der frigør domstolene for inkassosager om restfordringer:

Højesteret finder på den anførte baggrund, at Kærende ikke har krav på en prøvelse af, om hun efter vindikation af BMW'en har krav på at tilbagelevere den til fuld og endelig afgørelse, jf. kreditaftalelovens § 41, eller om opgørelsen af restfordringen kan tilsidesættes, fordi Indkærede (bank) ikke har foretaget en fyldestgørende kreditvurdering inden kreditaftalens indgåelse i 2015, jf. lovens § 7 c.

En efterfølgende vindikation medfører alene, at tilgodehavendet reduceres med genstandens værdi på vindikationstidspunktet – her et auktionsprovenu på 63.500 kr. – mens restfordringen på 257.661,17 kr. kunne inddrives videre.

To begrænsninger skal dog holdes for øje. For det **første** kan § 42, stk. 2, ikke anvendes, når kreditor faktisk **har fået** genstanden: i [BS-75/2018-VLR](#) havde Nordania Finans fået bilen udleveret i juni 2016, og landsretten fastslog, at der herefter – uanset oplysninger om bilens stand og værdi – ikke var grundlag for udlæg efter § 42, stk. 2; sagen blev hjemvist til behandling efter § 41. For det **andet** har [§ 42, stk. 1](#) sin egen § 41-begrænsning: hindrer transgbeneficiet i § 36, stk. 3, tilbagetagelsen, kan kreditgiveren kun ved særlige omstændigheder foretage udlæg for beløb ud over det solgtes værdi.

At fogedrettens opgørelse er et selvstændigt fundament, illustrerer [BS-268/2011-ALB](#), hvor Retten i Aalborg nægtede at tilkende Santander sagsomkostninger for en efterfølgende civil sag om samme krav:

I det anlæggelsen af sagen ikke har været nødvendig, da fogedrettens afgørelse efter [Kreditaftaleloven § 42, stk. 2] allerede udgør et fundament, er der ikke grundlag for at tilkende sagsøgeren sagsomkostninger. Det bemærkes, at fogedrettens afgørelse er omfattet af [Forældelsesloven § 5, stk. 1, nr. 3](#).

LOV

[Forældelsesloven § 5, stk. 1](#)[Kreditaftaleloven § 38](#)[Kreditaftaleloven § 41](#)[Kreditaftaleloven § 42, stk. 1-2](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesteret: Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af § 41	11.05.2023
	Landsretten · Nordea Finans Danmark A/S vs. Debitor: Hjemvisning til fogedretten for udlæg trods vindikation hos tredjemand	03.09.2019
	Landsretten · Landsrettens kendelse om udlæg og hjemvisning efter Kreditaftaleloven	13.04.2018
	Landsretten · Udlæg for restgæld hos forbruger efter ulovligt videresalg af bil med ejendomsforbehold	23.01.2018
	Byretten · Fogedsag om udlæg i forbindelse med kreditkøbekontrakt med ejendomsforbehold	23.11.2017
	Byretten · Dom vedrørende fordring efter tilbagetagelse af bil finansieret med ejendomsforbehold	08.03.2011
	Procesbevillingsnævnet · Kreditaftalelovens § 42 vs § 41: 3.-instansbevilling om retsvirkning af fogedretskendelse ved vindikation af finansieret bil solgt med falsk fuldmagt	28.03.2022

§ 8 Udenretlig tilbagetagelse: § 48 og tabet af restkravet

Vælger kreditgiveren at gå uden om fogedretten, er sanktionen indgribende. [§ 48, stk. 1](#) bestemmer, at fogedretten skal **afvise** en fogedforretning i anledning af købet eller tilbagetagelsen, hvis kreditgiveren har taget det solgte tilbage uden fogedrettens medvirken og uden forbrugerens samtykke – medmindre der foreligger særlige omstændigheder, eller kreditgiveren efterfølgende har erhvervet et særligt retsgrundlag. Og efter [§ 48, stk. 2](#):

Har kreditgiveren og forbrugeren udenretligt aftalt, at kreditgiveren i anledning af forbrugers misligholdelse får det solgte tilbageleveret uden fogedrettens medvirken, kan kreditgiveren ikke påberåbe sig nogen aftale med forbrugeren, hvorefter der påhviler denne yderligere forpligtelser over for kreditgiveren i anledning af købet.

Bestemmelsen slår igennem, selv om forbrugeren udtrykkeligt har skrevet under på at hæfte for et restbeløb. I [317/2005](#) havde forbrugeren i juni 1995 underskrevet en aftale om frivilligt at overdrage et finansieret fjernsyn til banken "med henblik på salg", hvor det udtrykkeligt fremgik, at han ville afvikle et eventuelt restbeløb. Et flertal i Det Finansielle Ankenævn fandt, at der forelå et oprindeligt trepartsforhold, at aftalen var et ugyldigt forsøg på efterfølgende ejendomsforbehold, og at bankens hjemtagelse i februar 1996 udløste [§ 48, stk. 2](#) – banken kunne ikke opretholde noget krav.

Østre Landsret nåede samme resultat i [BS-548/2009-OLR](#), hvor en Ford Mondeo var tilbagetaget efter aftale med skyldneren som følge af hendes misligholdelse:

Efter kreditaftalelovens § 48, stk. 2, kan Indkærede, tidligere Rekvirent A/S i en sådan situation ikke gøre noget restkrav gældende...

Udlæggene i både salgssummen og skyldnerens ejendom blev ophævet. På fogedrets niveau er linjen den samme: i [FS-11995/2010-NAE](#) havde Santander modtaget bil, nøgler og registreringsattest direkte fra skyldneren dagen før retsmødet og fået hende til at underskrive en afleveringsattest; fogedretten lagde til grund, at rekvirenten havde samtykket i afleveringen uden fogedrettens medvirken, og anså bilen for tilbageleveret til fuld og endelig afgørelse.

At § 48, stk. 2, ikke er en universalnøgle, viser tre kontrastsager:

- **Aftale med tredjemand.** I [BS-305/2019-VLR](#) havde Nordea aftalt tilbagelevering med den tredjemand, der havde købt motorcyklen – debitoren var ikke involveret. Forholdet faldt uden for § 48, stk. 2, og udlæg efter § 42, stk. 2, kunne fremmes.
- **Forbrugerens eget salg.** I [118/2025](#) solgte klageren selv sin motorcykel via fuldmagt til en forhandler, der indbetalte 44.000 kr. til banken mod en restgæld på ca. 44.441 kr. Det Finansielle Ankenævn fandt, at klageren ikke havde godtgjort, at bankens krav var bortfaldet: uden accepteret gældsovertagelse eller modtagelse af det korrekte indfrielsesbeløb består restfordringen – her opgjort til 12.643,06 kr. Nævnet noterede samtidig, at et parallelt engagement om en bil var afsluttet i fogedretten, hvor banken overtog køretøjet **til fuld og endelig afgørelse**.
- **Andet sikkerhedsgrundlag end ejendomsforbehold.** I [FS-11103/2008-NYK](#) hvilede engagementet på et gældsbehold fra 1998 med et ejerpantebrev i en Ford Mondeo. Fogedretten fastslog, at skyldnerens pligt til at tilbagebetale lånet ikke påvirkes af, at der blev betalt et ekstraordinært afdrag i form af salgssummen, og at skyldneren bar bevisbyrden for en påstået aftale om fuld og endelig afgørelse – som ikke var dokumenteret.

Endelig sætter forældelsesreglerne en grænse for at rulle et gammelt § 48-brud tilbage. I [299/2022](#) havde en fogedret i februar 2022 nægtet at fremme bankens krav mod eksmanden, netop fordi bankens fremgangsmåde svarede til en tilbagetagelse omfattet af § 48, stk. 2. Klageren, der havde betalt sin halvdel i februar 2011, fik ikke medhold i sit tilbagesøgningskrav: kravet var forældet efter [forældelseslovens § 3, stk. 1](#), og ukendskab til retsreglerne suspenderer ikke fristen, jf. [§ 3, stk. 2](#).

LOV

[Forældelsesloven § 3, stk. 1-2](#)[Kreditaftaleloven § 42, stk. 2](#)[Kreditaftaleloven § 48, stk. 1-2](#)

PRAKSIS	Landsretten · Nordea Finans Danmark A/S vs. Debitor: Hjemvisning til fogedretten for udlæg trods vindikation hos tredjemand	03.09.2019
	Landsretten · Fogedforretning nægtes fremme grundet trepartsforhold og kreditaftalelovens bestemmelser om restkrav efter tilbagetagelse af bil	16.03.2009
	Byretten · Kreditor mistede ret til restfordring ved at modtage bil uden om fogedretten	14.10.2010
	Byretten · Fogedretssag om restgæld efter salg af bil og bevisbyrde for fuld og endelig afgørelse	29.01.2009
	Det finansielle ankenævn · 118/2025 - Tvist om restgæld efter salg af motorcykel finansieret med ejendomsforbehold	27.11.2025
	Det finansielle ankenævn · Afvisning af krav om tilbagebetaling af billån på grund af forældelse efter 11 år	28.04.2023
	Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om restgæld efter tilbagetagelse og salg af finansieret fjernsyn i trepartsforhold	26.01.2006

§ 9 Kreditkøb uden for forbrugerforhold, værneting og indsigelser i koblede kreditkøb

Kapitel 10 rækker videre end forbrugerbetaling, men i afsvækket form. Efter [§ 50, stk. 1](#) finder kapitlet tilsvarende anvendelse på kreditkøb, der ikke er forbrugerbetaling, når der er aftalt ejendomsforbehold. [§ 50, stk. 2](#) undtager imidlertid netop de mest beskyttende regler: [§ 34, stk. 1, nr. 4](#) (20 pct.-kravet), [§ 35, §§ 41-42](#), [§ 45, stk. 2](#), og [§ 48, stk. 2](#). Konsekvensen fremgår af [§ 51](#): kreditgiveren kan ikke gøre udlæg i det solgte, men kan frit vælge mellem tilbagetagelse og udlæg i køberens øvrige aktiver, og efter [§ 51, stk. 3](#) har kreditgiveren **krav** på det overskydende beløb, hvis værdien er mindre end tilgodehavendet. Fogedretten kan dog efter [§ 51, stk. 2](#) henvise kreditgiveren til tilbagetagelse, hvis udlæg vil medføre urimeligt tab eller væsentlige ulemper for køberen. Reglerne kan i ikke-forbrugerbetaling fraviges ved aftale, men efter [§ 7, stk. 2](#) ikke til skade for køberen ifølge et køb med ejendomsforbehold. Anmodning om tilbagetagelse indgives efter [§ 52](#) ved køberens hjemting eller dér, hvor køberen driver erhvervsmæssig virksomhed.

I koblede kreditkøb spiller misligholdelsesreglerne sammen med forbrugerens indsigelsesbeskyttelse. Efter [§ 32](#) kan overdragelse af sælgerens rettigheder ikke indskrænke sælgerens forpligtelser over for forbrugeren, og efter [§ 33, stk. 1](#) kan forbrugeren gøre enhver indsigelse gældende over for erhververen, som kunne gøres gældende over for den oprindelige kreditgiver. I trepartskøb kan forbrugeren desuden efter [§ 33, stk. 3](#) rejse samme **pengekrav** mod kreditor som mod sælgeren, dog begrænset til det, kreditor har modtaget fra forbrugeren i anledning af købet; ved tilknyttede kreditaftaler gælder den parallelle regel i [§ 20](#).

Dette samspil er afgørende i praksis. I [2003-521/7-10](#) præciserede Forbrugerklagenævnet, at fogedrettens kendelse om tilbagetagelse kun var bindende mellem finansieringsselskabet og forbrugeren og ikke påvirkede mangelsindsigelserne over for sælgeren, jf. [§ 32](#). I [2004-521/7-613](#) kunne forbrugeren ved køkets ophævelse kræve tilbagebetaling af samtlige ydelser inklusive kreditomkostninger og blive fritaget for fremtidige ydelser til finansieringsselskabet. Og i [01-08-2584](#) hæftede finansieringsselskabet for forbrugerens uopfyldte pengekrav mod sælgeren, dog begrænset til det indbetalte.

EU-retligt er misligholdessiden i det væsentlige **national** ret. [Forbrugerkreditdirektivet 2008/48/EF](#) og afløseren [direktiv \(EU\) 2023/2225](#) regulerer kreditaftalens oplysnings-, kreditvurderings- og ÅOP-side, ikke ejendomsforbeholdets gyldighed eller tilbagetagesproceduren. Gennemførelsen af 2023-direktivet ved [lov nr. 1322 af 20. november 2025](#) ændrer med virkning fra **20. november 2026** bl.a. definitionerne i [§ 4](#) (herunder "tilknyttet kreditaftale"), indsætter i [§ 20, stk. 1](#) et krav om, at forbrugeren først skal have taget retsmidler i anvendelse over for leverandøren, og præciserer oplysningspligten ved overdragelse i [§ 33, stk. 2](#). Kapitel 10 om køb med ejendomsforbehold berøres derimod ikke af de vedtagne ændringer.

LOV

[Kreditaftaleloven § 7, stk. 2](#)[Kreditaftaleloven § 20, stk. 1](#)[Kreditaftaleloven § 32](#)[Kreditaftaleloven § 33, stk. 1, 3](#)[Kreditaftaleloven § 50, stk. 1-2](#)[Kreditaftaleloven § 51, stk. 1-3](#)[Kreditaftaleloven § 52](#)

PRAKSIS

Forbrugerklagenævnet · Bil tilbagetaget uberettiget af finansieringsselskab

16.04.2009

Forbrugerklagenævnet · Ophævelse af bilkøb grundet manglende oplysning om skade - fradrag for brug og samvirke mellem sælger og finansieringsselskab

09.10.2006

Forbrugerklagenævnet · Mangelfuld bil og opsagt forsikring: Afgørelse om afslag i købesum

31.12.2003

Processuelle faldgruber: kære, retskraft, nævnskompetence og forældelse

§ 10

Kapitel 10's materielle beskyttelse kan gå tabt af rent processuelle grunde, og det er her de fleste forbrugere reelt taber sagen.

Kærefristen. Fogedrettens beslutning om at fremme forretningen kan påkæres særskilt efter retsplejelovens § 584, stk. 1, men kan efter § 586, stk. 1, også kæres, når forretningen er foretaget. Vestre Landsret fastslog i [BS-75/2018-VLR](#), at kærefristen i så fald først løber fra det tidspunkt, hvor forretningen foretages – kæremålet var derfor ikke iværksat for sent, selv om det formelt angav en senere kendelse.

Materiel retskraft. Kæres kendelsen derimod ikke, er den bindende. I [BS-35/2022-HJR](#) var både spørgsmålet om § 41 og indsigelsen om mangelfuld kreditværdighedsvurdering efter § 7 c prækluderet, fordi fogedrettens kendelse fra januar 2017 ikke var kæret; forbrugeren kunne ikke gøre indsigelserne gældende under den efterfølgende tvangsfuldbyrdelse, jf. retsplejelovens § 501, stk. 2. Fogedrettens opgørelse er samtidig et selvstændigt eksekutionsfundament, jf. [BS-268/2011-ALB](#), og bliver dermed omfattet af den 10-årige forældelsesfrist i [forældelseslovens § 5, stk. 1, nr. 3](#).

Nævnskompetencen forsvinder efter fogedretten. Har fogedretten realitetsbehandlet fordringen, afviser Det Finansielle Ankenævn en efterfølgende klage. I [169/2022](#) blev en indsigelse om uansvarlig långivning afvist, fordi klagerne var mødt i fogedretten i 2021 uden at gøre indsigelse mod fordringen – fogedretten er en del af domstolssystemet, og nævnet er derfor afskåret fra at realitetsbehandle tvisten. Indsigelser mod opgørelsen skal med andre ord fremsættes **under** tilbagetagelses- og udlægsforretningen, ikke bagefter.

Sammenfatning. Praxis tegner et forholdsvis fast mønster:

Situation	Retsvirkning	Kilde
Tilbagebetaling i fogedretten, bilen findes, ingen forsømmelighed	Intet restkrav – fuld og endelig afgørelse	§ 41 ; BS-39568/2019-HJR
Bilen tilbageleveret totalskadet	Restkrav – særlige omstændigheder	BS-75/2018-VLR
Bilen findes ikke hos forbrugeren (stjålet, ulovligt videresolgt, gået til grunde)	Udlæg for hele tilgodehavendet	§ 42, stk. 2 ; BS-2651/2017-OLR
§ 42, stk. 2 -kendelse ikke kæret, genstand senere vindiceret	Kun reduktion med værdien ved vindikationen	BS-35/2022-HJR
Udenretlig tilbagelevering efter aftale med forbrugeren	Intet yderligere krav	§ 48, stk. 2 ; BS-548/2009-OLR
Aftale med tredjemand om tilbagelevering	§ 48, stk. 2 finder ikke anvendelse	BS-305/2019-VLR
Forbrugeren sælger selv og indbetaler for lidt	Restgælden består	118/2025
Forbrugeren kræver frivillig aflevering til fuld indfrielse	Ingen ret – kreditgiveren kan vælge fogedretten	220/2025 , 299/2025

Den praktiske lære er, at forbrugerbeskyttelsen i [§ 41](#) er stærk, men **stedbunden**: den udløses af, at det solgte faktisk er til stede og bliver tilbagetaget under fogedrettens medvirken. Bortkommer genstanden – eller lader forbrugeren fogedrettens opgørelse stå uimodsagt – konverteres kravet til en almindelig pengefordring, som kan inddrives i op til ti år.

LOV

[Forældelsesloven § 5, stk. 1](#)[Kreditaftaleloven § 41](#)[Kreditaftaleloven § 42, stk. 2](#)[Kreditaftaleloven § 48, stk. 2](#)[Retsplejeloven § 501, stk. 2](#)[Retsplejeloven § 584, stk. 1](#)[Retsplejeloven § 586, stk. 1](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesteret: Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af § 41	11.05.2023
	Højesteret · Højesterets dom om restkrav efter tilbagetagelse af bil med ejendomsforbehold i et dødsbo	17.01.2020
	Landsretten · Nordea Finans Danmark A/S vs. Debitor: Hjemvisning til fogedretten for udlæg trods vindikation hos tredjemand	03.09.2019
	Landsretten · Landsrettens kendelse om udlæg og hjemvisning efter Kreditaftaleloven	13.04.2018
	Landsretten · Udlæg for restgæld hos forbruger efter ulovligt videresalg af bil med ejendomsforbehold	23.01.2018
	Landsretten · Fogedforretning nægtes fremme grundet trepartsforhold og kreditaftalelovens bestemmelser om restkrav efter tilbagetagelse af bil	16.03.2009
	Byretten · Dom vedrørende fordring efter tilbagetagelse af bil finansieret med ejendomsforbehold	08.03.2011
	Det finansielle ankenævn · Krav om udenretlig tilbagetagelse af bil og sletning af restgæld afvist af Ankenævnet	18.02.2026
	Det finansielle ankenævn · 118/2025 - Tvist om restgæld efter salg af motorcykel finansieret med ejendomsforbehold	27.11.2025
	Det finansielle ankenævn · Kreditgiver havde ret til at afvise anmodning om udenretlig tilbagetagelse af bil	10.10.2025
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse om uansvarlig långivning afvist af Ankenævnet pga. tidligere behandling i fogedretten	15.02.2023

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Kreditaftaleloven § 34	stk. 1	Kreditaftaleloven § 35	
Kreditaftaleloven § 38		Kreditaftaleloven § 41	
Kreditaftaleloven § 42	stk. 2	Kreditaftaleloven § 48	stk. 2

MATERIALE Citerede afgørelser

33 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS		2
11.05.2023	Højesteret: Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af § 41	3215-3818
17.01.2020	Højesterets dom om restkrav efter tilbagetagelse af bil med ejendomsforbehold i et dødsbo	bs-39568-2019-hjr
LANDSRET TEN · ANKEINSTANS		5
03.09.2019	Nordea Finans Danmark A/S vs. Debitor: Hjemvisning til fogedretten for udlæg trods vindikation hos tredjemand	689-784
13.04.2018	Landsrettens kendelse om udlæg og hjemvisning efter Kreditaftaleloven	1472-1784
23.01.2018	Udlæg for restgæld hos forbruger efter ulovligt videresalg af bil med ejendomsforbehold	6808-8177
16.03.2009	Fogedforretning nægtes fremme grundet trepartsforhold og kreditaftalelovens bestemmelser om restkrav efter tilbagetagelse af bil	5896-7045

15.08.2008	Landsrettens kendelse om tilbagetagelse af bil	1364-1651
BYRET TEN · FØRSTE INSTANS		5
23.11.2017	Fogedsag om udlæg i forbindelse med kreditkøbekontrakt med ejendomsforbehold	6807-8176
08.03.2011	Dom vedrørende fordring efter tilbagetagelse af bil finansieret med ejendomsforbehold	2325-2768
14.10.2010	Kreditor mistede ret til restfordring ved at modtage bil uden om fogedretten	4250-5092
29.01.2009	Fogedretssag om restgæld efter salg af bil og bevisbyrde for fuld og endelig afgørelse	5893-7041
16.06.2008	Afvisning af begæring om indsættelse i bil solgt til tredjemand	1294-1563
DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS		9
18.02.2026	Krav om udenretlig tilbagetagelse af bil og sletning af restgæld afvist af Ankenævnet	299/2025
27.11.2025	118/2025 - Tvist om restgæld efter salg af motorcykel finansieret med ejendomsforbehold	118/2025
10.10.2025	Kreditgiver havde ret til at afvise anmodning om udenretlig tilbagetagelse af bil	220/2025
28.04.2023	Afvisning af krav om tilbagebetaling af billån på grund af forældelse efter 11 år	299/2022
15.02.2023	Indsigelse om uansvarlig långivning afvist af Ankenævnet pga. tidligere behandling i fogedretten	169/2022
16.01.2023	Afslag på krav om gældsnedsettelse og rentefritagelse ved restgæld på billån	164/2022
11.05.2021	Erstatningsansvar ved finansieringsselskabs salg af tilbageleveret bil til restgældens beløb uden forudgående værdifastsættelse	389/2020
08.11.2006	Indsigelse mod tinglysningsafgifter ved bilfinansiering med ejendomsforbehold	196/2006
26.01.2006	Spørgsmål om restgæld efter tilbagetagelse og salg af finansieret fjernsyn i trepartsforhold	317/2005
FORBRUGERKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		6
16.04.2009	Bil tilbagetaget uberettiget af finansieringsselskab	01-08-2584
09.10.2006	Ophævelse af bilkøb grundet manglende oplysning om skade - fradrag for brug og samvirke mellem sælger og finansieringsselskab	2004-521/7-613
12.05.2004	Lejeaftale med købsret blev ikke anset for et kreditkøb	2003-4012/7-374
31.12.2003	Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold	2003-4012/7-75
31.12.2003	Mangelfuld bil og opsagt forsikring: Afgørelse om afslag i købesum	2003-521/7-10
31.12.2002	Bil købt med kreditaftale og ejendomsforbehold – Forbruger ønskede at returnere bilen	2001-521/7-1462
FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS		3
19.05.2004	Højesteret fastslår: Lejekoncept "Lej i 5 år og køb for 1 krone" var reelt kreditkøb	

04.05.2004 Afgrænsning af kreditkøb og trepartsforhold ved finansiering via detailhandlere og internationale betalingskort

04.05.2004 Analyse af trepartsforhold vs. fritstående lån i kreditkøbsret

PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

2

21.09.2023 Uenighed om parkeringsforbud i venstre side af vej på Refshaleøen

park-2768

23.12.2022 Kontrolafgift for fejlintastning af registreringsnummer ved digital betaling:
Forveksling af tal og bogstaver

park-1784

PROCESBEVILLINGSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

1

28.03.2022 Kreditaftalelovens § 42 vs § 41: 3.-instansbevilling om retsvirkning af
fogedretskendelse ved vindikation af finansieret bil solgt med falsk fuldmagt

107/2019

02

PRAKSISOVERSIGT · KREDITAFTALER

Praksisoversigt over gældsbreve – omsætning, indsigelser og ekstinktion

Negotiabilitet, indsigelser, ekstinktion og denuntiation efter gældsbrevsloven

Version 2 · Opdateret 3. sep. 2026 · 33 afgørelser · 2006-2025

[Læs online](#)**INTRODUKTION**

Gældsbrevsloven fra 1938 – resultatet af et nordisk lovsamarbejde indledt i 1932 – bygger på en grundsondring mellem simple gældsbreve og omsætningsgældsbreve. For simple gældsbreve gælder, at erhververen ikke får bedre ret end overdrageren, og at skyldneren bevarer sine indsigelser fra det underliggende retsforhold; for omsætningsgældsbreve gælder derimod, at en godtroende erhverver, der har fået dokumentet i hænde, ekstingverer de såkaldt fortabelige indsigelser, mens de ufortabelige indsigelser om forfalskning, ugyldighed ved voldelig tvang og umyndighed bevares. Praksis er spredt: den principielle gældsbrevsdoktrin dyrkes i dag navnlig i Det Finansielle Ankenævn ved porteføljesalg af forbrugerlån, i by- og landsretterne ved denuntiation, omstødelse og tvangsfuldbyrdelse, og i Landsskatteretten ved modregning og kursfastsættelse. Med digitaliseringen af tinglysningen i 2006 blev negotiabilitetsvirkningerne for tinglyste pantebrev flyttet ud af gældsbrevsloven og over i tinglysningsloven, hvor besiddelse er erstattet af tinglysning som den retsstiftende kendsgerning.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Udstederen af et gældsbrev mister ikke ved selve udstedelsen sine indsigelser fra det retsforhold, der gav anledning til gældsbrevet, jf. gældsbrevslovens § 1 – reglen gælder også, når en forbrugers låneaftale sælges videre til et inkasso- eller finansieringsselskab.
- 02** Ved simple gældsbreve får erhververen efter § 27 ikke bedre ret end overdrageren; ekstinktion af indsigelser forudsætter et omsætningsgældsbrev eller et tinglyst negotiabelt pantebrev.
- 03** Omsætningsgældsbreve er udtømmende opregnet i § 11, stk. 2: ihændeavgældsbreve, ordregældsbreve, pantebrev i registreret skib eller luftfartøj samt navnegældsbreve, der utvetydigt angiver at være omsætningsgældsbreve.
- 04** Tinglyste digitale gældsbreve er efter § 11, stk. 3, undtaget fra kapitlet om omsætningsgældsbreve – negotiabilitetsvirkningerne følger i stedet tinglysningslovens §§ 27-29 b.
- 05** Ekstinktion efter § 15 forudsætter både overdragelse og at erhververen har fået gældsbrevet i hænde; god tro afskæres, hvis erhververen kendte eller havde grund til mistanke om indsigelsesgrundlaget.

- 06** Indsigelser om forfalskning, manglende fuldmagt, voldelig tvang, mindreårighed, fratagelse af retlig handleevne, mortifikation, forældelse, præklusion, tvangsakkord og gældssanering er efter § 17 ufortabelige selv over for en godtroende erhverver.
- 07** Skyldneren bevarer efter § 16 sine indsigelser mod krav på renter og terminsmæssige afdrag, der forfaldt før overdragelsen – også over for en erhverver i god tro.
- 08** Modregningsadgangen begrænses skarpt ved omsætningsgældsbreve (§ 18), mens skyldneren ved simple gældsbreve efter § 28 kan modregne med fordringer erhvervet før kundskab eller formodning om overdragelsen.
- 09** Sikringsakten ved overdragelse af et simpelt gældsbrev er denuntiatio til skyldneren, jf. § 31, stk. 1 – uden underretning har overdragelsen ikke gyldighed mod overdragerens kreditorer.
- 10** Ved dobbeltsuccession går den senere erhverver forud, hvis skyldneren først fik underretning om hans erhvervelse, og han var i god tro ved underretningen, jf. § 31, stk. 2.
- 11** Ved omsætningsgældsbreve er sikringsakten mod overdragerens kreditorer derimod rådighedsberøvelse – erhververen skal have gældsbrevet i hænde, jf. § 22.
- 12** En meddelelse om, at en fordring er overgivet »til inddrivelse«, er ikke i sig selv bevis for, at fordringen er overdraget til eje; bevisbyrden for transporten påhviler den, der påberåber sig den.
- 13** Skyldneren er kun forpligtet til at betale mod udlevering af gældsbrevet og kan kræve kvittering, jf. § 21 – ved tinglyste negotiable pantebreve mod aflysning, jf. tinglysningslovens § 29 a.
- 14** Et gældsbrev udgør kun tvangsfuldbyrdesgrundlag, hvis det udtrykkeligt er bestemt i dokumentet, at det kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse, jf. retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 5.

§ 1 Gældsbrevsbegrebet og lovens todeling: kapitel II mod kapitel III

Gældsbrevsloven indeholder bevidst ingen definition af begrebet gældsbrev. Af de originale motiver til lovforslaget fra 1937 fremgår, at lovgiver henholdt sig til det almindelige juridiske begreb:

Udkastet indeholder ingen Definition af Ordet "Gældsbreve", men henholder sig til det almindelige juridiske Begreb herom. En saadan Definition kan ikke anses for nødvendig, idet det i Almindelighed næppe vil volde Tvivl at afgøre, om et Dokument er et Gældsbreve. Som Gældsbreve bør man kun betegne en skriftlig Erklæring, der hjemler en i Hovedsagen ubetinget, ensidig Fordring paa et Pengebeløb. Udenfor Begrebet falder f. Eks. livsforsikringspolicer, Konnossementer og Oplagsbeviser.

Citatet stammer fra [Folketingstidende 1937-38, tillæg A, s. 1346 ff.](#), hvor kommissionsudkastet blev fremsat. Loven var frugten af et nordisk lovsamarbejde: efter dansk initiativ nedsattes ved kgl. kommissorium af 13. juni 1932 en kommission, der i maj 1935 forelagde et udkast til lov om gældsbreve, og hvis regler i hovedsagen svarede til de parallelle svenske, norske og finske udkast – den svenske »lag om skuldebrev« var allerede stadfæstet 27. marts 1936.

Lovens systematik hviler på en todeling. **Kapitel II** (§§ 11-25) gælder omsætningsgældsbreve; her ekstingveres rettigheder og indsigelser over for en godtroende erhverver, og sikringsakten er rådighedsberøvelse. **Kapitel III** (§§ 26-31) gælder simple gældsbreve – efter [§ 26, stk. 1](#) forstås herved navnegældsbreve, der ikke falder ind under [§ 11, stk. 2, nr. 3 eller 4](#). Her får erhververen ikke bedre ret end overdrageren, og sikringsakten er denuntiation.

Sondringen er ikke akademisk. Den afgør, om en skyldner kan møde en ny kreditor med indsigelser fra det oprindelige låneforhold, om skyldneren kan modregne, og om erhververen er sikret mod overdragerens kreditorer. [Kapitel 6](#) udvider i øvrigt kapitel 1 og 3 til kontrabøger udstedt af banker, sparekasser og andre indlånsmodtagere, jf. [§ 32](#).

LOV

[Gældsbrevsloven § 11, stk. 2](#)[Gældsbrevsloven § 26, stk. 1](#)[Gældsbrevsloven § 32](#)

§ 2 Grundreglen i § 1: skyldnerens indsigelser overlever overdragelsen

[Gældsbrevsloven § 1](#) er kort og kategorisk:

Den, der udsteder et gældsbreve, mister ikke derved indsigelser fra det retsforhold, der gav anledning til gældsbreve's udstedelse, medmindre andet er aftalt eller følger af særlige omstændigheder.

Motiverne fra 1937 præciserer rækkevidden: bestemmelsen angår **kun** spørgsmålet, om indsigelser tabes ved selve udstedelsen og udgivelsen af gældsbreve't, mens spørgsmålet om tab over for senere godtroende erhververe afgøres af §§ 15-17. Kommissionen formulerede det principielle udgangspunkt således:

Naar en Person i Anledning af et Retsforhold mellem ham og en anden udsteder et Gældsbreve, kan han i Almindelighed ikke antages derved at have paataget sig en af dette Retsforhold uafhængig Pligt til at betale i Overensstemmelse med Gældsbreve't.

Bestemmelsens praktiske betydning i dag er størst ved porteføljesalg af forbrugerlån. I [308/2024](#) havde et ægtepar optaget et forbrugslån på 50.000 kr. hos Resurs Bank i juli 2020. Efter at klagerne havde gjort indsigelse mod kreditværdighedsvurderingen, solgte banken i april 2024 – mens klagesagen verserede – fordringen til et inkassoselskab og gjorde gældende, at klagen dermed måtte afvises. Det Finansielle Ankenævn afviste dette synspunkt med direkte henvisning til § 1:

Det følger af gældsbrevslovens § 1, at den, der udsteder et gældsbreve, ikke derved mister indsigelser fra det retsforhold, der gav anledning til gældsbreve's udstedelse, medmindre andet er aftalt eller følger af særlige omstændigheder. Ankenævnet finder ikke, at klagen over Resurs Bank skal afvises, selv om banken i april 2024 har solgt kredit -298 til inkassoselskab E, da klagen vedrører spørgsmålet, om der foreligger ugyldighed i det retsforhold, der gav anledning til låneaftalens udstedelse.

Afgørelsen illustrerer den centrale sondring: **gyldighedsindsigelser** knyttet til det underliggende retsforhold følger med fordringen, uanset kreditorskiftet. Klagerne fik i realiteten ikke medhold – nævnet fandt, at banken havde foretaget en kreditvurdering efter [kreditaftalelovens § 7 c, stk. 1](#), og at der ikke forelå den grovere tilsidesættelse, der kræves for ugyldighed efter [aftalelovens § 38 c](#), jf. [§ 36](#) – men det principielle udgangspunkt om indsigelsernes overlevelse blev fastslået.

Samme udgangspunkt anerkendes af de overdragende banker selv. I [64/2019](#), hvor Nordea Danmark i januar 2018 havde overdraget en fordring fra 1994 til et inkassofirma som led i et porteføljesalg, anførte banken netop, at klageren ikke var stillet ringere ved salget, **da alle indsigelser kan gøres gældende over for den nye kreditor**. Nævnet afviste dog klagen over den nye kreditors opgørelse, da denne ikke længere udgjorde et økonomisk mellemværende med banken.

Afgrænsningen mellem indsigelsens indhold og forumspørgsmålet går igen i flere afgørelser. I [401/2015](#) havde Lån & Spar Bank i 2008 solgt en misligholdt kassekredit til eje til et finansieringsselskab, der senere videreoverdrog den. Nævnet afviste klagen, fordi tvisten reelt vedrørte gyldigheden og opgørelsen af en fordring ejet af tredjemand, som ikke er omfattet af nævnets kompetence. Tilsvarende i [228/2018](#), hvor Santander Consumer Bank i 2018 solgte fem lån og kreditter som led i et samlet frasal, og klagen over erhververens opgørelse blev afvist som et mellemværende med den nye kreditor.

At kreditorskiftet ikke i sig selv ændrer aftalevilkårene, blev fastslået i [152/2019](#). Et lån på 64.800 kr. med aftalt rente på 1,15 % pr. måned blev i august 2015 solgt til Ekspres Bank, der ved indtastningen i sit system anvendte en højere rentesats end den, der fremgik af gælds brevet. Banken erkendte tastefejlen og korrigerede – erhververens beregning skulle med andre ord følge gælds brets vilkår, ikke erhververens egne. Nævnet bemærkede samtidig, at det ikke påtager sig en revisionsmæssig gennemgang af bankens matematiske beregninger, når de fremstår retvisende i forhold til de aftalte vilkår.

Endelig viser [224/2024](#) og [435/2014](#), at overdragelsen af et misligholdt lån til inddrivelse hos tredjemand hverken er ansvarspådragende i sig selv eller forpligter den oprindelige kreditor til at tilbyde akkord.

LOV	Aftaleloven § 36	Aftaleloven § 38c	Gælds bretsloven § 1	Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Kunde fik ikke medhold i indsigelse mod overdragelse af lån til inddrivelse og krav om gældseftergivelse			10.04.2025
	Det finansielle ankenævn · Afslag på tilsidesættelse af kreditaftale grundet mangelfuld kreditværdighedsvurdering og indsigelse mod salg af fordring			04.03.2025
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod renteberegning og samlet betalingsbeløb efter overdragelse og førtidig indfrielse af lån			18.12.2019
	Det finansielle ankenævn · Indsigelser mod Nordeas salg af fordringer til tredjemand afvist af Ankenævnet grundet manglende kompetence			27.06.2019
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod renteindberetning til Skat og opgørelse af gæld efter salg af fordring til tredjemand			25.01.2019
	Det finansielle ankenævn · Afvisning af klage over gældsopgørelse da banken havde overdraget fordringen til tredjemand			15.04.2016
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod gældshæftelse og krav om forsikringsdækning ved overdraget lån			04.03.2016

Klassifikationen i § 11 – hvornår er et gælds brev et omsætningsgælds brev?

§ 3

[Gælds bretsloven § 11, stk. 2](#) opregner udtømmende fire kategorier af omsætningsgælds breve:

Nr.	Kategori	Kendetegn
1	Ihændeavgælds breve	Lyder på betaling til ihændeavgiveren eller angiver ikke, hvem gælden skal betales til

2	Ordregældsbreve	Lyder på betaling til bestemt person eller ordre
3	Skibs- og luftfartøjspantebreve	Giver pant i registreret skib eller luftfartøj – medmindre påført »ikke til ordre« eller tilsvarende forbehold
4	Kvalificerede navnegældsbreve	Lyder på betaling til bestemt person, men angiver utvetydigt at skulle være omsætningsgældsbreve

Motiverne til § 11 er sparsomme, men markerer terminologiskiftet: »Om disse anvendes i det danske og norske Udkast den nye Betegnelse "Omsætningsgældsbreve", i den finske og svenske Tekst Udtrykket "löpande skuldebrev".«

Bestemmelsen har ændret sig markant. Indtil 2006 omfattede nr. 3 tillige pantebreve i **fast ejendom**, hvilket indebar, at et almindeligt tinglyst pantebrev i fast ejendom som udgangspunkt var negociabelt efter gældsbrevsloven. Ved [lov nr. 539 af 8. juni 2006](#) om digital tinglysning udgik ordene »fast ejendom eller«. Af forarbejderne til ændringen fremgår begrundelsen:

Baggrunden herfor er, at tinglyste pantebreve i fast ejendom efter lovens ikrafttræden som udgangspunkt vil være omfattet af reglerne i tinglysningslovens kapitel 5 ... Der er således ikke længere behov for en særlig regel i gældsbrevsloven, der som udgangspunkt medfører, at pantebreve, der giver pant i fast ejendom, er at anse som negotiable omsætningsgældsbreve.

Forarbejderne præciserer samtidig, at et **utinglyst papirbaseret** pantebrev i fast ejendom udstedt efter ikrafttrædelsen som udgangspunkt er ikke-negotiabelt, men fortsat kan gøres negociabelt efter [§ 11, stk. 2, nr. 1, 2 eller 4](#). Ændringen finder kun anvendelse på gældsbreve oprettet efter lovens ikrafttræden.

Samtidig blev der indsat et nyt [§ 11, stk. 3](#), hvorefter kapitlet om omsætningsgældsbreve ikke finder anvendelse på tinglyste digitale gældsbreve, jf. dog tinglysningslovens § 27 a. Forarbejderne forklarer, hvorfor dematerialiseringen nødvendiggjorde bruddet:

Reglerne i gældsbrevslovens kapitel II, der i vidt omfang baserer sig på ihændehaveelse af papirbaserede dokumenter, er herefter ikke længere egnet til at finde direkte anvendelse på omsætning af tinglyste digitale gældsbreve.

Samme udvikling skete for skibspantebreve ved [lov nr. 526 af 7. juni 2006](#), der i sølovens § 46 a, stk. 2, undtog registrerede digitale gældsbreve med pant i skib fra gældsbrevslovens kapitel II, bortset fra § 11, stk. 2, og i § 46 b, stk. 3, gjorde [§ 31, stk. 1-4](#) uanvendelig ved overdragelse af sådanne pantebreve.

Det lovforberedende arbejde er udførligt dokumenteret i **Betænkning nr. 1471/2006 om digital tinglysning** fra Justitsministeriets tinglysningsudvalg. Udvalget konstaterede, at gældsbrevslovens regler »ikke længere vil være egnet til at finde anvendelse ved løsning af konflikter om konkurrerende rettigheder over pantebreve eller til løsning af spørgsmål om ekstinktion af indsigelser og rettigheder, idet reglerne herom i vidt omfang knytter retsvirkninger til fysisk rådighedsberøvelse eller ihændehaveelse af pantebrevet«, og foreslog derfor, at kravet om ihændehaveelse blev erstattet af et krav om tinglysning. Udvalget valgte at placere reglerne om **negotiable** pantebreve i tinglysningsloven, men at bevare reglerne om **ikke-negotiable** (simple) pantebreve i gældsbrevslovens kapitel III – dog med den justering, at tinglysning, ikke denuntiation, fremover er sikringsakten. Dette afspejles i [§ 26, stk. 2](#), der udtrykkeligt anvender kapitel III på tinglyste digitale simple gældsbreve.

Skadesløsbreve falder helt uden for gældsrebrevsbegrebet: pantsætteren erkender ikke at skyldes et bestemt beløb, men indrømmer kun pant for krav inden for et maksimum, og et skadesløsbrev er derfor hverken gældsrebrev eller omsætningsgældsrebrev. Det er udtrykkeligt afspejlet i [tinglysningslovens § 27, stk. 2](#).

LOV

[Gældsrebrevsloven § 11, stk. 2, 3](#)[Gældsrebrevsloven § 26, stk. 2](#)[Gældsrebrevsloven § 31, stk. 1-4](#)[Tinglysningsloven § 27, stk. 2](#)

Kreditor- og omsætningsextinktion ved omsætningsgældsbreve (§§ 14 og 22)

Negotiabiliteten har to ben: ekstinktion af **rettigheder** og ekstinktion af **indsigelser**. Det første ben findes i § 14 og § 22.

Efter § 14, stk. 1 hindrer det ikke erhververens ret til et ihændehavergældsrebrev, at overdrageren var umyndig eller manglede ret til at råde over gældsrebrevet, når erhververen har fået det i hænde – medmindre han vidste det eller ikke udviste den agtpågivenhed, som forholdene krævede. For de øvrige omsætningsgældsbreve gælder efter § 14, stk. 2 det samme, når overdragelsen er foretaget af den, der efter § 13 formodes at have ret til at gøre fordringen gældende, eller af nogen, der med grund antoges at være identisk med ham eller have fuldmagt. Bestemmelsen indeholder desuden en vigtig undersøgelsesbegrænsning:

Støtter overdrageren sin ret på tidligere overdragelser, behøver erhververen ikke at prøve deres ægthed eller gyldighed, medmindre omstændighederne giver grund dertil.

Sikringsakten mod overdragerens kreditorer er derimod rådighedsberøvelse. § 22 bestemmer, at pantsætning af et omsætningsgældsrebrev og anden overdragelse til sikkerhed ikke har gyldighed mod overdragerens kreditorer, medmindre erhververen har fået gældsrebrevet i hænde. Denne håndpantsætningsteknik er stadig levende i den offentlige forvaltning: [vejledningen om benådning, udsættelse, eftergivelse og henstand](#) foreskriver, at ejerpantebrevet ved sikkerhedsstilling for bodegæld skal overgives til politiet med en påtegning om, at meddelelser efter retsplejelovens § 564 sendes dertil, og at der ved **sekundær** håndpantsætning skal fremsendes anbefalet denuntiation til forpanthaveren.

At sikringsakten skal foretages korrekt – og at forsømmelse koster panteretten – illustreres af [P-23-13](#). P/F BankNordik overtog ved virksomhedsoverdragelse et engagement, herunder et tinglyst løsørejerpantebrev på 6 mio. kr., men undlod at tinglyse overdragelsen i det digitale tinglysningssystem efter overtagelsen den 18. maj 2011. Sø- og Handelsretten fastslog, at tinglysning var den nødvendige sikringsakt, og at manglen medførte, at panteretten blev ekstingveret over for pantsætters konkursbo, så banken alene havde et simpelt krav i boet. Afgørelsen er et konkret udslag af den systemændring, som **Betænkning nr. 1471/2006** anbefalede: besiddelse er afløst af tinglysning som den beskyttelsesskabende kendsgerning.

Mortifikationsreglerne udgør bagsiden af ihændehavelsesprincippet. I [BS-1558/2011-VLR](#) ophævede Vestre Landsret Tinglysningsrettens afvisning af at udstede et erstatningsejerpantebrev efter mortifikation af det oprindelige tinglyste pantebrev. Kravet om mortifikationsdom går også igen i tinglysningsbekendtgørelserne: efter [bekendtgørelsen om tinglysning i personbogen § 20](#) og de tilsvarende regler for tingbog, bilbog og andelsboligbog kan et bortkommet papirbaseret pantebrev ikke konverteres til digital form, før der er opnået dom til mortifikation.

LOV	Gældsbrevsloven § 13	Gældsbrevsloven § 14, stk. 1, 2	Gældsbrevsloven § 22
PRAKSIS	Landsretten · Vestre Landsret ophæver Tinglysningsrettens afgørelse om afvisning af erstatningsejerpantebrev 12.08.2011 Sø- og Handelsretten · Manglende tinglysning af løsørejerpantebrev ved bankovertagelse medførte tab af sikkerhed over for konkursbo 11.04.2014		

§ 5 Ekstinktion af de fortabelige indsigelser efter § 15

Kernen i negotiabiliteten er [§ 15, stk. 1](#). Over for den, der ved overdragelse har erhvervet ret over et omsætningsgældsbrief **og fået det i hænde**, kan udstederen ikke gøre gældende:

- at gældsbriefet var ugyldigt efter aftalelovens §§ 29-33 (svig, udnyttelse, urigtige forudsætninger, almindelig tvang mv.),
- at det efter underskriften er udgivet uden hans vilje,
- at han ikke har modtaget det aftalte vederlag,
- at han har **andre indsigelser fra det retsforhold, som gav anledning til gældsbriefets udstedelse** – dvs. netop de indsigelser, som § 1 ellers bevarer,
- at betaling var sket før overdragelsen, eller
- at skyldforholdet i øvrigt var ophørt eller ændret ved aftale, modregningserklæring, opsigelse eller dom.

Motiverne fra 1937 beskriver bestemmelsen som den, der »omhandler de fortabelige Indsigelser og indeholder nærmere Regler om Eksstinktion af disse«.

Ekstinktionen har to indbyggede spæringer. Efter [§ 15, stk. 2](#) går indsigelsen ikke tabt, når erhververen **vidste, at der forelå omstændigheder, hvorpå indsigelsen kunne støttes, eller havde grund til mistanke derom**. God tro-kravet er dermed skærpet i forhold til en ren viden-standard: mistankegrundlag er nok. Efter [§ 15, stk. 3](#) bevares indsigelsen, hvis gældsbriefet har fået en påtegning om betaling eller andet indsigelsesgrundlag, som ikke let kan fjernes – selv om påtegningen faktisk var fjernet inden overdragelsen. Kommissionen forklarede rækkevidden af stk. 3 således, at reglen omfatter »foruden Tilfælde, der falder ind under Reglen i § 17 om Forfalskningsindsigelsens Ufortabelighed - ogsaa Forhold, der ikke eller dog ikke med Sikkerhed kan betegnes som Forfalskning«.

De to kumulative betingelser – **overdragelse** og **ihændehaveelse** – er afgørende. Er dokumentet ikke overgivet, eller er der tale om et simpelt gældsbrief, sker der ingen ekstinktion, og [§ 27](#) fører til det modsatte resultat. Det er baggrunden for, at et forbrugerlån dokumenteret ved et almindeligt navnegældsbrief – som i [308/2024](#) – bevarer forbrugerens gyldighedsindsigelser trods videresalget til et inkassoselskab.

Dokumentationskravene til transportrækken skærpes tilsvarende, når erhververen vil påberåbe sig sin ret. I [315/2005](#) havde fordringer på kommanditanparter i K/S Difko været genstand for en lang række overdragelser mellem forskellige selskaber, før de i 2001 endte hos et finansieringsselskab. Klageren gjorde blandt andet gældende, at der manglede dokumentation for sammenhængen i den såkaldte transportrække. Ankenævnet fandt det efter de fremlagte dokumenter godtgjort, at fordringerne var gyldigt overdraget, og at likvidationen af kommanditselskaberne ikke medførte, at skyldforholdet bortfaldt.

LOV	Gældsbrevsloven § 15, stk. 1-3	Gældsbrevsloven § 27
-----	--	--------------------------------------

PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Afslag på tilsidesættelse af kreditaftale grundet mangelfuld kreditværdighedsvurdering og indsigelse mod salg af fordring	04.03.2025
	Det finansielle ankenævn · Ugylldighedsindsigelse og rentetvist vedrørende kommanditanparter i K/S Difko overdraget til finansieringsselskab	04.05.2006

De ufortabelige indsigelser: §§ 16-17 sætter grænsen for godtroserhvervelse

Negotiabiliteten er ikke absolut. To bestemmelser trækker grænsen for, hvad en godtroende erhverver aldrig ekstingverer.

§ 16 beskytter skyldnerens **allerede erlagte ydelser**. Har skyldneren betalt renter, der forfaldt før overdragelsen, kan han gøre dette gældende også over for en erhverver i god tro, og han beholder alle andre indsigelser mod krav på renter, der efter gælds brevet skulle være betalt før overdragelsen. Efter § 16, stk. 2 gælder det samme for afdrag, som efter gælds brevet skal erlægges til bestemt angivne tidspunkter. Reglen er praktisk uundværlig: uden den ville enhver transport kunne genoplive allerede betalte terminer.

§ 17 opregner de **stærke** indsigelser, som udstederen kan påberåbe sig selv over for en erhverver i god tro:

- at gælds brevet var falsk eller forfalsket,
- at det var underskrevet på hans vegne uden fuldmagt,
- at det var ugyldigt på grund af **voldelig tvang** (aftalelovens § 28),
- umyndighed som følge af mindreårighed, tinglyst værgemål med fratagelse af den retlige handleevne, jf. værgemålslovens § 6, eller manglende evne til at handle fornuftsmæssigt, jf. værgemålslovens § 46,
- at gælds brevet var erklæret dødt og magtesløst, eller
- at fordringen var ophørt eller forandret efter lovgivningens regler om deponering, forældelse, præklusion, tvangsakkord eller gældssanering.

Sondringen mellem den **almindelige** tvang i aftalelovens § 29 (fortabelig efter § 15) og den **voldelige** tvang i § 28 (ufortabelig efter § 17) er central og genfindes ordret i tinglysningslovens ekstinktionsregler. Efter tinglysningslovens § 27, stk. 1 kan godtroende erhververe af tinglyste rettigheder ikke mødes med indsigelser mod dokumentets gyldighed – men:

Den indsigelse, at et dokument er falsk eller forfalsket, eller at dets udstedelse retsstridig er fremkaldt ved personlig vold eller ved trussel om øjeblikkelig anvendelse af sådan, eller at udstederen var umyndig ved udstedelsen, bevares dog også overfor den godtroende erhverver.

At forældelse hører til de ufortabelige indsigelser efter § 17, gør forældelsesspørgsmålet til en selvstændig kampplads mellem skyldner og erhverver. I [BS-14952/2022-ALB](#) krævede et selskab betaling af 1.219.806 kr. i henhold til et gælds brev udstedt i november 2011. Skyldneren gjorde subsidiært gældende, at kravet var forældet. Byretten fandt, at skyldnerens mail af 26. oktober 2019 udgjorde en erkendelse, der afbrød den 10-årige frist, jf. [forældelseslovens § 15](#), og gav sagsøgeren fuldt medhold. Tilsvarende blev der i [435/2014](#) om et lån overdraget fra et finansieringsselskab til Basisbank lagt vægt på, at forældelsen var afbrudt ved fogedsagen i 2013, jf. [forældelseslovens § 3, stk. 1](#) og [§ 19, stk. 7](#).

[Tinglysningsloven § 27, stk. 1](#)

PRAKSIS	Byretten · Dom om betaling af gældsbrief samt afbrydelse af forældelse ved skyldnerens erkendelse	04.07.2023
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod gældshæftelse og krav om forsikringsdækning ved overdraget lån	04.03.2016

§ 7 Modregning: den snævre adgang ved § 18 mod hovedreglen i § 28

Modregningsadgangen er et af de skarpeste udslag af sondringen mellem omsætningsgældsbreve og simple gældsbreve.

Ved **omsætningsgældsbreve** er adgangen efter [§ 18, stk. 1](#) stærkt begrænset. Over for den, der har fået gældsrevet i hænde ved overdragelse til eje eller pant, kan skyldneren kun modregne med fordringer på overdrageren, hvis erhververen **vidste**, at skyldneren havde en modregningsegnet fordring, **og** at han ville lide tab ved overdragelsen, hvis den afskar modregning. Det er en dobbelt viden-betingelse, som i praksis sjældent er opfyldt. [§ 18, stk. 2](#) undtager dog konnekse modkrav: adgangen til at modregne fordringer, der udspringer af **samme retsforhold** som gældsrevsfordringen, bevares trods overdragelsen, medmindre andet følger af reglerne om indsigelser fra dette forhold.

Ved **simple gældsbreve** er udgangspunktet det modsatte. Efter [§ 28](#) kan skyldneren benytte en fordring på overdrageren til modregning, medmindre han har erhvervet fordringen efter det tidspunkt, da han fik **kundskab eller formodning** om overdragelsen. Var fordringen uforfalden på dette tidspunkt, kan den dog kun bruges, hvis den forfaldt senest samtidig med gældsrevsfordringen. Skæringspunktet er altså skyldnerens subjektive kendskab – ikke denuntiationen som sådan.

Bestemmelsen anvendes bredt som udtryk for almindelige modregningsprincipper. I [315/2015](#) havde en afdød kunde både indlånskonti på 20.779,96 kr. og en restgæld på 18.583,32 kr. Efter at boet var udlagt til sønnen som boudlæg, modregnede Danske Bank restgælden i indeståendet og udbetalte differencen på 48,56 kr. Det Finansielle Ankenævn fandt, at betingelserne for modregning var opfyldt i overensstemmelse med [§ 28](#), og at boudlægget ikke afskar bankens modregningsret i afdødes indestående.

Også skattemyndighederne anvender § 28 som modregningshjemmel. I [13-0225306](#) havde et advokatfirma foretaget udlæg i en skatteydere eventuelle overskydende skat for 2011, hvorefter SKAT modregnede hele den overskydende skat på 80.864 kr. til dækning af udlægget – netop under henvisning til, at modregningsbetingelserne efter § 28 var opfyldt på modregningstidspunktet. Da en efterfølgende årsopgørelse udløste en restskat på 80.862 kr. for samme indkomstår, ændrede Landsskatteretten dog afgørelsen og gav skatteyderen medhold i, at der skulle ske **konneks** modregning, fordi kravene udsprang af samme retsforhold – den samlede skatteafregning for året. Det er § 18, stk. 2-princippet i offentligretlig indklædning. Rækkevidden af den konnekse modregning blev afgrænset i [19-0037249](#), hvor en del af den overskydende skat allerede var udbetalt til en privat kreditor i medfør af en transporterklæring. Landsskatteretten fastslog, at udbetalingen var en privatretlig disposition uden for rettens kompetence, og at retten til konneks modregning alene omfatter statslige restancer.

I erhvervsforhold slår modregningsrisikoen igennem som en fordelingsproblematik mellem overdrager og erhverver. I [H-15-05](#) havde et konkursbo overdraget en fordring mod et konsortium for 800.000 kr. Debitor modregnede med et konnekst modkrav, og spørgsmålet var, om erhververen eller boet bar risikoen herfor. Sø- og Handelsretten fortolkede overdragelsesaftalens pkt. 8.3 således, at **boet** bar risikoen, og tilkendte erhververen

erstatning på 1.584.873,87 kr. Sagen viser, at det konnekse modkrav – som § 18, stk. 2, netop friholder fra ekstinktion – i praksis må håndteres kontraktuelt mellem overdrager og erhverver.

LOV	Gældsbrevsloven § 18, stk. 1, 2	Gældsbrevsloven § 28	
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Fortolkning af overdragelsesaftale: Konkursbo bar risikoen for modregning i overdraget fordring		17.03.2006
	Landsskatteretten · Delvis imødekommelse af konneks modregning i overskydende skat og spørgsmål om transport til privat kreditor		06.07.2021
	Landsskatteretten · Ret til konneks modregning i overskydende skat til dækning af restskat for samme indkomstår		18.07.2013
	Det finansielle ankenævn · Danske Banks modregning af lån i boudlæg efter dødsfald		14.12.2016

Betalingsekstinktion, kvitteringspligt og udlevering af dokumentet

§ 8 (§§ 19-21 og § 29)

Ved siden af rettigheds- og indsigelsesekstinktionen indeholder loven regler om **betalingsekstinktion** – hvornår skyldneren betaler med frigørende virkning.

§ 19, stk. 1 frigør den, der betaler et ihændeavgælds-brev til den, der sidder inde med det, selv om modtageren var umyndig eller manglede ret til at modtage betalingen – medmindre skyldneren vidste det eller ikke udviste den agtpågivenhed, forholdene krævede, for at undgå, at beløbet kom i urette hænder. § 19, stk. 2 udvider reglen til øvrige omsætningsgælds-breve ved betaling til den, der er legitimeret efter § 13, med samme begrænsning af undersøgelsespligten som i § 14, stk. 2.

§ 20 regulerer den periode, hvor skyldneren endnu ikke kender kreditorskiftet. Efter stk. 1 kan skyldneren efter overdragelsen med frigørende virkning betale forfaldne renter – og terminsmæssige afdrag – til overdrageren, medmindre han vidste eller havde grund til mistanke om, at denne ikke længere havde ret til at modtage betalingen. Bestemmelsen indeholder to skærper: efter stk. 2 virker betaling fra en kautionist eller andre end gælds-brevsskyldneren kun frigørende, hvis **både** den betalende og skyldneren var i god tro, og efter stk. 3 frigøres en ny skyldner, som forpligtelsen er gået over på uden fordringshaverens medvirken, ikke ved betaling til overdrageren, medmindre også den tidligere skyldner var i god tro.

Den tilsvarende regel for simple gælds-breve findes i § 29: skyldneren kan – når andet ikke følger af gælds-brevets særlige beskaffenhed – med frigørende virkning betale til overdrageren, medmindre han vidste, at denne ikke længere havde ret til at modtage betalingen, eller ikke udviste den agtpågivenhed, forholdene krævede.

§ 21 knytter betalingen til dokumentet: skyldneren er **kun forpligtet til at betale gælden mod udlevering af gælds-brevet**, og drejer det sig ikke om et ihændeavgælds-brev, kan han tillige kræve kvittering på gælds-brevet. Ved afdrag efter forfaldstid kan han kun forlange særskilt kvittering; andre afdrag kan han tillige kræve afskrevet på gælds-brevet, og ved opsigelse kan han forlange påtegning herom.

Rækkevidden af § 21 blev prøvet i [87/2007](#). Ved indfrielse af et pantebrev på 285.000 kr. ønskede debitorerne, at kreditor i stedet for en kvitteringspåtegning underskrev en allonge om **transport** af pantebrevet til dem selv, så pantebrevet kunne genbruges uden ny tinglysningsafgift. Kreditor krævede 1 % af restgælden (2.850,28 kr.) herfor og påberåbte sig, at han efter § 21 alene var forpligtet til at udlevere pantebrevet i kvitteret stand. Ankenævnet gav debitorerne medhold på begge punkter:

Nævnet fastslog, at selvom gældsbrevsloven § 21, stk. 1, giver debitor ret til at få pantebrevet udleveret med kvittering for indfrielse, har kreditor efter almindelige retsprincipper pligt til i stedet at meddele transport til debitor, hvis kreditor ikke har en saglig og loyal interesse i at modsætte sig dette.

Dertil kom, at ethvert gebyrkrav ved indfrielse – uanset om det angår kvittering eller transport – skal have klar hjemmel i parternes aftale. Kreditor blev pålagt gebyrfrit at underskrive allongen.

For tinglyste negotiable pantebreve er § 21 afløst af [tinglysningslovens § 29 a](#): skyldneren er kun forpligtet til at betale gælden mod **afløsning** af pantebrevet eller underpantsætningen. Og efter [§ 29 b](#) kan skyldneren kræve pantebrevet nedlyst ved ekstraordinære afdrag, afløst ved skyldforholdets ophør og ændringer tinglyst, når skyldforholdet er ændret ved aftale, modregningserklæring, dom eller opsigelse.

At kvittering til aflysning ikke i sig selv indebærer afkald på den personlige fordring, blev fastslået i [BS-3094/2008-OLR](#). Østre Landsret tog stilling til, om et realkreditinstituts kvittering af et pantebrev til aflysning i tingbogen efter en tvangsauktion medførte afkald på den personlige gældsfordring – og nåede frem til, at det ikke gjorde.

LOV	Gældsbrevsloven § 19, stk. 1, 2	Gældsbrevsloven § 20, stk. 1-3	Gældsbrevsloven § 21
	Gældsbrevsloven § 29	Tinglysningsloven § 29a	Tinglysningsloven § 29b

Simple gældsbreve: § 27 og sikringsakten denuntiation i § 31

For simple gældsbreve er hovedreglen ubetinget. § 27 bestemmer:

Overdrages et simpelt gældsbevis til eje eller pant, får erhververen ikke bedre ret end overdrageren, medmindre andet følger af særlige retsregler.

Sikringsakten er denuntiation. Efter § 31, stk. 1 har overdragelsen ikke gyldighed mod overdragerens kreditorer, medmindre skyldneren fra overdrageren eller erhververen har fået underretning om overdragelsen. Ved dobbeltsuccession afgøres prioriteten efter § 31, stk. 2: en senere erhverver går forud, når skyldneren først har fået underretning om overdragelsen til ham, og erhververen var i god tro ved underretningen. § 31, stk. 3 undtager virksomhedsoverdragelser – overdrages en handelsvirksomhed eller en bogføringspligtig erhvervsvirksomhed sammen med dens udestående fordringer, anvendes reglerne kun, hvis overdragelsen sker **til sikkerhed**. Og § 31, stk. 4 fastsætter, at hvor gældsbevets særlige beskaffenhed medfører, at skyldneren ikke frigøres ved at betale til andre end ihændehaven, opnås kreditorbeskyttelsen ved ihændehaveelse.

Motiverne fra 1937 forklarer, hvorfor kommissionen ikke gennemførte samme regel for transport i almindelighed som for pantsætning:

Med Hensyn til Overdragelsens Gyldighed mod Overdragerens Kreditorer har Kommissionen som anført i Bemærkningerne til § 22 for Omsætningsgældsbreves Vedkommende ikke ment at kunne stille Forslag om at gennemføre samme Regel om Transport i Almindelighed og om Pantsætning. Og den Regel, der opstilles om Pantsætning, bør her - ligesom det i 1ste og 2det Stykke er, fastsat med Hensyn til Underretning til Skyldneren - gælde ogsaa ved Transport og ved Sammenstød mellem flere Overdragelser.

Denuntiationens praktiske betydning viser sig skarpest i konkurs. I [BS-816/2006-ROS](#) havde et selskab den 12. januar 2006 aftalt, at en finansieringspartner skulle udlåne op til 250.000 kr. til chaufførlønninger mod transport i selskabets månedlige omsætning hos ordregiveren. Fristdagen indtrådte allerede dagen efter, den 13. januar 2006, og formel underretning nåede først ordregiveren den 14. februar 2006. Retten fandt, at heller ikke en underretning på grundlag af en ny transporterklæring af 27. januar 2006 var rettidig:

Da heller ikke en underretning om transporten den 27. januar 2007 er en underretning, der er sket uden unødigt ophold i forhold til aftalen af 12. januar 2006, er betalingerne omstødelige efter konkurslovens § 70.

Betalingerne på i alt 262.792,20 kr. blev omstødt både efter [konkurslovens § 70](#) og efter [§ 67](#), [§ 72](#) og [§ 74](#). Sagen understreger, at sikringsakten ikke blot skal foretages, men foretages **uden unødigt ophold** efter gældens stiftelse – ellers rammes den af omstødelsesreglerne. Sammenhængen med omstødelsesreglerne genfindes i [BS-25020/2021-HJR](#), hvor Højesteret stadfæstede omstødelse af en kassekreditkontrakt, et ejerpantebrev og en delvis gældsindfrielse som utilbørlig begunstiggelse af banken.

Denuntiation er også den sikringsakt, forvaltningen selv benytter. [Vejledningen om udbetaling af dagpenge og efterløn som lån mod overdragelse af krav mod Lønmodtagernes Garantifond](#) formulerer princippet præcist:

Ifølge dansk rets almindelige regler om transport af fordringer kræves det, at der gives LG klar og tydelig meddelelse om overdragelsen, for at denne kan give a-kassen den fornødne sikkerhed. I modsat fald vil fonden kunne udbetale direkte til medlemmet, og a-kassen vil herefter ikke kunne kræve beløbet fra fonden.

Den tilsvarende teknik anvendes i [transporterklæringen i bilag 1 til vejledningen om a-kassernes opkrævning af tilbagebetalingsbeløb](#), hvor debitor giver uigenkaldelig transport i krav på overskydende skat, og hvor kravet anmeldes til notering hos Skatteforvaltningen.

Bevisbyrden for, at en transport overhovedet er sket, påhviler den, der påberåber sig den – og formuleringen i meddelelsen til skyldneren er afgørende. I [BS-47568/2020-VIB](#) gjorde skyldneren gældende, at fordringen var overdraget til et inkassoselskab, og at banken derfor ikke længere var rette kreditor. Byretten frifandt for afvisningspåstanden og lagde vægt på formuleringen i inkassoselskabets brev:

... det fremgår af sagens bilag H, at Lindorff henvendte sig til sagsøgte på vegne Salling Bank, og at gælden var overdraget Lindorff "til inddrivelse". Denne ordlyd må naturligt forstås som en meddelelse om, at Salling Bank havde overgivet den misligholdte fordring til inkasso, ikke eje ... Retten lægger derfor til grund, at der ikke er sket overdragelse af fordringen.

Hverken frigivelse af sikkerhed i en livsforsikring eller indberetninger til skattemyndighederne om, hvem der var kreditor, kunne føre til et andet resultat. Sondringen mellem overdragelse **til eje** og overgivelse **til inkasso** er dermed ikke kun terminologisk, men afgørende for søgsmålskompetencen.

En korrekt gennemført transport skal derimod respekteres af skyldneren. I [383/2015](#) havde en klager underskrevet et gældsbrief på et personalelån hos EBH Bank i september 2010, hvorefter lånet i juni 2011 blev transporteret til Sparekassen Himmerland. Klageren gjorde gældende, at transporten var ugyldig, fordi de tegningsberettigede ikke havde underskrevet korrekt. Ankenævnet fastslog, at der var gennemført et gyldigt kreditorskifte, at klageren var behørigt underrettet, og at hun derfor måtte respektere overdragelsen – herunder erhververens almindelige forretningsbetingelser.

Endelig gælder underretningskravet også på debitorsiden. Et **debitorskifte** kræver kreditors medvirken og dokumentation. I [BS-1849/2007-VLR](#) fastslog Vestre Landsret, at en leasingtager fortsat hæftede, når

debitor-skiftebilaget aldrig var underskrevet og returneret, og i [H-78-10](#) fandt Sø- og Handelsretten, at der ikke var ført bevis for debtorskifte efter en virksomhedsoverdragelse, hvorfor overdrageren fortsat hæftede for rejsegarantien.

LOV

[Gældsbrevsloven § 27](#)[Gældsbrevsloven § 31, stk. 1-4](#)[Konkursloven § 67](#)[Konkursloven § 70](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesteretsdom om omstødelse af sikkerhedsstillelse og gældsafvikling grundet utilbørlig begunstiggelse af bank	01.06.2022
	Landsretten · Dom ved Vestre Landsret om betalingsforpligtelse i leasingaftale efter debtorskifte.	26.06.2008
	Sø- og Handelsretten · Sag om hæftelse for rejsegaranti efter virksomhedsoverdragelse og efterfølgende konkurs	06.02.2013
	Byretten · Sag om fordring og overdragelse: Sparekassen Vendsyssel mod sagsøgt	12.08.2021
	Byretten · Omstødelse af betalinger i konkurs - manglende rettidig underretning om transport	20.09.2007
	Det finansielle ankenævn · Ugyldighedsindsigelse mod kreditorskifte og klage over overtræksrente efter overdragelse af lån	05.05.2017

Digitale tinglyste pantebreve – negotiabiliteten flyttet til tinglysningsloven

§ 10

Efter [§ 11, stk. 3](#) finder gældsbrevslovens kapitel om omsætningsgældsbreve ikke anvendelse på tinglyste digitale gældsbreve. Retsstillingen findes i stedet i tinglysningsloven.

Udgangspunktet er [tinglysningslovens § 27, stk. 2](#): et tinglyst pantebrev – bortset fra et skadesløsbrev – der giver pant i fast ejendom, er **negotiabelt**, medmindre der er indføjet ordene »ikke til ordre« eller tilsvarende forbehold. Bestemmelsen blev indsat ved [lov nr. 539 af 8. juni 2006](#) og viderefører den formodningsregel, der tidligere fulgte af gældsbrevslovens § 11, stk. 2, nr. 3.

Indsigelsesekstinktionen findes i [§ 27 a](#):

Når et tinglyst negotiabelt pantebrev er overdraget til eje eller pant af den ifølge tingbogen berettigede og erhververen i god tro har fået tinglyst overdragelsen, kan erhververen ikke mødes med nogen af de af gældsbrevslovens § 15, stk. 1, omfattede indsigelser fra skyldneren.

De stærke indsigelser overlever: efter [§ 27 a, stk. 2](#) bevarer skyldneren selv over for en godtroende erhverver sine indsigelser efter [gældsbrevslovens § 16](#) og [§ 17](#). Rettighedsekstinktionen – modstykket til gældsbrevslovens § 14 – findes i [§ 27 b](#), hvorefter det ikke hindrer erhververens ret, at den ifølge tingbogen berettigede var umyndig eller manglede ret til at råde over pantebrevet. Betalingsekstinktionen er reguleret i [§ 29](#), der lader betaling af renter og afdrag på tinglyste negotiable pantebreve ske gyldigt til den, der ifølge tingbogen er beføjet til at modtage dem, og som i [stk. 2](#) svarer til gældsbrevslovens § 20, stk. 1.

Det afgørende systemskifte er, at **tinglysning har afløst ihændehavelse** som den retsstiftende kendsgerning. Som forarbejderne til [§ 27 a](#) udtrykker det, er bestemmelsen nødvendig, fordi »negotiabilitetsbeskyttelsen efter dematerialiseringen ikke længere kan knyttes til besiddelsen af papirdokumentet, men i stedet må knyttes til tinglysningen«. Reglerne blev ved samme lov udvidet til pantebreve i motorkøretøjer ([§ 42 g, stk. 3](#)), andele i andelsboligforeninger ([§ 42 m](#)) og løsøre ([§ 47](#)) – dog med den omvendte formodning: disse pantebreve er **ikke** negotiable, medmindre det klart fremgår af pantebrevet, og skadesløsbreve er aldrig negotiable.

En parallel ordning gælder for skibe. Efter [sølovens § 37 a](#) kan erhververen af et registreret, digitalt negotiabelt skibspantebrev, der i god tro har fået registreret overdragelsen, ikke mødes med de indsigelser, der omfattes af gældsbrevslovens § 15, stk. 1, mens indsigelserne efter §§ 16-17 bevares. Ordningen blev indført ved [lov nr. 526 af 7. juni 2006](#), hvis forarbejder udtrykkeligt anfører, at det med de nye bestemmelser »er tilsigtet at videreføre den for negotiable pantebreve gældende retstilstand«.

Den praktiske gennemførelse hviler på anmelderordningen. Efter [bekendtgørelsen om adgang til tinglysningsystemet og om tinglysningsmåden § 12](#) kan en autoriseret anmelder på vegne af kreditor anmelde dokumenter om blandt andet **transport**, aflysning, kvittering, underpantsettning, nedlysning og rykning til tinglysning – mod at indestå for, at der foreligger fornøden fuldmagt, og at fuldmagtsgiver er identisk med den, der ifølge tinglysningsystemet er berettiget til at disponere.

Betænkning nr. 1471/2006 redegør for udvalgets afvejning: for **negotiable** tinglyste pantebreve blev reglerne flyttet til tinglysningsloven, fordi de fremover ville »antage en karakter, der adskiller disse regler betragteligt fra reglerne om andre negotiable gældsbreve«, mens man for de **ikke-negotiable** pantebreve fandt det mest hensigtsmæssigt at bevare reglerne i gældsbrevslovens kapitel III – med den ene undtagelse, at »der er alene behov for at undtage tinglyste digitale gældsbreve fra gældsbrevslovens § 31, da tinglysning – og ikke denuntiation – fremover vil være den relevante sikringsakt«.

For **utinglyste papirbaserede** ikke-negotiable pantebreve er sikringsakten dog fortsat denuntiation efter [§ 31](#). Der findes med andre ord i dag tre parallelle sikringsakter: ihændehavelse (papirbaserede omsætningsgældsbreve), tinglysning/registrering (digitale pantebreve) og denuntiation (simple gældsbreve og utinglyste papirpantebreve).

LOV

[Gældsbrevsloven § 11, stk. 3](#)[Søloven § 37a](#)[Tinglysningsloven § 27a, stk. 1, 2](#)[Tinglysningsloven § 27b](#)[Tinglysningsloven § 29, stk. 1, 2](#)

PRAKSIS

Sø- og Handelsretten · Manglende tinglysning af løsørejerpantebrev ved bankovertagelse medførte tab af sikkerhed over for konkursbo

11.04.2014

Gældsbrevet som tvangsfuldbyrdesgrundlag og som bevis for fordringen

§ 11

Gældsbrevets processuelle side er reguleret i [retsplejelovens § 478](#). Efter [§ 478, stk. 1, nr. 5](#) kan tvangsfuldbyrdelse ske på grundlag af **gældsbreve, der ikke er omfattet af nr. 4, når det udtrykkeligt er bestemt i dokumentet, at det kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse**. **Nr. 4** angår udenretlige skriftlige forlig om forfalden gæld med samme klausulkrav, og **nr. 6** pantebreve – for ejerpantebreve og skadesløsbreve dog kun, når gældens størrelse og forfaldstidens indtræden er erkendt af skyldneren eller klart fremgår af omstændighederne.

Eksigibiliteten forudsætter altså en udtrykkelig klausul. Et eksempel ses i [Det Finansielle Ankenævns afgørelse af 4. juli 2006](#), hvor et gælds brev på 1.202.000 kr. udtrykkeligt bestemte, at det kunne tjene som grundlag for tvangsfuldbyrdelse efter § 478, stk. 1, nr. 4. Tilsvarende blev spørgsmålet om gælds brets eksigibilitet berørt i [477/2011](#) om et erhvervslån på 1.700.000 kr.

Efter [§ 478, stk. 4](#) kan fuldbyrdelse i de i stk. 1, nr. 4-7, nævnte tilfælde foretages hos enhver, der ved sin underskrift på dokumentet har forpligtet sig som skyldner, selvskyldnerkautionist eller pantsætter, og

underskriften kan tilføjes **digitalt** for nr. 4 og 5. For digitale pantebreve, der er eller har været tinglyst eller registreret i skibsregisteret, kan fuldbyrdelse ske hos den, der har forpligtet sig ved pantebrevet – en tilføjelse, som netop **Betænkning nr. 1471/2006** anbefalede for at sikre, at digitaliseringen ikke afskar tvangsfuldbyrdelsen.

Mangler fundamentet, afvises fogedsagen. I [FS-10291/2008-NAE](#) afviste fogedretten en tvangsfuldbyrdelse på grund af manglende procesretligt grundlag, og i [BS-2759/2017-OLR](#) stadfæstede Østre Landsret en afvisning af at eksekvere et frivilligt forlig fra 2008 på 64.882,60 kr., fordi forliget ikke indeholdt en reel afdragsordning.

Under fogedsagen er skyldnerens indsigelsesadgang begrænset af, hvad der allerede er prøvet. I [FS-9308/2020-ROS](#) fandt fogedretten, at skyldnerens materielle indsigelser allerede var behandlet og stadfæstet af landsretten, hvorefter udlæg kunne fremmes. Og i [3239](#) tog Østre Landsret stilling til underrettningspligten ved overdragelse af en fordring til inddrivelse hos restanceinddrivelsesmyndigheden – og fandt, at inddrivelsesrenter af selve restskattekravene var korrekt pålagt, mens retsafgift og tilsigelsesgebyr ikke kunne opretholdes, efter at det underliggende udlæg var bortfaldet.

Den skattemæssige side af gældsrevet supplerer billedet. Et gældsrev anvendes hyppigt som vederlag ved virksomheds- og aktieoverdragelser, og værdiansættelsen giver anledning til tvist. I [08-00676](#) fastsatte Landsskatteretten kursen på et gældsrev på 2 mio. kr. udstedt som del af købesummen ved en aktivitetsoverdragelse til 97 på grundlag af en syns- og skønserklæring, der fastslog, at gældsrevet ikke var **egnet til markedsmæssig omsætning**, fordi der ikke fandtes en anerkendt markedsplads for handel med gældsbreve af den art. Tilsvarende nedsatte retten i [08-01348](#) kursen på 18 gældsbreve modtaget som delvis betaling ved aktiesalg til 80,65 – blandt andet fordi gældsbrevene ikke var frit omsættelige, men kun kunne overdrages til nært forbundne parter. Netop den manglende omsættelighed er et modstykke til negotiabiliteten: et gældsrev, der aftaleretligt er bundet, opnår ikke den kurs, et frit omsætteligt dokument ville have.

Den administrative praksis er sammenfattet i [cirkulæret om værdiansættelsen af aktiver og passiver i dødsboer m.m. og ved gaveafgiftsberegning pkt. 19](#), hvorefter private pantebreve og gældsbreve kan ansættes til kursværdi. Kravene til, at et gældsrev kan anerkendes som et reelt anfordringslån til kurs 100, blev skærpet i [SKM2023.599.SR](#), hvor Skatterådet afviste, at rentefrie anfordringslån med pant i aktierne og non-recourse-vilkår kunne etableres til kurs 100 – den begrænsede hæftelse medførte, at lånene ikke opfyldte kravene til anfordringslån. I [SKM2024.521.SR](#) bekræftede Skatterådet derimod, at overdragelse af aktier til holdingselskaber mod delvist vederlag i gældsbreve beskattes som aktieavance, og at senere afdrag behandles som afdrag.

LOV	Retsplejeloven § 478, stk. 1, 4	
PRAKSIS	Landsretten · Sag om modregning i overskydende skat og tilbagebetaling af inddrivelsesrenter	27.01.2023
	Landsretten · Stadfæstelse af afvisning af tvangsfuldbyrdelse: Frivilligt forlig uden reel afdragsordning kunne ikke eksekveres	12.01.2018
	Byretten · Sag afvist grundet manglende grundlag for tvangsfuldbyrdelse	09.12.2008
	Landsskatteretten · Kursfastsættelse af gældsbreve ved aktieavanceopgørelse – Landsskatteretten nedsætter kursen til 80,65	22.09.2011
	Landsskatteretten · Landsskatteretten om kursfastsættelse af gældsrev ved aktivitetsoverdragelse	20.10.2009
	Skatterådet · Tilflytters aktiesalg mod gældsrev beskattes som aktieavance	21.10.2024
	Skatterådet · Non-recourse familielån ved aktieoverdragelse udløser gavebeskatning	13.12.2023
	Det finansielle ankenævn · Tvist om overførsel af negativ saldo til nyt pengeinstitut efter træk af låneydelse	27.08.2012

Det finansielle ankenævn · Ankenævnets kompetence i sag om gebyropkrævning ved indfrielse af lån 04.07.2006
til ejendoms køb

§ 12 Sammenfatning: fire spørgsmål der afgør sagen

Gældsbrevsdoktrinen kan i praksis reduceres til fire på hinanden følgende spørgsmål.

1. Hvilken type dokument er der tale om? Er dokumentet et ihændeavgældsbrief, et ordregældsbrief, et pantebrev i registreret skib eller luftfartøj, eller et navnegældsbrief der utvetydigt angiver at være omsætningsgældsbrief, jf. § 11, stk. 2? Er det tinglyst og digitalt, gælder tinglysningslovens §§ 27-29 b i stedet, jf. § 11, stk. 3. Alt andet er et simpelt gældsbrief efter § 26 – og for langt de fleste forbrugerlån er det netop tilfældet.

2. Er sikringsakten foretaget – og i tide? Ved omsætningsgældsbreve kræves ihændeavgelse (§ 22), ved digitale pantebreve tinglysning eller registrering, og ved simple gældsbreve denuntiation (§ 31, stk. 1). Forsømmelse koster kreditorbeskyttelsen, jf. P-23-13, og forsinkelse udløser omstødelse, jf. BS-816/2006-ROS.

3. Hvilke indsigelser overlever? Udgangspunktet efter § 1 og § 27 er, at alle indsigelser fra det underliggende retsforhold følger med fordringen – fastslået for forbrugerlån solgt til inkasso i 308/2024. Kun ved et omsætningsgældsbrief i en godtroende erhververs hænde (eller et tinglyst negotiabelt pantebrev) ekstingveres de fortabelige indsigelser efter § 15 henholdsvis tinglysningslovens § 27 a. Selv da bevares betalte renter og terminsafdrag (§ 16) samt forfalskning, manglende fuldmagt, voldelig tvang, umyndighed, mortifikation, forældelse, præklusion, tvangsakkord og gældssanering (§ 17).

4. Hvem er rette kreditor, og hvad kan skyldneren modregne? Skyldneren betaler med frigørende virkning til overdrageren, indtil han er i ond tro (§ 20, § 29), og kan ved simple gældsbreve modregne med fordringer erhvervet før kundskab eller formodning om overdragelsen (§ 28) – jf. 315/2015 og 13-0225306. Ved omsætningsgældsbreve er adgangen derimod stort set lukket, bortset fra konnekte modkrav (§ 18, stk. 2).

To praktiske pointer går på tværs. For det første er **ordlyden af meddelelsen til skyldneren** afgørende: »overdraget til inddrivelse« er ikke det samme som overdraget til eje, jf. BS-47568/2020-VIB – og bevisbyrden påhviler den, der påberåber sig transporten. For det andet er **dokumentet og betalingen koblet sammen**: skyldneren betaler kun mod udlevering og kvittering (§ 21) eller ved digitale pantebreve mod aflysning (- tinglysningslovens § 29 a) – og kreditor kan efter 87/2007 være forpligtet til at meddele transport frem for blot at kvittere, når han ikke har en saglig og loyal interesse i at modsætte sig det.

Afgrænsningsmæssigt hører forbrugerkreditaftalens oplysningskrav, ÅOP, fortrydelsesret og kreditværdighedsvurdering under kreditaftaler, panterettens stiftelse og prioritet under panteret-stiftelse-sikringsakt-prioritet, ejerpantebreve-underpant-og-prioritet og pant-fast-ejendom-pantebrev-prioritet, godtroserhvervelsens almindelige regler under vindikation-ekstinktion-godtroserhvervelse, modregningens betingelser under modregning-betingelser-konneksitet-konkurs, kautionsforhold under kaution-gyldighed-hæftelse-regres og forældelsen under forældelse-pengekrav-afbrydelse.

Endelig bemærkes, at gældsbrevsloven er stabil ret: der er ingen vedtagne, men endnu ikke konsoliderede ændringer siden lovbekendtgørelsen af 2. april 2014.

[Gældsbrevsloven § 28](#)
[Gældsbrevsloven § 31, stk. 1](#)
[Tinglysningsloven § 27a](#)

PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Manglende tinglysning af løsørejerpantebrev ved bankovertagelse medførte tab af sikkerhed over for konkursbo	11.04.2014
	Byretten · Sag om fordring og overdragelse: Sparekassen Vendsyssel mod sagsøgt	12.08.2021
	Byretten · Omstødelse af betalinger i konkurs - manglende rettidig underretning om transport	20.09.2007
	Landsskatteretten · Ret til konneks modregning i overskydende skat til dækning af restskat for samme indkomstår	18.07.2013
	Det finansielle ankenævn · Afslag på tilsidesættelse af kreditaftale grundet mangelfuld kreditværdighedsvurdering og indsigelse mod salg af fordring	04.03.2025
	Det finansielle ankenævn · Danske Banks modregning af lån i boudlæg efter dødsfald	14.12.2016
	Det finansielle ankenævn · Gebyr for transportpåtegning på pantebrev ved indfrielse	30.08.2007

REFERENCE Lovgrundlag

7 paragraffer

Gældsbrevsloven § 1	Gældsbrevsloven § 11 stk. 2
Gældsbrevsloven § 15 stk. 1	Gældsbrevsloven § 18
Gældsbrevsloven § 27	Gældsbrevsloven § 31 stk. 1
Tinglysningsloven § 27a	

MATERIALE Citerede afgørelser

33 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

1

01.06.2022	Højesteretsdom om omstødelse af sikkerhedsstillelse og gældsafvikling grundet utilbørlig begunstigelse af bank	2104-2508
------------	--	-----------

LANDSRETTE · ANKEINSTANS

5

27.01.2023	Sag om modregning i overskydende skat og tilbagebetaling af inddrivelsesrenter	2719-3239
12.01.2018	Stadfæstelse af afvisning af tvangsfuldbyrdelse: Frivilligt forlig uden reel afdragsordning kunne ikke eksekveres	1340-1626
12.08.2011	Vestre Landsret ophæver Tinglysningsrettens afgørelse om afvisning af erstatningsejerpantebrev	4875-5882
03.03.2009	Bevarelse af personlig gældsfordring efter tvangsauktion og aflysning af pantebrev	1321-1596
26.06.2008	Dom ved Vestre Landsret om betalingsforpligtelse i leasingaftale efter debitorskifte.	7091-8524

SØ- OG HANDELSRETTE · SPECIALRET

3

11.04.2014	Manglende tinglysning af løsørejerpantebrev ved bankovertagelse medførte tab af sikkerhed over for konkursbo	P-23-13
06.02.2013	Sag om hæftelse for rejsegaranti efter virksomhedsoverdragelse og efterfølgende konkurs	H-78-10

17.03.2006	Fortolkning af overdragelsesaftale: Konkursbo bar risikoen for modregning i overdraget fordring	H-15-05
------------	---	---------

BYRETTE	FØRSTE INSTANS	4
---------	----------------	---

04.07.2023	Dom om betaling af gældsbrief samt afbrydelse af forældelse ved skyldnerens erkendelse	9936-11627
12.08.2021	Sag om fordring og overdragelse: Sparekassen Vendsyssel mod sagsøgt	1867-2223
09.12.2008	Sag afvist grundet manglende grundlag for tvangsfuldbyrdelse	30-30
20.09.2007	Omstødelse af betalinger i konkurs - manglende rettidig underretning om transport	6143-7360

LANDSSKATTERETTEN	ADMINISTRATIV KLAGEINSTANS	4
-------------------	----------------------------	---

06.07.2021	Delvis imødekommelse af konneks modregning i overskydende skat og spørgsmål om transport til privat kreditor	19-0037249
18.07.2013	Ret til konneks modregning i overskydende skat til dækning af restskat for samme indkomstår	13-0225306
22.09.2011	Kursfastsættelse af gældsbreve ved aktieavanceopgørelse – Landsskatteretten nedsætter kursen til 80,65	08-01348
20.10.2009	Landsskatteretten om kursfastsættelse af gældsbrief ved aktivitetsoverdragelse	08-00676

SKATTERÅDET	ADMINISTRATIV MYNDIGHED	2
-------------	-------------------------	---

21.10.2024	Tilflytters aktiesalg mod gældsbrief beskattes som aktieavance	24-0688107
13.12.2023	Non-recourse familielån ved aktieoverdragelse udløser gavebeskatning	23-1097441

DET FINANSIELLE ANKENÆVN	NÆVN / KLAGEINSTANS	14
--------------------------	---------------------	----

10.04.2025	Kunde fik ikke medhold i indsigelse mod overdragelse af lån til inddrivelse og krav om gældseftergivelse	224/2024
04.03.2025	Afslag på tilsidesættelse af kreditaftale grundet mangelfuld kreditværdighedsvurdering og indsigelse mod salg af fordring	308/2024
08.06.2020	Bank var berettiget til at anvende salgsprovenu fra ejendom til nedbringelse af overbelånt lån i anden ejendom	380/2019
18.12.2019	Indsigelse mod renteberegning og samlet betalingsbeløb efter overdragelse og førtidig indfrielse af lån	152/2019
27.06.2019	Indsigelser mod Nordeas salg af fordringer til tredjemand afvist af Ankenævnet grundet manglende kompetence	64/2019
25.01.2019	Indsigelse mod renteindberetning til Skat og opgørelse af gæld efter salg af fordring til tredjemand	228/2018
05.05.2017	Ugyldighedsindsigelse mod kreditorskifte og klage over overtræksrente efter overdragelse af lån	383/2015
14.12.2016	Danske Banks modregning af lån i boudlæg efter dødsfald	315/2015

15.04.2016	Afvisning af klage over gældsopgørelse da banken havde overdraget fordringen til tredjemand	401/2015
04.03.2016	Indsigelse mod gældshæftelse og krav om forsikringsdækning ved overdraget lån	435/2014
27.08.2012	Twist om overførsel af negativ saldo til nyt pengeinstitut efter træk af låneydelse	477/2011
30.08.2007	Gebyr for transportpåtegning på pantebrev ved indfrielse	87/2007
04.07.2006	Ankenævnets kompetence i sag om gebyropkrævning ved indfrielse af lån til ejendoms køb	62a/2006
04.05.2006	Ugyldighedsindsigelse og rentetvist vedrørende kommanditanparter i K/S Difko overdraget til finansieringsselskab	315/2005

FORARBEJDE Betænkninger

1 reference

Betænkning om digital tinglysning

nr. 1471 · 2006 · Justitsministeriet

03

PRAKSISOVERSIGT · KREDITAFTALER

Praksisoversigt over kreditaftaler og forbrugerlån (kreditaftaleloven)

Forbrugerkreditaftaler – kreditværdighedsvurdering, oplysningspligt, ejendomsforbehold og sanktioner

Version 2 · Opdateret 27. jun. 2026 · 43 afgørelser · 2003-2026

[Læs online](#)**INTRODUKTION**

Kreditaftaleloven regulerer forbrugerkreditaftaler i Danmark – herunder forbrugslån, kreditkøb, kreditkort og overtræk – og gennemfører EU's forbrugerkreditdirektiv 2008/48/EF. Loven opstiller krav om prækontraktuel oplysningspligt (§§ 7a-7d), kreditværdighedsvurdering (§ 7c), beregning og offentliggørelse af de årlige omkostninger i procent (ÅOP), fortrydelsesret (§§ 19-20) samt regler om ejendomsforbehold (§§ 34-48). Praksis viser en tydelig skærpelse af kreditværdighedsvurderingskravene efter 2018-reformen af forbrugslånsmarkedet og den nyeste Vejledning om kreditværdighedsvurdering fra 2025, mens domstole og ankenævn fortsat kræver en »vis grovere tilsidesættelse« af vurderingspligten, før en kreditaftale tilsidesættes som ugyldig.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Kreditgiveren skal inden kreditaftalens indgåelse vurdere forbrugerens kreditværdighed på grundlag af fyldestgørende oplysninger, herunder beregning af rådighedsbeløb for alle lån, jf. kreditaftalelovens § 7c.
- 02** Kreditgiveren har et skøn over, hvornår der foreligger fyldestgørende oplysninger, men simple uunderbyggede erklæringer fra forbrugeren kan ikke i sig selv kvalificeres som fyldestgørende, jf. EU-Domstolens dom i C-449/13 (CA Consumer Finance).
- 03** En kreditaftale kan tilsidesættes som ugyldig efter aftalelovens §§ 36/38c ved mangelfuld kreditværdighedsvurdering, men kun ved en vis grovere tilsidesættelse af vurderingspligten – ikke ethvert svigt.
- 04** Manglende oplysning om de årlige omkostninger i procent (ÅOP) i kreditaftalen udløser automatisk rentenedsættelse til Nationalbankens officielle udlånsrente med tillæg af 5 pct., jf. kreditaftalelovens § 23, stk. 1.
- 05** Markedsføring af kreditaftaler med angivelse af rentesats eller talstørrelser skal indeholde standardoplysninger givet klart, tydeligt og på en fremtrædende måde – hvilket efter Højesterets praksis betyder iøjnefaldende for forbrugeren.

- 06** Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2 (udlæg når det solgte ikke kan findes) afskærer efterfølgende anvendelse af § 41 om begrænsning af forbrugerens hæftelse, jf. U.2023.3083H.
- 07** En kreditaftale betegnet som rente- og gebyrfri kan alligevel være omfattet af loven, hvis der indgår en skjult kommission, da det er irrelevant, om omkostningen betales til kreditgiver eller tredjemand.
- 08** EU-Domstolen kræver, at ÅOP-beregningen medtager alle omkostninger, kreditgiver ved eller burde vide om ved aftalens indgåelse – herunder accessoriske tjenesteydelser som forsikring.
- 09** Forbrugslånsvirksomheder er underlagt et renteloft på 35 pct. ÅOP og et omkostningsloft på 100 pct. af det udbetalte beløb.
- 10** Det reviderede forbrugerkreditdirektiv 2023/2225/EU gennemføres ved lov nr. 1322 af 20. november 2025 med ikrafttræden 20. november 2026 – § 7c nyaffattes med skærpede krav til kreditværdighedsvurdering.

§ 1 Kreditaftalelovens anvendelsesområde og systematik

Kreditaftaleloven (oprindeligt lov nr. 398 af 13. juni 1990) afløste den tidligere kreditkøbslov og regulerer aftaler om kredit til forbrugere – herunder forbrugslån, kreditkøb med ejendomsforbehold, kreditkort og kassekredit. Lovens forhistorie er grundigt behandlet i [Betænkning nr. 839/1978 om køb på kredit](#), som førte til kreditkøbsloven i 1982.

Ved [lov nr. 535 af 26. maj 2010](#) blev kreditaftaleloven gennemgribende ændret for at gennemføre forbrugerkreditdirektivet 2008/48/EF. Lovændringen var forberedt af Justitsministeriets arbejdsgruppe i [Betænkning nr. 1509/2009 om gennemførelse af forbrugerkreditdirektivet](#). Arbejdsgruppen anbefalede totalharmonisering med direktivet og indførelse af bl.a. kreditværdighedsvurderingspligten i § 7c, standardiserede oplysninger via SECCI-formularen (bilag 2) og 14-dages fortrydelsesret.

[Kreditaftalelovens § 3, stk. 1](#) opregner undtagelserne fra lovens anvendelsesområde. De vigtigste er:

- **Nr. 1:** Kreditaftaler uden rente og omkostninger (men se nedenfor om skjulte kommissioner)
- **Nr. 5:** Leje- og leasingaftaler uden købepligt
- **Nr. 6:** Overtræk (delvis undtaget – kapitel 1 og § 8b gælder dog)
- **Nr. 7:** Gældssaneringsaftaler ved misligholdelse

Boliglån sikret ved pant i fast ejendom falder uden for loven og reguleres i stedet af bekendtgørelse nr. 944 af 21. juni 2022 om god skik for boligkredit (der gennemfører boligkreditdirektivet 2014/17/EU). Se nærmere under [realkredit-tvister](#).

Vedtagne men endnu ikke konsoliderede ændringer: [Lov nr. 1322 af 20. november 2025](#) gennemfører det reviderede forbrugerkreditdirektiv 2023/2225/EU og nyaffatter bl.a. § 3, stk. 1, nr. 1-2 (skærpede undtagelsesregler for henstand og køb-nu-betal-senere) samt § 3, stk. 1, nr. 5 (leasingaftaler med forkøbsret bringes ind under loven). Ændringerne træder i kraft 20. november 2026.

Kreditværdighedsvurderingspligten efter § 7c – lovgrundlag og forarbejder

Kreditaftalelovens § 7c, stk. 1 bestemmer, at kreditgiveren inden kreditaftalens indgåelse skal vurdere forbrugerens kreditværdighed på grundlag af fyldestgørende oplysninger, der hvor det er relevant indhentes hos forbrugerens og ved søgning i relevante databaser.

Bestemmelsen blev indsat ved 2010-loven som gennemførelse af [forbrugerkreditdirektivets artikel 8](#). Af forarbejderne fremgår:

Bestemmelsen indebærer, at kreditgiveren altid vil skulle indhente fyldestgørende oplysninger og på baggrund af disse oplysninger foretage en vurdering af forbrugerens kreditværdighed. Oplysningerne kan efter kreditgiverens skøn indhentes hos forbrugerens og ved søgning i relevante databaser, f.eks. hos kreditoplysningsbureauer.

Forarbejderne understreger, at vurderingen skal ske med henblik på at bedømme, om forbrugerens vil være i stand til at betale afdrag – *ikke* med henblik på kreditgiverens tabsrisiko.

Vejledningen om kreditværdighedsvurdering (VEJ nr. 10137/2025 fra Finanstilsynet og Forbrugerombudsmanden) opstiller følgende overordnede principper:

- Kreditgiver **skal** beregne forbrugerens rådighedsbeløb for alle lån
- Kreditgiver skal foretage en **individuel vurdering** af, om rådighedsbeløbet er tilstrækkeligt
- Standardiserede minimumssatser kan anvendes som ét led, men kan ikke stå alene
- Kreditværdighedsvurderingen skal tage udgangspunkt i det **scenarie med den højeste ydelse**

Kommende skærpelse: § 7c nyaffattes ved lov nr. 1322 af 20. november 2025 (ikrafttræden 20. november 2026) med skærpede krav for at forebygge uansvarligt udlån og overgældsætning, i overensstemmelse med det reviderede forbrugerkreditdirektiv 2023/2225/EU.

LOV

Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1

§ 3 Kreditværdighedsvurdering i praksis – domstole og ankenævn

Den centrale dom om kreditværdighedsvurderingens rækkevidde er Østre Landsrets dom af 22. marts 2024 i [BS-10730/2022-OLR](#) (Resurs Bank-sagen). Landsretten tog stilling til fire dele af Finanstilsynets påbud til Resurs Bank og nåede følgende resultat:

Påbud	Udfald
Beregning af rådighedsbeløb for alle lån	Fastholdt
Dokumenterede oplysninger i alle forhold	Ophævet
Beregning efter scenarie med højeste ydelse	Fastholdt
Individuel vurdering af rådighedsbeløb	Fastholdt

Landsretten udtalte om det ophævede dokumentationskrav:

Et krav om at Resurs Bank i alle låneforhold skal indhente dokumenterede oplysninger om låntagers faktiske indtægter og faktiske faste udgifter [...] reelt vil fratage kreditgiveren det i lovgivningen forudsatte skøn over, hvornår der foreligger fyldestgørende oplysninger.

Retten lagde afgørende vægt på EU-Domstolens dom i sag C-449/13 (CA Consumer Finance), der fastslog, at direktivets artikel 8 giver kreditgiveren en **skønsmargin** – men at simple, uunderbyggede erklæringer ikke i sig selv udgør fyldestgørende oplysninger.

Civilretlig virkning – ugyldighedstærsklen: I samme sag blev Resurs Bank frifundet for Forbrugerombudsmandens påstand om ugyldighed af en konkret kreditaftale med en forbruger (lån på 20.000 kr., ÅOP 28,40 %). Landsretten udtalte:

En kreditgivers vurdering af en forbrugers kreditevne beror på et skøn, og det er derfor ikke ethvert svigt i denne vurdering, der kan føre til en tilsidesættelse af kreditaftalen som ugyldig.

Dette princip afspejles i Det Finansielle Ankenævns praksis. I [422/2024](#) (Santander, lån på 42.000 kr.) og [308/2024](#) (lån på 60.000 kr.) fandt flertallet ikke tilstrækkelig grov tilsidesættelse til ugyldighed – trods negative rådighedsbeløb. Afgørelserne falder typisk 3-2, med minoriteten for strengere håndhævelse.

Det Finansielle Ankenævn har dog givet forbrugeren medhold i sager med mere ekstreme forhold, fx [377/2025](#) (uansvarlig långivning) og [65/2025](#).

Forbrugerombudsmanden har været mere aggressiv og har i flere sager opnået, at kreditgivere frafalder renter og gebyrer. I [fom-80135](#) (lån på 15.000 kr., ÅOP 706 %) og [fom-111253](#) opnåede Forbrugerombudsmanden tilsidesættelse med den virkning, at forbrugeren alene hæftede for hovedstolen.

LOV	Aftaleloven § 36	Aftaleloven § 38c	Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1	
PRAKSIS	Landsretten · Gyldigheden af Finanstilsynets påbud om kreditværdighedsvurdering og gyldigheden af en kreditaftale			22.03.2024
	Det finansielle ankenævn · 377/2025 Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende vurdering af kreditværdighed, jf. kreditaftalelovens § 7 c.			23.02.2026
	Det finansielle ankenævn · 65/2025: Indsigelse mod rente og kreditvurdering på forbrugslån hos Bank Norwegian			23.09.2025
	Det finansielle ankenævn · Klage over manglende kreditværdighedsvurdering afvist trods efterfølgende salg af lån til tredjemand			28.08.2025
	Det finansielle ankenævn · Afslag på tilsidesættelse af kreditaftale grundet mangelfuld kreditværdighedsvurdering og indsigelse mod salg af fordring			04.03.2025
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod Santander Consumer Bank om uansvarlig långivning og mangelfuld kreditværdighedsvurdering			27.01.2023
	Forbrugerombudsmanden · Sager om utilstrækkelig kreditværdighedsvurdering og overtrædelse af Kreditaftaleloven			18.12.2024
	Forbrugerombudsmanden · Manglende kreditværdighedsvurdering ved højtforrentet forbrugslån			15.03.2021

EU-Domstolens praksis om kreditværdighedsvurdering og sanktioner

EU-Domstolen har afsagt en række principielle domme om [forbrugerkreditdirektivets artikel 8](#):

Sanktioner ved mangelfuld kreditværdighedsvurdering: I [C-714/22 \(Profi Credit Bulgaria\)](#) fastslog EU-Domstolen, at en national sanktion bestående i rente- og omkostningsfrihed (dvs. at forbrugeren kun tilbagebetaler hovedstolen) er forenelig med artikel 23 i forbrugerkreditdirektivet. Sanktionen er proportionel og tilstrækkeligt afskrækkende.

Sanktioner gælder også efter fuld tilbagebetaling: I [C-472/23 \(Sofijska Rayonna Prokuratura\)](#) fastslog Domstolen, at artikel 8 og 23 kræver, at sanktioner for mangelfuld kreditværdighedsvurdering finder anvendelse, selv om forbrugeren allerede har tilbagebetalt hele kreditten.

ÅOP-beregning ved accessoriske tjenesteydelser: I [C-755/22 \(Provident Polska\)](#) fastslog Domstolen, at omkostninger til accessoriske tjenesteydelser (som forsikring), der er obligatoriske for at opnå kreditten, skal medregnes i ÅOP-beregningen. Udeladelse af sådanne omkostninger udgør en fejlagtig ÅOP-angivelse.

Fortrydelsesret ved tilknyttede aftaler: I [C-337/23 \(Samsung\)](#) præciserede Domstolen rækkevidden af fortrydelsesretten ved tilknyttede kreditaftaler.

Disse domme har direkte virkning for fortolkningen af [kreditaftalelovens § 7c](#) og § 23 og er indarbejdet i den seneste [Vejledning om kreditværdighedsvurdering](#) fra 2025.

LOV	Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1	Kreditaftaleloven § 23, stk. 1	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Kautionskrav i forbrugerkredit: Omkostninger skal medregnes i ÅOP og kontraktvilkår kan efterprøves for urimelighed		13.03.2025
	EU-Domstolen · Oplysningspligt og sanktioner i forbrugerkreditaftaler: Overvurderet ÅOP og uigennemskuelige gebyrændringer		13.02.2025
	EU-Domstolen · Åbenhed om årlige omkostninger i forbrugerkredit og vurdering af accessoriske tjenesteydelser		21.03.2024
	EU-Domstolen · Sanktioner ved manglende kreditværdighedsvurdering af forbrugere trods fuld tilbagebetaling af kreditaftalen		11.01.2024

§ 5 Oplysningspligt, ÅOP-beregning og sanktionen i § 23

[Kreditaftalelovens § 8, stk. 2](#) forpligter kreditgiveren til at oplyse forbrugeren om en række vilkår i selve kreditaftalen, herunder nr. 7 om de årlige omkostninger i procent (ÅOP) og det samlede beløb, forbrugeren skal betale. Beregningsmetoden for ÅOP er reguleret i [§ 16](#).

Manglende eller fejlagtig oplysning om ÅOP udløser den automatiske civilretlige sanktion i [§ 23, stk. 1](#):

Er kreditomkostningerne ikke oplyst i overensstemmelse med § 8, stk. 2, nr. 7 [...] skal forbrugeren højst betale lånebeløbet og en årlig rente af den til enhver tid værende restgæld, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg på 5 pct.

Referencesatsen er Nationalbankens officielle udlånsrente. Sanktionen er objektiv – det er uden betydning, om kreditgiveren har handlet culpøst. Dog gælder undtagelsen i § 23, stk. 3: kreditgiver kan undgå sanktionen, hvis det godtgøres, at forbrugeren trods den manglende oplysning havde et forsvarligt grundlag for at bedømme kreditomkostningerne.

Forarbejderne til den oprindelige § 23 fra 1990 præciserer:

Er oplysningen om de årlige omkostninger i procent for lavt angivet, kan kreditgiveren ikke kræve højere kreditomkostninger, end hvad der svarer til den procentsats, der er angivet i kontrakten.

I Det Finansielle Ankenævns afgørelse [314/2017](#) (Sydbank) blev § 23-sanktionen udløst ved manglende oplysning om ÅOP i et gælds-brev.

Forbrugerombudsmanden har i [fom-80499](#) fastslået, at alle gebyrer – herunder hævegebyrer og gebyrer for kontoudskrifter – skal indgå i ÅOP-beregningen. Se nærmere under [kreditomkostninger-og-aaop-beregning](#).

LOV	Kreditaftaleloven § 8, stk. 2	Kreditaftaleloven § 16	Kreditaftaleloven § 23, stk. 1
PRAKSIS	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmandens vurdering af oplysningskrav vedrørende gebyrer og provisioner i ÅOP-beregninger 26.08.2013		
	Forbrugerombudsmanden · Manglende inklusion af gebyrer i ÅOP-beregning i strid med Kreditaftaleloven 15.05.2004		
	Det finansielle ankenævn · Manglende oplysning om ÅOP i gælds-brev fører til nedsættelse af renten på privatlån 09.11.2018		

§ 6 Markedsføring af kreditaftaler – Højesterets praksis

Kreditmarkedsføring reguleres af [markedsføringslovens § 18](#), der kræver, at enhver reklame, der angiver en rentesats eller talstørrelser vedrørende kreditomkostninger, skal indeholde standardoplysninger givet **klart, tydeligt og på en fremtrædende måde** ved hjælp af et repræsentativt eksempel.

Højesteret har i to domme af 9. januar 2019 fastlagt fortolkningen af »på en fremtrædende måde«:

Sag 85/2018 (Toyota): Højesteret idømte Toyota Danmark A/S en bøde på 190.000 kr. for tv-reklamer, hvor kreditoplysningerne (ÅOP, samlet beløb, løbetid mv.) blev vist i en størrelse og placering, der ikke var iøjnefaldende for forbrugeren. Højesteret fastslog, at forbrugerkreditdirektivets krav om »prominent« præsentation indebærer, at oplysningerne skal være **iøjnefaldende** – ikke blot tilgængelige.

Sag 86/2018 (K.W. Bruun Import/Citroën): I en parallel sag blev Citroën-importøren idømt en bøde på 250.000 kr. for tilsvarende overtrædelse.

Forbrugerombudsmanden har fulgt op med en række sager om markedsføring af forbrugslån:

- [fom-80093](#) – forbrugslåns-virksomhed dømt for vildledende oplysning om amortisering og manglende ydelsesoplysning
- [fom-80492](#) – indskærpelse om ÅOP-oplysning i umiddelbar tilknytning til øvrige kreditoplysninger
- [fom-79928](#) – bilforhandler bødet 15.000 kr. for manglende skiltning med rente og ÅOP

[Retningslinjer for kortfristede lån indgået som fjernsalgsaftaler](#) (Forbrugerombudsmanden, 2014) uddyber de prækontraktuelle oplysningskrav specifikt for online-lån.

LOV	Markedsføringsloven § 18
PRAKSIS	Højesteret · Markedsføring af kreditaftaler: Kravet om fremtrædende oplysninger og beregning af bødestraf 09.01.2019
	Højesteret · K.W. Bruun Import A/S idømt bøde på 250.000 kr. for utilstrækkelig angivelse af standardkreditoplysninger i bilreklamer 09.01.2019

Forbrugerombudsmanden · Forbrugslånsvirksomhed dømt for vildledende markedsføring om amortisering og manglende kreditoplysninger	14.09.2021
Forbrugerombudsmanden · Indskærpelse vedrørende manglende ÅOP-oplysning i markedsføring af kreditmuligheder til øjenkirurgiske behandlinger	20.01.2012
Forbrugerombudsmanden · Bilforhandler bødet for manglende skiltning med lovpligtige kreditoplysninger	20.01.2012

§ 7 Anvendelsesområdet grænser – »køb-nu-betal-senere« og skjulte kommissioner

Et centralt fortolkningsspørgsmål har været, om tilsyneladende rente- og gebyrfri kreditordninger falder inden for § 3, stk. 1, nr. 1, der undtager kreditaftaler »hvor kreditten ydes rentefrit og uden andre omkostninger«.

Retten i Lyngby fastslog i dom af 2. april 2024 i [BS-23463/2023-LYN](#) (Denti.dk/tandklinik-konkurs), at en kreditaftale med en skjult kommission på 11,37 % fra klinikken til kreditgiveren var **omfattet** af kreditaftaleloven, selvom kreditten fremstod som rente- og gebyrfri over for forbrugeren:

Uanset, at den kontante pris for tandbehandlingen og prisen ved betalingsaftalen med Denti.dk overfor Sagsøger fremstod som identisk, finder retten, at Denti.dk som kreditgiver ikke har godtgjort, at betalingsaftalen reelt var uden omkostninger for Sagsøger.

Retten støttede sig på forarbejderne til § 3, stk. 1, nr. 1, der udtrykkeligt fastslår, at undtagelsen kun gælder, »hvis der ikke skal betales nogen form for oprettelsesomkostninger, løbende omkostninger eller rente«, og at »det ikke har betydning, om omkostningerne skal betales til kreditgiveren eller til tredjemand«.

Forbrugeren fik medhold i tilbagebetaling af hele kreditbeløbet (20.796 kr.), da tandklinikken var gået konkurs uden at levere den bestilte behandling. Da kreditaftalen var omfattet af loven, kunne forbrugeren gøre sine mangelsindsigelser gældende direkte over for kreditgiveren.

Pr. 1. juli 2023 blev »køb-nu-betal-senere«-ordninger desuden lovgivningsmæssigt bragt ind under kreditaftaleloven ved **lov nr. 479 af 12. maj 2023**, uanset om de fremstår som omkostningsfrie.

LOV [Kreditaftaleloven § 3, stk. 1](#)

PRAKSIS **Byretten** · Finansieringsselskab dømt til at tilbagebetale lån efter tandklinikens konkurs: Kredit var omfattet af kreditaftaleloven 02.04.2024

§ 8 Ejendomsforbehold – §§ 34-48 og Højesterets praksis

Kreditaftalelovens kapitel 10 (§§ 34-48) regulerer kreditkøb med ejendomsforbehold, herunder betingelser for gyldigt ejendomsforbehold (§ 34), begrænsning af forbrugers hæftelse (§ 41), udlæg når det solgte ikke kan findes (§ 42, stk. 2), og forbrugers ret til at modsætte sig tilbagetagelse (§ 48). Se nærmere under [ejendomsforbehold-tilbagetagelse-forbruger kreditkøb](#).

To Højesteretsafgørelser tegner den aktuelle retstilstand:

U.2023.3083H (§ 42, stk. 2, afskærer § 41): Højesteret fastslog, at når kreditgiver har foretaget udlæg efter § 42, stk. 2 (fordi det solgte ikke kan findes under tilbagetagelsesforretningen), kan kreditgiver ikke

efterfølgende anvende § 41 om begrænsning af forbrugerens hæftelse. Sagen drejede sig om en bil solgt med ejendomsforbehold.

BS-39568/2019-HJR (frivillig tilbagelevering til solvent bo): Højesteret fastslog, at kreditgiver ikke kan gøre restkrav gældende mod forbrugeren, når det solgte er tilbageleveret frivilligt til et solvent konkursbo. Kendelsen præciserer samspillet mellem § 42 og § 48 i konkurssituationer.

Vestre Landsret har i **BS-305/2019-VLR** (Nordea Finans/motorcykel) fastslået, at kreditgiver kan foretage udlæg efter § 42, stk. 2, selv om genstanden er vindiceret hos tredjemand – tilgodehavendet skal blot reduceres med genstandens værdi ved vindikationen. Retten henviste til forarbejderne i **Betænkning nr. 839/1978 om køb på kredit**.

Forbrugerombudsmandens sag **fom-113369** vedrører ligeledes kreditaftaler med ejendomsforbehold og afregning ved tilbagetagelse af køretøj.

LOV	Kreditaftaleloven § 41	Kreditaftaleloven § 42, stk. 2	Kreditaftaleloven § 48
PRAKSIS	Højesteret · Højesteret: Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af § 41 11.05.2023 Højesteret · Højesterets dom om restkrav efter tilbagetagelse af bil med ejendomsforbehold i et dødsbo 17.01.2020 Landsretten · Nordea Finans Danmark A/S vs. Debitor: Hjemvisning til fogedretten for udlæg trods vindikation hos tredjemand 03.09.2019 Forbrugerombudsmanden · Bilproducent politianmeldt for vildledende prisoplysninger og mangelfuld kreditmarkedsføring 04.06.2025		

§ 9 Førtidig indfrielse og refusion af stiftelsesomkostninger – § 26

Kreditaftalelovens § 26 giver forbrugeren ret til når som helst at indfri sine forpligtelser i henhold til en kreditaftale. Ved førtidig indfrielse har forbrugeren krav på en nedsættelse af de samlede kreditomkostninger.

EU-Domstolens dom i sag C-383/18 (*Lexitor*) fastslog, at forbrugerkreditdirektivets artikel 16, stk. 1, kræver reduktion af **alle** omkostninger – herunder stiftelsesomkostninger – ved førtidig indfrielse, ikke blot løbende omkostninger. Dommen har rejst spørgsmålet, om den danske retstilstand er forenelig med EU-retten.

Det Finansielle Ankenævn afviste i **39/2021** (Nordania Finans/billån) at tage stilling til spørgsmålet under henvisning til dets principielle karakter. Ankenævnet bemærkede:

Spørgsmålet om, hvorvidt kreditaftalelovens § 26, stk. 1, i lyset af EU-Domstolens praksis skal fortolkes således, at stiftelsesomkostninger skal refunderes ved førtidig indfrielse, må i stedet afgøres af domstolene.

Klageren i sagen havde indfriet et billån efter blot 3,5 måneder og krævede forholdsmæssig refusion af stiftelsesomkostninger på 17.395 kr. (stiftelsesprovision 9.500 kr., dokumentgebyr 4.295 kr. mv.).

Spørgsmålet er endnu ikke endeligt afklaret af danske domstole. Det reviderede forbrugerkreditdirektiv 2023/2225/EU præciserer i artikel 29, at reduktionen ved førtidig indfrielse skal omfatte alle omkostninger, der påløber forbrugeren – denne bestemmelse gennemføres ved lov nr. 1322 af 20. november 2025.

LOV	Kreditaftaleloven § 26, stk. 1
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Refusion af stiftelsesomkostninger ved førtidig indfrielse af billån 27.08.2021

§ 10 Forbrugslånsvirksomheder – renteloft og omkostningsloft

Lov om forbrugslånsvirksomheder (konsolideret som lovbekendtgørelse A20250154529) supplerer kreditaftaleloven med særlige regler for kviklån og andre kortfristede forbrugslån. Loven blev indført ved lov nr. 1374 af 13. december 2018 (forbrugslånsreformen) og indeholder bl.a.:

- **Renteloft på 35 pct. ÅOP** (§ 11a) – kreditaftaler med en ÅOP over 35 pct. er forbudte
- **Omkostningsloft på 100 pct.** (§ 11b) – de samlede omkostninger (renter, gebyrer mv.) må aldrig overstige det udbetalte kreditbeløb
- **Tilsynskrav** – forbrugslånsvirksomheder skal have tilladelse fra Finanstilsynet

Lofterne blev strammet ved **lov nr. 801 af 9. juni 2020** (midlertidigt sænket omkostningsloft under COVID-19) og senest justeret ved **lov nr. 479 af 12. maj 2023**, der bl.a. bragte »køb-nu-betal-senere«-ordninger ind under reguleringen.

Forbrugerombudsmanden har ført en række sager mod virksomheder, der overtrådte reglerne:

- [fom-80135](#) – lån med ÅOP 706 % (inden loftets ikrafttræden), som blev tilsidesat på grund af manglende kreditværdighedsvurdering
- [fom-80116](#) og [fom-80137](#) – sager om utilstrækkelig kreditvurdering hos forbrugslånsvirksomheder

Det Finansielle Ankenævn har i [382/2021](#) behandlet et lån med ÅOP på 785 % (ydte før reformen), men afviste forbrugerens krav om tilbagebetaling af kreditomkostninger.

Forbrugslånsvirksomhedslovens regler om renteloft og omkostningsloft suppleres fremadrettet af det reviderede forbrugerkreditdirektiv, der pålægger medlemsstaterne at indføre maksimale ÅOP-satser eller samlede kreditomkostningslofter.

PRAKSIS	Forbrugerombudsmanden · Mangelfuld kreditvurdering ved forbrugslån: Overtrædelse af Kreditaftaleloven og god markedsføringsskik	23.04.2021
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden: Manglende kreditværdighedsvurdering ved forbrugslån er i strid med Kreditaftaleloven og Markedsføringsloven	07.04.2021
	Forbrugerombudsmanden · Manglende kreditværdighedsvurdering ved højtforrentet forbrugslån	15.03.2021
	Det finansielle ankenævn · Klage over uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering ved omlægning af gæld til særlige vilkår	20.10.2022

§ 11 Øvrig praksis – gældssanering, fortrydelsesret og kreditorskifte

Gældssaneringsaftaler er undtaget fra kreditvurderingskravet: Det Finansielle Ankenævn fastslog i [228/2020](#), at § 7c ikke finder anvendelse ved afviklingsaftaler for misligholdt gæld, jf. undtagelsen i § 3, stk. 1, nr. 7. Betingelsen er, at aftalen kan forventes at afværge en retssag, og at forbrugeren ikke stilles ringere end i den oprindelige kreditaftale.

Tilbagetagelse og fagedrettens kompetence: Vestre Landsret har i kendelse af 30. januar 2009 i [BS-2099/2008-VLR](#) fastslået, at påberåbelse af [kreditaftalelovens § 30, stk. 1](#) (tilbagetagelse i stedet for udlæg) falder inden for fagedrettens kompetence og ikke udgør en indsigelse mod selve gældskravet.

ÅOP-praksis fra Forbrugerombudsmanden: Forbrugerombudsmanden har i [fom-80468](#) og [fom-80520](#) behandlet sager om ÅOP-beregning og manglende oplysning om kreditomkostninger. Tilsvarende har Forbrugerombudsmanden i [fom-79974](#) taget stilling til kreditkortvilkår.

Fortrydelsesret: [Kreditaftalelovens §§ 19-20](#) giver forbrugeren 14 dages fortrydelsesret fra kreditaftalens indgåelse. § 19 er nyaffattet ved lov nr. 1322 af 20. november 2025 (ikrafttræden 20. november 2026) i overensstemmelse med det reviderede direktiv. Se nærmere under [fortrydelsesret-fjernsalg-forbrugeraftaleloven](#).

Urimelige vilkår: [§ 22](#) indeholder en generalklausul om tilsidesættelse af urimelige vilkår. Bestemmelsen suppleres af aftalelovens §§ 36 og 38c. Se nærmere under [aftalelov-31-38](#).

LOV	Kreditaftaleloven § 3, stk. 1	Kreditaftaleloven § 19	Kreditaftaleloven § 22
PRAKSIS	Forbrugerombudsmanden · Manglende kreditværdighedsvurdering fører til tilsidesættelse af låneaftaler 06.05.2020 Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden intervenserer i sag om uansvarlig långivning efter mangelfuld kreditvurdering 27.12.2019 Forbrugerombudsmanden · Låneformidlers markedsføring af forbrugerkreditter med mangelfulde kreditoplysninger 06.03.2014 Forbrugerombudsmanden · Manglende oplysning om årlig rente ved kontokortordning 16.05.2004 Det finansielle ankenævn · Krav om tilbagebetaling af afdrag på gældsaf tale afvist: Kreditværdighedsvurdering ikke påkrævet ved afviklingsaftale 27.08.2021		

§ 12 Det reviderede forbrugerkreditdirektiv og fremtidige ændringer

Det reviderede forbrugerkreditdirektiv [2023/2225/EU](#) erstatter det nugældende direktiv 2008/48/EF og skal gennemføres i dansk ret senest 20. november 2026. Gennemførelsen sker ved [lov nr. 1322 af 20. november 2025](#), som ændrer kreditaftaleloven, markedsføringsloven, lov om forbrugslåns virk somheder og flere andre love.

De vigtigste ændringer pr. 20. november 2026 omfatter:

- **§ 7c nyaffattes** med skærpede krav til kreditværdighedsvurdering – kreditgiver skal foretage en grundig vurdering for at forebygge uansvarlig långivning og overgældsætning
- **§ 3, stk. 1, nr. 1-2 nyaffattes** – undtagelserne for henstand og købekort strammes; store onlineplatformes henstandsordninger undtages kun ved betaling inden 14 dage
- **§ 3, stk. 1, nr. 5** – leasingaftaler med forkøbsret bringes ind under lovens anvendelsesområde
- **§ 19 nyaffattes** om fortrydelsesretten
- **§ 23** tilpasses med konsekvensændringer i henvisningerne
- **§ 26** – reglerne om førtidig indfrielse tilpasses direktivets præcisering af, at alle omkostninger skal reduceres forholdsmæssigt

Samtidigt skærpes lov om forbrugslåns virk somheder yderligere. Direktivet pålægger desuden medlemsstaterne at fastsætte maksimale ÅOP-satser eller samlede kreditomkostningslofter – krav der allerede er opfyldt i dansk ret via de eksisterende lofter på 35 pct. ÅOP og 100 pct. omkostninger.

De almindelige bemærkninger til lov nr. 1322 af 20. november 2025 fylder ca. 767.000 tegn og udgør den mest omfattende lovforarbejder-tekst på kreditaftalområdet. Den detaljerede behandling af det reviderede direktivs gennemførelse i dansk ret er tilgængelig via [Retsinformation](#).

LOV

Kreditaftaleloven § 3, stk. 1

Kreditaftaleloven § 7c

§ 13 Sammenfatning af centrale praksisspoer

Praksis på kreditaftalområdet samler sig omkring følgende hovedlinjer:

- **Kreditværdighedsvurdering (§ 7c):** Kreditgiver har et skøn, men skal altid beregne rådighedsbeløb og foretage en individuel vurdering. Mangelfuld vurdering kan føre til ugyldighed – men kun ved en vis grovere tilsidesættelse. Forbrugerombudsmanden har opnået tilsidesættelse i de mest ekstreme sager (ÅOP over 700 %, negativt rådighedsbeløb), mens Det Finansielle Ankenævn typisk kræver mere.
- **ÅOP-oplysning og § 23-sanktion:** Manglende eller for lavt angivet ÅOP udløser automatisk rentenedsættelse. Alle gebyrer og accessoriske omkostninger skal medregnes. EU-Domstolen har bekræftet, at rente- og omkostningsfrihed er en proportional sanktion.
- **Markedsføring:** Kreditoplysninger i reklamer skal være iøjnefaldende – ikke blot tilgængelige. Bødeniveauet ligger på 190.000-250.000 kr. for bilimportører.
- **Ejendomsforbehold:** § 42, stk. 2 (udlæg) og § 41 (hæftelsesbegrænsning) er alternative – ikke kumulative – retsmidler, jf. U.2023.3083H. Vindikation hos tredjemand afskærer ikke udlæg hos forbrugeren.
- **Anvendelsesområde:** Skjulte kommissioner bringer tilsyneladende omkostningsfrie kreditordninger ind under loven. Gældssaneringsaftaler er undtaget fra kreditvurderingskravet.
- **Kommende ændringer:** Det reviderede forbrugerkreditdirektiv skærper kravene fra 20. november 2026 – navnlig til kreditværdighedsvurdering, leasingaftaler og »køb-nu-betal-senere«-ordninger.

LOV

Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1

Kreditaftaleloven § 23, stk. 1

Kreditaftaleloven § 42, stk. 2

PRAKSIS	Højesteret · Højesteret: Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af § 41	11.05.2023
	EU-Domstolen · Åbenhed om årlige omkostninger i forbrugerkredit og vurdering af accessoriske tjenesteydelser	21.03.2024
	Landsretten · Gyldigheden af Finanstilsynets påbud om kreditværdighedsvurdering og gyldigheden af en kreditaftale	22.03.2024

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Aftaleloven § 36		Kreditaftaleloven § 3	stk. 1
Kreditaftaleloven § 7c	stk. 1	Kreditaftaleloven § 8	stk. 2
Kreditaftaleloven § 23	stk. 1	Kreditaftaleloven § 42	stk. 2

MATERIALE Citerede afgørelser

42 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

4

11.05.2023	Højesteret: Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af § 41	3215-3818
17.01.2020	Højesterets dom om restkrav efter tilbagetagelse af bil med ejendomsforbehold i et dødsbo	bs-39568-2019-hjr
09.01.2019	Markedsføring af kreditaftaler: Kravet om fremtrædende oplysninger og beregning af bødestraf	85-2018
09.01.2019	K.W. Bruun Import A/S idømt bøde på 250.000 kr. for utilstrækkelig angivelse af standardkreditoplysninger i bilreklamer	Sag 109/2018

EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL

4

13.03.2025	Kautionskrav i forbrugercredit: Omkostninger skal medregnes i ÅOP og kontraktvilkår kan efterprøves for urimelighed	C-337/23
13.02.2025	Oplysningspligt og sanktioner i forbrugerkreditaftaler: Overvurderet ÅOP og uigennemskuelige gebyrændringer	C-472/23
21.03.2024	Åbenhed om årlige omkostninger i forbrugercredit og vurdering af accessoriske tjenesteydelser	C-714/22
11.01.2024	Sanktioner ved manglende kreditværdighedsvurdering af forbrugere trods fuld tilbagebetaling af kreditaftalen	C-755/22

LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS

2

22.03.2024	Gyldigheden af Finanstilsynets påbud om kreditværdighedsvurdering og gyldigheden af en kreditaftale	2932-7344
03.09.2019	Nordea Finans Danmark A/S vs. Debitor: Hjemvisning til fogedretten for udlæg trods vindikation hos tredjemand	689-784

BYRETTEEN · FØRSTE INSTANS

1

02.04.2024	Finansieringsselskab dømt til at tilbagebetale lån efter tandklinikens konkurs: Kredit var omfattet af kreditaftaleloven	10375-12204
------------	--	-------------

DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS

17

23.02.2026	377/2025 Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende vurdering af kreditværdighed, jf. kreditaftalelovens § 7 c.	377/2025
18.02.2026	Afslag på erstatning for mangelfuld rådgivning om finansiering af huskøb og renovering trods markante rentestigninger	98/2025
18.12.2025	Lån & Spar Bank var berettiget til at indføre løbende provision på 0,50 % på eksisterende Friværdikonto	330/2025

23.09.2025	65/2025: Indsigelse mod rente og kreditvurdering på forbrugslån hos Bank Norwegian	65/2025
28.08.2025	Klage over manglende kreditværdighedsvurdering afvist trods efterfølgende salg af lån til tredjemand	422/2024
04.03.2025	Afslag på tilsidesættelse af kreditaftale grundet mangelfuld kreditværdighedsvurdering og indsigelse mod salg af fordring	308/2024
19.12.2024	Kreditværdighedsvurdering og spørgsmål om ugyldighed af låneafale på 15.000 kr. hos Resurs Bank	142/2024
04.12.2024	Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering hos Bank Norwegian	169/2024
27.06.2024	Indsigelse mod manglende kreditværdighedsvurdering og rådgivning ved ejendomssalg afvist grundet passivitet og forældelse	408/2023
27.01.2023	Indsigelse mod Santander Consumer Bank om uansvarlig långivning og mangelfuld kreditværdighedsvurdering	240/2022
20.10.2022	Klage over uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering ved omlægning af gæld til særlige vilkår	382/2021
27.08.2021	Krav om tilbagebetaling af afdrag på gældsafale afvist: Kreditværdighedsvurdering ikke påkrævet ved afviklingsafale	228/2020
27.08.2021	Refusion af stiftelsesomkostninger ved førtidig indfrielse af billån	39/2021
09.11.2018	Manglende oplysning om ÅOP i gældsbrief fører til nedsættelse af renten på privatlån	314/2017
09.09.2009	Twist om størrelsen af stiftelsesomkostninger på en købekontrakt til bilfinansiering	61/2009
09.12.2004	Stiftelsesomkostninger for billån på 8.950 kr. nedsat grundet vildledende prisstruktur	185 /2004
04.11.2003	Arving troede banklån var acontoudlodning af arv: Manglende kreditoplysninger medførte rentenedsættelse efter kreditaftaleloven	198/2003

FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS

14

04.06.2025	Bilproducent politianmeldt for vildledende prisoplysninger og mangelfuld kreditmarkedsføring	
18.12.2024	Sager om utilstrækkelig kreditværdighedsvurdering og overtrædelse af Kreditaftaleloven	
14.09.2021	Forbrugslånsvirksomhed dømt for vildledende markedsføring om amortisering og manglende kreditoplysninger	
23.04.2021	Mangelfuld kreditvurdering ved forbrugslån: Overtrædelse af Kreditaftaleloven og god markedsføringsskik	
07.04.2021	Forbrugerombudsmanden: Manglende kreditværdighedsvurdering ved forbrugslån er i strid med Kreditaftaleloven og Markedsføringsloven	
15.03.2021	Manglende kreditværdighedsvurdering ved højtforrentet forbrugslån	

06.05.2020	Manglende kreditværdighedsvurdering fører til tilsidesættelse af låneaftaler
27.12.2019	Forbrugerombudsmanden intervenserer i sag om uansvarlig långivning efter mangelfuld kreditvurdering
06.03.2014	Låneformidlers markedsføring af forbruger kreditter med mangelfulde kreditoplysninger
26.08.2013	Forbrugerombudsmandens vurdering af oplysningskrav vedrørende gebyrer og provisioner i ÅOP-beregninger
20.01.2012	Bilforhandler bødet for manglende skiltning med lovpligtige kreditoplysninger
20.01.2012	Indskærpelse vedrørende manglende ÅOP-oplysning i markedsføring af kreditmuligheder til øjenkirurgiske behandlinger
16.05.2004	Manglende oplysning om årlig rente ved kontokortordning
15.05.2004	Manglende inklusion af gebyrer i ÅOP-beregning i strid med Kreditaftaleloven

FORARBEJDE Betænkninger

2 referencer

Betænkning nr. 1509 om gennemførelse af forbrugerkreditdirektivet

nr. 1509 · 2009 · Justitsministeriet

Betænkning om køb på kredit (Betænkning nr. 839/1978)

nr. 839 · 1978 · Justitsministeriet

04

PRAKSISOVERSIGT · KREDITAFTALER

Praksisoversigt over kreditomkostninger og ÅOP-beregning

Hvad indgår i de samlede kreditomkostninger, hvordan ÅOP beregnes – og hvad der sker, når den er forkert

Version 2 · Opdateret 22. jul. 2026 · 44 afgørelser · 2002–2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Kreditaftaleloven bygger på ét sammenligningstal: de årlige omkostninger i procent (ÅOP), der efter § 4, nr. 9 udtrykker de samlede kreditomkostninger som en årlig procentsats af det samlede kreditbeløb, beregnet efter formlen og de supplerende antagelser i lovens bilag 1. Praksis kredser om tre spørgsmål: hvilke poster der overhovedet er "omkostninger i forbindelse med kreditaftalen" efter § 4, nr. 7 – herunder om accessoriske ydelser som forsikring og kaution reelt er obligatoriske – hvordan tallet beregnes efter § 16 og for boligkredit efter § 16 a, og hvad den civilretlige sanktion i § 23 fører til, når oplysningen mangler eller er for lav. Materialet består navnlig af Det Finansielle Ankenævns kendelser, Forbrugerombudsmandens afgørelser og en tæt EU-Domstolspraksis om forbrugerkreditdirektivet, der siden 2019 har strammet kravene til ÅOP-angivelsens præcision markant.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01 De samlede kreditomkostninger omfatter efter kreditaftalelovens § 4, nr. 7, alle omkostninger – renter, provision, afgifter og ethvert andet honorar – som forbrugeren skal betale, og som kreditgiveren har kendskab til, bortset fra notarialgebyrer.
- 02 Omkostninger til accessoriske tjenesteydelser, navnlig forsikringspræmier, medregnes kun, hvis aftalen om tjenesteydelsen er obligatorisk for at opnå kreditten eller for at opnå den på de annoncerede vilkår.
- 03 Misligholdelsesomkostninger og omkostninger, der skal betales uanset om købet sker kontant eller på kredit, holdes uden for ÅOP-beregningen, jf. § 16, stk. 3.
- 04 Kontogebyrer og betalingsmiddelomkostninger skal med i ÅOP, medmindre det ikke er obligatorisk at åbne kontoen, OG omkostningerne er klart angivet separat i aftalen, jf. § 16, stk. 4.
- 05 ÅOP beregnes efter grundligningen i bilag 1 med mindst én decimals nøjagtighed og under antagelse af, at aftalen løber som aftalt, og at begge parter opfylder rettidigt.
- 06 Er ÅOP slet ikke oplyst efter § 8, stk. 2, nr. 7, kan kreditgiver højst kræve lånebeløbet med en rente svarende til Nationalbankens officielle udlånsrente pr. 1. januar/1. juli med tillæg af 5 pct., jf. § 23, stk. 1.

- 07** Er ÅOP angivet for lavt, er den angivne procentsats et absolut loft for, hvad kreditgiver kan kræve i kreditomkostninger, jf. § 23, stk. 2, 2. pkt.
- 08** Omkostninger, der ikke er medregnet i den oplyste ÅOP, kan ikke kræves betalt efterfølgende – heller ikke selv om de fremgår af kreditgiverens prisliste.
- 09** Sanktionen i § 23, stk. 1 og 2, bortfalder kun, hvis kreditgiver kan godtgøre, at forbrugeren trods de manglende eller urigtige oplysninger havde et forsvarligt grundlag for at bedømme kreditomkostningerne; bevisbyrden er kreditgiverens.
- 10** Nedsættelse af restgælden efter § 23 sker ved afkorting i de sidste ydelser, ikke ved kontant tilbagebetaling, jf. § 23, stk. 4.
- 11** ÅOP skal efter EU-Domstolens praksis angives som én enhedssats – ikke som et interval eller et "fra"-niveau – og de antagelser, der ligger til grund for beregningen, skal fremgå udtrykkeligt af aftalen.
- 12** Enkeltstående stiftelsesgebyrer nedsættes kun efter § 22, jf. aftalelovens §§ 36 og 38 c, hvis de samlede kreditomkostninger – målt på ÅOP – afviger væsentligt fra markedet; at gebyret dækker skjult formidlingsprovision til en forhandler er efter Østre Landsrets dom af 24. maj 2006 ikke i sig selv nok.
- 13** Ved førtidigt forfald og tilbagetagelse skal kreditomkostningerne afkortes efter § 28, men særskilt opgjorte og ikke-urimelige stiftelsesomkostninger kan kræves uden afkorting.
- 14** ÅOP-loftet på 35 pct. i lov om forbrugslånsvirksomheder § 11 a beregnes efter kreditaftalelovens § 16 og har sin egen omkostningssanktion ved siden af § 23.

Hvad er en "omkostning i forbindelse med kreditaftalen"?

§ 1 Definitionerne i § 4, nr. 7-10

Kreditomkostningsbegrebet er defineret i [kreditaftalelovens § 4, nr. 7](#):

Samlede omkostninger i forbindelse med kreditaftalen: Alle omkostninger, herunder renter, provision, afgifter og enhver anden form for honorar, som forbrugeren skal betale i forbindelse med kreditaftalen, og som kreditgiveren har kendskab til, bortset fra notarialgebyrer. Omkostninger ved accessoriske tjenesteydelser i forbindelse med kreditaftalen, navnlig forsikringspræmier, medregnes også, såfremt indgåelsen af aftalen om tjenesteydelser desuden er obligatorisk for at opnå kreditten eller for at opnå kreditten på de annoncerede vilkår og betingelser.

Definitionen hænger sammen med tre andre: det **samlede beløb, der skal betales** (§ 4, nr. 8) er summen af det samlede kreditbeløb og de samlede kreditomkostninger; **ÅOP** (§ 4, nr. 9) er de samlede kreditomkostninger udtrykt i procent pr. år af det samlede kreditbeløb, eventuelt omfattende omkostningerne i § 16, stk. 3 og 4; og **debitorrenten** (§ 4, nr. 10) er alene den rentesats, der anvendes på de udnyttede kreditmuligheder. Det **samlede kreditbeløb** (§ 4, nr. 12) er loftet for eller summen af alle beløb, der stilles til disposition – hvilket i praksis vil sige hovedstolen eller kreditrammen **fratrullet** eventuelle stiftelsesomkostninger, jf. [Finanstilsynets vejledning til prisoplysningsbekendtgørelsen](#).

Tre afgrænsninger driver praksis:

- **"Som kreditgiveren har kendskab til"** – forarbejderne til den nugældende § 16 (og § 17 om kreditformidlere) præciserer, at kreditgiveren "må antages at have kendskab til låneformidlingsomkostninger, hvis låneformidleren har en tilknytning til kreditgiveren, der gør at kreditgiveren har let adgang til oplysningerne", mens der ikke foreligger kendskab, "hvis formidlingsaftalen er indgået med en af kreditgiveren uafhængig tredjemand, der ikke har oplyst om omkostningerne". I [21708061](#) (kendelse af 11. december 2017) kunne realkreditinstituttet ikke pålægges at godtgøre et samarbejdende pengeinstituts bevillings- og ekspeditionsgebyrer på i alt 4.500 kr., men nævnet bemærkede, at det havde været *hensigtsmæssigt*, hvis instituttet havde oplyst om dem, før pantsætnings- og låneaftalen blev underskrevet.
- **Accessoriske ydelser er kun med, hvis de er obligatoriske.** Frivillige forsikringer holdes uden for. Omvendt kan et vilkår, der reelt gør en forsikring til en betingelse for kreditten, blive underkendt: i [FS-7281/2007-RAN](#) fastslog Retten i Randers, at et gældsbevilkår om, at bortfald af kaskoforsikringen udgjorde misligholdelse, når kreditgiver bevidst havde undladt at tage pant eller ejendomsforbehold, var "et forsøg på omgåelse af kreditaftalelovens regler om sikkerhed i forbindelse med kreditkøb".
- **Negative poster tæller ikke.** Forbrugerombudsmanden fastslog i sin [forhåndsbesked af 28. november 2007](#), at en "restgældsabat" på 5 pct. ved brug af et kontokort ikke er en omkostning, som forbrugeren betaler for kreditten, og derfor hverken kan medtages i opgørelsen af kreditomkostningerne eller anvendes som negativ post i ÅOP-beregningen. Omvendt er der ikke plads til at *udelade* reelle omkostninger: i [Forbrugerombudsmandens afgørelse af 15. maj 2004](#) var manglende inklusion af gebyrer i ÅOP-beregningen i strid med kreditaftaleloven.

Historisk var opgørelsen samlet i den tidligere § 13, der indeholdt en udtømmende negativliste (misligholdelsesomkostninger, omkostninger ved pengeoverførsel, kontoførelse, medlemsbidrag og forsikringer, medmindre forsikringen tjente til sikkerhed for tilbagebetalingen) – gengivet i [betænkning nr. 1509/2009, s. 183](#). Bestemmelsen blev ophævet ved gennemførelsen af forbrugerkreditdirektivet, og indholdet flyttede til definitionen i § 4, nr. 7, og undtagelserne i § 16, stk. 3.

LOV	Kreditaftaleloven § 4	Kreditaftaleloven § 16, stk. 3-4	Kreditaftaleloven § 17
PRAKSIS	Byretten · Ford Credit mod Skyldneren: Uenighed om opsigelse af billån grundet manglende kaskoforsikring 03.03.2008		
	Forbrugerombudsmanden · Restgældsabat ved brug af kontokort kan ikke betragtes som en negativ omkostning i ÅOP-beregning 28.11.2007		
	Forbrugerombudsmanden · Manglende inklusion af gebyrer i ÅOP-beregning i strid med Kreditaftaleloven 15.05.2004		
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod pengeinstitutgebyrer ved realkreditfinansiering – realkreditinstituttets oplysningspligt om tredjepartsomkostninger 11.12.2017		

Beregnings af ÅOP: § 16, grundligningen i bilag 1 og de ti supplerende antagelser

§ 2

[§ 16, stk. 1](#) definerer ÅOP som den sats, der "på årsbasis [svarer] til nutidsværdien af alle fremtidige eller eksisterende forpligtelser i form af udnyttede kreditmuligheder, tilbagebetalinger og omkostninger". Selve beregningen sker efter grundligningen i [bilag 1](#), der sætter lighedstegn mellem nutidsværdien af de udnyttede kreditmuligheder og nutidsværdien af tilbagebetalinger og omkostningsbetalinger. Bilaget fastsætter samtidig

de tekniske konventioner: et år antages at have 365 dage (skudår 366), hver måned 30,41666 dage, og resultatet angives med **mindst én decimal nøjagtighed** med almindelig oprunding fra 5.

Undtagelserne fremgår af [§ 16, stk. 3](#): ude af beregningen falder (1) omkostninger ved misligholdelse og (2) omkostninger ud over købsprisen, som skal betales, uanset om transaktionen sker kontant eller på kredit. [§ 16, stk. 4](#) er den vigtige kontoregel: kontoforvaltnings- og betalingsmiddelomkostninger **skal** med, *medmindre* det ikke er obligatorisk at åbne kontoen, **og** omkostningerne klart er angivet separat i kreditaftalen eller en anden aftale. Forarbejderne til nyaffattelsen – indført ved [lov nr. 535 af 26. maj 2010](#) – udtrykker det sådan:

Hvis det er muligt at åbne en konto i forbindelse med forbrugerkrediten, men det ikke er obligatorisk, skal de omkostninger, der er relateret til kontoen, ikke indgå i beregningen af de årlige omkostninger i procent. Det er dog en forudsætning, at omkostningerne i så fald angives separat i kreditaftalen eller i en anden aftale med forbrugeren.

[§ 16, stk. 5](#) og [stk. 6](#) indeholder de to grundantagelser: at aftalen forbliver gyldig i det aftalte tidsrum og opfyldes rettidigt af begge parter, og at variabel rente og variable omkostninger antages konstante fra udgangsniveauet og aftalen ud. [Stk. 7](#) henviser til bilagets ti **supplerende antagelser**, der er skrevet med henblik på kreditformer, hvor betalingsstrømmen ikke ligger fast:

Antagelse	Indhold
Nr. 1-2	Fri trækingsret: hele kreditbeløbet anses udnyttet straks (eller på den tidligst tilladte dato ved beløbs-/tidsbegrænsninger)
Nr. 3	Flere udnyttelsesmuligheder: der regnes med den højeste omkostning og debitorrente på den mest benyttede udnyttelsesform
Nr. 4	Kassekredit: fuld udnyttelse i hele løbetiden; ukendt løbetid antages at være tre måneder
Nr. 5	Tidsbegrænset kredit (ikke kassekredit): ét års løbetid med lige store månedlige ydelser
Nr. 6-7	Ukendte datoer/beløb: tidligste dato og laveste beløb; renter betales sammen med afdrag, engangsomkostninger ved aftaleindgåelsen
Nr. 8	Ikke aftalt kreditloft: loftet anses at være 11.200 kr.
Nr. 9	Introtilbud: den højest mulige debitorrente og omkostning i hele løbetiden
Nr. 10	Fast rente i første periode med senere indikatorregulering: satsen på beregningstidspunktet videreføres

Antagelse nr. 3 og nr. 9 er den strukturelle grund til, at et kontokort med en lokkerente eller et loft, som forbrugeren sjældent når, alligevel får en høj ÅOP: loven kræver, at man regner på den dyre variant. Det er også forklaringen på, at forbrugerens egne "reelle" beregninger typisk ikke holder. I [85/2022](#) gjorde klageren gældende, at et lån på 80.990 kr. med oplyst ÅOP på 15,06 pct. reelt havde en ÅOP på 52 pct. – og op til 77 pct. det første år. Kreditgiver fastholdt, at den oplyste ÅOP var korrekt beregnet, og at klageren havde anvendt en forkert metode; nævnet gav ikke klageren medhold i den del.

Bemærk endelig, at hjemlen til at fastsætte administrative regler om beregningen ikke blev videreført i 2010. [Bekendtgørelse nr. 970 af 7. december 1992 om fremgangsmåden ved beregning af de årlige omkostninger i procent](#), der bl.a. bestemte, at ÅOP skulle angives med én decimal, bortfaldt derfor – fremgangsmåden følger nu udelukkende af [§ 16](#) og bilag 1, jf. forarbejderne og [betænkning nr. 1509/2009, s. 89](#).

LOV

Kreditaftaleloven § 16, stk. 1-7

PRAKSIS

Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om nedsættelse af månedlig ydelse på lån og overholdelse af ÅOP-loft 16.01.2023

§ 3 Boligkredit: § 16 a, bilag 4 og ESIS-skemaet i bilag 5

For kreditaftaler, der sikres ved pant eller anden rettighed i fast ejendom, gælder en parallel – men ikke identisk – beregningsregel i § 16 a. Formlen står i bilag 4, og forskellene fra bilag 1 er reelle:

- **Kontoreglen er vendt om.** Efter § 16 a, stk. 2 skal konto- og betalingsmiddelomkostninger indgå, hvis det er obligatorisk at åbne og opretholde kontoen for at opnå kreditten eller opnå den på de oplyste betingelser.
- **Andre standardantagelser.** Bilag 4 opererer med et kreditloft på 170.000 euro (1.500 euro for visse kredittyper), og ved fast rente i en indledende periode antages den efterfølgende rente aldrig at være *mindre end* den faste debitorrente.
- **Advarselspligt ved variabel rente.** Efter § 16 a, stk. 5 skal forbrugeren som minimum via ESIS-skemaet i bilag 5 oplyses om variationernes mulige konsekvenser for ydelsen og for ÅOP; er der intet renteloft, skal oplysningerne ledsages af en advarsel om, at de samlede kreditomkostninger kan ændre sig.
- **Illustrativ ÅOP ved lang fastrenteperiode.** Efter § 16 a, stk. 6 beregnes en yderligere illustrativ ÅOP, der kun dækker den indledende fastrenteperiode på mindst fem år, under antagelse af at restgælden indfries ved periodens udløb.

ESIS-skemaet forklarer selv, hvad tallet dækker: "De årlige omkostninger i procent (ÅOP) er de samlede omkostninger ved lånet udtrykt som en årlig procentsats", og skemaet kræver, at långiver oplyser, hvis "[f]ølgende omkostninger kendes ikke af långiver og medregnes derfor ikke i ÅOP".

På markedsføringssiden suppleres reglerne af bekendtgørelse om god skik for boligkredit § 12, hvorefter ÅOP "skal have en mindst lige så fremtrædende placering i markedsføringen som enhver renteangivelse for boligkreditten", beregnet med standardforudsætningerne i bekendtgørelsens bilag 1 (500.000 kr. og 2.000.000 kr., 30 år, annuitetslån, direkte pant i fast ejendom for det fulde beløb).

Ankenævnspraksis viser, at det er *sammenligneligheden*, der er beskyttelsesinteressen. I 21206070/2012 var et alternativt produkt (RenteMax-10) i rådgivningsskemaet anført med samme ÅOP på 3,9 pct. som det valgte F10-lån, selv om den korrekte ÅOP var ca. 2,7 pct. – en fejl på 1,2 procentpoint. Nævnet frifandt alligevel instituttet, fordi skemaet blev underskrevet **efter**, at lånevalget var truffet, og fejlen derfor ikke kunne antages at have virket bestemmende for beslutningen. Kendelsen illustrerer, at en ÅOP-fejl i et rådgivningsdokument bedømmes efter almindelige erstatnings- og årsagsregler, mens en fejl i selve kreditaftalen udløser den objektive sanktion i § 23.

Omvendt bindes forbrugeren af de omkostninger, der faktisk fremgår af de underskrevne dokumenter. I 453/2019 accepterede et flertal et formidlingsgebyr på 144.250 kr. (2 pct. af hovedstolen), selv om nævnet mente, at andelskassen burde have oplyst om sine standardpriser tidligere i forløbet; i 311/2025 var stiftelsesomkostninger på 9.825 kr., der fremgik tydeligt af det underskrevne gældsbeholdningsbrev, bindende, og i 133/2019 var et allerede ydet afslag på 4.000 kr. i stiftelsesomkostninger på 10.000 kr. tilstrækkeligt.

Bemærk endelig, at afkørtnings- og indfrielsesreglerne i § 26, stk. 7 og § 28, stk. 5 udtrykkeligt **ikke** finder anvendelse på pantebreve i fast ejendom.

LOV

Kreditaftaleloven § 16a, stk. 1-7

Kreditaftaleloven § 26, stk. 7

Kreditaftaleloven § 28, stk. 5

PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Krav om tilbagebetaling af stiftelsesomkostninger og omkostningsfri omlæggelse af lån efter boligkøb afvist	31.10.2025
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod opsigelse af boligkredit og gebyr på 144.250 kr. efter Finanstilsynets påbud til andelskasse	07.09.2020
	Det finansielle ankenævn · Erstatningskrav for forsinket indfrielse af realkreditlån og tvist om stiftelsesomkostninger ved låneomlægning	16.09.2019
	Det finansielle ankenævn · Frifindelse af Nykredit i sag om fejloplysning om ÅOP i rådgivningsskema vedrørende F10-lån	23.10.2012

§ 4 Sanktionen når ÅOP slet ikke er oplyst – § 23, stk. 1

§ 23, stk. 1 er kreditaftalelovens skarpeste civilretlige våben:

Er kreditomkostningerne ikke oplyst i overensstemmelse med § 8, stk. 2, nr. 7, eller stk. 5, nr. 6, skal forbrugeren højst betale lånebeløbet og en årlig rente af den til enhver tid værende restgæld, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg på 5 pct. Som referencesats anses i denne lov den officielle udlånsrente, som Nationalbanken har fastsat henholdsvis pr. 1. januar og 1. juli det pågældende år.

Den udløsende oplysningspligt er § 8, stk. 2, nr. 7, hvorefter kreditaftalen klart og tydeligt skal angive "[d]e årlige omkostninger i procent og det samlede beløb, som skal betales af forbrugeren, beregnet på tidspunktet for indgåelse af kreditaftalen" samt "[a]lle de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af denne procentsats". For kassekreditter efter § 3, stk. 2 er den parallelle pligt § 8, stk. 5, nr. 6.

Bestemmelsens historik. Reglen er en videreførelse af kreditkøbslovens § 38, stk. 1, 1. pkt. Ved den oprindelige lov om kreditaftaler var loftet Nationalbankens diskonto med tillæg af 6 pct.; ved lov nr. 434 af 10. juni 2003 blev satsen ændret til Nationalbankens officielle udlånsrente med tillæg af 5 pct. Ved gennemførelsen af forbrugerkreditdirektivet ved lov nr. 535 af 26. maj 2010 blev henvisningen flyttet, og forarbejderne forklarer hvorfor:

Med den nuværende henvisning til § 9, stk. 1, nr. 3, er stk. 1 knyttet til oplysninger om kreditomkostningerne angivet som beløb. En tilsvarende oplysning indgår ikke i den foreslåede § 8, og det foreslås derfor, at stk. 1 knyttes til de årlige omkostninger i procent og det samlede beløb, som skal betales af forbrugeren.

Sanktionen er altså siden 2010 knyttet direkte til ÅOP-angivelsen.

Anvendelsen i praksis. Den centrale kendelse er 314/2017. Et gældsbevr på 346.813,34 kr. med en variabel rente på 11,50 pct. p.a. var oprettet via bankens erhvervsafdeling til indfrielse af en erhvervskredit, som klageren havde kautioneret for. Banken gjorde gældende, at der var tale om et erhvervslån, og at der derfor ikke skulle oplyses ÅOP. Nævnet fastslog, at lånet var et privatlån omfattet af kreditaftalelovens § 1 – uanset at det dækkede erhvervsgæld og var administreret af en erhvervsafdeling – at gældsbevrerne manglede ÅOP-oplysningen i strid med § 8, stk. 2, nr. 7, og at klageren ikke havde haft et forsvarligt grundlag

for at bedømme kreditomkostningerne. Resultatet blev, at renten blev nedsat til Nationalbankens officielle udlånsrente med tillæg af 5 procentpoint, og at banken skulle gennemføre reguleringen inden 30 dage.

Forbrugerombudsmanden har brugt sanktionen som brancheløftestang. I gennemgangen af **brugtvognsbranchen** (2004) blev det indskærpet, at kreditoplysningerne skal gives skriftligt **ved aftalens indgåelse** – typisk på slutsedlen og ikke først i den senere købekontrakt – netop fordi manglende overholdelse kan medføre, "at forbrugeren kun skal betale lånebeløbet med en begrænset rente, jf. **Kreditaftaleloven § 23, stk. 1**". Samme pointe fremgår af Forbrugerombudsmandens **retningslinjer for kortfristede lån indgået som fjernsalgsaftaler**:

fx kan en manglende eller fejlagtig oplysning af kreditomkostningerne føre til en nedsættelse af den rente, som låntager skal betale, jf. kreditaftalelovens § 23. Manglende oplysninger om aftalevilkår og -betingelser eller oplysningerne i kreditaftalelovens § 8 vil desuden forlænge fristen for at fortryde lånet, jf. lovens § 19, stk. 2, nr. 2.

LOV	Kreditaftaleloven § 1	Kreditaftaleloven § 8, stk. 2, 5	Kreditaftaleloven § 23, stk. 1
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Manglende oplysning om ÅOP i gældsbrief fører til nedsættelse af renten på privatlån 09.11.2018 Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmandens fokus på aftalevilkår og oplysningspligt ved brugtvognshandel 28.04.2004		

§ 5 For lavt angivet ÅOP og "glemte" gebyrer – § 23, stk. 2, og undtagelserne i stk. 3-4

§ 23, stk. 2 indeholder to selvstændige regler:

Er kreditomkostningerne angivet efter § 8, stk. 2, nr. 7, eller stk. 5, nr. 6, kan kreditgiveren ikke på grundlag af aftalen i øvrigt kræve yderligere kreditomkostninger. Er oplysningen om de årlige omkostninger i procent for lavt angivet, kan kreditgiveren ikke kræve højere kreditomkostninger, end hvad der svarer til den procentsats, der er angivet.

1. pkt. – de "glemte" omkostninger. Har kreditgiver oplyst kreditomkostningerne, er den oplyste opgørelse udtømmende. Det illustreres skarpt af **548/2012**: banken havde opkrævet administrationsgebyrer på 600 kr. pr. termin – i alt 5.900 kr. – på et valutalån i schweizerfranc. Gebyrerne var ikke medtaget i de samlede kreditomkostninger ved lånets indgåelse. Nævnet fastslog, at kreditgiver dermed havde mistet retten til at kræve dem, og pålagde banken at betale beløbet tilbage. Kendelsen viser, at henvisning til en prisliste ikke reparerer en mangelfuld omkostningsopgørelse i selve aftalen.

2. pkt. – for lav ÅOP. Angives ÅOP for lavt, bliver den angivne procentsats et **loft**. Reglen blev indført med den oprindelige lov om kreditaftaler, og forarbejderne begrundede den principielt:

Hvis der er uoverensstemmelse mellem oplysningen om kreditomkostningerne angivet som et beløb og som de årlige omkostninger i procent, skal forbrugeren kun betale kreditomkostninger i overensstemmelse med den af opgørelserne, som er mest gunstig, idet forbrugeren har ret til at bygge på de oplysninger, der skal gives. Selv om den nævnte uoverensstemmelse som oftest vil bero på regnefejl eller ukyndighed, er det dog rimeligt at sanktionere overtrædelsen med en nedsættelse af omkostningerne, da oplysningen kan have været bestemmende for forbrugeren, for hvem fejls årsag må være uvedkommende.

De samme forarbejder afklarer den omvendte situation – **for højt** angivet ÅOP:

Kan det på grundlag af de i øvrigt foreliggende oplysninger konstateres, at kreditomkostningerne er blevet angivet for højt både som beløb og som de årlige omkostninger i procent, følger det af almindelige aftaleretlige fortolkningsprincipper, at forbrugeren kun skal betale de kreditomkostninger, som en korrekt udregning fører til.

Undtagelsen i stk. 3. Efter § 23, stk. 3 gælder stk. 1 og 2 ikke, "hvis kreditgiveren kan godtgøre, at forbrugeren på trods af de manglende eller urigtige oplysninger har haft et forsvarligt grundlag for at bedømme kreditomkostningerne". Bevisbyrden ligger hos kreditgiver, og forarbejderne peger på, at bestemmelsen navnlig rammer tilfælde, hvor uoverensstemmelsen er "af åbenbart uvæsentlig betydning". I 314/2017 var undtagelsen udtrykkeligt fremme, men blev ikke anset for opfyldt.

Afkortningsreglen i stk. 4. Fører stk. 1 eller 2 til en formindskelse af restgælden, skal forbrugeren fortsat betale efter den aftalte ordning, "således at afkortning sker i den eller de sidste ydelser, som skal betales", jf. § 23, stk. 4. Sanktionen udløser altså ikke et kontant tilbagebetalingskrav for en løbende kredit, men afkorter aftalens hale.

Grænsen mod rene oplysningsfejl. Ikke enhver unøjagtighed rammes af § 23. I 309/2017 manglede låneaftalen den korrekte debitorrente (5,95 pct. i stedet for 6,11 pct.), men de samlede kreditomkostninger på 40.114 kr. og ÅOP på 6,61 pct. var korrekte og allerede beregnet ud fra den rigtige sats. Nævnet konstaterede en overtrædelse af § 8, men anså den for udbedret, da banken gav klageren en ny 14-dages fortrydelsesret efter § 19, stk. 2. Den samme løsning valgte Forbrugerombudsmanden i [sagen af 23. november 2017](#), hvor en banks oplyste debitorrente ikke stemte overens med de øvrige kreditoplysninger, herunder den angivne ÅOP: banken gav tilsagn om at identificere alle berørte kunder og orientere dem om deres fortsatte fortrydelsesret.

LOV	Kreditaftaleloven § 8	Kreditaftaleloven § 19, stk. 2	Kreditaftaleloven § 23, stk. 2-4
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Indsigelse om manglende oplysning om debitorrente i billån og efterfølgende korrektion samt indsigelse mod gebyrforhøjelse 29.11.2018 Det finansielle ankenævn · Manglende oplysning om ÅOP i gældsbrief fører til nedsættelse af renten på privatlån 09.11.2018 Det finansielle ankenævn · Bank pålagt at tilbagebetale gebyrer på valutalån grundet manglende oplysning om kreditomkostninger 06.09.2013 Forbrugerombudsmanden · Bank tilsidesatte oplysningspligten ved kreditaftaler: Manglende overensstemmelse mellem debitorrente og ÅOP 23.11.2017		

EU-retten: enhedssats, obligatoriske accessoriske ydelser og

§ 6 sanktionernes proportionalitet

Kreditaftalelovens ÅOP-regler gennemfører [forbrugerkreditdirektivet 2008/48/EF](#) – et **totalharmoniseringsdirektiv**, jf. [artikel 22, stk. 1](#) og [betænkning nr. 1509/2009, s. 21](#). Kernebestemmelserne er [artikel 3, litra g](#) (samlede kreditomkostninger), [artikel 19](#) (beregning), [artikel 10, stk. 2, litra g](#) (angivelse i aftalen) og [artikel 23](#) (effektive, proportionale og afskrækkende sanktioner). De supplerende beregningsantagelser i bilag I, del II, blev ændret ved [Kommissionens direktiv 2011/90/EU](#).

Præcisionskravet. I [C-290/19](#) (Home Credit Slovakia, 19. december 2019) fastslog Domstolen kravet om præcis angivelse af ÅOP i forbrugerkreditaftaler: satsen skal angives som én enhedssats og ikke som et interval mellem to værdier. Kravet suppleres af [C-677/23](#) (23. januar 2025), hvor Domstolen adskilte løbetid og beregningsantagelser: løbetiden behøver ikke angives formelt, hvis forbrugeren "uden vanskeligheder og med sikkerhed" kan fastslå den, mens ÅOP-antagelserne skal fremgå udtrykkeligt:

Eftersom de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af ÅOP, kan være af en kompleks karakter, [...] er det nødvendigt, at de angives klart, koncist og udtrykkeligt i en kreditaftale, idet den eneste måde for forbrugeren at fastlægge dem på ved at læse de forskellige vilkår i denne aftale ikke er tilstrækkelig.

Dommen er direkte relevant for det danske krav i § 8, stk. 2, nr. 7, 2. pkt., om at "[a]lle de antagelser, der er lagt til grund ved beregningen af denne procentsats, angives".

Accessoriske ydelser og kaution. I [C-714/22](#) (Profi Credit Bulgaria, 21. marts 2024) og [C-337/23](#) (13. marts 2025) tog Domstolen stilling til omkostninger ved accessoriske tjenesteydelser og kautionskrav, som formelt er valgfrie, men reelt er en betingelse for kreditten. Sådanne omkostninger skal medregnes i ÅOP, en forkert angivet ÅOP kan sidestilles med en manglende angivelse, og kontraktvilkårene kan efterprøves for urimelighed. Dette er den EU-retlige spejling af "obligatorisk"-kriteriet i § 4, nr. 7, 2. pkt.

Overvurderet ÅOP og uigennemskuelige gebyrer. I [C-472/23](#) (Lexitor, 13. februar 2025) behandlede Domstolen den omvendte situation – en overvurderet ÅOP – sammen med vilkår om uigennemskuelige gebyrændringer og spørgsmålet om sanktionernes proportionalitet.

Sanktionernes rækkevidde. Tre domme tegner rammen. I [C-755/22](#) (Nárokuj, 11. januar 2024) accepterede Domstolen ugyldighed og fortabelse af renter som sanktion, selv når aftalen var fuldt opfyldt og forbrugeren ikke havde lidt skade – at betinge sanktionen af skade ville "tilskynde kreditgiveren til at se bort fra den forpligtelse, der påhviler vedkommende". I [C-339/23](#) (24. oktober 2024) blev det fastslået, at artikel 23 ikke er til hinder for **differentierede** sanktioner for henholdsvis kreditværdighedsvurdering og oplysningspligt, fordi konsekvenserne er forskellige:

Tilsidesættelsen af forpligtelsen til at vurdere forbrugers kreditværdighed kan således betyde, at denne forbruger indgår en kreditaftale, der udsætter den pågældende for overdreven gældsætning og insolvens. Konsekvenserne af tilsidesættelsen af oplysningspligterne kan derimod variere væsentligt [...] sådanne tilsidesættelser kan f.eks. gøre det vanskeligt for forbrugeren at sammenligne tilbuddene på kredit eller udøve rettighederne i medfør af nævnte kreditaftale.

Det er præcis den danske model: § 23 rammer omkostningsoplysningen, mens tilsidesættelse af § 7 c om kreditværdighedsvurdering sanktioneres ad andre veje.

Misligholdelsesomkostninger holdes udenfor. I [C-409/23](#) (Riverty/AfterPay, 17. oktober 2024) byggede Domstolen netop på ÅOP-systematikken:

Artikel 19, stk. 2 og 3, i direktiv 2008/48 udelukker udenretlige omkostninger og omkostninger ved misligholdelse fra beregningen af de årlige omkostninger i procent (ÅOP). Beregningen af ÅOP forudsætter, at aftalen opfyldes på de aftalte vilkår.

Domstolen tog dog forbehold for omgåelse: hvis kreditgiver "fra kreditaftalens indgåelse forudser forbrugers manglende overholdelse af betalingsforpligtelsen med henblik på at opnå en økonomisk fordel", skal omkostningerne kunne inddrages. Det svarer indholdsmæssigt til § 16, stk. 3, nr. 1.

Beregningsgrundlaget. I [C-744/24](#) (23. april 2026) fastslog Domstolen, at renter ikke må beregnes af kreditomkostningerne, men kun af det faktisk udbetalte lånebeløb – en dom, der rammer den udbredte danske praksis med at lægge stiftelsesomkostninger oven i den forrentede restkøbesum. Endelig danner [C-321/22-](#), [C-224/19](#) (Caixabank, om oprettelsesgebyrer i realkreditlån) og [C-215/21](#) rammen for den parallelle urimelighedskontrol efter direktiv 93/13/EØF.

LOV

Kreditaftaleloven § 4

Kreditaftaleloven § 7c

Kreditaftaleloven § 8, stk. 2

Kreditaftaleloven § 16, stk. 3

PRAKSIS	EU-Domstolen · Renter må ikke beregnes på kreditomkostninger – kun på det faktisk udbetalte lånebeløb (C-744/24)	23.04.2026
	EU-Domstolen · Kautionskrav i forbrugerkredit: Omkostninger skal medregnes i ÅOP og kontraktvilkår kan efterprøves for urimelighed	13.03.2025
	EU-Domstolen · Oplysningspligt og sanktioner i forbrugerkreditaftaler: Overvurderet ÅOP og uigennemskuelige gebyrændringer	13.02.2025
	EU-Domstolen · Krav til angivelse af løbetid og ÅOP-antagelser i forbrugerkreditaftaler	23.01.2025
	EU-Domstolen · Medlemsstaters ret til at fastsætte forskellige sanktioner for manglende kreditværdighedsvurdering og brud på oplysningspligt i forbrugerkreditaftaler (Sag C-339/23)	24.10.2024
	EU-Domstolen · Forbrugerkreditdirektivets anvendelsesområde ved 'køb nu, betal senere'-tjenester: Betydningen af morarenter og inkassoomkostninger for undtagelsen om rentefri kredit	17.10.2024
	EU-Domstolen · Åbenhed om årlige omkostninger i forbrugerkredit og vurdering af accessoriske tjenesteydelser	21.03.2024
	EU-Domstolen · Sanktioner ved manglende kreditværdighedsvurdering af forbrugere trods fuld tilbagebetaling af kreditaftalen	11.01.2024
	EU-Domstolen · Urimelige kontraktvilkår i forbrugerkreditaftaler: Omkostninger, retlig interesse og delvis ugyldighed	23.11.2023
	EU-Domstolen · Urimelige kontraktvilkår i realkreditlån: Omkostningsfordeling, oprettelsesgebyrer og forældelse i forbrugeraftaler	16.07.2020
	EU-Domstolen · Krav om præcis angivelse af de årlige omkostninger i procent (ÅOP) i forbrugerkreditaftaler	19.12.2019

Forbrugerombudsmandens praksis om ÅOP-tallets indhold og præsentation

§ 7

Forbrugerombudsmanden har over to årtier opbygget en samlet linje for, hvad der må – og ikke må – indgå i ÅOP, og hvordan tallet skal præsenteres.

Hvad tælles med:

- **Rabatter er ikke negative omkostninger.** En restgældsrabat på 5 pct. ved brug af et kontokort udgør ikke en omkostning, forbrugeren betaler for kreditten, og kan derfor ikke medregnes ved opgørelsen af kreditomkostningerne eller ved ÅOP-beregningen, jf. [forhåndsbeskeden af 28. november 2007](#). En ÅOP kan altså ikke "trylles" negativ.
- **Gebyrer skal med.** Manglende inklusion af gebyrer i ÅOP-beregningen er i strid med kreditaftaleloven, jf. [afgørelsen af 15. maj 2004](#).
- **De enkelte poster behøver ikke oplyses separat.** I [udtalelsen af 26. august 2013](#) vurderede Forbrugerombudsmanden efter en ordlydsfortolkning, at skiltningsreglerne ikke kræver, at hver enkelt omkostningstype, der indgår i ÅOP, oplyses selvstændigt – bl.a. fordi bestemmelsen er strafsanktioneret, og et sådant krav derfor skulle fremgå klart. Domstolene har dog det sidste ord om fortolkningen.

Hvordan tallet skal præsenteres:

- **Ingen "fra"-satser.** I [sagen om låneformidling mod pantebreve](#) (1. april 2009) blev det indskærpet, at en angivelse af ÅOP som "fra" 8,4 pct. henholdsvis 9,3 pct. ikke er dækkende. Forudsætningerne for

beregningen skal oplyses – pantets placering i prioritetsrækkefølgen, eventuelle realkreditlån og udlæg – og det anbefales at vise konkrete eksempler for forskellige sikkerhedsniveauer. Linjen er den samme som EU-Domstolens senere krav om en enhedssats i [C-290/19](#).

- **Fremtrædende placering – ikke "et klik væk".** I [sagen mod en bilproducent](#) (4. juni 2025) blev de lovpligtige kreditoplysninger først givet efter et aktivt klik og uden et repræsentativt eksempel; virksomheden vedtog en bøde på 190.000 kr. for overtrædelse af [markedsføringslovens § 18](#), jf. §§ 5-6 og 8.
- **Læsbarhed.** I [sagen om computerfinansiering](#) (28. november 2023) var oplysningerne om ÅOP, løbetid, samlet beløb og ydelsesstørrelse trykt for småt og sammenblandet med andre vilkår – politianmeldelse fulgte.
- **Kviklån.** I [sagen af 18. april 2016](#) markedsførte en udbyder lån med eksempler som "Lån 1.000 kr. betal 1.090 kr." uden ÅOP eller samlede kreditomkostninger og med uklare betegnelser som "Rente %" og "Effektiv Rente"; udbyderen betalte en udenretlig bøde på 300.000 kr. Tilsvarende blev en bilforhandler i [2011](#) politianmeldt for mangelfuld skiltning om ÅOP på lånetilbud.

Det administrative regelgrundlag. Præsentationsreglerne findes i [markedsføringslovens § 18](#) (forbrugerkredit) og [§ 19](#) (boligkredit) samt for pengeinstitutter i [prisoplysningsbekendtgørelsens § 6](#) og [§ 7](#), der bl.a. kræver, at instituttet oplyser "om de omkostninger og forudsætninger, der er anvendt ved beregningen af ÅOP", og anvender standardforudsætningerne i [bilag 1](#) (kassekredit 50.000 kr./5 år, billån 200.000 kr./7 år, boliglån 500.000 kr. og 2.000.000 kr./30 år, forbrugslån 40.000 kr./5 år). Finanstilsynets [vejledning til bekendtgørelsen](#) præciserer skillelinjen mellem skiltnings- og beregningsreglerne:

Pengeinstituttets egne gebyrer sammen med eksempelvis offentlige afgifter skal i henhold til kreditaftaleloven medtages, når der beregnes ÅOP. Kunden vil dermed få oplyst en ÅOP, indeholdende flere end bare pengeinstituttets egne omkostninger.

Vejledningen understreger samtidig, at manglende overholdelse af bekendtgørelsen "ikke i sig selv [vil] have civilretlige konsekvenser" – den civilretlige sanktion ligger i kreditaftalelovens § 23.

LOV	Kreditaftaleloven § 16	Markedsføringsloven § 18	Markedsføringsloven § 19
PRAKSIS	EU-Domstolen · Krav om præcis angivelse af de årlige omkostninger i procent (ÅOP) i forbrugerkreditaftaler		
	19.12.2019		
	Forbrugerombudsmanden · Bilproducent politianmeldt for vildledende prisoplysninger og mangelfuld kreditmarkedsføring		
	04.06.2025		
	Forbrugerombudsmanden · Virksomhed politianmeldt for mangelfuld oplysning om låneomkostninger i markedsføring af computerfinansiering		
	28.11.2023		
	Forbrugerombudsmanden · Låneudbyder straffes for mangelfulde kreditoplysninger og vildledende renteangivelser i markedsføring af kviklån		
	18.04.2016		
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmandens vurdering af oplysningskrav vedrørende gebyrer og provisioner i ÅOP-beregninger		
	26.08.2013		
	Forbrugerombudsmanden · Bilforhandler politianmeldt for mangelfuld skiltning om ÅOP på lånetilbud		
	19.07.2011		
	Forbrugerombudsmanden · Vildledende angivelse af ÅOP i annoncer for låneformidling		
	01.04.2009		
	Forbrugerombudsmanden · Restgældsabat ved brug af kontokort kan ikke betragtes som en negativ omkostning i ÅOP-beregning		
	28.11.2007		
	Forbrugerombudsmanden · Manglende inklusion af gebyrer i ÅOP-beregning i strid med Kreditaftaleloven		
	15.05.2004		

Urimelige stiftelsesomkostninger og skjult formidlingsprovision – § 22, jf. aftalelovens §§ 36 og 38 c

Ved siden af ÅOP-sanktionen står en ren rimelighedskontrol i [kreditaftalelovens § 22](#):

Er det beløb, som forbrugeren efter aftalen skal betale som vederlag eller omkostninger, urimeligt, skal det nedsættes til, hvad der skønnes rimeligt. Medmindre andet bestemmes af retten, sker afkortningen i det eller de sidste beløb, der skal betales efter aftalen.

Områdets stridspunkt har været bilfinansiering, hvor stiftelsesprovision og dokumentgebyr i realiteten dækkede en formidlingsprovision til bilforhandleren – med den bivirkning, at den nominelle rente kunne holdes kunstigt nede.

Første fase – nævnet nedsatte. I [291/2003](#) (kendelse af 26. februar 2004) var etableringsomkostningerne 8.950 kr., og det kom frem, at bilforhandleren havde modtaget 4.000 kr. i provision fra finansieringsselskabet. Et flertal nedsatte stiftelsesprovisionen fra 3.000 kr. til 1.500 kr. og dokumentgebyret fra 2.750 kr. til 1.000 kr. i medfør af § 22 og [aftalelovens § 38 c](#), jf. [§ 36](#), med den begrundelse, at beløbene var kunstigt høje for at dække forhandlerprovisionen, og at metoden vildledte kunden. Et mindretal på to ville frifinde, fordi den samlede ÅOP var det afgørende parameter. Nævnet fulgte samme linje i [185/2004](#). Samme kendelse noterede i øvrigt, at et gebyr på 450 kr. for afnotering af ejendomsforbeholdet ved indfrielse **ikke** var en kreditomkostning, men betaling for en efterfølgende serviceydelse.

Anden fase – Østre Landsret vendte praksis. Sagen 185/2004 blev indbragt for domstolene og henvist til Østre Landsret som principiel. Nævnet satte i mellemtiden en række sager i bero – se [161/2005](#), [kendelsen af 9. marts 2006](#) og [kendelsen af 4. maj 2006](#). Ved dom af 24. maj 2006 fastslog landsretten, at der hverken i kreditaftalelovens § 22 eller i anden lovgivning findes specifikke regler om gebyrers størrelse ved lånestiftelse; en nedsættelse forudsætter derfor, at omkostningerne er **urimeligt høje** efter aftalelovens §§ 36 og 38 c. Landsretten fandt ikke grundlag for nedsættelse, fordi de samlede kreditomkostninger ikke afveg væsentligt fra markedet, og fordi selskabet lovligt kunne indregne formidlingsprovision til bilforhandleren i gebyrerne.

Tredje fase – nævnet fulgte dommen. I [178/2005](#) (stiftelsesomkostninger 10.980 kr., ÅOP 6,74 pct.) og [23/2006](#) (9.545 kr., ÅOP 9,015 pct.) afviste flertallet nedsættelse med direkte henvisning til dommen – i 23/2006 med stemmerne 3 mod 2, hvor mindretallet fastholdt, at gebyrerne dækkede skjult formidlingsprovision og foreslog en skønsmæssig nedsættelse på 3.470 kr. Linjen blev bekræftet i [61/2009](#) og videreført i [23/2013](#), hvor samlede stiftelsesomkostninger på 10.745 kr. (heraf 3.800 kr. stiftelsesprovision og 3.495 kr. dokumentgebyr) blev anset for accepteret ved kontraktunderskriften.

Retstilstanden i dag kan sammenfattes sådan:

Spørgsmål	Svar efter praksis
Findes der et lovbestemt loft for stiftelsesgebyrer?	Nej – kun urimelighedsvurderingen i § 22, jf. aftalelovens §§ 36 og 38 c
Må formidlingsprovision til en forhandler indregnes i gebyrerne?	Ja, jf. Østre Landsrets dom af 24. maj 2006
Hvad er målestokken?	De samlede kreditomkostninger målt på ÅOP sammenholdt med markedet – ikke den enkelte post
Er accept ved underskrift afgørende?	Som udgangspunkt ja, når omkostningerne er specificeret i aftalen, jf. 23/2013, 198/2013 og 311/2025

At § 22 dog ikke er en tom bestemmelse, viser [49/2002](#), hvor rykkergebyrer på 150 kr. blev nedsat til 100 kr. efter nævnets faste praksis, og hvor et gebyr på 25 kr. for fremsendelse af indbetalingskort bortfaldt helt på grund af manglende klar hjemmel i aftalegrundlaget. Og i [198/2013](#) blev en stiftelsesprovision på 2 pct. af lånebeløbet plus dokumentgebyrer à 500 kr. udtrykkeligt vurderet – og ikke tilsidesat – efter aftalelovens § 36.

LOV	Aftaleloven § 36	Aftaleloven § 38c	Kreditaftaleloven § 22
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Krav om tilbagebetaling af stiftelsesomkostninger og omkostningsfri omlægelse af lån efter boligkøb afvist		31.10.2025
	Det finansielle ankenævn · Afvisning af indsigelse mod stiftelsesomkostninger og gebyrer i et kortvarigt kundeforhold hos DiBa Bank		09.05.2014
	Det finansielle ankenævn · Indsigelser mod tinglysningsomkostninger, renter og gebyrer i forbindelse med bilfinansiering		13.11.2013
	Det finansielle ankenævn · Tvist om størrelsen af stiftelsesomkostninger på en købekontrakt til bilfinansiering		09.09.2009
	Det finansielle ankenævn · Størrelse af stiftelsesomkostninger ved bilfinansiering og spørgsmål om urimelighed		08.11.2006
	Det finansielle ankenævn · Vurdering af stiftelsesomkostningers rimelighed ved køb af bil på købekontrakt		26.09.2006
	Det finansielle ankenævn · Størrelsen af stiftelsesomkostninger på billån og spørgsmålet om udsættelse af sagen		04.05.2006
	Det finansielle ankenævn · Pengeinstituts finansieringsselskab får medhold i udsættelse af sag om bilgebyrer grundet verserende landsretssag		09.03.2006
	Det finansielle ankenævn · Tvist om rimelighed af stiftelsesomkostninger på billån og sagens udsættelse på landsretsafgørelse		02.11.2005
	Det finansielle ankenævn · Stiftelsesomkostninger for billån på 8.950 kr. nedsat grundet vildledende prisstruktur		09.12.2004
	Det finansielle ankenævn · Nedsættelse af urimelige stiftelsesomkostninger og dokumentgebyr i bilfinansieringssag		26.02.2004
	Det finansielle ankenævn · Nedsættelse af rykkergebyrer og manglende hjemmel til opkrævningsgebyr ved kreditaftale		14.05.2002

§ 9 Opgørelse af kreditomkostninger ved førtidigt forfald, tilbagetagelse og førtidig indfrielse – §§ 26 og 28

Når kredittiden afkortes, skal omkostningerne følge med ned. [§ 28](#) regulerer situationen, hvor **kreditgiver** kræver førtidig betaling eller tager det solgte tilbage:

- [Stk. 2](#): beregnes kreditomkostningerne som en procentdel af restgælden eller som et gebyr pr. ydelse, kan der ikke kræves kreditomkostninger for den ubenyttede del af kredittiden.
- [Stk. 3](#): beregnes de på andet grundlag (typisk forudberegnete kreditomkostninger lagt oven i kontantprisen), kan endnu ikke forfaldne afdrag kun kræves med "en så stor del, som lånebeløbet udgør af summen af samtlige afdrag".
- [Stk. 4](#): stiftelsesomkostninger, der er **særskilt opgjort i aftalen og ikke urimelige**, kan kræves betalt uden afkortning og fragår i de afdrag, der skal afkortes.

Begrundelsen for netop denne konstruktion findes i [betænkning nr. 839/1978 om køb på kredit, s. 80](#), hvor udvalget forklarede, at afbetalingslovens hidtidige forholdsmæssige reduktion ikke var "matematisk korrekt", og hvor koblingen mellem stiftelsesomkostninger og rimelighedskravet blev udtrykt direkte:

Særlige hensyn gør sig gældende vedrørende de omkostninger, som refererer sig til stiftelsen af kreditten. Da disse omkostninger er uafhængige af kredittiden, er det næppe rimeligt at lade reduktionen omfatte disse. [...] Det er dog en betingelse, at disse stiftelsesomkostninger er særskilt opgjort i købeaftalen, og at de ikke er urimelige. Dette krav stilles, fordi det ellers kunne være fristende for kreditor at henføre så mange af kreditomkostningerne som muligt under stiftelsesomkostningerne, da disse som hovedregel ikke bliver reduceret.

Der er altså en indbygget forbindelse mellem § 28, stk. 4, og rimelighedskontrollen efter § 22: jo mere af prisen der placeres i et engangsgebyr, jo strengere bliver rimelighedsprøvelsen.

§ 26 regulerer den modsatte situation, hvor **forbrugeren** selv indfrier. Efter [stk. 1](#) har forbrugeren til enhver tid ret til hel eller delvis indfrielse og "herefter ret til en reduktion af de samlede kreditomkostninger, der består af renter og omkostninger i den resterende del af aftalens løbetid". Kreditgivers kompensation er efter [stk. 2](#) og [stk. 3](#) begrænset til 1 pct. af det førtidigt tilbagebetalte beløb (0,5 pct. hvis restløbetiden er under et år) og kan aldrig overstige det rentebeløb, forbrugeren ellers skulle have betalt, jf. [stk. 5](#).

Det uafklarede spørgsmål er, om **stiftelsesomkostninger** skal reduceres forholdsmæssigt ved førtidig indfrielse. I [39/2021](#) indfrie klageren et billån efter blot 3,5 måneder og krævede med henvisning til EU-Domstolens Lexitor-dom (C-383/18) forholdsmæssig refusion af stiftelsesomkostninger på 17.395 kr. (heraf 9.500 kr. i stiftelsesprovision og 4.295 kr. i dokumentgebyr). Kreditgiver gjorde gældende, at § 26, stk. 1, efter dansk retstradition og forarbejder ikke giver ret til refusion af særskilt opgjorte stiftelsesomkostninger, og at en ændring krævede lovgivning. Det Finansielle Ankenævn **afviste sagen som principiel** og henviste den til domstolene – klagegebyret blev tilbagebetalt. Spørgsmålet er dermed fortsat ikke afgjort i dansk retspraksis, men [§ 26, stk. 1](#) nyaffattes ved [lov nr. 1322 af 20. november 2025](#), der "præciserer forbrugers ret til nedsættelse af de samlede omkostninger ved førtidig tilbagebetaling" med virkning fra 20. november 2026.

LOV

[Kreditaftaleloven § 22](#)
[Kreditaftaleloven § 26, stk. 1-7](#)
[Kreditaftaleloven § 28, stk. 1-5](#)

PRAKSIS

Det finansielle ankenævn · Refusion af stiftelsesomkostninger ved førtidig indfrielse af billån

27.08.2021

§ 10 ÅOP-loftet på 35 pct. og markedsføringsforbuddet ved 25 pct.

ÅOP-beregningen efter [kreditaftalelovens § 16](#) er ikke kun et oplysningstal – den er også målestok for to selvstændige forbud, der blev indført som led i kviklånsreguleringen.

Omkostningsloftet. Efter [lov om forbrugslånsvirksomheder § 11 a](#) må hverken fysiske eller juridiske personer indgå en kreditaftale med en forbruger, hvis ÅOP overstiger **35 pct.**, og bestemmelsen henviser udtrykkeligt til, at "[d]e årlige omkostninger i procent beregnes efter § 16 i lov om kreditaftaler". Loftet gælder ikke boligkreditaftaler. Sanktionsstrukturen er trappet:

Overtræder	Retsvirkning
Forbrugslånsvirksomhed med tilladelse (og finansielle virksomheder)	Kan ikke kræve højere omkostninger end svarende til en ÅOP på 35 pct.; skal foretage genberegning af kreditaftalen

Fysisk/juridisk person uden tilladelse	Kan kun kræve det samlede kreditbeløb tilbagebetalt – dvs. rente- og omkostningsfri kredit
Afkortning	Sker i den eller de ydelser, der forfalder først (modsat § 23, stk. 4, hvor der afkortes bagfra)

Markedsføringsforbuddet. Efter [markedsføringslovens § 11 a](#) er markedsføring af kreditaftaler forbudt, hvis forbrugslånsvirksomheden udbyder forbrugerkredit med årlige omkostninger på **25 pct. eller derover** – med undtagelser for markedsføring på eget forretningssted, egen hjemmeside/fjernsalgssystem og for varekredit knyttet til en konkret vares kontantpris.

De to lofter forudsætter, at ÅOP er beregnet korrekt efter § 16 og bilag 1 – herunder efter de supplerende antagelser om højeste rente og fuld udnyttelse. Det er derfor det samme beregningsgrundlag, der afgør, om aftalen overhovedet må indgås, hvordan den må markedsføres, og hvad kreditgiver kan kræve efter § 23.

I [85/2022](#) påberåbte klageren sig ÅOP-loftet over for et lån på 80.990 kr. med oplyst ÅOP på 15,06 pct. og debitorrente på 13,3 pct. Nævnet fulgte ikke klagerens egen beregning på 52-77 pct. og fandt ikke grundlag for at tilsidesætte aftalen; to medlemmer bemærkede dog i et mindretalsvotum, at banken burde have fremlagt sin kreditværdighedsvurdering efter [§ 7 c](#), da anmodningen om ydelsesnedsættelse kom kort efter låneoptagelsen.

Baggrunden for reguleringen fremgår af Forbrugerombudsmandens [retningslinjer for kortfristede lån](#), der allerede i 2014 konstaterede, at udbuddet af kortfristede lån var steget, at "disse lån fortsat er kendetegnet ved en høj ÅOP", at lånebeløbene voksede, og at antallet af misligholdte lån steg.

LOV

[Kreditaftaleloven § 7c](#)[Kreditaftaleloven § 16](#)[Lov om forbrugslånsvirksomheder § 11a](#)[Markedsføringsloven § 11a](#)

PRAKSIS **Det finansielle ankenævn** · Spørgsmål om nedsættelse af månedlig ydelse på lån og overholdelse af ÅOP-loft 16.01.2023

§ 11 Hvad rammer § 23 – og hvad rammer den ikke? En afgrænsning

Praksis viser en klar arbejdsdeling mellem kreditaftalelovens sanktionsspor, og forveksling af dem er en hyppig fejlkilde.

§ 23 rammer:

- Manglende ÅOP og manglende angivelse af det samlede beløb, der skal betales, i **selve kreditaftalen** – [314/2017](#).
- Omkostninger, der ikke er medtaget i den oplyste omkostningsopgørelse, men efterfølgende opkræves – [548/2012](#).
- For lavt angivet ÅOP, hvor den angivne sats bliver loft.

§ 23 rammer ikke:

- **Rene oplysningsfejl uden omkostningsmæssig virkning.** I [309/2017](#) var debitorrenten angivet forkert, men ÅOP og de samlede kreditomkostninger var rigtige; sagen blev løst gennem [§ 19, stk. 2](#) om forlænget fortrydelsesret.
- **Fejl i rådgivningsmateriale uden for aftalen.** [21206070/2012](#) bedømmes efter erstatningsretlige regler om årsagssammenhæng, ikke efter § 23.

- **Størrelsen af et i øvrigt korrekt oplyst gebyr.** Her er hjemlen § 22, jf. aftalelovens § 36 og § 38 c – se [291/2003](#) og [178/2005](#).
- **Tredjeparters gebyrer, som kreditgiver ikke har kendskab til.** [21708061](#) – men grænsen er glidende, jf. forarbejdernes kendskabskriterium.
- **Overtrædelse af prisoplysningsbekendtgørelsen som sådan,** der ifølge [Finanstilsynets vejledning](#) "ikke i sig selv [vil] have civilretlige konsekvenser", men kan udløse påbud og bødestraf.

Anvendelsesområdet skal afklares først. § 23 forudsætter, at aftalen overhovedet er en forbrugerkreditaftale. To afgørelser illustrerer, at grænsedragningen ikke er formel: i [314/2017](#) var et lån optaget af privatpersoner med CPR-numre til indfrielse af erhvervsgæld alligevel omfattet af loven, og i [BS-19060/2024-OLR](#) fastslog Østre Landsret den 6. maj 2025, at en "køb nu, betal senere"-ordning, der for forbrugeren fremstod rente- og gebyrfri, men hvor behandleren betalte en implicit rente på ca. 11 pct., udgjorde et oprindeligt trepartsforhold omfattet af kreditaftaleloven. Kreditgiver havde over for forbrugeren hævdet det modsatte:

Vores betalingsaftale er ikke omfattet af et trepartsforhold, da en rente- og gebyrfri betalingsordning ikke er omfattet af kreditaftaleloven, og dertilhørende regler om trepartsforhold.

Landsretten tiltrådte byrettens modsatte resultat og pålagde kreditgiver at tilbagebetale hele det modtagne beløb på 20.796 kr. efter § 33, stk. 3 og 4. Afgørelsen ligger i forlængelse af EU-Domstolens [C-409/23](#) om, hvornår en "rentefri" ordning falder uden for direktivet.

LOV	Kreditaftaleloven § 19, stk. 2	Kreditaftaleloven § 22	Kreditaftaleloven § 23
	Kreditaftaleloven § 33, stk. 3-4		
PRAKSIS	EU-Domstolen · Forbrugerkreditdirektivets anvendelsesområde ved 'køb nu, betal senere'-tjenester: Betydningen af morarenter og inkassoomkostninger for undtagelsen om rentefri kredit Landsretten · Landsretssag om finansieringsselskabs tilbagebetalingspligt ved tandlægekliniks konkurs (trepartsforhold) Det finansielle ankenævn · Indsigelse om manglende oplysning om debitorrente i billån og efterfølgende korrektion samt indsigelse mod gebyrforhøjelse Det finansielle ankenævn · Manglende oplysning om ÅOP i gældsbrev fører til nedsættelse af renten på privatlån Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod pengeinstitutgebyrer ved realkreditfinansiering – realkreditinstituttets oplysningspligt om tredjepartsomkostninger Det finansielle ankenævn · Bank pålagt at tilbagebetale gebyrer på valutalån grundet manglende oplysning om kreditomkostninger Det finansielle ankenævn · Frifindelse af Nykredit i sag om fejloplysning om ÅOP i rådgivningsskema vedrørende F10-lån Det finansielle ankenævn · Størrelse af stiftelsesomkostninger ved bilfinansiering og spørgsmål om urimelighed Det finansielle ankenævn · Nedsættelse af urimelige stiftelsesomkostninger og dokumentgebyr i bilfinansieringssag		17.10.2024 06.05.2025 29.11.2018 09.11.2018 11.12.2017 06.09.2013 23.10.2012 08.11.2006 26.02.2004

§ 12 Sammenfatning og den kommende retstilstand efter lov nr. 1322 af 20. november 2025

Sammenfatning af praksis. Tre linjer træder frem:

1. **Indholdssiden er direktivstyret og udvides.** Definitionen i § 4, nr. 7 er en næsten ordret gengivelse af artikel 3, litra g, i direktiv 2008/48/EF, og EU-Domstolen har i C-714/22 og C-337/23 trukket "obligatorisk"-kriteriet i retning af en realitetsvurdering: det afgørende er, om ydelsen reelt er en betingelse for kreditten, ikke hvordan aftalen er formuleret.
2. **Formsiden er blevet skarpere.** ÅOP skal være én enhedssats (C-290/19, jf. tilsvarende Forbrugerombudsmandens afvisning af "fra"-angivelser), beregningsantagelserne skal fremgå udtrykkeligt (C-677/23), og en forkert ÅOP kan sidestilles med en manglende.
3. **Sanktionssiden er dansk-specifik, men EU-konform.** § 23 er en omkostningssanktion, ikke en ugyldighedssanktion: kreditten består, men prisen kappes til referencesats + 5 pct. eller til den oplyste procentsats, med afkortning bagfra. EU-Domstolen har i C-755/22 og C-339/23 bekræftet, at medlemsstaterne har et betydeligt skøn, og at differentierede sanktioner er tilladt.

Samtidig er ankenævnspraksis om **gebyrstørrelser** siden Østre Landsrets dom af 24. maj 2006 restriktiv: nedsættelse efter § 22 kræver, at de samlede kreditomkostninger – målt på ÅOP – er urimelige, og ikke blot at en enkelt post dækker skjult provision.

Kommende ændringer. Det reviderede forbrugerkreditdirektiv, [direktiv \(EU\) 2023/2225](#), er gennemført ved [lov nr. 1322 af 20. november 2025](#) med **ikrafttræden den 20. november 2026**. For kreditomkostnings- og ÅOP-reglerne betyder loven bl.a.:

Bestemmelse	Ændring
§ 4, nr. 6-7	Nyaffattelse af definitionerne af kreditformidler og samlede omkostninger, herunder undtagelse af notarer og omkostninger ved accessoriske tjenester
§ 4, nr. 9	Forkortelsen ÅOP indsættes, og henvisningen til beregningsreglerne opdateres
§ 4	Nye definitioner indsættes for accessorisk tjenesteydelse, oplysninger forud for aftaleindgåelsen, profilering, kombinations- og pakkesalg, rådgivningstjenester, førtidig tilbagebetaling og gældsrådgivningstjenester
§ 8, stk. 1-5	Nyaffattelse med direktivets udvidede oplysningskrav
§ 16, stk. 6	Ordændring som følge af direktivets nye beregningsmetoder
§ 16 a, stk. 5	Nyt punktum om en yderligere ÅOP-illustration ved risiko for væsentlig rentestigning på boligkreditaftaler
§ 23, stk. 1 og 2	Henvisningerne indskrænkes til alene at omfatte § 8, stk. 2, nr. 7, som konsekvens af ophævelsen af den hidtidige § 8, stk. 5
§ 26, stk. 1	Nyaffattelse, der præciserer retten til nedsættelse af de samlede omkostninger ved førtidig tilbagebetaling
Bilag 1	Nyaffattes med den nye standardformular

Indtil ikrafttrædelsen gælder den ovenfor beskrevne retstilstand uændret. Bemærk især, at nyaffattelsen af § 26, stk. 1, kan få betydning for det spørgsmål, Det Finansielle Ankenævn afviste som principielt i [39/2021](#) – om stiftelsesomkostninger skal reduceres forholdsmæssigt ved førtidig indfrielse.

For de generelle prækontraktuelle oplysningskrav, fortrydelsesretten og den brede ugyldighedsprøvelse henvises til praksisoversigten om [kreditaftaler](#).

LOV	Kreditaftaleloven § 4	Kreditaftaleloven § 16, stk. 6	Kreditaftaleloven § 16a, stk. 5
	Kreditaftaleloven § 22	Kreditaftaleloven § 23, stk. 1-2	Kreditaftaleloven § 26, stk. 1

PRAKSIS	EU-Domstolen · Kautionskrav i forbrugerkredit: Omkostninger skal medregnes i ÅOP og kontraktvilkår kan efterprøves for urimelighed	13.03.2025
	EU-Domstolen · Krav til angivelse af løbetid og ÅOP-antagelser i forbrugerkreditaftaler	23.01.2025
	EU-Domstolen · Medlemsstaters ret til at fastsætte forskellige sanktioner for manglende kreditværdighedsvurdering og brud på oplysningspligt i forbrugerkreditaftaler (Sag C-339/23)	24.10.2024
	EU-Domstolen · Åbenhed om årlige omkostninger i forbrugerkredit og vurdering af accessoriske tjenesteydelser	21.03.2024
	EU-Domstolen · Sanktioner ved manglende kreditværdighedsvurdering af forbrugere trods fuld tilbagebetaling af kreditaftalen	11.01.2024
	EU-Domstolen · Krav om præcis angivelse af de årlige omkostninger i procent (ÅOP) i forbrugerkreditaftaler	19.12.2019
	Det finansielle ankenævn · Refusion af stiftelsesomkostninger ved førtidig indfrielse af billån	27.08.2021

REFERENCE Lovgrundlag 6 paragraffer

Kreditaftaleloven § 4	Kreditaftaleloven § 8 stk. 2
Kreditaftaleloven § 16	Kreditaftaleloven § 16a
Kreditaftaleloven § 22	Kreditaftaleloven § 23 stk. 1-4

MATERIALE Citerede afgørelser 44 afgørelser

EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL		11
23.04.2026	Renter må ikke beregnes på kreditomkostninger – kun på det faktisk udbetalte lånebeløb (C-744/24)	C-744/24
13.03.2025	Kautionskrav i forbrugerkredit: Omkostninger skal medregnes i ÅOP og kontraktvilkår kan efterprøves for urimelighed	C-337/23
13.02.2025	Oplysningspligt og sanktioner i forbrugerkreditaftaler: Overvurderet ÅOP og uigennemskuelige gebyrændringer	C-472/23
23.01.2025	Krav til angivelse af løbetid og ÅOP-antagelser i forbrugerkreditaftaler	C-677/23
24.10.2024	Medlemsstaters ret til at fastsætte forskellige sanktioner for manglende kreditværdighedsvurdering og brud på oplysningspligt i forbrugerkreditaftaler (Sag C-339/23)	C-339/23
17.10.2024	Forbrugerkreditdirektivets anvendelsesområde ved 'køb nu, betal senere'-tjenester: Betydningen af morarenter og inkassoomkostninger for undtagelsen om rentefri kredit	C-409/23
21.03.2024	Åbenhed om årlige omkostninger i forbrugerkredit og vurdering af accessoriske tjenesteydelser	C-714/22

11.01.2024	Sanktioner ved manglende kreditværdighedsvurdering af forbrugere trods fuld tilbagebetaling af kreditaftalen	C-755/22
23.11.2023	Urimelige kontraktvilkår i forbrugerkreditaftaler: Omkostninger, retlig interesse og delvis ugyldighed	C-321/22
16.07.2020	Urimelige kontraktvilkår i realkreditlån: Omkostningsfordeling, oprettelsesgebyrer og forældelse i forbrugeraftaler	C-224/19
19.12.2019	Krav om præcis angivelse af de årlige omkostninger i procent (ÅOP) i forbrugerkreditaftaler	C-290/19

LANDSRET TEN · ANKEINSTANS

1

06.05.2025	Landsretssag om finansieringsselskabs tilbagebetalingspligt ved tandlægekliniks konkurs (trepartsforhold)	10439-12293
------------	---	-------------

BYRET TEN · FØRSTE INSTANS

1

03.03.2008	Ford Credit mod Skyldneren: Uenighed om opsigelse af billån grundet manglende kaskoforsikring	820-923
------------	---	---------

DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS

21

31.10.2025	Krav om tilbagebetaling af stiftelsesomkostninger og omkostningsfri omlæggelse af lån efter boligkøb afvist	311/2025
16.01.2023	Spørgsmål om nedsættelse af månedlig ydelse på lån og overholdelse af ÅOP-loft	85/2022
27.08.2021	Refusion af stiftelsesomkostninger ved førtidig indfrielse af billån	39/2021
07.09.2020	Indsigelse mod opsigelse af boligkredit og gebyr på 144.250 kr. efter Finanstilsynets påbud til andelskasse	453/2019
16.09.2019	Erstatningskrav for forsinket indfrielse af realkreditlån og tvist om stiftelsesomkostninger ved låneomlægning	133/2019
29.11.2018	Indsigelse om manglende oplysning om debitorrente i billån og efterfølgende korrektion samt indsigelse mod gebyrforhøjelse	309/2017
09.11.2018	Manglende oplysning om ÅOP i gældsbeholdning fører til nedsættelse af renten på privatlån	314/2017
11.12.2017	Indsigelse mod pengeinstitutgebyrer ved realkreditfinansiering – realkreditinstituttets oplysningspligt om tredjepartsomkostninger	21708061/0
09.05.2014	Afvisning af indsigelse mod stiftelsesomkostninger og gebyrer i et kortvarigt kundeforhold hos DiBa Bank	198/2013
13.11.2013	Indsigelser mod tinglysningsomkostninger, renter og gebyrer i forbindelse med bilfinansiering	23/2013
06.09.2013	Bank pålagt at tilbagebetale gebyrer på valutamål grundet manglende oplysning om kreditomkostninger	548/2012
23.10.2012	Frifindelse af Nykredit i sag om fejloplysning om ÅOP i rådgivningsskema vedrørende F10-lån	21206070/2012

09.09.2009	Twist om størrelsen af stiftelsesomkostninger på en købekontrakt til bilfinansiering	61/2009
08.11.2006	Størrelse af stiftelsesomkostninger ved bilfinansiering og spørgsmål om urimelighed	178/2005
26.09.2006	Vurdering af stiftelsesomkostningers rimelighed ved køb af bil på købekontrakt	23/2006
04.05.2006	Størrelsen af stiftelsesomkostninger på billån og spørgsmålet om udsættelse af sagen	23a/2006
09.03.2006	Pengeinstituts finansieringsselskab får medhold i udsættelse af sag om bilgebyrer grundet verserende landsretssag	319a/2005
02.11.2005	Twist om rimelighed af stiftelsesomkostninger på billån og sagens udsættelse på landsretsafgørelse	161/2005
09.12.2004	Stiftelsesomkostninger for billån på 8.950 kr. nedsat grundet vildledende prisstruktur	185 /2004
26.02.2004	Nedsættelse af urimelige stiftelsesomkostninger og dokumentgebyr i bilfinansieringssag	291/2003
14.05.2002	Nedsættelse af rykkergebyrer og manglende hjemmel til opkrævningsgebyr ved kreditaftale	49/2002

FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS

10

04.06.2025	Bilproducent politianmeldt for vildledende prisoplysninger og mangelfuld kreditmarkedsføring
28.11.2023	Virksomhed politianmeldt for mangelfuld oplysning om låneomkostninger i markedsføring af computerfinansiering
23.11.2017	Bank tilsidesatte oplysningspligten ved kreditaftaler: Manglende overensstemmelse mellem debitorrente og ÅOP
18.04.2016	Låneudbyder straffes for mangelfulde kreditoplysninger og vildledende renteangivelser i markedsføring af kviklån
26.08.2013	Forbrugerombudsmandens vurdering af oplysningskrav vedrørende gebyrer og provisioner i ÅOP-beregninger
19.07.2011	Bilforhandler politianmeldt for mangelfuld skiltning om ÅOP på lånetilbud
01.04.2009	Vildledende angivelse af ÅOP i annoncer for låneformidling
28.11.2007	Restgældsabat ved brug af kontokort kan ikke betragtes som en negativ omkostning i ÅOP-beregning
15.05.2004	Manglende inklusion af gebyrer i ÅOP-beregning i strid med Kreditaftaleloven
28.04.2004	Forbrugerombudsmandens fokus på aftalevilkår og oplysningspligt ved brugtvognshandel

FORARBEJDE **Betænkninger**

2 referencer

Betænkning nr. 1509 om gennemførelse af forbrugerkreditdirektivet

nr. 1509 · 2009 · Justitsministeriet

Betænkning om køb på kredit (Betænkning nr. 839/1978)

nr. 839 · 1978 · Justitsministeriet

05

PRAKSISOVERSIGT · KREDITAFTALER

Praksisoversigt over kreditværdighedsvurdering ved forbrugercredit

Kreditaftalelovens § 7 c, forbrugslånslovens § 9 og tærsklen for aftaletilsidesættelse

Version 2 · Opdateret 22. jul. 2026 · 34 afgørelser · 2018-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Kreditgiveren skal efter [kreditaftalelovens § 7 c, stk. 1](#) vurdere forbrugerens kreditværdighed inden en kreditaftale indgås, og en tilsvarende pligt påhviler ikke-finansielle långivere efter [§ 9, stk. 1 i lov om forbrugslånsvirksomheder](#). Bestemmelsen er offentligretlig og udløser ikke i sig selv ugyldighed; spørgsmålet om aftalens skæbne afgøres efter [aftalelovens § 38 c](#), jf. [§ 36](#), hvor både Det Finansielle Ankenævn og domstolene kræver en "vis grovere tilsidesættelse", før låneaftalen sættes helt eller delvis til side. Den klart største praksismasse ligger hos Det Finansielle Ankenævn, hvor sagerne gennemgående afgøres 3-2 med en fast dissens om, hvor meget dokumentation kreditgiver skal have indhentet for forbrugerens faktiske faste udgifter. Med [lov nr. 1322 af 20. november 2025](#) nyaffattes § 7 c med virkning fra 20. november 2026, hvorved regimet skærpes markant.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Kreditværdighedsvurderingen skal efter forarbejderne foretages i forbrugerens interesse med henblik på at afdække forbrugerens tilbagebetalingsevne – ikke kreditgiverens tabsrisiko.
- 02** En kreditvurdering (vurdering af långivers tabsrisiko) opfylder ikke kravet til en kreditværdighedsvurdering.
- 03** Simple udokumenterede erklæringer fra forbrugeren udgør ikke i sig selv fyldestgørende oplysninger, men kreditgiver har ikke pligt til systematisk at efterprøve rigtigheden af forbrugerens oplysninger.
- 04** Tilsidesættelse af kreditaftalelovens § 7 c udløser ikke i sig selv civilretlig ugyldighed; den indgår i en samlet vurdering efter aftalelovens § 38 c, jf. § 36.
- 05** Retspraksis og ankenævnspraksis kræver en "vis grovere tilsidesættelse" af kreditvurderingspligten, før en kreditaftale helt eller delvis tilsidesættes som ugyldig.
- 06** Retsvirkningen af en tilsidesættelse er typisk, at forbrugeren alene hæfter for hovedstolen uden renter, gebyrer og stiftelsesomkostninger, med fradrag af allerede betalte ydelser.

- 07** Kreditgivers vurdering beror på et skøn, og skønnet er genstand for prøvelse ved Forbrugerombudsmanden, ankenævnene og domstolene.
- 08** Flertallet i Det Finansielle Ankenævn lægger vægt på lånets begrænsede størrelse, ydelsens beskedne andel af nettoindkomsten, solidarisk hæftende meddebitorer og hidtidig betalingshistorik.
- 09** Mindretallet kræver gennemgående, at kreditgiver kan dokumentere kendskab til forbrugerens faktiske faste udgifter, da rådighedsbeløbet ellers ikke kan beregnes.
- 10** Standardiserede minimumsrådighedsbeløb må bruges til frasortering, men kan ikke erstatte den individuelle vurdering af den konkrete forbrugers økonomi.
- 11** Statistiske gennemsnitsdata og algoritmer må ikke alene bære kreditværdighedsvurderingen; der skal indgå personspecifikke oplysninger.
- 12** Forbrugeren bevarer sine indsigelser om låneaftalens gyldighed, selv om fordringen er overdraget til inkasso eller faktoringsselskab, jf. gældsbrevslovens § 1.
- 13** Krav på tilbagebetaling af renter og gebyrer kan forældes efter forældelseslovens § 3, hvilket i praksis afskærer klager over gamle låneoptagelser.
- 14** Kreditgiveren skal foretage en ny kreditværdighedsvurdering før enhver væsentlig forhøjelse af det samlede kreditbeløb.
- 15** EU-Domstolen har fastslået, at nationale sanktioner for tilsidesættelse af kreditværdighedspligten skal være effektive, forholdsmæssige og afskrækkende, og at reglerne om urimelige forbrugeraftaler kan bruges til at tilsidesætte aftalen.
- 16** Fra 20. november 2026 skal kreditgiver foretage en grundig vurdering, må ikke stille kreditten til rådighed ved negativ vurdering og skal henvise forbrugere i økonomiske vanskeligheder til gældsrådgivning.

§ 1 Retsgrundlaget: § 7 c i kreditaftaleloven og § 9 i forbrugslånsloven

Pligten til at kreditværdighedsvurdere forbrugeren blev indsat i kreditaftaleloven ved [lov nr. 535 af 26. maj 2010](#) som led i gennemførelsen af forbrugerkreditdirektivet fra 2008. Den gældende bestemmelse lyder:

Stk. 1. Kreditgiveren skal inden kreditaftalens indgåelse vurdere forbrugerens kreditværdighed på grundlag af fyldestgørende oplysninger, der, hvor det er relevant, indhentes hos forbrugeren og, hvor det er nødvendigt, ved søgning i relevante databaser.

Stk. 2. Hvis kreditgiveren og forbrugeren efter kreditaftalens indgåelse bliver enige om at ændre det samlede kreditbeløb, skal kreditgiveren ajourføre de finansielle oplysninger, som kreditgiveren har om forbrugeren. Før enhver væsentlig forhøjelse af det samlede kreditbeløb skal kreditgiveren atter vurdere forbrugerens kreditværdighed.

Stk. 3. Hvis en anmodning om kredit afslås på grundlag af søgning i en database, underretter kreditgiveren omgående forbrugeren om resultatet af en sådan søgning og giver forbrugeren nærmere oplysninger om den pågældende database. Denne underretning skal ske uden omkostninger for forbrugeren.

Bestemmelsen gennemfører [artikel 8 i forbrugerkreditdirektivet 2008/48/EF](#). Den finder anvendelse på alle kreditaftaler omfattet af kreditaftaleloven – lån, kassekreditter, kontokort, kreditkøb med ejendomsforbehold mv. – men ikke på de aftaletyper, loven undtager i [§ 3](#), navnlig kreditter, der skal tilbagebetales inden tre måneder og kun er forbundet med ubetydelige omkostninger, samt overtræk.

Netop dette hul lukkes af [§ 9, stk. 1 i lov om forbrugslånsvirksomheder](#), der er ordret identisk med [§ 7 c](#), men kun finder anvendelse, når kreditaftalen ikke er omfattet af [§ 7 c](#). Anvendelsesområdet blev yderligere udvidet ved [lov nr. 479 af 12. maj 2023](#), hvorefter en række rente- og omkostningsfri kreditter – bl.a. sælgerkreditter med betaling senere end 90 dage efter levering – blev omfattet af forbrugslånsloven og dermed af kreditværdighedspligten.

Uanset om pligten følger af den ene eller den anden lov, er den suppleret af den overordnede standard i [forbrugslånslovens § 7, stk. 1](#) om redelig forretningsskik og god praksis, af [§ 43 i lov om finansiell virksomhed](#) for pengeinstitutter og af [markedsføringslovens § 3, stk. 1](#) om god markedsføringsskik. For boligkredit gælder desuden de mere specifikke regler i [§ 18 i bekendtgørelse om god skik for boligkredit](#) om kreditværdighedsvurderingens grundlag og i [§ 19](#) om passende udbetaling og gældsfaktor ved risikable lån – regler, som Det Finansielle Ankenævn anvendte i [228/2022](#) ved bedømmelsen af et afslag på låneforhøjelse i [14-01-2026-afgørelsen](#).

LOV

[Kreditaftaleloven § 3](#)[Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1-3](#)[Lov om forbrugslånsvirksomheder § 7, stk. 1](#)[Lov om forbrugslånsvirksomheder § 9, stk. 1](#)[Markedsføringsloven § 3, stk. 1](#)

PRAKSIS

Det finansielle ankenævn · Afslag på låneforhøjelse og påstået pres til salg af ejendom førte ikke til erstatningsansvar for bank

14.01.2026

§ 2 Forarbejdernes indhold af pligten: fyldestgørende oplysninger, rådighedsbeløb og forbrugers interesse

Forarbejderne er den centrale fortolkningskilde, og de er usædvanligt udførlige. Af bemærkningerne til den oprindelige [§ 7 c](#) i lovforslaget bag [lov nr. 535 af 26. maj 2010](#) fremgår:

Bestemmelsen indebærer, at kreditgiveren altid vil skulle indhente fyldestgørende oplysninger og på baggrund af disse oplysninger foretage en vurdering af forbrugers kreditværdighed. Oplysningerne kan efter kreditgiverens skøn indhentes hos forbrugeren og ved søgning i relevante databaser, f.eks. hos kreditoplysningsbureauer.

Og videre – den formulering, der siden er blevet citeret i næsten alle nævnssager:

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med forbrugerkreditdirektivets overordnede formål om at øge forbrugerbeskyttelsen, og vurderingen af forbrugers kreditværdighed skal derfor ske med henblik på at vurdere, om forbrugeren på baggrund af dennes økonomiske situation ved hjælp af f.eks. løbende indtægter, låneomlægning eller realisation af aktiver vil være i stand til at betale de forudsatte afdrag på kreditbeløbet, og ikke med henblik på at vurdere kreditgiverens tabsrisiko.

Forarbejderne til [forbrugslånslovens § 9](#) fra 2019 går et skridt videre og opstiller den skarpe begrebsmæssige sondring:

En kreditværdighedsvurdering adskiller sig fra en kreditvurdering. En kreditværdighedsvurdering har til formål at sikre, at den enkelte forbruger ikke pådrager sig en gældforpligtelse, som denne ikke kan servicere. En kreditvurdering er derimod en vurdering af långivers tabsrisiko. En kreditvurdering vil ikke overholde kravet til en kreditværdighedsvurdering.

Samme forarbejder angiver, hvad der som minimum udgør tilstrækkeligt dokumenterede oplysninger. Kravet er "i hvert fald" opfyldt, hvis kreditgiver er i besiddelse af:

- forbrugerens seneste lønseddel eller meddelelse om offentlige udbetalinger, eventuelt indhentet via eSKAT,
- tilstrækkelig dokumentation for forbrugerens faste løbende udgifter,
- forbrugerens seneste årsopgørelse, og
- kreditinformationer fra relevante debitorregistre.

Om forbrugerens egne oplysninger hedder det:

Simple udokumenterede erklæringer fra forbrugeren vil ikke i sig selv udgøre fyldestgørende oplysninger, men forbrugslånsvirksomheden har ikke pligt til at foretage en systematisk efterprøvelse af rigtigheden af de oplysninger, forbrugeren kommer med.

Endelig fastslår forarbejderne, at "[v]ed vurderingen af forbrugerens kreditværdighed indgår også et passende rådighedsbeløb", at statistiske oplysninger om det segment, forbrugeren tilhører, ikke kan udgøre grundlaget for vurderingen, og at det vil stride mod kravet om redelig forretningsskik at indgå en låneaftale, hvis vurderingen viser, at forbrugeren ikke vil kunne betale de forudsatte afdrag. Ved skønnet over, hvad der er fyldestgørende, har lånebeløbets størrelse, løbetiden og omkostningerne betydning – men kravet kan være det samme for lån af forskellig størrelse, hvis ydelserne er lige store.

LOV

[Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1](#)[Lov om forbrugslånsvirksomheder § 9, stk. 1](#)

§ 3 Retsvirkningen: § 7 c udløser ikke i sig selv ugyldighed

Kreditaftalelovens § 7 c er ikke straffebelagt, og loven siger intet om aftalens gyldighed. Det er derfor fast antaget, at overtrædelse primært er et tilsynsanliggende, men at tilsidesættelsen kan indgå i en samlet urimelighedsvurdering efter [aftalelovens § 38 c](#), jf. [§ 36, stk. 1](#).

Det Finansielle Ankenævn formulerede grundlaget udførligt i **308/2024** ([Resurs Bank, 4. marts 2025](#)):

En kreditgivers vurdering af en forbrugers kreditevne beror på et skøn, og det er derfor ikke ethvert svigt i denne vurdering, der kan føre til en tilsidesættelse af kreditaftalen som ugyldig. Det er i retspraksis lagt til grund, at der efter kreditaftalelovens § 7 c og forarbejderne hertil skal foreligge en vis grovere tilsidesættelse af pligten fra kreditgivers side til at foretage kreditvurdering, hvis en kreditaftale helt eller delvist skal tilsidesættes som ugyldig i medfør af aftalelovens § 38 c, jf. § 36.

Samme standard er anvendt i **142/2024** ([Resurs Bank](#)), **297/2024** ([Bank Norwegian](#)), **260/2025** ([Bank Norwegian](#)), **422/2024** ([Facit Bank](#)) og senest **377/2025** ([Bank Norwegian, 23. februar 2026](#)). Allerede i

122/2021 ([Resurs Bank](#)) præciserede nævnet, at § 7 c som udgangspunkt er en offentligretlig regel, der kan udløse påbud eller politianmeldelse, men ikke direkte regulerer civilretlig ugyldighed.

Retsvirkningen ved en tilsidesættelse er, at parterne skal tilbagelevere det modtagne. Nævnet bemærkede i **308/2024**, at en ugyldighedserklæring indebærer, at låntageren skal tilbagebetale lånebeløbet med fradrag af eventuelt betalte renter og gebyrer – en ugyldighedserklæring friholder altså ikke forbrugeren for hovedstolen. I Forbrugerombudsmandens praksis formuleres resultatet spejlvendt: forbrugeren skal alene tilbagebetale det lånte beløb efter fradrag af eventuelle betalte ydelser og uden tillæg af renter eller omkostninger, jf. [fom-80487](#).

Forbrugerombudsmanden har i sin vejledningstekst af 25. november 2025 sammenfattet, at det "kan udledes af dansk retspraksis, at i hvert fald en grov tilsidesættelse af pligten til at foretage en kreditværdighedsvurdering kan medføre tilsidesættelse af kreditaftalen", og henviser i den forbindelse til landsretsafgørelserne **U.2024.1699 V**, **U.2023.4580 Ø**, **U.2022.130 V** og **U.2021.3072 Ø** samt til Højesterets dom **U.2010.1628 H**, hvor en kautionsaftale blev delvist tilsidesat bl.a. under henvisning til misforholdet mellem kautionsforpligtelsens omfang og kautionisternes beskedne økonomi.

LOV	Aftaleloven § 36, stk. 1	Aftaleloven § 38c, stk. 1	Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · 377/2025 Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende vurdering af kreditværdighed, jf. kreditaftalelovens § 7 c. 23.02.2026 Det finansielle ankenævn · Afslag på krav om nedsættelse af gæld som følge af påstået uansvarlig långivning hos Bank Norwegian 10.10.2025 Det finansielle ankenævn · Klage over manglende kreditværdighedsvurdering afvist trods efterfølgende salg af lån til tredjemand 28.08.2025 Det finansielle ankenævn · Afslag på tilsidesættelse af kreditaftale grundet mangelfuld kreditværdighedsvurdering og indsigelse mod salg af fordring 04.03.2025 Det finansielle ankenævn · Afslag på klage over Bank Norwegian vedrørende kreditværdighedsvurdering ved lån på 50.000 kr. 12.02.2025 Det finansielle ankenævn · Kreditværdighedsvurdering og spørgsmål om ugyldighed af låneaftale på 15.000 kr. hos Resurs Bank 19.12.2024 Det finansielle ankenævn · Resurs Bank frifundet for krav om uansvarlig långivning efter kreditvurdering baseret på eSkatData og KreditStatus 04.03.2022 Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden tilsidesætter låneaftaler grundet manglende kreditværdighedsvurdering og overgældsætning 15.01.2020		

§ 4 Det Finansielle Ankenævns praksis: mønstret i 3-2-afgørelserne

Ankenævnet er den instans, der har den største og mest sammenhængende praksis om § 7 c. Mønstret er markant: klageren får i langt de fleste sager ikke medhold, og afgørelsen træffes ofte med stemmerne 3-2.

Sag	Kreditgiver	Kredit	Udfald
457/2019	Danske Bank	100.122 kr.	Ikke medhold
219/2020	Pengeinstitut	–	Krav afvist som forældet
122/2021	Resurs Bank	264.000 kr.	Frifundet
206/2021	Santander Consumer Bank	225.000 kr.	Frifundet 3-2
378/2021	Djurslands Bank	Byggefinansiering	Frifundet 3-2
382/2021	Nordea	250.475 kr.	Ikke medhold

364/2021	Basisbank	38.478 kr.	Frifundet 3-2
405/2023	Ikano Bank og Basisbank	–	Delvis tilsidesættelse
142/2024	Resurs Bank	15.000 kr.	Frifundet 3-2
297/2024	Bank Norwegian	50.000 kr.	Frifundet 3-2
308/2024	Resurs Bank	50.000 kr.	Ikke medhold
422/2024	Facit Bank	52.000 + 15.600 kr.	Ikke medhold
260/2025	Bank Norwegian	30.000 kr.	Frifundet 3-2
377/2025	Bank Norwegian	185.000 kr.	Frifundet 3-2

Den enkeltstående afgørelse, hvor forbrugeren fik medhold, er **405/2023** af 31. maj 2024, hvor nævnet [delvis tilsidesatte låneaftaler hos Ikano Bank og Basisbank](#) på grund af mangelfuld kreditværdighedsvurdering, med [aftalelovens § 36, stk. 1](#) og [§ 38 c, stk. 1](#) som hjemmel og med [forældelseslovens § 3](#) som begrænsende faktor.

Ankenævnet konstaterer typisk indledningsvis, at kreditgiveren *faktisk har foretaget* en vurdering. I **308/2024** hed det:

Ankenævnet lægger efter det oplyste til grund, at banken foretog en kreditværdighedsvurdering af klagerne, idet banken, forinden lånet blev bevilget, indhentede oplysninger om parternes økonomi, jf. kreditaftalelovens § 7 c, stk. 1.

Nævnet fremhæver samtidig, at der ikke er fastsat nærmere regler om, hvilke oplysninger kreditgiveren skal indhente, og at vurderingen beror på et skøn. Det er denne skønsmargin, der i praksis bærer flertallets frifindelser.

LOV

[Aftaleloven § 36, stk. 1](#)[Aftaleloven § 38c, stk. 1](#)[Forældelsesloven § 3](#)[Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1](#)

PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · 377/2025 Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende vurdering af kreditværdighed, jf. kreditaftalelovens § 7 c.	23.02.2026
	Det finansielle ankenævn · Afslag på krav om nedsættelse af gæld som følge af påstået uansvarlig långivning hos Bank Norwegian	10.10.2025
	Det finansielle ankenævn · Klage over manglende kreditværdighedsvurdering afvist trods efterfølgende salg af lån til tredjemand	28.08.2025
	Det finansielle ankenævn · Afslag på tilsidesættelse af kreditaftale grundet mangelfuld kreditværdighedsvurdering og indsigelse mod salg af fordring	04.03.2025
	Det finansielle ankenævn · Afslag på klage over Bank Norwegian vedrørende kreditværdighedsvurdering ved lån på 50.000 kr.	12.02.2025
	Det finansielle ankenævn · Kreditværdighedsvurdering og spørgsmål om ugyldighed af låneaftale på 15.000 kr. hos Resurs Bank	19.12.2024
	Det finansielle ankenævn · Delvis tilsidesættelse af låneaftaler pga. mangelfuld kreditværdighedsvurdering hos Ikano Bank og Basisbank	31.05.2024
	Det finansielle ankenævn · Basisbank frifundet for uansvarlig långivning trods indsigelse om manglende kreditværdighedsvurdering	15.02.2023
	Det finansielle ankenævn · Klage over uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering ved omlægning af gæld til særlige vilkår	20.10.2022
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering afvist af Det Finansielle Ankenævn	09.09.2022
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering ved finansiering af byggeprojekt	24.05.2022

Det finansielle ankenævn · Resurs Bank frifundet for krav om uansvarlig långivning efter kreditvurdering baseret på eSkatData og KreditStatus	04.03.2022
Det finansielle ankenævn · Afvisning af krav om uansvarlig långivning og manglende kreditvurdering grundet forældelse	05.03.2021
Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod uansvarlig långivning og mangelfuld kreditvurdering hos Danske Bank	19.08.2020

§ 5 Hvad flertallet lægger vægt på: lånets størrelse, ydelsens andel og solidarisk hæftelse

Flertallets frifindelser hviler på en række gennemgående momenter:

- **Kreditens begrænsede størrelse.** I **142/2024 (Resurs Bank)** fandt flertallet, at bankens håndtering af et lån på 15.000 kr. – trods klagerens dokumenterede renteudgifter på over 56.000 kr. årligt og gæld på over 103.000 kr. – ikke var af en karakter, der kunne medføre ugyldighed. Tilsvarende i **260/2025**, hvor lånet var på 30.000 kr., og i **297/2024**, hvor lånet var på 50.000 kr.
- **Ydelsens beskedne andel af nettoindkomsten.** I **308/2024** udgjorde den månedlige ydelse på 801 kr. ca. 2 % af klagerens nettoindkomst på over 40.000 kr. I **297/2024** var ydelsen 450 kr. om måneden mod en husstandsindkomst på ca. 1.092.000 kr. årligt.
- **Solidarisk hæftende meddebitorer.** Både i **260/2025** og **206/2021 (Santander Consumer Bank)** indgik det udtrykkeligt i flertallets begrundelse, at to personer hæftede solidarisk.
- **Hidtidig betalingsadfærd.** I **364/2021 (Basisbank)** lagde flertallet vægt på, at klageren fra 2017 til 2019 havde afviklet tidligere lån uden væsentlige anmærkninger, og at ydelsen kun steg med ca. 450 kr. I **122/2021** indgik det, at klageren faktisk havde overholdt alle betalinger frem til klagesagen.
- **Registeropslag.** Frifindelserne bygger regelmæssigt på, at kreditgiver havde indhentet oplysninger fra eSkat/eSkatData, KreditStatus og RKI/DebitorRegisteret, jf. **206/2021**, **308/2024** og **422/2024**, hvor Facit Bank tillige anvendte aggregerede transaktionsdata (PSD2).
- **Forbrugerens egne urigtige oplysninger.** I **422/2024** var det afgørende, at klageren "i forbindelse med låneansøgningerne ikke gav banken retvisende oplysninger om sin økonomi". Samme betragtning bar **378/2021 (Djurslands Bank)**, hvor budgetoverskridelserne skyldtes klagerens egne dispositioner uden bankens viden.
- **Kredit ydet for at forbedre forbrugerens situation.** I **382/2021 (Nordea)** fandt nævnet ikke § 7 c tilsidesat, fordi omlægningen skete på mere gunstige vilkår med en ydelse nedsat fra 4.950 kr. til 2.500 kr. med det formål at afhjælpe klagerens betalingsvanskeligheder. Samme synspunkt genfindes i **457/2019 (Danske Bank)**, hvor lånet blev ydet til sanering af overtræk og eksisterende gæld.

I **377/2025** blev det tillige godkendt, at banken anvendte standardiserede statistiske modeller baseret på Danmarks Statistik til at estimere leveomkostninger, når der samtidig var foretaget registeropslag – flertallet fandt ikke heri en grov fejl, selv om det genberegnete rådighedsbeløb var nede på 3.106 kr.

LOV	Aftaleloven § 36, stk. 1	Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · 377/2025 Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende vurdering af kreditværdighed, jf. kreditaftalelovens § 7 c.	23.02.2026
	Det finansielle ankenævn · Afslag på krav om nedsættelse af gæld som følge af påstået uansvarlig långivning hos Bank Norwegian	10.10.2025

Det finansielle ankenævn · Klage over manglende kreditværdighedsvurdering afvist trods efterfølgende salg af lån til tredjemand	28.08.2025
Det finansielle ankenævn · Afslag på tilsidesættelse af kreditaftale grundet mangelfuld kreditværdighedsvurdering og indsigelse mod salg af fordring	04.03.2025
Det finansielle ankenævn · Afslag på klage over Bank Norwegian vedrørende kreditværdighedsvurdering ved lån på 50.000 kr.	12.02.2025
Det finansielle ankenævn · Kreditværdighedsvurdering og spørgsmål om ugyldighed af låneafale på 15.000 kr. hos Resurs Bank	19.12.2024
Det finansielle ankenævn · Basisbank frifundet for uansvarlig långivning trods indsigelse om manglende kreditværdighedsvurdering	15.02.2023
Det finansielle ankenævn · Klage over uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering ved omlægning af gæld til særlige vilkår	20.10.2022
Det finansielle ankenævn · Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering afvist af Det Finansielle Ankenævn	09.09.2022
Det finansielle ankenævn · Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering ved finansiering af byggeprojekt	24.05.2022
Det finansielle ankenævn · Resurs Bank frifundet for krav om uansvarlig långivning efter kreditvurdering baseret på eSkatData og KreditStatus	04.03.2022
Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod uansvarlig långivning og mangelfuld kreditvurdering hos Danske Bank	19.08.2020

§ 6 Mindretallets linje: dokumentation for de faktiske udgifter som betingelse for et rådighedsbeløb

Dissenserne i Det Finansielle Ankenævn danner en usædvanligt konsistent modlinje, der ligger tæt op ad forarbejdernes dokumentationsliste.

I **142/2024** fandt to medlemmer, at banken ikke havde dokumenteret kendskab til klagerens reelle gældsforpligtelser og udgifter, og at det er umuligt at vurdere tilbagebetalingsevnen uden disse data; mindretallet ville have tilsidesat aftalen og godskrevet klageren alle renter og gebyrer. I **297/2024** lagde mindretallet vægt på, at banken ikke havde sikret dokumentation for de faktiske udgifter og havde overset en skattegæld på ca. 450.000 kr. I **260/2025** pegede mindretallet på diskrepansen mellem den oplyste gæld på 132.205 kr. og den i KreditStatus registrerede gæld på knap 46.000 kr. – en forskel, der efter mindretallets opfattelse burde have udløst en dybere undersøgelse.

I **364/2021** gik mindretallet længst og fandt, at Basisbank *groft* havde tilsidesat sine forpligtelser, fordi banken først ved forhøjelsen i 2019 indhentede dokumentation, og fordi dokumentationen ikke var fyldestgørende, da banken ikke kendte klagerens faktiske udgifter og derfor ikke kunne beregne et rådighedsbeløb.

I **377/2025** formulerede mindretallet princippet skarpest: det er långivers ansvar at dokumentere en fyldestgørende vurdering, hvilket kræver kendskab til den konkrete låntagers faktiske udgifter og indtægter – herunder fremtidige ændringer som pensionering. Mindretallet fandt det utilstrækkeligt alene at anvende generelle statistikker og undlade at indhente pensionsoplysninger for en person tæt på folkepensionsalderen, og ville have erklæret låneafalen ugyldig.

En variant af dissensen er den processuelle: i **206/2021** og **378/2021** ville mindretallet afvise sagerne, fordi de ikke var tilstrækkeligt oplyste til, at kreditværdigheden på lånetidspunktet kunne bedømmes uden vidneførsel. Den betragtning fik flertal i **133/2023**, hvor nævnet [afviste en sag om en kassekredit](#), fordi en stillingtagen krævede mundtlige parts- og vidneforklaringer, som må ske ved domstolene.

LOV	Aftaleloven § 38c, stk. 1	Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1	
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · 377/2025 Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende vurdering af kreditværdighed, jf. kreditaftalelovens § 7 c.		23.02.2026
	Det finansielle ankenævn · Afslag på krav om nedsættelse af gæld som følge af påstået uansvarlig långivning hos Bank Norwegian		10.10.2025
	Det finansielle ankenævn · Afslag på klage over Bank Norwegian vedrørende kreditværdighedsvurdering ved lån på 50.000 kr.		12.02.2025
	Det finansielle ankenævn · Kreditværdighedsvurdering og spørgsmål om ugyldighed af låneaftale på 15.000 kr. hos Resurs Bank		19.12.2024
	Det finansielle ankenævn · Afvisning af sag om kassekredit og rådgivning grundet behov for vidneforklaringer		12.12.2023
	Det finansielle ankenævn · Basisbank frifundet for uansvarlig långivning trods indsigelse om manglende kreditværdighedsvurdering		15.02.2023
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering afvist af Det Finansielle Ankenævn		09.09.2022
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering ved finansiering af byggeprojekt		24.05.2022

§ 7 Forbrugerombudsmandens praksis: tretrinstesten og aftaletilsidesættelse i sin helhed

Forbrugerombudsmandens praksis er væsentligt strengere end ankenævnets flertalslinje og udgør den mest udbyggede administrative fortolkning af § 7 c. Ombudsmanden anvender en tretrinstest, hvorefter tilsidesættelse af kreditaftalen kan ske, hvis:

1. kreditgiver ikke foretog den lovpligtige kreditværdighedsvurdering af forbrugeren forud for bevillingen af lånet,
2. forbrugeren faktisk ikke var kreditværdig på tidspunktet for indgåelsen af låneaftalen, og
3. kreditgiver ville have kunnet se, at forbrugeren ikke var kreditværdig, hvis kreditgiver havde foretaget den lovpligtige kreditværdighedsvurdering.

De konkrete sager viser, hvilke fejl der udløser kritik:

- **Manglende indhentelse af oplysninger om faste løbende udgifter.** I [fom-80483](#) gennemgik Forbrugerombudsmanden 35 lånesager og fandt, at nogle forbrugeres frie midler efter faste udgifter var under halvdelen af rådighedsbeløbet på 6.150 kr. i gældssaneringsbekendtgørelsen. Virksomheden afviste at give tilsagn, og Finanstilsynet blev orienteret.
- **Standardregler i stedet for individuel vurdering.** I [fom-80482](#) anvendte virksomheden en standardregel til beregning af rådighedsbeløb, medmindre forbrugeren selv oplyste et lavere beløb. Det var i strid med § 7 c, stk. 1, og med god markedsføringsskik, når beregningen efterlod forbrugerne med et væsentligt lavere rådighedsbeløb end personer under gældssanering.

- **Ukritisk brug af forbrugerens egne udgiftsoplysninger.** I [fom-80484](#) lagde virksomheden ukritisk forbrugernes egne oplysninger til grund, selv om de lå betydeligt under gennemsnittet ifølge Danmarks Statistik.
- **Manglende genvurdering ved forlængelse.** I [fom-80485](#) blev det anset for en overtrædelse af [§ 7 c, stk. 1 og 2](#), at der ikke blev foretaget en ny kreditværdighedsvurdering inden forlængelse af eksisterende lån med yderligere omkostninger. Virksomheden gav den 27. september 2019 tilsagn om fremover at indhente oplysninger om de faste løbende udgifter, herunder tilstrækkelig dokumentation i overensstemmelse med EU-Domstolens dom i sag C-449/13 og Forbrugerombudsmandens [retningslinjer om kortfristede lån indgået som fjernsalgsaftaler](#).
- **Negativt rådighedsbeløb.** I [fom-80519](#) havde forbrugeren ifølge årsopgørelsen et negativt månedligt rådighedsbeløb; långiverne havde overtrådt [§ 7 c, stk. 1](#), og [markedsføringslovens § 3, stk. 1](#), og aftalerne var ugyldige efter [aftalelovens § 38 c](#), jf. [§ 36](#). Virksomhederne frafaldt renter og omkostninger.

I flere sager har Forbrugerombudsmanden nået frem til, at aftalerne skulle tilsidesættes *i deres helhed*, jf. [fom-80487](#), hvor et selskab tillige fik påbud for at have overtrådt et tidligere tilsagn. I [fom-80104](#) og [fom-80126](#) – hvor forbrugeren havde ca. 3.700 kr. til rådighed før ydelserne på nye kreditter – endte sagerne med, at kreditgiverne fjernede renter og gebyrer og modregnede indbetalinger, så alene restgælden skulle indfries. Serien fortsætter i [fom-111253](#) fra december 2024.

At der kan være en reel afstand mellem Forbrugerombudsmandens og domstolenes bedømmelse, illustreres af Resurs Bank-sagen: Forbrugerombudsmanden indtrådte i 2022 i bankens sag mod Finanstilsynet om gyldigheden af tilsynets påbud, men Østre Landsret frifandt i marts 2024 banken for påstanden om aftaletilsidesættelse, fordi bevisbyrden for en så grov tilsidesættelse ikke var løftet. Forbrugerombudsmanden ankede i april 2024 sagen til Højesteret, jf. [pressemeldelsen af 22. april 2024](#).

LOV

[Aftaleloven § 36, stk. 1](#)
[Aftaleloven § 38c, stk. 1](#)
[Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1, 2](#)
[Markedsføringsloven § 3, stk. 1](#)

PRAKSIS	Forbrugerombudsmanden · Sager om utilstrækkelig kreditværdighedsvurdering og overtrædelse af Kreditaftaleloven	18.12.2024
	Forbrugerombudsmanden · Mangelfuld kreditværdighedsvurdering ved bevilling af forbrugslån og kassekredit	04.01.2022
	Forbrugerombudsmanden · Mangelfuld kreditværdighedsvurdering ved bevilling af forbrugslån og kassekredit	05.08.2021
	Forbrugerombudsmanden · Mangelfuld kreditvurdering og uansvarlig långivning: Forbrugerombudsmandens vurdering af låneaftalers gyldighed	25.05.2020
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden tilsidesætter låneaftaler grundet manglende kreditværdighedsvurdering og overgældsætning	15.01.2020
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden kritiserer mangelfuld kreditvurdering hos forbrugslånsvirksomhed	27.09.2019
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden kritiserer forbrugslånsvirksomheds kreditvurdering for manglende hensyntagen til individuelle økonomiske forhold	01.03.2019
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden fandt, at forbrugslånsvirksomhed overtrådte Kreditaftaleloven ved mangelfuld kreditværdighedsvurdering	27.08.2018
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden kritiserer forbrugslånsvirksomhed for mangelfuld kreditværdighedsvurdering efter Kreditaftaleloven	27.08.2018

Rådighedsbeløbet: individuel beregning, standardtakster og princippet om en beskeden levestandard

Rådighedsbeløbet er det operative omdrejningspunkt i næsten alle sager. Finanstilsynets og Forbrugerombudsmandens fælles [vejledning om kreditværdighedsvurdering](#) af 25. november 2025 – der afløser den tidligere vejledning fra april 2021 – beskriver metoden. Rådighedsbeløbet beregnes ved at [trække de faste udgifter fra indtægterne](#), idet nettoindkomsten skal anvendes, og idet en ægtefælles eller samlevers indkomst kun kan medregnes, hvis lånet optages i fællesskab med solidarisk hæftelse. Kreditgiver må enten lægge til grund, at forbrugeren afholder alle udgifter, eller indhente oplysninger om, hvilken andel forbrugeren faktisk afholder.

Om brugen af standardtakster fastslår vejledningen:

Der er ikke noget til hinder for, at kreditgiver anvender standardiserede minimumsrådighedsbeløb som et led i kreditværdighedsvurderingen, så længe der også foretages en individuel vurdering af, om forbrugers rådighedsbeløb er tilstrækkeligt til, at forbrugeren kan servicere lånet.

Som vejledende pejlemærke henvises til taksterne i den til enhver tid gældende gældssaneringsbekendtgørelse – samme målestok, som Forbrugerombudsmanden anvendte i [fom-80483](#) og [fom-80482](#). Tankegangen har sin fuldbyrdelsesretlige parallel i [retsplejelovens § 509, stk. 1](#), hvorefter udlæg ikke kan foretages i aktiver, der er nødvendige til opretholdelse af et beskedent hjem og en beskeden levestandard for skyldneren og hans husstand.

Vejledningen tillader, at der ydes kredit til en forbruger med lavt rådighedsbeløb, hvis kreditgiver på grundlag af fyldestgørende oplysninger vurderer, at forbrugeren kan betale ydelserne – normalt understøttet af oplysninger om, at forbrugeren ikke har haft overtræk eller restancer af betydning, men har vist evne til at klare sig med et lavt rådighedsbeløb. Omvendt skal kreditgiver [tage højde for sandsynlige ændringer](#) i indtægter og faste udgifter – bolighandel, jobskifte, familieudvidelse, **pensionering**, udløb af afdragsfrihed og rentestigninger på variabelt forrentede lån. Netop dette punkt var kernen i mindretallets dissens i [377/2025](#).

Dokumentationskravet er graduerbart:

Der er derfor ikke et generelt krav om, at kreditgiver i alle tilfælde skal indhente dokumenterede oplysninger om alle låntagers faktiske indtægter og faktiske faste udgifter. Simple uunderbyggede erklæringer, som forbrugeren fremsætter, kan dog ikke i sig selv kvalificeres som fyldestgørende oplysninger, hvis de ikke er vedlagt dokumentation.

Råderummet er større for velhavende forbrugere; har forbrugeren derimod et lavt rådighedsbeløb, bør budgetposterne være dokumenterede eller forsigtigt estimerede. Er forbrugeren registreret som dårlig betaler, har restancer på offentlig gæld eller udlæg i sin bolig, vil forbrugeren som udgangspunkt ikke være kreditværdig – dog med den undtagelse, at kredit må ydes, hvis bevillingen har til formål og er egnet til at forbedre forbrugers økonomiske situation, fx ved en låneomlægning. Den undtagelse svarer nøje til nævnets begrundelse i [382/2021](#) og [457/2019](#).

For boligkredit fastslår Finanstilsynets [vejledning til bekendtgørelsen om god skik for boligkredit](#), at en virksomhed "ikke udelukkende [kan] bruge en algoritme baseret på store mængder ikke personspecifikke data", og at virksomheden skal kunne dokumentere en individuel og konkret vurdering i hver enkelt lånesag.

PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · 377/2025 Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende vurdering af kreditværdighed, jf. kreditaftalelovens § 7 c.	23.02.2026
	Det finansielle ankenævn · Klage over uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering ved omlægning af gæld til særlige vilkår	20.10.2022
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod uansvarlig långivning og mangelfuld kreditvurdering hos Danske Bank	19.08.2020
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden kritiserer forbrugslånsvirksomheds kreditvurdering for manglende hensyntagen til individuelle økonomiske forhold	01.03.2019
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden fandt, at forbrugslånsvirksomhed overtrådte Kreditaftaleloven ved mangelfuld kreditværdighedsvurdering	27.08.2018

§ 9 Bevisbyrde, dokumentationspligt og procesretlige begrænsninger

Bevisspørgsmålene afgør en stor del af sagerne, og de falder i fire grupper.

Dokumentationsbyrden hos kreditgiver. Forbrugerombudsmandens [retningslinjer for kortfristede lån](#) formulerer kravet direkte: "Långiver skal kunne dokumentere, at et lån er ydet på et forsvarligt og informeret grundlag", og långiver må efterfølgende kunne fremlægge de oplysninger, der er indhentet om eller fra forbrugeren, og sandsynliggøre, at der er foretaget en passende kreditvurdering på aftaletidspunktet. Vejledningen fra 2025 supplerer, at den valgte metode skal fremgå af kreditgivers forretningsgange og være velbegrunderet og klart beskrevet.

Forbrugerens egne urigtige oplysninger. Når forbrugeren har afgivet misvisende oplysninger, falder indsigelsen typisk til jorden, jf. **422/2024** og **378/2021**. Det samme gjaldt i **457/2019**, hvor lånet blev bevilget på grundlag af klagerens egne oplysninger om nyt job og reducerede udgifter.

Fordringsoverdragelse afskærer ikke indsigelsen. Både **308/2024** og **422/2024** fastslår, at et salg af fordringen til inkasso- eller finansieringsselskab ikke afskærer nævnsbehandling. I **308/2024** hed det:

Det følger af gældsbrevslovens § 1, at den, der udsteder et gælds brev, ikke derved mister indsigelser fra det retsforhold, der gav anledning til gælds brets udstedelse, medmindre andet er aftalt eller følger af særlige omstændigheder. Ankenævnet finder ikke, at klagen over Resurs Bank skal afvises, selv om banken i april 2024 har solgt kredit -298 til inkassoselskab E, da klagen vedrører spørgsmålet, om der foreligger ugyldighed i det retsforhold, der gav anledning til låneaftalens udstedelse.

Se [gældsbrevslovens § 1](#). Grænsen for denne beskyttelse er dog nævnets kompetence: i **260/2024** [afviste nævnet en klage over Basisbank og Lowell](#), fordi Basisbank havde indleveret sin banklicens i juni 2022, og Lowell ikke er et pengeinstitut – uanset at klagen angik en førtidspensionist under værgemål, hvis samlede gæld oversteg bankens eget kreditmaksimum.

Forældelse og langt tidsforløb. I **219/2020** blev kravet om uansvarlig långivning [afvist som forældet](#) efter [forældelseslovens § 3](#). I **206/2021** gjorde Santander Consumer Bank tilsvarende gældende, at et erstatningskrav for mangelfuld rådgivning var forældet, da lånet var optaget i 2016. Forældelsesspørgsmålet indgik også i **405/2023**. Her er EU-Domstolens praksis relevant: i **C-485/19** og **C-810/21** har Domstolen fastslået, at en forældelsesfrist ikke kan begynde at løbe, uden at forbrugeren har haft mulighed for at få kendskab til vilkårets urimelighed og til sine rettigheder, og at en fast national retspraksis ikke i sig selv godtgør et sådant kendskab.

Grænsen for skriftlig bevisførelse. Kræver sagen mundtlige parts- og vidneforklaringer, afvises den, jf. **133/2023** og mindretallets votum i **206/2021** og **378/2021**.

LOV	Forældelsesloven § 3	Gældsbrevsloven § 1	Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Forældelsesfrister ved urimelige aftalevilkår: Krav om forbrugerens kendskab til rettigheder EU-Domstolen · Forbrugerbeskyttelse og forældelse af krav om tilbagebetaling af ulovlige gebyrer i forbrugerkreditaftaler Det finansielle ankenævn · Klage over manglende kreditværdighedsvurdering afvist trods efterfølgende salg af lån til tredjemand Det finansielle ankenævn · Afslag på tilsidesættelse af kreditaftale grundet mangelfuld kreditværdighedsvurdering og indsigelse mod salg af fordring Det finansielle ankenævn · Afvisning af klage over Basisbank og Lowell grundet ophør af pengeinstitutvirksomhed Det finansielle ankenævn · Delvis tilsidesættelse af låneaftaler pga. mangelfuld kreditværdighedsvurdering hos Ikano Bank og Basisbank Det finansielle ankenævn · Afvisning af sag om kassekredit og rådgivning grundet behov for vidneforklaringer Det finansielle ankenævn · Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering afvist af Det Finansielle Ankenævn Det finansielle ankenævn · Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering ved finansiering af byggeprojekt Det finansielle ankenævn · Afvisning af krav om uansvarlig långivning og manglende kreditvurdering grundet forældelse Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod uansvarlig långivning og mangelfuld kreditvurdering hos Danske Bank			25.01.2024 22.04.2021 28.08.2025 04.03.2025 20.09.2024 31.05.2024 12.12.2023 09.09.2022 24.05.2022 05.03.2021 19.08.2020

§ 10 Genvurdering ved væsentlig forhøjelse af kreditbeløbet

Kreditaftalelovens § 7 c, stk. 2 og forbrugslånslovens § 9, stk. 2 sonderer mellem to pligter: ved *enhver* aftalt ændring af det samlede kreditbeløb skal kreditgiveren ajourføre de finansielle oplysninger, mens der først skal foretages en *ny* kreditværdighedsvurdering før en *væsentlig* forhøjelse. Forarbejderne til forbrugslånslovens § 9 præciserer sonderingen udtrykkeligt, og bemærkningerne til [lov nr. 479 af 12. maj 2023](#) gentager, at ajourføringspligten "imidtled ikke [betyder], at kreditgiveren skal foretage en ny vurdering af forbrugerens kreditværdighed. Dette skal kun ske, hvis der er tale om en væsentlig forhøjelse af det samlede kreditbeløb."

Forhøjelsessituationen er praktisk vigtig, fordi den ofte rammer forbrugere, hvis økonomi er forværret siden den oprindelige bevilling:

- I **364/2021** blev et lån fra 2017 på 20.000 kr. i 2019 indfriet og erstattet af et nyt lån på 38.477,88 kr. med ÅOP 36,38 %. Banken indhentede først ved forhøjelsen oplysninger fra eSkat og årsopgørelsen, som viste personlig indkomst på 175.404 kr., restskat på 45.154 kr. og bankgæld på 121.984 kr. – men udarbejdede intet budget og indhentede ikke oplysninger om de faktiske faste udgifter. Flertallet frifandt; mindretallet fandt en grov tilsidesættelse.
- I **382/2021** blev et omlagt lån efterfølgende forhøjet med 23.000 kr., og der blev optaget et nyt billån på 98.210 kr. Nævnet fandt, at der var foretaget forudgående kreditvurdering, og lagde vægt på det helbredsmæssige behov og på, at klagerne havde overholdt deres betalingsforpligtelser.
- I **422/2024** blev der bevilget to lån inden for en uge (52.000 kr. den 14. september og 15.600 kr. den 21. september 2023), hvor rådighedsbeløbet faldt fra ca. 11.200 kr. til ca. 5.800 kr. ved det andet lån.
-

Forbrugerombudsmanden har i [fom-80485](#) fundet [§ 7 c, stk. 1 og 2](#) overtrådt, hvor der ikke blev foretaget en ny vurdering før forlængelse af eksisterende lån med yderligere omkostninger.

En beslægtet – men modsat rettet – anvendelse ses i **226/2021**, hvor Danske Andelskassers Bank påberåbte sig [§ 7 c](#) som argument for, at en aftale om ret til automatisk forlængelse af kassekreditter på uændrede vilkår ikke kunne være uopsigelig, da banken er forpligtet til at foretage løbende kreditvurderinger. Nævnet gav banken medhold i, at aftalen ikke var uopsigelig.

LOV	Kreditaftaleloven § 7c, stk. 2	Lov om forbrugslånsvirksomheder § 9, stk. 2	
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Klage over manglende kreditværdighedsvurdering afvist trods efterfølgende salg af lån til tredjemand		28.08.2025
	Det finansielle ankenævn · Basisbank frifundet for uansvarlig långivning trods indsigelse om manglende kreditværdighedsvurdering		15.02.2023
	Det finansielle ankenævn · Klage over uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering ved omlægning af gæld til særlige vilkår		20.10.2022
	Det finansielle ankenævn · Opsigelse af kreditter og varsling af negativ rente trods aftale om ret til forlængelse på uændrede vilkår		20.12.2021
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden kritiserer mangelfuld kreditvurdering hos forbrugslånsvirksomhed		27.09.2019

§ 11 EU-retten: sanktionskravet og Domstolens praksis om kreditværdighedsvurdering

Kreditaftalelovens § 7 c er en direktivnær gennemførelse af [artikel 8 i direktiv 2008/48/EF](#), og efter [artikel 23](#) skal medlemsstaternes sanktioner være effektive, stå i et rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning. Det er dette samspil, der giver den danske retsstilling dens EU-retlige ramme.

- **C-303/20, Ultimo Portfolio Investment** (10. juni 2021) om effektiviteten af nationale sanktioner ved manglende kreditværdighedsvurdering. Forbrugerombudsmanden har fremhævet dommens præmis 42, hvorefter medlemsstaternes domstole kan anvende reglerne om urimelige forbruger aftaler til at tilsidesætte kreditaftaler, der er indgået under tilsidesættelse af kreditværdighedsvurderingspligten – i dansk ret [aftalelovens § 36](#) og [§ 38 c](#).
- **C-755/22** (11. januar 2024) om sanktioner ved manglende kreditværdighedsvurdering, selv når kreditaftalen er fuldt tilbagebetalt. Dommen er relevant for de danske sager, hvor kreditgiver netop peger på, at forbrugeren har betalt ydelserne i mange år.
- **C-339/23** (24. oktober 2024) om medlemsstaternes adgang til at fastsætte forskellige sanktioner for henholdsvis manglende kreditværdighedsvurdering og brud på oplysningspligten.
- **C-321/22** (23. november 2023) om urimelige vilkår i forbruger kreditaftaler og delvis ugyldighed.

Dertil kommer den ældre **C-449/13, CA Consumer Finance**, som Forbrugerombudsmanden i [fom-80485](#) lagde til grund ved fastlæggelsen af, hvornår kreditgiver skal indhente dokumentation frem for at nøjes med forbrugers erklæringer.

Med [direktiv \(EU\) 2023/2225](#) er kravene løftet betydeligt. [Artikel 18](#) bestemmer bl.a.:

Medlemsstaterne stiller krav om, at kreditgiveren foretager en grundig vurdering af forbrugerens kreditværdighed, inden der indgås en kreditaftale. Denne vurdering foretages i forbrugerens interesse for at forhindre uansvarlig udlånspraksis og overdreven gældsætning og tage passende hensyn til faktorer, der er relevante for at kontrollere forbrugerens udsigter til at opfylde sine forpligtelser i henhold til kreditaftalen.

Og videre, at kreditgiveren kun må stille kreditten til rådighed, hvis vurderingen viser, at forpligtelserne sandsynligvis vil blive opfyldt; at kreditgiveren ikke efterfølgende kan annullere eller ændre aftalen til skade for forbrugerens med den begrundelse, at vurderingen var ukorrekt (medmindre forbrugerens bevidst har tilbageholdt eller forfalsket oplysninger); at forbrugerens ved automatisk behandling af personoplysninger har ret til menneskelig indgriben, forklaring og fornyet gennemgang; og at kreditgiveren ved afslag skal underrette forbrugerens straks og i givet fald henvise til let tilgængelige gældsrådgivningstjenester. Vurderingen må desuden ikke udelukkende baseres på forbrugerens kredithistorik.

LOV	Aftaleloven § 36, stk. 1	Aftaleloven § 38c, stk. 1	Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1
PRAKSIS	EU-Domstolen · Medlemsstaters ret til at fastsætte forskellige sanktioner for manglende kreditværdighedsvurdering og brud på oplysningspligt i forbrugerkreditaftaler (Sag C-339/23) 24.10.2024		
	EU-Domstolen · Sanktioner ved manglende kreditværdighedsvurdering af forbrugere trods fuld tilbagebetaling af kreditaftalen 11.01.2024		
	EU-Domstolen · Urimelige kontraktvilkår i forbrugerkreditaftaler: Omkostninger, retlig interesse og delvis ugyldighed 23.11.2023		
	EU-Domstolen · Effektivitet af nationale sanktioner ved manglende vurdering af forbrugerens kreditværdighed 10.06.2021		
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden kritiserer mangelfuld kreditvurdering hos forbrugslånsvirksomhed 27.09.2019		

§ 12 Tilsyn og håndhævelse: Finanstilsynet, Forbrugerombudsmanden og vejledningen fra 2025

Håndhævelsen er delt i to spor, som Finanstilsynet og Forbrugerombudsmanden selv beskriver i [vejledning om kreditværdighedsvurdering](#):

Kreditgivers efterlevelse af forpligtelsen til at foretage en kreditværdighedsvurdering kan være genstand for myndighedsprøvelse ved Finanstilsynet, der har et offentligretligt tilsyn, hvorimod den civilretlige retsstilling kan prøves af Forbrugerombudsmanden, ankenævnene eller domstolene. I forhold til de civilretlige konsekvenser vil aftalen kunne blive tilsidesat af Det Finansielle Ankenævn eller domstolene, og Forbrugerombudsmanden kan tage en sag op og ultimativt indbringe den for domstolene.

For forbrugslånsvirksomheder er den skarpeste sanktion inddragelse af tilladelsen. Efter [§ 18, stk. 1, nr. 6 i lov om forbrugslånsvirksomheder](#) kan Finanstilsynet inddrage tilladelsen, hvis virksomheden "groft eller gentagne gange tilsidesætter sine pligter efter denne lov, hvidvaskloven eller regler udstedt i medfør af disse love, herunder ... forpligtelsen til at gennemføre en kreditværdighedsvurdering, jf. denne lovs § 9 eller § 7 c i lov om kreditaftaler". Overtrædelse af markedsføringsreglerne i markedsføringslovens §§ 11 a og 11 b kan efter [nr. 7](#) føre til samme resultat.

Forbrugerombudsmandens redskaber er tilsagn, påbud og – hvis en virksomhed nægter at give tilsagn – orientering af Finanstilsynet. Det skete i [fom-80482](#), [fom-80483](#) og [fom-80484](#), og påbud blev meddelt i [fom-80487](#) for brud på et tidligere tilsagn.

Vejledningen af 25. november 2025 erstattede den fælles vejledning fra april 2021. Baggrunden for den oprindelige vejledning var, at tilsynsmyndighederne havde konstateret, at "flere kreditgivere på det danske kreditmarked overtrådte forpligtelsen til at kreditværdighedsvurdere forbrugere inden indgåelse af kreditaftaler", og [den nye version](#) er begrundet i nye domme fra EU-Domstolen og de danske domstole. Myndighederne understreger, at den metode, der er beskrevet i den tidligere vejledning, fortsat er i overensstemmelse med § 7 c, så kreditgivere kan bibeholde processer bygget derpå.

Ankenævnets kompetence sætter dog grænser for den civilretlige prøvelse. Nævnet behandler kun klager mod danske pengeinstitutter og deres datterselskaber, hvilket førte til afvisning i **260/2024**, og nævnet kan ikke tilsidesætte et pengeinstituts kommercielle kreditvurdering eller pålægge kontraheringspligt – jf. **174/2024**, hvor et [afslag på debitorskifte](#) blev opretholdt som en saglig helhedsvurdering. Kreditværdighedspligten er altså asymmetrisk: den beskytter mod uansvarlig långivning, men giver ingen ret til kredit.

LOV

Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1

Lov om forbrugslånsvirksomheder § 18, stk. 1

Markedsføringsloven § 3, stk. 1

PRAKSIS	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden tilsidesætter låneaftaler grundet manglende kreditværdighedsvurdering og overgældsætning	15.01.2020
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden kritiserer forbrugslånsvirksomheds kreditvurdering for manglende hensyntagen til individuelle økonomiske forhold	01.03.2019
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden fandt, at forbrugslånsvirksomhed overtrådte Kreditaftaleloven ved mangelfuld kreditværdighedsvurdering	27.08.2018
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden kritiserer forbrugslånsvirksomhed for mangelfuld kreditværdighedsvurdering efter Kreditaftaleloven	27.08.2018
	Det finansielle ankenævn · Afslag på debitorskifte på realkreditlån med lav rente var berettiget og baseret på en saglig kreditvurdering	19.12.2024
	Det finansielle ankenævn · Afvisning af klage over Basisbank og Lowell grundet ophør af pengeinstitutvirksomhed	20.09.2024

§ 13 Det skærpede regime fra 20. november 2026: nyaffattelsen af § 7 c

Ved [lov nr. 1322 af 20. november 2025](#) om gennemførelse af det reviderede forbrugerkreditdirektiv nyaffattes [kreditaftalelovens § 7 c](#). Ændringen er **vedtaget, men endnu ikke trådt i kraft og endnu ikke konsolideret** ind i lovbekendtgørelsen; ikrafttrædelsen er sat til **20. november 2026**. Alle sager om kreditaftaler indgået inden da bedømmes fortsat efter den gældende affattelse.

Den nye bestemmelse indledes:

§ 7 c. En kreditgiver skal foretage en grundig vurdering af forbrugers kreditværdighed, inden der indgås en kreditaftale. Vurderingen skal foretages i forbrugers interesse for at forhindre uansvarlig udlånspraksis og overdreven gældsætning og for at tage passende hensyn til faktorer, der er relevante for at kontrollere forbrugers udsigter til at opfylde sine forpligtelser i henhold til kreditaftalen.

De væsentligste ændringer i forhold til den nuværende retstilstand er:

- **Grundlaget lovfæstes.** Efter stk. 3 skal vurderingen foretages på grundlag af "relevante og korrekte oplysninger om forbrugerens indtægter og udgifter og andre finansielle og økonomiske omstændigheder, som er nødvendige og står i et rimeligt forhold til kredittens art, løbetid, værdi og risici for forbrugeren". Oplysningerne må **ikke** omfatte de særlige kategorier af oplysninger i [databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 1](#), og **sociale netværk anses ikke som en ekstern kilde**.
- **Kontrol og dokumentation.** Efter stk. 4 skal oplysningerne kontrolleres på passende vis, hvor det er nødvendigt, ved henvisning til uafhængigt verificerbar dokumentation. Efter stk. 5 skal kreditgiveren fastlægge, dokumentere og vedligeholde procedurer for vurderingen samt dokumentere og opbevare de indhentede oplysninger. Dette gør den dokumentationspligt, som mindretallet i ankenævnet hidtil har måttet udlede af forarbejderne, til udtrykkelig lovtekst.
- **Fælles tilbagebetalingsevne.** Efter stk. 6 foretages vurderingen ved fælles ansøgning på grundlag af forbrugernes fælles tilbagebetalingsevne – en kodificering af det moment, flertallet allerede vægtede i **206/2021** og **260/2025**.
- **Forbud mod kreditgivning ved negativ vurdering.** Efter stk. 7 må kreditgiveren "kun stille kreditten til rådighed for forbrugeren, hvis resultatet af kreditværdighedsvurderingen viser, at de forpligtelser, der følger af kreditaftalen, sandsynligvis vil blive opfyldt på den måde, der kræves i henhold til den pågældende aftale".

Hertil kommer det tilgrænsende regelsæt i samme lov: den nye **§ 29 a** om rimelig henstand inden tvangsfuldbyrdelse med en katalogliste over henstandsforanstaltninger (løbetidsforlængelse, afdragsfri periode, rentenedsættelse, delvis eftergivelse mv.) – og med den udtrykkelige undtagelse i § 29 a, stk. 3, at der ikke skal foretages en ny vurdering efter § 7 c ved sådanne ændringer, forudsat at det samlede beløb ikke øges væsentligt – samt den nye **§ 29 b**:

§ 29 b. Kreditgiveren skal have procedurer og politikker for tidlig opdagelse af forbrugere, der befinder sig i økonomiske vanskeligheder.

Stk. 2. Kreditgiveren skal henvise forbrugere, der oplever vanskeligheder med at opfylde deres finansielle forpligtelser, til gældsrådgivningstjenester, der er let tilgængelige for forbrugeren.

Samtidig indsættes en generel norm om god forretningsskik i **§ 4 c**, hvorefter kreditgiver og kreditformidler skal handle "redeligt, rimeligt, gennemsigtigt og professionelt samt tage hensyn til forbrugerens rettigheder og interesser" ved bl.a. udformning og markedsføring af kreditprodukter og ved bevilling af kredit.

For forbrugslånsvirksomheder ændres billedet strukturelt: [§ 9 i lov om forbrugslånsvirksomheder](#) ophæves ved samme lov og erstattes af en bestemmelse om **aflønning**, ligeledes med virkning fra 20. november 2026. Kreditværdighedspligten for disse virksomheder vil derefter skulle findes i kreditaftalelovens udvidede regelsæt.

Høringen over lovforslaget blev gennemført af Justitsministeriet med frist 10. september 2025, jf. [høringen af 13. august 2025](#). Dansk InkassoBrancheforening pegede i sit høringssvar på et samspilsproblem mellem de skærpede krav til kreditværdighedsvurdering og reglerne om, at registrering i RKI, Experians skyldnerregister og Debitor Registret alene gælder i fem år, hvorved yderligere gældsætning muliggøres efter fem år, selv om den hidtidige gæld fortsat ikke er betalt.

LOV

[Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1-7](#)
[Lov om forbrugslånsvirksomheder § 9, stk. 1](#)

PRAKSIS

Det finansielle ankenævn · Afslag på krav om nedsættelse af gæld som følge af påstået uansvarlig långivning hos Bank Norwegian

10.10.2025

§ 14 Sammenfatning og afgrænsning

Retstilstanden kan sammenfattes i fem punkter.

For det første er kreditværdighedspligten en beskyttelsesregel til fordel for forbrugeren. Forarbejderne er utvetydige: vurderingen skal afdække, om forbrugeren kan betale de forudsatte afdrag, ikke kreditgiverens tabsrisiko, og en ren kreditvurdering opfylder ikke kravet.

For det andet er sanktionen todelt. Offentligretligt kan Finanstilsynet meddele påbud og i grove eller gentagne tilfælde inddrage en forbrugslånsvirksomheds tilladelse efter [forbrugslånslovens § 18, stk. 1, nr. 6](#), og Forbrugerombudsmanden kan gribe ind efter [markedsføringslovens § 3, stk. 1](#). Civilretligt sker prøvelsen efter [aftalelovens § 38 c](#), jf. [§ 36](#).

For det tredje er tærsklen for aftaletilsidesættelse høj. Kravet om en "vis grovere tilsidesættelse" er anvendt konsekvent af Det Finansielle Ankenævn fra **122/2021** over **308/2024** til **377/2025**, og Østre Landsret frifandt i marts 2024 Resurs Bank, fordi bevisbyrden for en så grov tilsidesættelse ikke var løftet. Kun **405/2023** viser en delvis tilsidesættelse i nævnspraksis. Forbrugerombudsmandens sager når derimod ofte frem til, at renter, gebyrer og omkostninger skal frafaldes, så forbrugeren alene tilbagebetaler hovedstolen med fradrag af betalte ydelser.

For det fjerde er dissensen i ankenævnet – 3-2 i **142/2024**, **206/2021**, **260/2025**, **297/2024**-, **364/2021**, **377/2025** og **378/2021** – et præcist udtryk for den uafklarede kerne: hvor langt kreditgivers dokumentationspligt for forbrugers faktiske faste udgifter rækker. Det er dette spørgsmål, Højesteret er blevet bedt om at afklare i den ankede Resurs Bank-sag.

For det femte flytter nyaffattelsen af § 7 c fra 20. november 2026 en række af de hidtil uskrevede krav ind i lovteksten: dokumentationspligt, kontrolpligt, forbud mod kreditgivning ved negativ vurdering, forbud mod efterfølgende annullation, ret til menneskelig indgriben ved automatiserede afgørelser og henvisning til gældsrådgivning. Det er nærliggende, at tærsklen for civilretlig tilsidesættelse dermed reelt sænkes for aftaler indgået efter ikrafttrædelsen, fordi flere af de forhold, der i dag alene er skønsmomenter, bliver til udtrykkelige lovkrav.

Afgrænsning. Denne oversigt behandler ikke de forudgående oplysningskrav i [kreditaftalelovens §§ 7 a-7 b](#), fortrydelsesret eller beregning og angivelse af ÅOP og kreditomkostninger – det hører under [kreditaftaler](#). Bankers almindelige rådgivningsansvar uden for kreditværdighedspligten behandles under [bank-raadgivning](#), og selvstændige spørgsmål om kreditoplysningsregistrering under [sletning-rki-experian-kreditoplysning](#). Den generelle anvendelse af aftalelovens generalklausuler er behandlet under [aftalelov-31-38](#), forbrugerbeskyttelse bredt under [forbrugerbeskyttelse](#), gældssanering under [gældssanering](#) og forældelse af pengekrav under [forældelse-pengekrav-afbrydelse](#).

LOV [Aftaleloven § 36, stk. 1](#) [Aftaleloven § 38c, stk. 1](#) [Kreditaftaleloven § 7c, stk. 1](#)
[Lov om forbrugslånsvirksomheder § 18, stk. 1](#) [Markedsføringsloven § 3, stk. 1](#)

PRAKSIS **Det finansielle ankenævn · 377/2025** Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende vurdering af kreditværdighed, jf. kreditaftalelovens § 7 c. 23.02.2026

Det finansielle ankenævn · Afslag på krav om nedsættelse af gæld som følge af påstået uansvarlig långivning hos Bank Norwegian	10.10.2025
Det finansielle ankenævn · Afslag på tilsidesættelse af kreditaftale grundet mangelfuld kreditværdighedsvurdering og indsigelse mod salg af fordring	04.03.2025
Det finansielle ankenævn · Afslag på klage over Bank Norwegian vedrørende kreditværdighedsvurdering ved lån på 50.000 kr.	12.02.2025
Det finansielle ankenævn · Kreditværdighedsvurdering og spørgsmål om ugyldighed af låneafale på 15.000 kr. hos Resurs Bank	19.12.2024
Det finansielle ankenævn · Delvis tilsidesættelse af låneafaler pga. mangelfuld kreditværdighedsvurdering hos Ikano Bank og Basisbank	31.05.2024
Det finansielle ankenævn · Basisbank frifundet for uansvarlig långivning trods indsigelse om manglende kreditværdighedsvurdering	15.02.2023
Det finansielle ankenævn · Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering afvist af Det Finansielle Ankenævn	09.09.2022
Det finansielle ankenævn · Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering ved finansiering af byggeprojekt	24.05.2022
Det finansielle ankenævn · Resurs Bank frifundet for krav om uansvarlig långivning efter kreditvurdering baseret på eSkatData og KreditStatus	04.03.2022

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Aftaleloven § 36	stk. 1	Aftaleloven § 38c	stk. 1
Kreditaftaleloven § 7c	stk. 1, 2	Lov om forbrugslånsvirksomheder § 9	stk. 1
Lov om forbrugslånsvirksomheder § 18	stk. 1	Markedsføringsloven § 3	stk. 1

MATERIALE Citerede afgørelser

34 afgørelser

EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL

6

24.10.2024	Medlemsstaters ret til at fastsætte forskellige sanktioner for manglende kreditværdighedsvurdering og brud på oplysningspligt i forbrugerkreditaftaler (Sag C-339/23)	C-339/23
25.01.2024	Forældelsesfrister ved urimelige aftalevilkår: Krav om forbrugers kendskab til rettigheder	C-810/21
11.01.2024	Sanktioner ved manglende kreditværdighedsvurdering af forbrugere trods fuld tilbagebetaling af kreditaftalen	C-755/22
23.11.2023	Urimelige kontraktvilkår i forbrugerkreditaftaler: Omkostninger, retlig interesse og delvis ugyldighed	C-321/22
10.06.2021	Effektivitet af nationale sanktioner ved manglende vurdering af forbrugers kreditværdighed	C-303/20
22.04.2021	Forbrugerbeskyttelse og forældelse af krav om tilbagebetaling af ulovlige gebyrer i forbrugerkreditaftaler	C-485/19

DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGINSTANS

19

23.02.2026	377/2025 Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende vurdering af kreditværdighed, jf. kreditaftalelovens § 7 c.	377/2025
14.01.2026	Afslag på låneforhøjelse og påstået pres til salg af ejendom førte ikke til erstatningsansvar for bank	228/2022
10.10.2025	Afslag på krav om nedsættelse af gæld som følge af påstået uansvarlig långivning hos Bank Norwegian	260/2025
28.08.2025	Klage over manglende kreditværdighedsvurdering afvist trods efterfølgende salg af lån til tredjemand	422/2024
04.03.2025	Afslag på tilsidesættelse af kreditaftale grundet mangelfuld kreditværdighedsvurdering og indsigelse mod salg af fordring	308/2024
12.02.2025	Afslag på klage over Bank Norwegian vedrørende kreditværdighedsvurdering ved lån på 50.000 kr.	297/2024
19.12.2024	Kreditværdighedsvurdering og spørgsmål om ugyldighed af låneftale på 15.000 kr. hos Resurs Bank	142/2024
19.12.2024	Afslag på debitorskifte på realkreditlån med lav rente var berettiget og baseret på en saglig kreditvurdering	174/2024
20.09.2024	Afvisning af klage over Basisbank og Lowell grundet ophør af pengeinstitutvirksomhed	260/2024
31.05.2024	Delvis tilsidesættelse af låneaftaler pga. mangelfuld kreditværdighedsvurdering hos Ikano Bank og Basisbank	405/2023
12.12.2023	Afvisning af sag om kassekredit og rådgivning grundet behov for vidneforklaringer	133/2023
15.02.2023	Basisbank frifundet for uansvarlig långivning trods indsigelse om manglende kreditværdighedsvurdering	364/2021
20.10.2022	Klage over uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering ved omlægning af gæld til særlige vilkår	382/2021
09.09.2022	Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering afvist af Det Finansielle Ankenævn	206/2021
24.05.2022	Indsigelse om uansvarlig långivning og manglende kreditværdighedsvurdering ved finansiering af byggeprojekt	378/2021
04.03.2022	Resurs Bank frifundet for krav om uansvarlig långivning efter kreditvurdering baseret på eSkatData og KreditStatus	122/2021
20.12.2021	Opsigelse af kreditter og varsling af negativ rente trods aftale om ret til forlængelse på uændrede vilkår	226/2021
05.03.2021	Afvisning af krav om uansvarlig långivning og manglende kreditvurdering grundet forældelse	219/2020
19.08.2020	Indsigelse mod uansvarlig långivning og mangelfuld kreditvurdering hos Danske Bank	457/2019

18.12.2024	Sager om utilstrækkelig kreditværdighedsvurdering og overtrædelse af Kreditaftaleloven
04.01.2022	Mangelfuld kreditværdighedsvurdering ved bevilling af forbrugslån og kassekredit
05.08.2021	Mangelfuld kreditværdighedsvurdering ved bevilling af forbrugslån og kassekredit
25.05.2020	Mangelfuld kreditvurdering og uansvarlig långivning: Forbrugerombudsmandens vurdering af låneaftalers gyldighed
15.01.2020	Forbrugerombudsmanden tilsidesætter låneaftaler grundet manglende kreditværdighedsvurdering og overgældsætning
27.09.2019	Forbrugerombudsmanden kritiserer mangelfuld kreditvurdering hos forbrugslånsvirksomhed
01.03.2019	Forbrugerombudsmanden kritiserer forbrugslånsvirksomheds kreditvurdering for manglende hensyntagen til individuelle økonomiske forhold
27.08.2018	Forbrugerombudsmanden fandt, at forbrugslånsvirksomhed overtrådte Kreditaftaleloven ved mangelfuld kreditværdighedsvurdering
27.08.2018	Forbrugerombudsmanden kritiserer forbrugslånsvirksomhed for mangelfuld kreditværdighedsvurdering efter Kreditaftaleloven

06

PRAKSISOVERSIGT · KREDITAFTALER

Praksisoversigt over leasing – afgrænsning til kreditkøb og misligholdelse

Skjult kreditkøb, omkvalifikation efter kreditaftalelovens § 4, nr. 16, og opgøret ved misligholdelse

Version 3 · Opdateret 4. sep. 2026 · 48 afgørelser · 2001-2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

En aftale, der kaldes "leje" eller "leasing", falder som udgangspunkt uden for kreditaftaleloven, jf. § 3, stk. 1, nr. 5 – men kun hvis der hverken i aftalen eller i en separat aftale er fastsat pligt til at købe aftalegenstanden. Er det derimod ved aftalens indgåelse "meningen, at modtageren af tingen skal blive ejer af den", omkvalificeres aftalen til et køb med ejendomsforbehold efter § 4, nr. 16, med den følge at hele forbrugerbeskyttelsen – mindsteudbetaling, oplysningspligt, prisnedslag til kontantpris plus lovrente og reglerne om tilbagetagelse – slår igennem. Praksis fra Højesteret, landsretterne, Forbrugerklagenævnet, Forbrugerombudsmanden og EU-Domstolen viser, at kvalifikationen beror på en konkret økonomisk realitetsvurdering af købsoptionens attraktivitet, og at retsvirkningerne ved misligholdelse er markant forskellige alt efter, hvilken side af grænsen aftalen lander på.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01 Leje- og leasingaftaler uden købspligt falder uden for kreditaftaleloven efter § 3, stk. 1, nr. 5 – men kreditgiver har bevisbyrden for, at en aftale ikke er omfattet af loven, jf. § 1, stk. 3.
- 02 En aftale betegnet som lejekontrakt anses som køb med ejendomsforbehold efter § 4, nr. 16, hvis det ved aftalens indgåelse må antages at have været meningen, at modtageren skulle blive ejer – aftalens overskrift er uden betydning.
- 03 Det afgørende kriterium i Forbrugerklagenævnets praksis er, om forbrugerens beslutningsgrundlag blev påvirket af udsigten til en købsret med en ikke uvæsentlig prisreduktion som følge af godskrivning af lejebetalingerne.
- 04 En køberet til 1 kr. efter fem år er det klassiske skjulte kreditkøb – Højesteret tiltrådte i 2004, at konceptet "Lej i 5 år og køb for 1 krone" reelt var kreditkøb med tilbagebetalingskrav til forbrugerne.
- 05 Ikke enhver tidsbegrænset købsmulighed gør en lejekontrakt til et maskeret kreditkøb; mangler den konkrete købs hensigt ved aftaleindgåelsen, forbliver aftalen en lejeaftale.

- 06** Efter forarbejderne til § 3, stk. 1, nr. 5 foreligger der også købspligt, hvis købet kan besluttes ensidigt af kreditgiveren – anvisningspligt og tvungen restværdidækning er derfor røde flag.
- 07** EU-Domstolen fastslog i C-38/21 (BMW Bank), at billeasing uden købspligt hverken er en kreditaftale eller en finansiel tjenesteydelse, men en tjenesteydelsesaftale under direktiv 2011/83/EU, hvor fortrydelsesretten er udelukket af biludlejningsundtagelsen.
- 08** EU-Domstolen fastslog i C-164/16 (Mercedes-Benz Financial Services), at en leasingkontrakt med købsoption kun sidestilles med levering af en vare, hvis udnyttelsen af optionen er "det eneste økonomisk rationelle valg" – dvs. når ydelserne svarer til markedsværdien og optionsprisen ikke er et væsentligt yderligere beløb.
- 09** Ved omkvalifikation bliver ejendomsforbeholdet typisk ugyldigt, fordi mindsteudbetalingen på 20 pct. af kontantprisen efter § 34, stk. 1, nr. 4 ikke er erlagt – ejendomsretten overgår da til forbrugeren allerede ved overgivelsen.
- 10** Manglende angivelse af de samlede kreditomkostninger medfører efter § 23, stk. 1, at forbrugeren højst skal betale kontantprisen med tillæg af referencesatsen plus 5 pct., og overskydende betalinger skal tilbagebetales.
- 11** Ved et oprindeligt trepartsforhold mellem forhandler og finansieringsselskab kan forbrugeren gøre samme pengekrav og indsigelser gældende over for finansieringsselskabet som over for sælgeren.
- 12** Ved tilbagetagelse af det solgte skal kreditgiver søge sig fyldestgjort i aktivet, jf. § 35, og har efter § 41 kun krav på et overskydende beløb, hvis særlige omstændigheder taler derfor.
- 13** Højesteret fastslog i 2020, at et solvent dødsbo succederer i afdødes retsstilling, og at boets fravalg af kontrakten ikke i sig selv udgør "særlige omstændigheder" efter § 41.
- 14** Har kreditgiver taget det solgte tilbage udenretligt, afskærer § 48, stk. 2 som hovedregel ethvert yderligere krav mod forbrugeren – men kreditgiver kan ikke tvinges til at indgå en udenretlig aftale.
- 15** Højesteret fastslog i 2023, at anvendelse af § 42, stk. 2 tillægges materiel retskraft og afskærer efterfølgende prøvelse efter § 41.
- 16** § 52 a pålægger leasingvirksomheder at vurdere forbrugers fremtidige betalingsevne før indgåelse af aftale om leasing af motorkøretøj – uanset om der er købspligt.
- 17** Ved lov af 20. november 2025 udvides § 3, stk. 1, nr. 5 fra "pligt til at købe" til "købspligt eller forkøbsret", så også leasingaftaler med forkøbsret omfattes af kreditaftaleloven fra 20. november 2026.
- 18** Falder aftalen uden for kreditaftaleloven, sker misligholdelsesopgøret efter almindelige aftaleretlige regler, hvor aftalelovens § 36 er den centrale ventil – Højesteret nedsatte i 2013 leasingydelserne til det halve ved ekstremt misforhold mellem ydelse og udstyrets værdi.

- 19** Foreninger og klubber kan være forbrugere i leasingforhold; Østre Landsret anså i 2024 en svømmeklub for forbruger med opsigelsesret efter forbrugeraftalelovens § 28.

§ 1 Udgangspunktet: leasingundtagelsen i kreditaftalelovens § 3, stk. 1, nr. 5

Kreditaftaleloven finder anvendelse på kreditaftaler, hvor en kreditgiver yder eller giver tilsagn om at yde kredit til en forbruger, jf. § 1, stk. 1. Fra dette udgangspunkt undtager § 3, stk. 1, nr. 5:

Leje- eller leasingaftaler, hvor der ikke er fastsat nogen pligt til at købe aftalegenstanden, hverken i selve aftalen eller i en separat aftale.

Undtagelsen gennemfører forbrugerkreditdirektivets artikel 2, stk. 2, litra d. Forarbejderne til bestemmelsen, som fik sin nuværende affattelse ved gennemførelsen af direktivet i 2010, præciserer rækkevidden:

Bestemmelsen i stk. 1, nr. 5 ... omhandler leje- eller leasingaftaler, hvor aftalen ikke forpligter forbrugeren til at købe aftalegenstanden. Bestemmelsen præciserer, at sådanne aftaler ikke er omfattet af lovens anvendelsesområde. Hvis der i aftalen er fastlagt en forpligtelse til at købe aftalegenstanden ved aftalens udløb, finder loven anvendelse. Det gælder også, hvis forpligtelsen ikke følger af leje- eller leasingaftalen, men af en separat aftale. Der anses at foreligge en pligt til at købe aftalegenstanden, hvis dette besluttet ensidigt af kreditgiveren.

Den sidste sætning er central i praksis: en leasingkontrakt, hvor leasinggiver ensidigt kan kræve, at leasingtager køber køretøjet eller anviser en køber til den nedskrevne værdi, ligger tæt på – eller inden for – lovens anvendelsesområde. Konstruktionen ses jævnligt i privatleasingkontrakter; i **01-12-4291** afviste Forbrugerklagenævnet en forbrugers førtidige opsigelse netop under henvisning til kontraktens § 13.1, hvorefter udtræden krævede anvisning af en køber til den aktuelle afskrevne værdi, sammenholdt med § 15.1 om betaling af alle ikke-forfaldne ydelser ved førtidig ophævelse. Aftaler af den type bør altid vurderes op mod kvalifikationsreglerne, før de behandles som rene lejeaftaler.

To processuelle forhold skærper billedet. For det første har kreditgiveren efter § 1, stk. 3 bevisbyrden for, at en aftale **ikke** er omfattet af loven. For det andet kan loven efter § 7, stk. 1 ikke fraviges til skade for forbrugeren – og selv i ikke-forbruger køb kan reglerne ifølge § 7, stk. 2 ikke fraviges til skade for køberen i et køb med ejendomsforbehold. Forbrugerklagenævnet lagde udtrykkeligt vægt på ufravigeligheden i **2004-4012/7-426**, hvor det forhold, at forbrugeren først gjorde købsretten gældende ca. 15 måneder efter lejeperiodens udløb, ikke kunne føre til, at beskyttelsen bortfaldt: "forbrugers beskyttelse efter kreditaftaleloven kan ikke gøres tidsbegrænset".

LOV

Kreditaftaleloven § 1, stk. 1, 3

Kreditaftaleloven § 3, stk. 1

Kreditaftaleloven § 7, stk. 1-2

PRAKSIS

Forbrugerklagenævnet · Forbruger opsigde leasingaftale for tidligt uden at anvise en køber

11.07.2013

Forbrugerklagenævnet · Lejeaftale var reelt et kreditkøb: En forbrugers leje af tv og video blev anset for at være et kreditkøb, hvilket medførte tilbagebetaling af for meget betalt.

12.05.2004

§ 2

Omkvalifikationen efter § 4, nr. 16 – "meningen, at modtageren skal blive ejer"

Den centrale omgælsesregel står i [§ 4, nr. 16](#), der definerer køb med ejendomsforbehold:

Et kreditkøb, hvor det er aftalt, at sælgeren kan tage det solgte tilbage, hvis køberen ikke opfylder sine forpligtelser. Som køb med ejendomsforbehold anses også en aftale, der er betegnet som lejekontrakt, eller hvorefter betalingen i øvrigt fremtræder som vederlag for brug af tingen, såfremt det må antages at have været meningen, at modtageren af tingen skal blive ejer af den.

Bestemmelsen er ikke ny. Den blev videreført uændret ved gennemførelsen af forbrugerkreditdirektivet i 2010 – forarbejderne fastslår, at "nr. 16, der definerer begrebet køb med ejendomsforbehold, er en indholdsmæssig uændret videreførelse af definitionen af køb med ejendomsforbehold i den gældende § 6". Den dagældende § 6, stk. 2, svarede efter de oprindelige forarbejder til kreditaftaleloven i sin tur til kreditkøbslovens § 2, blot sprogligt omformuleret "uden at der er tilsigtet nogen realitetsændring". Ældre praksis, der henviser til § 6, stk. 2, er derfor fuldt ud gældende i dag under § 4, nr. 16.

Formålet er ifølge Forbrugerombudsmanden "at sikre, at kravene om bl.a. mindsteudbetaling og kreditoplysninger ikke omgås ved at kalde en aftale for leje, selvom det reelt er et kreditkøb", jf. sagen om lejekonceptet "[Lej i 5 år og køb for 1 krone](#)".

Forbrugerklagenævnet har formuleret det operative kriterium i [2001-4012/7-1151](#):

Det afgørende for afgrænsningen mellem lejekontrakter omfattet af [kreditaftaleloven] og andre lejeaftaler er, om kundens beslutningsgrundlag er blevet påvirket af en udsigt til købsret med en ikke uvæsentlig prisreduktion som følge af godskrivning af lejebetalinger.

I den konkrete sag var der tale om leje af et tv til 4.995 kr. med et "købsretbevis", hvorefter købsprisen inden 36 måneder blev beregnet som udsalgsprisen fratrasket halvdelen af den indbetalte leje, dog minimum 1,00 kr. Forbrugeren forklarede, at hun indgik aftalen, fordi hun anså det for en fordel at kunne købe tv'et senere med godskrivning af 50 pct. af lejen. Nævnets flertal lagde herefter til grund, at det ved aftalens indgåelse var meningen, at hun skulle blive ejer.

De momenter, der indgår i vurderingen, kan sammenfattes således:

Moment	Peger mod kreditkøb	Peger mod ren leje
Købsoptionens pris	Symbolsk (1 kr.) eller stærkt nedskrevet ved godskrivning af ydelser	Reel markedspris ved periodens udløb
Nutidsværdi af ydelserne	Svarer til aktivets kontantpris/markedsværdi	Ligger klart under
Forbrugerens tilkendegivelser	Købshensigt fra start, købsbevis udstedt	Udtrykkelig usikkerhed om senere køb
Efterfølgende adfærd	Optionen udnyttes	Optionen lades ubenyttet af egen drift
Markedsføring	"Lej i 5 år og køb for 1 krone"	Ren brugsret markedsføres

I [2002-4012/7-1271](#) og [2004-4012/7-426](#) nåede nævnet samme resultat for aftaler om tv og video med købsret for 1 kr. efter 60 måneder – i den første sag udnyttede forbrugeren købsretten og betalte 2 kr. for genstandene, hvorefter nævnet fandt, at der forelå "en omgælse af lovgivningen om kreditaftaler". I [2003-4012/7-75](#) blev

to "lejekontrakter" på radio- og tv-apparater til 61.420 kr. og 8.990 kr. omkvalificeret, bl.a. fordi en kvittering angav forkøbsret, og forhandleren bekræftede hensigten om senere køb til nedskrevet pris.

LOV

Kreditaftaleloven § 4

PRAKSIS

Forbrugerklagenævnet · Lejeaftale var reelt et kreditkøb: En forbrugers leje af tv og video blev anset for at være et kreditkøb, hvilket medførte tilbagebetaling af for meget betalt. 12.05.2004

Forbrugerklagenævnet · Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold 31.12.2003

Forbrugerklagenævnet · Kreditkøb af tv via lejeaftale med købsret 31.12.2002

Forbrugerklagenævnet · Sag om lejeaftale med køberet – spørgsmål om omgåelse af kreditaftaleloven og forældelse 31.12.2002

Forbrugerombudsmanden · Højesteret fastslår: Lejekoncept "Lej i 5 år og køb for 1 krone" var reelt kreditkøb 19.05.2004

§ 3 Grænsen den anden vej: hvornår er en lejeaftale med køberet blot en lejeaftale?

Omkvalifikationen er ikke automatisk. Den beror på en konkret vurdering af, hvad parterne mente ved aftalens indgåelse – ikke på købsrettens blotte eksistens.

Forbrugerklagenævnet fremhævede i [2001-4012/7-1151](#) en frifindende landsretsdom mod samme kæde (Østre Landsrets sag B-1236-01), der adskilte sig ved, at køberetten var tidsbegrænset, ikke kunne udnyttes til en symbolsk pris, og ikke blev udnyttet rettidigt. Landsretten lagde vægt på, at "ikke enhver tidsbegrænset købsmulighed i sig selv gør en lejekontrakt til et maskeret kreditkøb", og at afgørelsen beror på en konkret vurdering af kontraktens indhold, køberettens udformning (herunder pris), parternes tilkendegivelser og adfærd.

Det klareste eksempel på et negativt udfald er [2003-4012/7-374](#). Forbrugeren havde i 1996 lejet tv, video og tv-bord og var mundtligt stillet i udsigt, at han kunne købe det lejede for 1 kr. efter fem år. Alligevel fandt nævnet, at aftalen var en almindelig lejeaftale:

Selvom tilbuddet om en købsret for 1 kr. var attraktivt, lagde nævnet vægt på forbrugerens egne forklaringer: Han tog ikke endelig stilling til købsretten ved aftalens indgåelse. Han undlod bevidst at benytte købsretten efter 5 år af frygt for at overtage et defekt produkt.

Nævnet konkluderede, at forbrugerens primære formål var at leje udstyret, og at han ikke havde den fornødne købshensigt ved aftalens indgåelse. Aftalen faldt derfor uden for loven – men forhandleren var stadig bundet af sit tilsagn om købsret og kunne ikke opkræve leje efter det tidspunkt, hvor forbrugeren gjorde købsretten gældende.

Afgørelserne tegner tilsammen en klar linje: **det er forbrugerens dokumenterede købshensigt ved aftaleindgåelsen – ikke optionens objektive attraktivitet alene – der er det retlige omdrejningspunkt.**

Bevismæssigt vejer forbrugerens forklaring, udstedte købsbeviser, sælgerens markedsføring og parternes efterfølgende adfærd tungt. Omvendt kan en forbruger, der aktivt fravælger optionen af grunde uden sammenhæng med prisen, vanskeligt påberåbe sig omkvalifikation bagefter.

LOV

Kreditaftaleloven § 4

PRAKSIS

Forbrugerklagenævnet · Lejeaftale med købsret blev ikke anset for et kreditkøb

12.05.2004

EU-retlig ramme: leasing som tjenesteydelse eller som levering af en vare

§ 4

To domme fra EU-Domstolen udgør den ydre ramme for den danske kvalifikationsøvelse – og de trækker i hver sin retning, fordi de vedrører forskellige regelsæt.

Forbrugerkreditretten. I [C-38/21](#) (BMW Bank m.fl., Store Afdeling, 21. december 2023) tog Domstolen stilling til en 24-måneders billeasingaftale med en startydelse på 4.760 EUR, hvor leasingtager ikke havde pligt til at købe køretøjet, men skulle dække værditab og overskridelse af kilometertallet. Domstolen fastslog:

- Aftalen er udtrykkeligt undtaget fra forbrugerkreditdirektivet efter [artikel 2, stk. 2, litra d](#).
- Den er heller ikke en finansiel tjenesteydelse: leasing uden købspligt udgør grundlæggende biludlejning, kreditelementet er underordnet, og "forbrugeren bærer hverken den fulde amortisering eller restværdirisikoen".
- Aftalen er derimod en "tjenesteydelsesaftale" under [direktiv 2011/83/EU](#) – men fortrydelsesretten er udelukket af undtagelsen for biludlejning i [artikel 16, litra l](#), fordi ordlyden ikke begrænser undtagelsen til kortvarige lejemål; en 24-måneders leasing er tilstrækkeligt "nærmere bestemt".

Dommen understøtter direkte Forbrugerombudsmandens danske udtalelse i [sagen om fortrydelsesret ved privatleasing](#) (24. marts 2023), hvorefter der ikke gælder et lovkrav om fortrydelsesret ved privatleasing af biler, jf. [forbrugeraftalelovens § 18, stk. 2, nr. 12](#) – dog med det udtrykkelige forbehold, at dette **ikke** gælder, "hvis hensigten med aftalen er, at forbrugeren skal blive ejer af køretøjet, eller aftalen indebærer en overdragelse af ejendomsretten ... f.eks. hvis aftalen pålægger forbrugeren en købspligt ved leasingperiodens udløb, eller hvis forbrugeren kan erhverve køretøjet særdeles billigt ved periodens udløb."

Realitetstesten. I [C-164/16](#) (Mercedes-Benz Financial Services, 3. oktober 2017) formulerede Domstolen – ganske vist momsretligt, under [momsdirektivets artikel 14, stk. 2, litra b](#) – den test, der begrebsligt svarer til den danske omkvalifikationsvurdering:

Det ville kun forholde sig anderledes, såfremt udnyttelsen af købsoptionen, hvor frivillig den end måtte være ud fra et formelt synspunkt, i realiteten er det eneste rationelle valg, som leasingtager kan træffe under hensyn til kontraktens finansielle vilkår. Det kan bl.a. være tilfældet, hvis det fremgår af kontrakten, at summen af de kontraktmæssige afdrag svarer til godets markedsværdi, inklusive finansieringsomkostninger, når muligheden for at udnytte købsoptionen indtræder, og at udnyttelsen af optionen ikke kræver, at leasingtager betaler et væsentligt, yderligere beløb.

De to kumulative indicier – ydelsernes nutidsværdi $\approx$ markedsværdien, og ingen væsentlig yderligere betaling ved optionsudnyttelse – er direkte anvendelige som analyseværktøj under [§ 4, nr. 16](#), fordi begge regelsæt spørger, om ejendomsovergangen reelt er forudsat. I Agility-kontrakten udgjorde de månedlige ydelser kun ca. 60 pct. af salgsprisen, og optionsprisen var ca. 40 pct. af nyprisen – hvorvidt det efterlod leasingtager et reelt økonomisk alternativ, overlod Domstolen til den nationale ret.

Endelig fastslog Domstolen i [C-278/22](#) (Autotechnica, 21. december 2023), at langtidsudlejning af motorkøretøjer som udgangspunkt ikke er en finansiel tjenesteydelse og derfor er omfattet af servicedirektivet – samme grundsynspunkt som i BMW Bank.

Den EU-retlige ramme er under forandring: forbrugerkreditdirektivet 2008/48/EF afløses af [direktiv \(EU\) 2023/2225](#), hvis gennemførelse i dansk ret er beskrevet i afsnittet om kommende ændringer nedenfor.

LOV	Forbrugeraftaleloven § 18, stk. 2	Kreditaftaleloven § 4	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Fortrydelsesret og oplysningspligt i leasing- og låneaftaler: Fortolkning af direktiv 2008/48/EF og 2011/83/EU		21.12.2023
	EU-Domstolen · Kvalificering af langtidsudlejning af biler og grænser for nationale tilladelsesordninger under tjenesteydelsesdirektivet		21.12.2023
	EU-Domstolen · Moms: Fortolkning af levering af varer ved finansiell leasing med købsoption (Mercedes-Benz Financial Services)		03.10.2017
	Forbrugerombudsmanden · Fortrydelsesret ved privatleasing af biler		24.03.2023

§ 5 Tre- og lånekøbskonstruktioner mellem forhandler og finansieringsselskab

Kvalifikationsspørgsmålet doublerer sig, når finansieringen leveres af et andet selskab end forhandleren. [§ 4, nr. 15](#) definerer kreditkøb til også at omfatte det såkaldte oprindelige trepartsforhold, hvor købesummen helt eller delvis tilvejebringes ved lån fra tredjemand på grundlag af en aftale mellem denne og sælgeren. Retsvirkningen fremgår af [§ 33, stk. 3](#): forbrugeren kan da også over for anden kreditor rejse samme pengekrav på grundlag af købet som over for sælgeren.

Forbrugerklagenævnet anvendte konstruktionen på et "kamoufleret lånekøb" i [2003-4012/7-75](#), hvor "lejekontrakterne" var indgået med en radio- og tv-forretning og finansieringsselskabet Bokredit i forening. Nævnet fandt både, at aftalerne reelt var køb med ejendomsforbehold, **og** at finansieringsselskabet hæftede for tilbagebetalingskravet:

Bokredit måtte bære risikoen for forhandlerens handlinger, da deres forretningskoncept var baseret på et samarbejde, der øgede både Bokredits finansieringsvirksomhed og forhandlerens salg.

Det samlede tilbagebetalingskrav på 20.808,75 kr. kunne dermed rettes mod begge indklagede.

Hvornår foreligger den fornødne "aftale" mellem sælger og långiver? Forbrugerklagenævnet lagde i [2001-521/7-1462](#) vægt på tre indicier: finansieringsselskabets markedsføringsmateriale i sælgerens forretning, sælgerens bistand med låneansøgningen, og at låneprovenuet blev udbetalt direkte til sælgeren. Samme sag illustrerer dog en vigtig begrænsning: det ejendomsforbehold, sælgeren havde taget i slutsedlen, bortfaldt, da sælgeren fik dækning gennem finansieringsselskabets udbetaling, og var "aldrig en del af aftaleforholdet med finansieringsselskabet". Forbrugeren kunne derfor ikke kræve bilen taget tilbage til fuld og endelig afgørelse over for finansieringsselskabet – omkvalifikation til kreditkøb medfører altså ikke automatisk, at kapitel 10's tilbagetagelsesregler kan påberåbes.

I [1999-421/7-15](#) slog ugyldigheden af selve købsaftalen (et grydesæt til 11.900 kr. solgt ved hjemmebesøg) igennem over for den finansierende tredjemand, netop fordi sælgeren havde formidlet finansieringen, og der derfor forelå et kreditkøb.

Også domstolene anvender konstruktionen. I [BS-548/2009-OLR](#) nægtede Østre Landsret en fogedforretning fremme og ophævede et udlæg, fordi der forelå et oprindeligt trepartsforhold, og kreditgiveren derfor ikke kunne gøre restkrav gældende efter tilbagetagelsen af bilen, jf. [§ 48, stk. 2](#). Finansielle Ankenævn nåede et

tilsvarende resultat i [317/2005](#), hvor et flertal anså finansieringen af et fjernsynskøb via forhandleren som et oprindeligt trepartsforhold og dermed et kreditkøb, og hvor en efterfølgende aftale om overdragelse af fjernsynet til banken blev bedømt som et forsøg på efterfølgende at etablere et ejendomsforbehold – ugyldigt efter [§ 34, stk. 1](#).

LOV

[Kreditaftaleloven § 4](#)[Kreditaftaleloven § 33, stk. 3](#)[Kreditaftaleloven § 34, stk. 1](#)[Kreditaftaleloven § 48, stk. 2](#)

PRAKSIS	Landsretten · Fogedforretning nægtes fremme grundet trepartsforhold og kreditaftalelovens bestemmelser om restkrav efter tilbagetagelse af bil	16.03.2009
	Forbrugerklagenævnet · Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold	31.12.2003
	Forbrugerklagenævnet · Bil købt med kreditaftale og ejendomsforbehold – Forbruger ønskede at returnere bilen	31.12.2002
	Forbrugerklagenævnet · Ugyldig købsaftale grundet manglende oplysning om fortrydelsesret ved hjemmesalg af grydesæt	31.12.2001
	Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om restgæld efter tilbagetagelse og salg af finansieret fjernsyn i trepartsforhold	26.01.2006

§ 6 Retsvirkningerne af omkvalifikation: ugyldigt ejendomsforbehold og prisnedslag

Når en "lejeaftale" omkvalificeres, udløses en kæde af retsvirkninger, som i praksis har været økonomisk afgørende for udfaldet.

Ejendomsforbeholdet bliver typisk ugyldigt. Efter [§ 34, stk. 1, nr. 4](#) er et ejendomsforbehold kun gyldigt, hvis sælgeren ved overgivelsen af det købte er fyldestgjort for mindst 20 pct. af kontantprisen. I lejekonstruktionerne er udbetalingen pr. definition symbolsk. I [2001-4012/7-1151](#) var tv'et værdisat til 4.995 kr., mens udbetalingen kun var 125 kr. mod de krævede 999 kr.; i [2004-4012/7-426](#) var kontantprisen 6.898 kr. mod en udbetaling på 264 kr. Konsekvensen er den samme begge steder: **ejendomsretten overgår til forbrugeren allerede ved overgivelsen**, og sælgeren står tilbage uden sikkerhed i aktivet.

Oplysningspligten slår igennem. Kreditaftalen skal efter [§ 8, stk. 2](#) klart og tydeligt angive bl.a. kontantprisen, debitorrenten, de årlige omkostninger i procent og det samlede beløb, som skal betales af forbrugeren, jf. [§ 8, stk. 2, nr. 7](#). Er kreditomkostningerne ikke oplyst korrekt, indtræder prisnedslaget i [§ 23, stk. 1](#):

Er kreditomkostningerne ikke oplyst i overensstemmelse med § 8, stk. 2, nr. 7 ... skal forbrugeren højst betale lånebeløbet og en årlig rente af den til enhver tid værende restgæld, der svarer til den fastsatte referencesats med et tillæg på 5 pct.

I lejekontrakt-sagerne fra 2002-2004 blev sanktionen anvendt konsekvent – under den dagældende affattelse regnedes med Nationalbankens diskonto plus 5 pct.:

Sag	Kontantpris	Beregnet rente	Maks. betaling	Tilbagebetalingskrav
2001-4012/7-1151 (-tv)	4.995 kr.	873,09 kr.	5.868,09 kr.	496,91 kr.
2004-4012/7-426 (tv + video)	6.898 kr.	995,99 kr.	7.893,99 kr.	6.232 kr. (efter forældelse)

2002-4012/7-1271 (- tv, bord, video)	–	–	–	3.766,68 kr.
2003-4012/7-75 (2 kontrakter)	61.420 + 8.990 kr.	7.787 + 419,25 kr.	–	20.808,75 kr.

Et vigtigt forbehold gælder: § 23, stk. 3 fritager kreditgiver, hvis denne kan godtgøre, at forbrugeren trods de manglende oplysninger har haft et forsvarligt grundlag for at bedømme kreditomkostningerne. I sagen om lejekonceptet "Lej i 5 år og køb for 1 krone" anerkendte selskabet for Højesteret, at der var tale om kreditkøb, men bestred tilbagebetalingspligten. Højesteret afviste både argumentet om et forsvarligt bedømmelsesgrundlag og en fritagelse efter almindelige formueretlige regler om passivitet og ugrundet berigelse.

Passivitet og forældelse. Forbrugerklagenævnet har gennemgående afvist passivitetsindsigelse. I 2002-4012/7-1271 havde forhandleren afvist forbrugers krav under henvisning til en tidligere nævnssafgørelse og havde derved "bibragt forbrugeren det indtryk, at kravet ikke var berettiget"; det var derfor ikke rettighedsfortabende passivitet at afvente Østre Landsrets domme af 6. juni 2002. Forældelse afskærer derimod reelt kravets ældste del, idet tilbagebetalingskrav på beløb betalt i urigtig formening om skyld forældes efter de almindelige regler regnet fra klagens indgivelse.

LOV

Kreditaftaleloven § 8, stk. 2

Kreditaftaleloven § 23, stk. 1, 3

Kreditaftaleloven § 34, stk. 1

PRAKSIS	Forbrugerklagenævnet · Lejeaftale var reelt et kreditkøb: En forbrugers leje af tv og video blev anset for at være et kreditkøb, hvilket medførte tilbagebetaling af for meget betalt.	12.05.2004
	Forbrugerklagenævnet · Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold	31.12.2003
	Forbrugerklagenævnet · Kreditkøb af tv via lejeaftale med købsret	31.12.2002
	Forbrugerklagenævnet · Sag om lejeaftale med køberet – spørgsmål om omgåelse af kreditaftaleloven og forældelse	31.12.2002
	Forbrugerombudsmanden · Højesteret fastslår: Lejekoncept "Lej i 5 år og køb for 1 krone" var reelt kreditkøb	19.05.2004

§ 7 Tilbagebetaling og opgørelse ved misligholdelse af kreditkøbet

Er aftalen først kvalificeret som et køb med ejendomsforbehold, gælder kreditaftalelovens særlige misligholdelsesregime, der på afgørende punkter er strengere mod kreditgiver end almindelig kontraktsret.

Misligholdelsestærsklen. Kreditgiver kan efter § 29, stk. 1 ikke kræve førtidig forfaldenhed eller tage det solgte tilbage, medmindre forbrugeren er udeblevet med et beløb i 30 dage efter forfaldstid, og det forfaldne beløb udgør mindst en tiendedel af det samlede beløb, mindst en tyvendedel hvis flere afdrag indgår, eller hele restfordringen.

Fyldestgørelse i aktivet – ikke i formuen. Kernebestemmelsen er § 35:

Kreditgiveren skal søge sig fyldestgjort for sit tilgodehavende ved tilbagebetaling af det solgte ... Kreditgiveren kan kun i de tilfælde, der er nævnt i §§ 41-42, foretage udlæg i forbrugers øvrige aktiver.

Tilbagebetalingen sker ved fogedrettens hjælp umiddelbart på grundlag af købekontrakten, hvis denne er underskrevet af forbrugeren, overgivet i genpart og indeholder ejendomsforbehold, jf. § 36, stk. 1. Underskrift kan ske digitalt, jf. § 36, stk. 2.

Opgørelsen. Kreditgiver må ved opgørelsen efter § 38 alene medregne den ubetalte del af fordringen med fradrag, rente af forfaldne ydelser og nødvendige omkostninger ved tilbagetagelsen. Modsat skal det solgtes værdi efter § 39 indgå til fordel for forbrugeren, og værdien er "det beløb, som sælgeren kan opnå ved at sælge tingen på hensigtsmæssig måde, eventuelt efter en rimelig istandsættelse". I 2003-4012/7-75 blev denne mekanik anvendt efter omkvalifikation: kravet blev opgjort til 69.207 kr., hvorfra fragik betalinger på 47.100 kr. og genstandenes værdi på mindst 41.000 kr., hvilket gav en saldo på 18.893 kr. i forbrugers favør.

Restkravet kræver særlige omstændigheder. § 41 fastslår, at hvis det solgtes værdi er mindre end tilgodehavendet, har kreditgiver kun krav på det overskydende beløb, "i det omfang særlige omstændigheder taler derfor, navnlig hvis forbrugeren har udvist forsømmelighed ved brugen eller opbevaringen af det købte eller har lagt hindringer i vejen for tilbagetagelsesforretningen". Fogedretten i Sønderborg anvendte reglen i FS-6537/2018-SON, hvor rekvirenten blev indsat i besiddelsen af en motorcykel, men nægtet udlæg for restfordringen, da motorcyklens værdi ikke oversteg gælden.

Undtagelserne i § 42. Findes det solgte ikke hos forbrugeren under tilbagetagelsesforretningen, kan kreditgiver efter § 42, stk. 2 foretage udlæg for tilgodehavendet efter § 38, som dette opgøres af fogedretten. Bestemmelsen fik afgørende betydning i BS-305/2019-VLR, hvor debitor havde videresolgt en motorcykel uden samtykke, og Vestre Landsret hjemviste sagen til fogedretten med henblik på opgørelse og udlæg. Tilsvarende hjemviste Vestre Landsret i BS-75/2018-VLR en sag om udlæg for en restfordring på 106.765,77 kr. efter tilbagetagelse af en leasingbil, fordi det korrekte lovgrundlag for at fremme udlægsforretningen var uafklaret.

Højesteret har afklaret forholdet mellem de to bestemmelser i BS-35/2022-HJR (11. maj 2023): når fogedretten har taget stilling til en indsigelse efter § 42, stk. 2, tillægges dette **materiel retskraft**, og skyldneren kan ikke efterfølgende – efter at genstanden er vindiceret fra tredjemand – påberåbe sig § 41 og kræve fuld og endelig afregning. Samme resultat var nået i underinstansen, jf. FS-3887/2020-FRB.

Endelig viser BS-1280/2008-VLR, at ejendomsforbeholdets overførbarehed til tredjemand er en selvstændig prøvelsesgenstand i tilbagetagelsessagen, og 118/2025, at tvister om restgæld efter salg af et køretøj finansieret med ejendomsforbehold fortsat er levende praksis.

LOV	Kreditaftaleloven § 29, stk. 1	Kreditaftaleloven § 35	Kreditaftaleloven § 36, stk. 1-2
	Kreditaftaleloven § 38	Kreditaftaleloven § 39	Kreditaftaleloven § 41
	Kreditaftaleloven § 42, stk. 2		
PRAKSIS	Højesteret · Højesteret: Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af § 41		
	11.05.2023		
	Landsretten · Nordea Finans Danmark A/S vs. Debitor: Hjemvisning til fogedretten for udlæg trods vindikation hos tredjemand		
	03.09.2019		
	Landsretten · Landsrettens kendelse om udlæg og hjemvisning efter Kreditaftaleloven		
	13.04.2018		
	Landsretten · Landsrettens kendelse om tilbagetagelse af bil		
	15.08.2008		
	Byretten · Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af kreditaftalelovens § 41		
	05.05.2021		
	Byretten · Fogedretssag om motorcykel: Indsættelse i besiddelse uden yderligere udlæg		
	13.06.2019		
	Det finansielle ankenævn · 118/2025 - Tvist om restgæld efter salg af motorcykel finansieret med ejendomsforbehold		
	27.11.2025		
	Forbrugerklagenævnet · Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold		
	31.12.2003		

§ 8 Udenretlig tilbagetagelse efter § 48 – kreditgivers dyre genvej

§ 48 sanktionerer omgåelse af fogedvejen med tab af restkravet. Bestemmelsens stk. 2 lyder:

Har kreditgiveren og forbrugeren udenretligt aftalt, at kreditgiveren i anledning af forbrugers misligholdelse får det solgte tilbageleveret uden fogedrettens medvirken, kan kreditgiveren ikke påberåbe sig nogen aftale med forbrugeren, hvorefter der påhviler denne yderligere forpligtelser over for kreditgiveren i anledning af købet. Har kreditgiveren taget det solgte tilbage som nævnt i stk. 1, kan kreditgiveren heller ikke på andet grundlag gøre yderligere krav gældende mod forbrugeren i anledning af købet, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

Har kreditgiver taget det solgte tilbage uden fogedrettens medvirken og uden forbrugers samtykke, skal fogedretten efter § 48, stk. 1 endog afvise en efterfølgende fogedforretning, medmindre der foreligger særlige omstændigheder eller et særligt retsgrundlag er erhvervet.

Praksis håndhæver reglen konsekvent. I [FS-11995/2010-NAE](#) mistede Santander Consumer Bank retten til restfordringen, fordi bilen var afleveret frivilligt direkte fra skyldner til kreditor uden fogedrettens medvirken. I [317/2005](#) fandt Finansielle Ankenævns flertal, at bankens "hjemtagelse" af et fjernsyn i februar 1996 udløste § 48, stk. 2, hvorefter banken ikke kunne kræve restgælden – heller ikke ti år senere, hvor beløbet var vokset til 16.850,74 kr. Og i [BS-548/2009-OLR](#) nægtede Østre Landsret fogedforretningen fremme og ophævede udlægget.

Bestemmelsen er dog **ikke** en ret for forbrugeren til at aflevere aktivet og gå fri. Finansielle Ankenævn fastslog i [220/2025](#), at § 48, stk. 2 forudsætter gensidig accept:

En kreditgiver kan ikke tvinges til at indgå en udenretlig aftale, og har derimod en ret til at vælge den statutoriske vej via fogedretten.

Klagerens økonomi var brudt sammen efter en fængselsstraf på over to år og bortfald af folkepension, men Jyske Finans kunne lovligt afvise både den udenretlige tilbagetagelse og en alternativ afdragsordning. Ankenævnet fremhævede, at kun fogedretten kan fastsætte og tilkende restfordringer korrekt, hvorfor kreditgiver har en legitim interesse i at benytte den vej.

For rådgiveren er den praktiske lære klar: **kreditgiver bør aldrig modtage et finansieret aktiv retur "i mindelighed" uden at være indstillet på at give afkald på restkravet** – og forbrugeren kan omvendt ikke fremtvinge en sådan ordning.

LOV	Kreditaftaleloven § 48, stk. 1-2	
PRAKSIS	Landsretten · Fogedforretning nægtes fremme grundet trepartsforhold og kreditaftalelovens bestemmelser om restkrav efter tilbagetagelse af bil	16.03.2009
	Byretten · Kreditor mistede ret til restfordring ved at modtage bil uden om fogedretten	14.10.2010
	Det finansielle ankenævn · Kreditgiver havde ret til at afvise anmodning om udenretlig tilbagetagelse af bil	10.10.2025
	Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om restgæld efter tilbagetagelse og salg af finansieret fjernsyn i trepartsforhold	26.01.2006

Dødsbosuccession og rækkevidden af "særlige omstændigheder" i §

§ 9 41

Højesterets dom af 17. januar 2020 i [BS-39568/2019-HJR](#) er den vigtigste nyere afklaring af, hvor snævert undtagelsen i [§ 41](#) skal forstås.

A købte i april 2015 en bil finansieret af Jyske Finans med ejendomsforbehold og en afvikling over 96 måneder. A afgik ved døden i februar 2017 **uden** forudgående betalingsmisligholdelse. Det solvente dødsbo meddelte, at det ikke ønskede at indtræde i købekontrakten, og stillede bilen til rådighed. Efter videresalg opgjorde Jyske Finans et restkrav på 42.968,75 kr. og krævede det anerkendt i boet.

Jyske Finans gjorde gældende, at beskyttelsesreglerne forudsætter aktiv misligholdelse fra forbrugerens side, og at boet var indtrådt i den retsstilling, A havde på dødstidspunktet, hvor der hverken forelå aktuel eller anteciperet misligholdelse. Boet gjorde omvendt gældende, at et solvent dødsbo succederer i afdødes fulde retsstilling, og at et eventuelt tab skyldtes kreditgiverens egen fastsættelse af utilstrækkelig udbetaling og afdrag.

Højesteret gav boet medhold. Retten fastslog først, at et solvent dødsbo indtræder i afdødes retsstilling efter almindelige arveretlige principper og derfor kan påberåbe sig de samme rettigheder efter kreditaftaleloven som afdøde selv. Dernæst fremhævede Højesteret lovens systematik og forarbejder:

Ordningen efter de nævnte bestemmelser er efter forarbejderne begrundet i behovet for en 'sanering' af området for salg med ejendomsforbehold i forbrugerforhold. Det er i den forbindelse anført, at kreditgiver kan sikre sig mod tab ved at fastsætte udbetalingen og afdragsbestemmelserne på en sådan måde, at der er rimelig realsikkerhed i det solgte via ejendomsforbeholdet.

Under henvisning til sin tidligere praksis, hvorefter reglerne omfatter enhver betalingsmisligholdelse, konkluderede Højesteret:

Det er ikke under sagen gjort gældende, at der skulle foreligge særlige omstændigheder som dem, der udtrykkeligt er nævnt i § 41. Højesteret finder, at der heller ikke i øvrigt foreligger sådanne omstændigheder. Herefter kan Jyske Finans efter at have fået bilen tilbageleveret ikke gøre yderligere krav gældende over for dødsboet.

Dommen vendte dermed underinstansernes resultat. Retten i Hjørring havde i [BS-1073/2017-HJO](#) givet Jyske Finans medhold, netop fordi der ikke forelå misligholdelse på dødsdagen, og boet ikke burde stilles bedre end afdøde.

Præjudikatværdien rækker videre end dødsbosituationen: **risikoen for, at aktivet ikke dækker restgælden, ligger hos kreditgiver**, der selv fastsætter udbetaling og afdragsprofil. § 41's "særlige omstændigheder" er reserveret til forbrugerens forsømmelighed ved brug eller opbevaring, hindringer for tilbagetagelsesforretningen og hermed sammenlignelige forhold – ikke til manglende betalingsvilje eller til, at kontrakten ophører af årsager uden for forbrugerens kontrol.

LOV	Kreditaftaleloven § 35	Kreditaftaleloven § 41	Kreditaftaleloven § 48, stk. 2
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om restkrav efter tilbagetagelse af bil med ejendomsforbehold i et dødsbo Byretten · Dødsbo forpligtet til at anerkende restkrav på billån efter afdød		
			17.01.2020 05.04.2018

§ 10 § 52 a: betalingsevnevurdering ved leasing af motorkøretøjer

Med [lov nr. 2221 af 29. december 2020](#) om skærpet indsats mod vanvidskørsel og styrkelse og tilpasning af regler på motorområdet blev der indsat et nyt kapitel 11 a i kreditaftaleloven med [§ 52 a](#):

Virksomheder, der udbyder leasing af motorkøretøjer, og som enten er en registreret virksomhed i medfør af registreringsafgiftslovens § 14 eller er undergivet tilsyn efter hvidvaskloven, skal inden indgåelse af leasingaftalen vurdere forbrugerens fremtidige evne til at betale leasingaftalens løbende ydelser på grundlag af fyldestgørende oplysninger, der, hvor det er relevant, indhentes hos forbrugeren og, hvor det er nødvendigt, ved søgning i relevante databaser.

Samtidig blev der i § 3, stk. 1, nr. 5 indsat et 2. pkt., hvorefter § 52 a finder anvendelse på aftaler om leasing af motorkøretøjer, **uanset om der er fastsat pligt til at købe motorkøretøjet**. Bestemmelsen bryder dermed bevidst med undtagelsens hovedregel: også den rene operationelle privatleasing uden nogen form for købsoption er underlagt kravet.

De paragrafspecifikke forarbejder forklarer indholdet:

Den foreslåede bestemmelse indebærer, at leasingvirksomheder forud for aftaleindgåelsen skal tilvejebringe et tilstrækkeligt klart billede af forbrugerens økonomi. Heri ligger navnlig et krav om, at leasinggiveren indhenter tilstrækkeligt dokumenterede oplysninger om forbrugerens økonomiske situation, herunder f.eks. dokumenterede oplysninger om den pågældende indkomstforhold, faste løbende udgifter, gæld til det offentlige, der inddrives af restanceinddrivelsesmyndigheden, m.v. ... Vurderingen af forbrugerens betalingsevne svarer til den vurdering, som kreditgivere efter den nugældende § 7 c, stk. 1, skal foretage af forbrugerens kreditværdighed forud for indgåelsen af en kreditaftale.

Afslås en anmodning på grundlag af en databasesøgning, skal leasingvirksomheden efter § 52 a, stk. 2 omgående og uden omkostninger underrette forbrugeren om resultatet og om den pågældende database.

De almindelige bemærkninger knytter pligten sammen med adgangen til eSkatData og angiver formålet:

Denne vurdering skal foretages på baggrund af tilstrækkeligt dokumenterede oplysninger om forbrugerens økonomiske situation. Dette skal bl.a. sikre, at der ikke indgås leasingaftaler med personer, der ikke har den fornødne betalingsevne til at betale de løbende leasingydelser.

Adgangen forudsætter, at to objektive kriterier begge er opfyldt: virksomheden skal være registreret hos Skatteforvaltningen under selvangiverordningen efter registreringsafgiftslovens § 14 eller som leasingvirksomhed hos Finanstilsynet efter hvidvaskloven, og det skal ved opslag i Køretøjsregisteret kunne konstateres, at virksomheden står som ejer og leasinggiver – eller er leasinggiver i sub-leasingaftaler.

To forbehold er væsentlige for rådgivningen. For det første er § 52 a endnu ikke konsolideret ind i lovbekendtgørelsen, og ikrafttrædelsestidspunktet er efter ændringslovens ikrafttrædelsesbestemmelse overladt til skatteministeren at fastsætte. For det andet ligger de tilgrænsende krav om kreditværdighedsvurdering ved egentlige kreditaftaler i § 7 c, hvis rækkevidde Østre Landsret afgrænsede i [BS-10730/2022-OLR](#): et generelt krav om dokumenterede oplysninger om faktiske indtægter og faste udgifter i **alle** låneforhold blev ophævet, fordi det fratager kreditgiver det skøn, lovgivningen forudsætter, mens kravene om beregning af rådighedsbeløb, individuel vurdering og beregning efter scenariet med højeste ydelse blev fastholdt. Forbrugerombudsmanden og Finanstilsynet har udsendt en fælles [vejledning om kreditværdighedsvurdering](#), der beskriver, hvordan vurderingen skal foretages.

Kommende retstilstand: forkøbsret bliver nok til at udløse kreditaftaleloven

§ 11

Ved lov af 20. november 2025 om ændring af lov om kreditaftaler, lov om markedsføring, lov om forbrugslånsvirksomheder og forskellige andre love – der gennemfører det nye forbrugerkreditdirektiv (EU) 2023/2225 – sker der en betydningsfuld udvidelse af leasingundtagelsen. Ændringen træder i kraft **20. november 2026** og er endnu ikke konsolideret i lovbekendtgørelsen.

Ændringen er sprogligt minimal, men retligt indgribende: i § 3, stk. 1, nr. 5, 1. og 2. pkt., ændres "pligt til at købe" til "købspligt eller forkøbsret vedrørende". Forarbejderne forklarer virkningen:

Den foreslåede ændring af kreditaftalelovens § 3, stk. 1, nr. 5, 1. pkt., vil indebære, at også leje- eller leasingaftaler, hvor der er fastsat en forkøbsret vedrørende aftalegenstanden, fremover omfattes af kreditaftalelovens område, på samme måde som det efter gældende ret er tilfældet, hvis der er fastsat en købspligt.

Bestemmelsen gennemfører det nye direktivs artikel 2, stk. 2, litra g. Konsekvensen er, at en meget stor del af markedet for privatleasing med tilknyttet forkøbsret – der i dag falder uden for loven, medmindre den omkvalificeres efter § 4, nr. 16 – fra november 2026 bliver omfattet **direkte i kraft af undtagelsens ordlyd**, uden at der skal føres bevis for parternes hensigt om ejendomsovergang. Den vanskelige bevisvurdering, som Forbrugerklagenævnets praksis fra 2001-2004 er bygget op omkring, mister dermed en del af sin praktiske betydning på leasingområdet.

Samme ændringslov medfører en række andre justeringer, der er relevante i sammenhængen: § 4 nyaffattes med nye definitioner, herunder en omformuleret definition af tilknyttet kreditaftale, hvor markedsføring tilføjes som kriterium for kommerciel helhed; § 8 nyaffattes med udvidede oplysningskrav; og § 23 konsekvensændres. Rådgivere bør derfor ikke lægge den nuværende konsoliderede tekst til grund for aftaler, der skal løbe hen over november 2026.

Indtil ændringen får virkning, er retsstillingen fortsat den, at leasing med **ren forkøbsret** falder uden for kreditaftaleloven, medmindre optionens vilkår er så favorable, at ejendomsovergangen må antages at have været meningen – jf. gennemgangen af § 4, nr. 16 ovenfor og Forbrugerombudsmandens forbehold i [sagen om fortrydelsesret ved privatleasing](#).

LOV

[Kreditaftaleloven § 3, stk. 1](#)[Kreditaftaleloven § 4](#)[Kreditaftaleloven § 8](#)

PRAKSIS

Forbrugerombudsmanden · Fortrydelsesret ved privatleasing af biler

24.03.2023

Når aftalen ikke omkvalificeres: misligholdelsesopgøret efter almindelige regler

§ 12

Falder leasingaftalen uden for kreditaftaleloven, sker opgøret ved misligholdelse efter aftalens egne vilkår og almindelige aftaleretlige regler – og her er billedet et helt andet. Kreditaftalelovens §§ 35, 41 og 48 gælder ikke, og leasinggiver kan som udgangspunkt kræve de ikke-forfaldne ydelser erstattet.

Grenkeleasing-sagerne illustrerer dette. I [BS-24164/2023-OLR](#) stadfæstede Østre Landsret (dog med procesrente i stedet for den aftalte rentesats) byrettens dom over en enkeltmandsvirksomhed for misligholdelse af to finansielle leasingaftaler. Landsretten forkastede både anbringendet om, at leasingaftale nr. 2 reelt var

en leje-/låneaf tale, og påstanden om tilsidesættelse efter [aftalelovens § 36](#). Byretten i Glostrup nåede samme resultat i [BS-6604/2022-GLO](#), hvor et vilkår, der afskar reduktion for videresalgsprovenu, blev opretholdt som gyldigt, og Grenkeleasing fik medhold i et krav på 797.080,43 kr. Sammenlign med [§ 39](#), hvorefter det solgtes værdi **skal** indgå til fordel for forbrugeren: netop dette er den økonomisk afgørende forskel mellem de to regimer.

Også i erhvervsleasing af køretøjer er linjen streng. I [BS-51286/2020-SVE](#) blev en selvstændig elektriker dømt til at betale Nordania Finans 88.459,75 kr., idet hverken en mundtlig aftale med bilforhandleren eller senere betaling af en restance frigjorde ham fra kontrakten. I [BS-41081/2020-GLO](#) blev leasingtager pålagt at dække leasinggivers tab efter et dækningssalg med 82.425 kr., og i [BS-1849/2007-VLR](#) forblev leasingtager forpligtet, fordi et debitorskiftebilag aldrig var underskrevet og returneret.

Sø- og Handelsretten har anvendt tilsvarende principper på udstyrsleasing. I [H-79/03](#) blev leasingtager pålagt at betale 134.760,50 kr. efter kontraktens opgørelsesbestemmelse, idet der hverken var ført bevis for væsentlige mangler eller reklameret rettidigt, og indsigelser mod værdiansættelse var fortabt ved passivitet. I [H-95-04](#) blev leasinggivers krav derimod nedsat på grund af manglende opfyldelse af tabsbegrænsningspligten.

Aftalelovens § 36 er den centrale ventil. Højesteret nedsatte i [Sag 109/2011](#) (12. april 2013) leasingtagerens forpligtelser til det halve, fordi der forelå et ekstremt misforhold mellem de aftalte leasingydelser og udstyrets faktiske markedspris, kombineret med ulovlige salgsmetoder anvendt af en mellemmand – se også registreringen af samme sag som [BS-109/2011-HJR](#). Højesteret pålagde i [Sag 148/2016 og sag 179/2016]-linjen tilsvarende leverandøransvar, hvor overfakturering over for leasingselskabet påførte leasingtager uforudsete finansieringsforpligtelser. Uden for leasingområdet, men med samme metode, tilsidesatte Vestre Landsret i [BS-546/2008-VLR](#) et forfaldsvilkår knyttet til bilens forsikringsstatus som urimeligt.

Endelig kan leasinggivers egen adfærd udgøre væsentlig misligholdelse. I [12/17280](#) afhentede leasingselskabet bilen på forbrugers private adresse om natten uden varsel; Forbrugerklagenævnet fandt dette så væsentligt, at forbrugeren kunne hæve aftalen, få den ekstraordinære leasingydelse på 15.000 kr. tilbage og blive fritaget for de resterende 5.000 kr. Og i [20/04615](#) kunne forbrugeren hæve en leasingaftale om en BMW X5 med væsentlige mangler (udbedring anslået til 74.000 kr.) og få udbetalingen på 41.785 kr. tilbage, mens leasingselskabet ikke kunne kræve forskellen mellem den fastsatte restværdi og den opnåede salgpris.

LOV	Aftaleloven § 36	Kreditaftaleloven § 39
PRAKSIS		
	Højesteret · Nedsættelse af leasingydelser efter aftalelovens § 36 grundet ekstremt misforhold mellem ydelse og værdi	12.04.2013
	Landsretten · Landsret stadfæster krav mod sagsøgte for misligholdelse af leasingaftaler og afviser tilsidesættelse efter Aftaleloven	21.02.2025
	Landsretten · Ford Credit taber sag om urimeligt vilkår i kreditkøbsaftale vedrørende bilforsikring	03.07.2008
	Landsretten · Dom ved Vestre Landsret om betalingsforpligtelse i leasingaftale efter debitorskifte.	26.06.2008
	Sø- og Handelsretten · Sag om opgørelse af leasingforhold vedrørende edb-udstyr	27.04.2006
	Sø- og Handelsretten · Sag om leasingaftale: Overdragelse, misligholdelse og tabsbegrænsningspligt	02.03.2006
	Byretten · Gyldighed af leasingvilkår: Krav om betaling efter ophævelse af leasingaftaler uden fradrag for salgsprovenu	19.04.2023
	Byretten · Sag om betaling af faktura efter opgjort leasingaftale	07.02.2022
	Byretten · Erstatningskrav efter misligholdt leasingaftale: Leasingtager ikke frigjort ved aftale med bilforhandler eller delvis betaling af restancer	23.06.2021

Forbrugerklagenævnet · Forbruger fik medhold i ophævelse af leasingaftale grundet væsentlige mangler ved bil	08.02.2021
Forbrugerklagenævnet · Ophævelse af leasingaftale efter uberettiget natlig afhentning af bil	28.11.2013

Forbrugerbegrebet i erhvervsleasing og de særlige

§ 13 forbrugeraftaleretlige værn

Selv når en aftale ikke omkvalificeres til kreditkøb, kan forbrugerstatus i sig selv give leasingtager afgørende beskyttelse – og forbrugerbegrebet er bredere end i direktivet.

Forarbejderne til [§ 4, nr. 1](#) forklarer, at dansk ret bevidst går videre end forbrugerkreditdirektivets definition:

En forbruger er i direktivet defineret som en fysisk person, som i forbindelse med transaktioner, der er omfattet af direktivet, ikke handler som led i sin erhvervmæssige virksomhed. I nyere dansk forbrugerlovgivning omfatter forbrugerbegrebet imidlertid også fysiske og juridiske personer, som ikke udelukkende, men dog hovedsagelig, handler uden for deres erhverv ... Det foreslås dermed, at kreditaftaleloven også finder anvendelse på en mindre gruppe fysiske og juridiske personer, der ikke er omfattet af direktivets harmonisering.

Den praktiske betydning viste sig i [BS-4980/2023-OLR](#) (Østre Landsret, 8. oktober 2024). Køge Svømmeklub – en almennyttig forening med indtægter på ca. 4 mio. kr. – havde leaset to ladestandere til mobiltelefoner hos Grenkeleasing ApS, formidlet af GoCharge A/S med et tilbud om, at reklameindtægter ville gøre arrangementet omkostningsneutralt. Landsretten fandt, at Grenkeleasing ikke havde løftet bevisbyrden for, at aftalen var erhvervmæssig, at klubben derfor var forbruger, og at aftalen kunne opsiges efter [forbrugeraftalelovens § 28](#). Klubben blev frifundet for betalingskravet og fik 170.054,11 kr. tilbage.

Forbrugerombudsmanden fulgte op i [sagen om forbrugerbegrebet i leasingaftaler med frivillige foreninger](#) (5. april 2024), der angik leasing af sodavandsmaskiner og mobilladestandere til frivillige foreninger. Ombudsmanden orienterede leasingvirksomhederne om, at juridiske personer, der hovedsagelig handler uden for deres erhverv, sidestilles med forbrugere, jf. [markedsføringslovens § 1 a](#), og at vurderingen beror på den juridiske persons størrelse, indtægter, formål og aktiviteter. Der blev ikke givet påbud eller bøder, men konsekvenserne af forbrugerstatus blev fremhævet: særlige oplysningspligter, maksimal bindingsperiode, fortrydelsesret ved fjernsalg og skærpede regler om urimelige aftalevilkår.

De forbrugeraftaleretlige værn falder i to grupper:

- **Bindingsperiode.** Efter [forbrugeraftalelovens § 28, stk. 1](#) kan forbrugeren opsige en aftale om løbende levering med 1 måneds varsel til udgangen af en måned, når der er gået 5 måneder. Overstiger den samlede pris 20.000 kr. årligt, og kræver leveringen betydelige engangsomkostninger eller medfører tilsvarende værdiforringelse, forlænges perioden efter [§ 28, stk. 4](#) til 11 måneder. Der kan efter [§ 28, stk. 5](#) ikke aftales et længere opsigelsesvarsel. Forbrugerklagenævnet anvendte den dagældende 11-månedersregel i [01-12-4291](#).
- **Fortrydelsesret.** Undtagelsen for biludlejningsvirksomhed i [§ 18, stk. 2, nr. 12](#) afskærer fortrydelsesret ved privatleasing, jf. Forbrugerombudsmandens udtalelse og EU-Domstolens dom i [C-38/21](#).

Forbrugerombudsmanden har desuden ført generelt tilsyn med området og undersøgte i [2020 prisstigninger på leasingaftaler efter ændringen af registreringsafgiftsloven](#) hos 18 leasingvirksomheder uden at finde forhøjelser, men med tilkendegivelse om fortsat fokus på markedsføring og urimelige vilkår.

LOV

[Forbrugeraftaleloven § 18, stk. 2](#)[Forbrugeraftaleloven § 28, stk. 1, 4-5](#)[Kreditaftaleloven § 4](#)

PRAKSIS	EU-Domstolen · Fortrydelsesret og oplysningspligt i leasing- og låneaftaler: Fortolkning af direktiv 2008/48/EF og 2011/83/EU	21.12.2023
	Landsretten · Køge Svømmeklub vinder ankesag mod Grenkeleasing: Status som forbruger sikrede opsigelsesret	08.10.2024
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmandens vurdering af forbrugerbegrebet i leasingaftaler med frivillige foreninger	05.04.2024
	Forbrugerombudsmanden · Forbrugerombudsmanden undersøger prisstigninger på leasingaftaler efter ændring af registreringsafgiftsloven	26.03.2020
	Forbrugerklagenævnet · Forbruger opsigde leasingaftale for tidligt uden at anvise en køber	11.07.2013

§ 14 Slutafregning ved leasingperiodens ophør: km, skader og restværdi

Selv i aftaler, der utvivlsomt er ren leasing, opstår hovedparten af de praktiske tvister ved slutafregningen. Forbrugerklagenævnets og Finansielle Ankenævns praksis tegner nogle stabile linjer.

Overkørte kilometer. Nævnet gav i [19/05144](#) leasingselskabet medhold i en forholdsmæssig beregning ved førtidig opsigelse: aftalen tillod 45.000 km over 36 måneder, "forholdsmæssigt mindre hvis leasingaftalen bringes til ophør forinden", og der var kørt 38.487 km på 27 måneder. Nævnet fastslog samtidig, at en erlagt engangsydelse på 9.995 kr. **ikke** kan sidestilles med et depositum, når den ifølge kontraktens vilkår ikke tilbagebetales uanset ophørsgrund. Samme resultat i [01-12-2897](#), hvor forbrugeren måtte betale 4.437 kr. for 3.353 overkørte kilometer.

Skader. Bevisbyrden skærpes af tidsforløbet mellem aflevering og syn. I [01-12-2897](#) var forbrugeren ikke bundet af et afleveringsdokument om fuld accept af senere konstaterede skader, fordi der gik ca. tre uger fra afleveringen til tredjemands undersøgelse; leasingselskabet havde derfor ikke løftet bevisbyrden for skaden på tagpanelet (3.801 kr.). Finansielle Ankenævn nåede et delvist tilsvarende resultat i [33/2025](#), hvor kravet om betaling for manglende sommerdæk blev opretholdt, mens spørgsmålene om skader på fælg og forrude blev afvist, fordi de krævede bevisførelse, nævnet ikke kan foretage. I [19/2024](#) blev Jyske Finans pålagt at tilbagebetale 2.900 kr. opkrævet for en manglende bilnøgle, fordi leasingaftalen var mangelfuld på punktet.

Restværdi og dækningssalg. Er leasingtager kontraktligt forpligtet til at anvise en køber eller dække forskellen til den fastsatte restværdi, håndhæves vilkåret i erhvervsforhold, jf. [BS-41081/2020-GLO](#). I forbrugerforhold kan resultatet blive det modsatte, når leasinggiver selv har misligholdt: i [20/04615](#) kunne leasingselskabet ikke kræve forskellen på 48.750 kr. mellem restværdien og den opnåede pris ved videresalg.

Et praktisk forbehold: forbrugeren kan som udgangspunkt kun rette krav mod sin egen aftalepart. Nævnet fastslog i [20/04615](#), at forbrugeren ikke kunne gøre krav gældende mod bilforhandleren, da leasingaftalen ikke indeholdt vilkår om, at forbrugeren indtrådte i leasingselskabets misligholdelsesbeføjelser over for forhandleren. Dette står i skarp kontrast til kreditkøbssituationen, hvor [§ 33](#) netop giver forbrugeren indsigelses- og pengekravsadgang mod finansieringsselskabet – endnu en grund til, at kvalifikationsspørgsmålet er økonomisk afgørende.

Endelig kan tredjemandskonflikter opstå omkring selve ejendomsretten til det leasede. I [BS-55044/2023-OLR](#) stadfæstede Østre Landsret, at en Chevrolet Camaro tilhørte en privatperson og ikke det konkursramte flexleasingselskab, fordi bilen var erhvervet i god tro, der ikke var indgået gyldig overdragelsesaftale, og bilen allerede i 2019 var udskilt af virksomhedspantet.

LOV	Kreditaftaleloven § 33	
PRAKSIS	Landsretten · Tvist om ejerskab til luksusbil: Nordic Flex Leasing under konkurs mod privatperson vedrørende Chevrolet Camaro	24.03.2025
	Byretten · Sag om betaling af faktura efter opgjort leasingaftale	07.02.2022
	Forbrugerklagenævnet · Forbruger fik medhold i ophævelse af leasingaftale grundet væsentlige mangler ved bil	08.02.2021
	Forbrugerklagenævnet · Forbruger skal betale forholdsmæssigt for overkørte kilometer ved førtidig opsigelse af leasingaftale	01.10.2019
	Forbrugerklagenævnet · Forbruger delvist fritaget for betaling for skader på leasingbil grundet forsinket skadesrapport	11.07.2013
	Det finansielle ankenævn · Indsigelse mod hæftelse for manglende dæk og udbedring af skader ved tilbagelevering af leasingbil	19.06.2025
	Det finansielle ankenævn · Jyske Finans pålagt at tilbagebetale 2.900 kr. for manglende bilnøgle grundet mangelfuld leasingaftale	19.08.2024

Administrative afgrænsningskriterier: finansiell kontra operationel leasing

Ved siden af den kreditretlige kvalifikation opererer en række administrative regelsæt med en beslægtet, men ikke identisk sondring mellem finansiell og operationel leasing. Kriterierne er nyttige som analyseværktøj, men er **ikke** afgørende for spørgsmålet efter [§ 4, nr. 16](#).

[Cirkulæret om ændring af budgetvejledningen](#) opstiller den klareste beskrivelse:

Operationel leasing foreligger, hvor leasinggiver udlejer sine aktiver direkte til leasingtager, og er i realiteten en almindelig lejeaftale. Leasinggiver køber og beholder ejendomsretten til det leasede aktiv i hele leasingperioden og bærer den finansielle risiko forbundet med leasingaftalen. Leasingtager påtager sig ingen risiko forbundet med udstyrets værdi ved leasingperiodens udløb.

Og om den anden kategori:

Finansiell leasing er kendetegnet ved, at alle væsentlige risici og fordele, som er forbundet med ejendomsretten til et aktiv, er overført fra leasinggiver til leasingtager. Således indgår der typisk i aftaler om finansiell leasing en aftale om aktivets restværdi (materiale værdi) ved leasingperiodens udløb samt en bestemmelse om, at leasingtager skal overtage aktivet, eller at leasingtager på leasinggivers anfordring er forpligtet til at anviser en køber til aktivet efter leasingperiodens udløb. ... På grund af bestemmelserne om aktivets restværdi ved leasingperiodens udløb erstatter aftaler om finansiell leasing reelt køb eller anlæg.

En regnskabsmæssig konkretisering findes i [konteringsvejledningen for varmeforsyningsvirksomheder](#), hvorefter der som udgangspunkt er tale om finansiell leasing, hvis leasingtager overvejende sandsynligt overtager ejendomsretten ("f.eks. fordi leasingtager er tillagt en fordelagtig købsoption"), hvis leasingperioden dækker den væsentligste del af aktivets økonomiske levetid (typisk 75 pct. eller mere), eller hvis nutidsværdien

af leasingydelserne stort set svarer til aktivets dagsværdi (typisk 90 pct. eller mere). Disse tærskler er de samme størrelser, som EU-Domstolen arbejder med i [C-164/16](#), og de er derfor et brugbart første filter i den kreditretlige analyse.

Finanstilsynets [vejledende udtalelse om leasingvirksomhed for pengeinstitutter](#) supplerer med en tilsynsmæssig vinkel: "Finanstilsynet anser det som et væsentligt karakteristika ved finansiel leasing, at leasingaftalens betalinger er tilstrækkelige til at dække aktivets fulde værdi på indgåelsestidspunktet", og udtalelsen definerer "kreditdelen af leasingaftalen" som nutidsværdien af de resterende aftalte betalinger på opgørelsestidspunktet. Tilsynet forventer, at leasingydelserne fastsættes så høje, "at risikoen på restværdien ikke dominerer i forhold til risikoen på kreditdelen i den samlede leasingaftale" – et krav der i praksis skubber aftalerne mod den finansielle ende af spektret.

Afgiftsretligt stiller [bekendtgørelsen om forholdsmæssig registreringsafgift for leasingkøretøjer](#) krav om, at der skal være tale om "en reel leasingaftale", at leasinggiver skal være ejer af leasingkøretøjet og drive erhvervmæssig leasingvirksomhed, og at samtlige aftaler i et samlet aftalekompleks skal fremlægges, hvis de har økonomisk betydning for afviklingen af leasingaftalen. Kravet om fremlæggelse af hele aftalekomplekset er direkte parallelt til kreditaftalelovens "eller i en separat aftale" i [§ 3, stk. 1, nr. 5: sideaftaler om køb kan ikke gemmes uden for hovedkontrakten](#). Den nærmere afgiftsmæssige behandling af split- og flexleasing hører derimod under skatteretten og behandles ikke her.

LOV

[Kreditaftaleloven § 3, stk. 1](#)[Kreditaftaleloven § 4](#)

PRAKSIS

EU-Domstolen · Moms: Fortolkning af levering af varer ved finansiel leasing med købsoption
(Mercedes-Benz Financial Services)

03.10.2017

§ 16 Sammenfatning og tjekliste for kvalifikationen

Praksis kan sammenfattes i en trinvis analyse.

Trin 1 – Er der købspligt? Findes der i aftalen eller i en separat aftale en pligt for forbrugeren til at købe aftalegenstanden, er kreditaftaleloven anvendelig direkte efter [§ 3, stk. 1, nr. 5](#) modsætningsvis. Forarbejderne sidestiller udtrykkeligt en pligt, der besluttet ensidigt af kreditgiveren – anvisningspligt og tvungen restværdidækning må derfor prøves nøje. Fra 20. november 2026 er også en ren **forkøbsret** tilstrækkelig.

Trin 2 – Var det meningen, at forbrugeren skulle blive ejer? Er der ingen købspligt, prøves aftalen mod [§ 4, nr. 16](#). Det afgørende er, om forbrugers beslutningsgrundlag blev påvirket af udsigten til en købsret med en ikke uvæsentlig prisreduktion, jf. [2001-4012/7-1151](#). Den økonomiske realitetstest fra [C-164/16](#) – ydelsers nutidsværdi $\approx$ markedsværdien, og ingen væsentlig yderligere betaling – er et brugbart mål. Mangler den konkrete købs hensigt, forbliver aftalen leje, jf. [2003-4012/7-374](#).

Trin 3 – Hvem er parterne? Er finansieringen leveret af et andet selskab efter aftale med forhandleren, foreligger et kreditkøb efter [§ 4, nr. 15](#), og forbrugeren kan efter [§ 33](#) rette pengekrav og indsigelser mod finansieringsselskabet, jf. [2003-4012/7-75](#) og [2001-521/7-1462](#).

Trin 4 – Konsekvenserne. Følgende oversigt viser, hvad kvalifikationen betyder:

Spørgsmål	Køb med ejendomsforbehold	Leasing uden købspligt

Oplysningspligt	§ 8, stk. 2, sanktioneret ved § 23	Ingen efter kreditaftaleloven
Mindsteudbetaling	20 pct., jf. § 34, stk. 1, nr. 4	Ingen
Fortrydelsesret	Efter kreditaftaleloven	Udelukket, jf. forbrugeraftalelovens § 18, stk. 2, nr. 12 og C-38/21
Misligholdelsestærskel	§ 29 (30 dage + beløbsgrænser)	Aftalens egne vilkår
Fyldestgørelse	Skal ske i aktivet, § 35	Fuldt erstatningskrav muligt
Aktivets værdi	Skal godskrives forbrugeren, § 39	Kan kontraktligt afskæres, jf. BS-6604/2022-GLO
Restkrav	Kun ved særlige omstændigheder, § 41	Som udgangspunkt fuldt
Udenretlig tilbagetagelse	Afskærer restkrav, § 48, stk. 2	Ingen tilsvarende regel
Betalingssevnevurdering	§ 7 c	§ 52 a ved motorkøretøjer

Trin 5 – Suppleringsreglerne. Uanset kvalifikationen kan forbrugerstatus give opsigelsesret efter [forbrugeraftalelovens § 28](#), jf. **BS-4980/2023-OLR**, og [aftalelovens § 36](#) står altid åben ved ekstremt misforhold, jf. Højesterets dom i [Sag 109/2011](#).

De generelle oplysnings-, ÅOP- og fortrydelsesregler i kreditaftaleloven behandles under [kreditaftaler-](#), fagedrettens behandling af tilbagetagelsesforretninger under [fogedretsbehandling](#), ejendomsforbeholdet som sikringsakt under [panteret-stiftelse-sikringsakt-prioritet](#), mangelsspørgsmål ved biler under [brugt-bil-privatkoeb-mangler](#) og de generelle forbrugerværn under [forbrugerbeskyttelse](#).

LOV

[Aftaleloven § 36](#)
[Forbrugeraftaleloven § 28](#)
[Kreditaftaleloven § 3, stk. 1](#)
[Kreditaftaleloven § 4](#)
[Kreditaftaleloven § 34, stk. 1](#)
[Kreditaftaleloven § 41](#)
[Kreditaftaleloven § 48, stk. 2](#)

PRAKSIS	Højesteret · Nedsættelse af leasingydelser efter aftalelovens § 36 grundet ekstremt misforhold mellem ydelse og værdi	12.04.2013
	EU-Domstolen · Fortrydelsesret og oplysningspligt i leasing- og låneaftaler: Fortolkning af direktiv 2008/48/EF og 2011/83/EU	21.12.2023
	EU-Domstolen · Moms: Fortolkning af levering af varer ved finansiel leasing med købsoption (Mercedes-Benz Financial Services)	03.10.2017
	Landsretten · Køge Svømmeklub vinder ankesag mod Grenkeleasing: Status som forbruger sikrede opsigelsesret	08.10.2024
	Byretten · Gyldighed af leasingvilkår: Krav om betaling efter ophævelse af leasingaftaler uden fradrag for salgsprovenu	19.04.2023
	Forbrugerklagenævnet · Lejeaftale med købsret blev ikke anset for et kreditkøb	12.05.2004
	Forbrugerklagenævnet · Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold	31.12.2003
	Forbrugerklagenævnet · Kreditkøb af tv via lejeaftale med købsret	31.12.2002
	Forbrugerklagenævnet · Bil købt med kreditaftale og ejendomsforbehold – Forbruger ønskede at returnere bilen	31.12.2002

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Kreditaftaleloven § 3	stk. 1	Kreditaftaleloven § 4
Kreditaftaleloven § 34	stk. 1	Kreditaftaleloven § 41

Kreditaftaleloven § 48

stk. 2

Kreditaftaleloven § 52a

MATERIALE Citerede afgørelser

47 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

3

11.05.2023	Højesteret: Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af § 41	3215-3818
17.01.2020	Højesterets dom om restkrav efter tilbagetagelse af bil med ejendomsforbehold i et dødsbo	bs-39568-2019-hjr
12.04.2013	Nedsættelse af leasingydelser efter aftalelovens § 36 grundet ekstremt misforhold mellem ydelse og værdi	109-2011

EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL

3

21.12.2023	Fortrydelsesret og oplysningspligt i leasing- og låneaftaler: Fortolkning af direktiv 2008/48/EF og 2011/83/EU	C-38/21
21.12.2023	Kvalificering af langtidsudlejning af biler og grænser for nationale tilladelsesordninger under tjenesteydelsesdirektivet	C-278/22
03.10.2017	Moms: Fortolkning af levering af varer ved finansiel leasing med købsoption (Mercedes-Benz Financial Services)	C-164/16

LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS

9

24.03.2025	Twist om ejerskab til luksusbil: Nordic Flex Leasing under konkurs mod privatperson vedrørende Chevrolet Camaro	10241-12023
21.02.2025	Landsret stadfæster krav mod sagsøgte for misligholdelse af leasingaftaler og afviser tilsidesættelse efter Aftaleloven	10244-12026
08.10.2024	Køge Svømmeklub vinder ankesag mod Grenkeleasing: Status som forbruger sikrede opsigelsesret	9512-11078
03.09.2019	Nordea Finans Danmark A/S vs. Debitor: Hjemvisning til fogedretten for udlæg trods vindikation hos tredjemand	689-784
13.04.2018	Landsrettens kendelse om udlæg og hjemvisning efter Kreditaftaleloven	1472-1784
16.03.2009	Fogedforretning nægtes fremme grundet trepartsforhold og kreditaftalelovens bestemmelser om restkrav efter tilbagetagelse af bil	5896-7045
15.08.2008	Landsrettens kendelse om tilbagetagelse af bil	1364-1651
03.07.2008	Ford Credit taber sag om urimeligt vilkår i kreditkøbsaftale vedrørende bilforsikring	819-922
26.06.2008	Dom ved Vestre Landsret om betalingsforpligtelse i leasingaftale efter debitorskifte.	7091-8524

SØ- OG HANDELSRETTEEN · SPECIALRET

2

27.04.2006	Sag om opgørelse af leasingforhold vedrørende edb-udstyr	H-79/03
------------	--	---------

02.03.2006	Sag om leasingaftale: Overdragelse, misligholdelse og tabsbegrænsningspligt	H-95-04
BYRETTEEN · FØRSTE INSTANS		7
19.04.2023	Gyldighed af leasingvilkår: Krav om betaling efter ophævelse af leasingaftaler uden fradrag for salgspvenu	10187-11958
07.02.2022	Sag om betaling af faktura efter opgjort leasingaftale	1130-1356
23.06.2021	Erstatningskrav efter misligholdt leasingaftale: Leasingtager ikke frigjort ved aftale med bilforhandler eller delvis betaling af restancer	1441-1750
05.05.2021	Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af kreditaftalelovens § 41	3212-3814
13.06.2019	Fogedretssag om motorcykel: Indsættelse i besiddelse uden yderligere udlæg	688-783
05.04.2018	Dødsbo forpligtet til at anerkende restkrav på billån efter afdød	492-569
14.10.2010	Kreditor mistede ret til restfordring ved at modtage bil uden om fogedretten	4250-5092
FORBRUGERKLAGE ÆVNEN · NÆVN / KLAGEINSTANS		12
08.02.2021	Forbruger fik medhold i ophævelse af leasingaftale grundet væsentlige mangler ved bil	20/04615
01.10.2019	Forbruger skal betale forholdsmæssigt for overkørte kilometer ved førtidig opsigelse af leasingaftale	19/05144
28.11.2013	Ophævelse af leasingaftale efter uberettiget natlig afhentning af bil	12/17280
11.07.2013	Forbruger delvist fritaget for betaling for skader på leasingbil grundet forsinket skadesrapport	01-12-2897
11.07.2013	Forbruger opsagde leasingaftale for tidligt uden at anvise en køber	01-12-4291
12.05.2004	Lejeaftale med købsret blev ikke anset for et kreditkøb	2003-4012/7-374
12.05.2004	Lejeaftale var reelt et kreditkøb: En forbrugers leje af tv og video blev anset for at være et kreditkøb, hvilket medførte tilbagebetaling af for meget betalt.	2004-4012/7-426
31.12.2003	Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold	2003-4012/7-75
31.12.2002	Kreditkøb af tv via lejeaftale med købsret	2001-4012/7-1151
31.12.2002	Bil købt med kreditaftale og ejendomsforbehold – Forbruger ønskede at returnere bilen	2001-521/7-1462
31.12.2002	Sag om lejeaftale med køberet – spørgsmål om omgåelse af kreditaftaleloven og forældelse	2002-4012/7-1271
31.12.2001	Ugyldig købsaftale grundet manglende oplysning om fortrydelsesret ved hjemmesalg af grydesæt	1999-421/7-15
DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS		5
27.11.2025	118/2025 - Tvist om restgæld efter salg af motorcykel finansieret med ejendomsforbehold	118/2025

10.10.2025	Kreditgiver havde ret til at afvise anmodning om udenretlig tilbagetagelse af bil	220/2025
19.06.2025	Indsigelse mod hæftelse for manglende dæk og udbedring af skader ved tilbagelevering af leasingbil	33/2025
19.08.2024	Jyske Finans pålagt at tilbagebetale 2.900 kr. for manglende bilnøgle grundet mangelfuld leasingaftale	19/2024
26.01.2006	Spørgsmål om restgæld efter tilbagetagelse og salg af finansieret fjernsyn i trepartsforhold	317/2005

FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS

4

05.04.2024	Forbrugerombudsmandens vurdering af forbrugerbegrebet i leasingaftaler med frivillige foreninger	
24.03.2023	Fortrydelsesret ved privatleasing af biler	
26.03.2020	Forbrugerombudsmanden undersøger prisstigninger på leasingaftaler efter ændring af registreringsafgiftsloven	
19.05.2004	Højesteret fastslår: Lejekoncept "Lej i 5 år og køb for 1 krone" var reelt kreditkøb	

PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

2

23.12.2022	Kontrolafgift for fejlindtastning af registreringsnummer ved digital betaling: Forveksling af tal og bogstaver	park-1784
08.06.2019	Kontrolafgift opretholdt pga. rettelser i gæstekort og fejlindstillet p-skive	park-1356

07

PRAKSISOVERSIGT · KREDITAFTALER

Praksisoversigt over lejekøb og køb med ejendomsforbehold

Omkvalificering efter kreditaftalelovens § 4, nr. 16, og afviklingen efter kapitel 10

Version 2 · Opdateret 3. sep. 2026 · 31 afgørelser · 2002-2026

[Læs online](#)**INTRODUKTION**

Kreditaftaleloven behandler en aftale, der er betegnet som lejekontrakt – eller hvor betalingen i øvrigt fremtræder som vederlag for brug af tingen – som et køb med ejendomsforbehold, når det må antages at have været meningen, at modtageren skulle blive ejer. Omkvalificeringen udløser hele lovens kapitel 10 om ejendomsforbeholdets gyldighed, tilbagetagelse ved fagedretten og den skarpe begrænsning af kreditgivers restkrav. Praksis viser to tydelige spor: dels en righoldig nævns- og domspraksis om, hvornår "leje med købsret" reelt er et maskeret kreditkøb, dels en fastere domstolspraksis – kulmineret i Højesterets afgørelser fra 2020 og 2023 – om samspillet mellem § 41, § 42, stk. 2, og § 48, stk. 2, når det solgte tages tilbage eller ikke kan findes.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** En aftale betegnet som lejekontrakt omkvalificeres til køb med ejendomsforbehold, når det ved aftalens indgåelse må antages at have været meningen, at modtageren skulle blive ejer – aftalens betegnelse er uden selvstændig betydning.
- 02** Det bærende kriterium i nævnspaksis er, om forbrugerens beslutningsgrundlag blev påvirket af udsigten til en købsret med en ikke uvæsentlig prisreduktion som følge af godskrivning af lejebetalingen.
- 03** En tidsbegrænset købsret, der ikke kan udnyttes til symbolsk pris og faktisk ikke udnyttes, gør ikke i sig selv en lejekontrakt til et maskeret kreditkøb – vurderingen er konkret.
- 04** Ægte leje og operationel leasing uden købepligt falder uden for kreditaftaleloven; EU-Domstolen har bekræftet, at leasing af motorkøretøj uden købsforpligtelse ikke er omfattet af forbrugerkreditdirektivet.
- 05** Omkvalificering aktiverer § 34: er sælgeren ikke fyldestgjort for mindst 20 pct. af kontantprisen ved overgivelsen, er ejendomsforbeholdet ugyldigt, og ejendomsretten overgår til forbrugeren allerede ved overgivelsen.
- 06** Selv når ejendomsforbeholdet er ugyldigt, kan fagedretten efter § 30, stk. 1, henvise kreditgiver til tilbagetagelse, og restkravet er da underlagt § 41's krav om særlige omstændigheder, jf. § 30, stk. 2.

- 07** Kreditgiveren skal søge sig fyldestgjort ved tilbagetagelse af det solgte og kan kun i §§ 41-42-tilfældene foretage udlæg i forbrugerens øvrige aktiver.
- 08** Restkrav efter § 41 forudsætter særlige omstændigheder – typisk forsømmelighed ved brug eller opbevaring eller hindring af tilbagetagelsesforretningen; almindelig betalingsmisligholdelse er ikke nok.
- 09** Kreditgiveren bærer selv risikoen for, at udbetaling og afdragsprofil ikke giver rimelig realsikkerhed i det solgte; det er begrundelsen bag hele ordningen.
- 10** Et solvent dødsbo succederer i afdødes forbrugerbeskyttelse – dødsfaldet og boets fravalg af kontrakten udgør ikke særlige omstændigheder efter § 41.
- 11** Findes det solgte ikke hos forbrugeren under tilbagetagelsesforretningen, kan kreditgiver efter § 42, stk. 2, gøre udlæg for hele tilgodehavendet; forbrugeren bærer risikoen også ved tyveri og ved tredjemands ulovlige videresalg.
- 12** Manglende eller for sen tinglysning af ejendomsforbeholdet i bilbogen påvirker ikke adgangen til udlæg efter § 42, stk. 2, i forholdet mellem kreditgiver og forbruger – tinglysning tjener omsætningsbeskyttelsen over for tredjemand.
- 13** En fogedretskendelse efter § 42, stk. 2, har materiel retskraft; en senere vindikation af det solgte åbner ikke for en ny opgørelse efter § 41, men reducerer alene tilgodehavendet med genstandens værdi.
- 14** Er det solgte faktisk udleveret til kreditgiver, er § 42, stk. 2, udelukket, og et restkrav kan alene rejses efter § 41.
- 15** Udenretlig tilbagelevering efter aftale afskærer efter § 48, stk. 2, ethvert yderligere krav i anledning af købet – men forbrugeren kan ikke tvinge kreditgiver til at indgå en sådan aftale.
- 16** En aftale med en tredjemandsbesidder om udlevering kan ikke sidestilles med en aftale med forbrugeren og udløser derfor ikke § 48, stk. 2.
- 17** Ved værdiansættelsen efter §§ 39, 40 og 47 skal kreditgiver kunne godtgøre, at det solgte er afhændet på hensigtsmæssig måde; et salg til præcis restgældens beløb uden forudgående vurdering er ansvarspådragende.
- 18** I kreditkøb, der ikke er forbrugerkøb, finder § 34, stk. 1, nr. 4, § 35, §§ 41-42 og § 48, stk. 2, ikke anvendelse, jf. § 50, stk. 2 – erhvervslejekøberen har ingen beskyttelse mod restkrav.

§ 1 Definitionerne: kreditkøb, ejendomsforbehold og lejekøbsreglen

Retsgrundlaget er samlet i [kreditaftalelovens § 4](#). Efter nr. 15 er et **kreditkøb** en kreditaftale med henblik på køb af løsøre, hvor enten (a) køberen efter aftale med sælgeren har fået henstand med betaling af købesummen eller en del af denne, eller (b) købesummen helt eller delvis dækkes ved lån indrømmet køberen af en tredjemand på grundlag af en aftale herom mellem denne og sælgeren (det såkaldte oprindelige trepartsforhold).

Nr. 16 indeholder både hoveddefinitionen og lejekøbsreglen:

Køb med ejendomsforbehold: Et kreditkøb, hvor det er aftalt, at sælgeren kan tage det solgte tilbage, hvis køberen ikke opfylder sine forpligtelser. Som køb med ejendomsforbehold anses også en aftale, der er betegnet som lejekontrakt, eller hvorefter betalingen i øvrigt fremtræder som vederlag for brug af ting, såfremt det må antages at have været meningen, at modtageren af ting skal blive ejer af den.

Bestemmelsens andet punktum er den egentlige lejekøbsregel. Den er en omgåelsesværnsregel: uden den kunne kravene om mindsteudbetaling, kreditoplysninger og den forbrugerbeskyttende afviklingsordning sættes ud af kraft blot ved at kalde aftalen for en lejekontrakt.

Bestemmelsen har en lang forhistorie. Lejekøbsreglen lå oprindeligt i kreditaftalelovens § 6, stk. 2, og af forarbejderne til den oprindelige lov fremgår, at »Bestemmelsen svarer til kreditkøbslovens § 2, idet *stk. 1* dog har undergået en sproglig omformulering. Der er med den ændrede formulering ikke tilsigtet nogen realitetsændring.« Ved gennemførelsen af forbrugerkreditdirektivet (direktiv 2008/48/EF) blev §§ 5 og 6 ophævet og definitionerne flyttet til § 4, nr. 15-16. Af lovforarbejderne fremgår udtrykkeligt, at »Nr. 16, der definerer begrebet køb med ejendomsforbehold, er en indholdsmæssig uændret videreførelse af definitionen af køb med ejendomsforbehold i den gældende § 6 i kreditaftaleloven«. Ældre praksis, der henviser til § 6, stk. 2, og § 5, nr. 2, er derfor fortsat retningsgivende – nummereringen er blot ændret.

Hele regelsættet er ufravigeligt til skade for forbrugeren, jf. [§ 7, stk. 1](#). I ikke-forbrugerkøb kan reglerne fraviges ved aftale, men efter [§ 7, stk. 2](#) dog ikke til skade for køberen ifølge et køb med ejendomsforbehold.

Definitionsbestemmelsen i § 4 er senest ændret ved [lov nr. 1322 af 20. november 2025](#) om gennemførelse af det reviderede forbrugerkreditdirektiv med virkning fra 20. november 2026. Ændringerne rammer nr. 6, 7, 9, 11 og 14 og indsætter nye nr. 18-25, men berører **ikke** kreditkøbs- og lejekøbsdefinitionerne i nr. 15-16. For §§ 34, 41, 42 og 48 er der ingen vedtagne, ikke-konsoliderede ændringer.

LOV

[Kreditaftaleloven § 4](#)[Kreditaftaleloven § 7, stk. 1, 2](#)

Hvornår er en lejekontrakt reelt et køb? Kriteriet om købshensigt og beslutningsgrundlag

§ 2

Den centrale danske praksis om lejekøb blev skabt omkring årtusindskiftet i en serie sager om radio- og tv-kæders koncept "Lej i 5 år og køb for 1 krone". Forbrugerombudsmanden anlagde i 2000 to sager ved Østre Landsret, som fastslog, at selskabets lejeaftaler fra 1990'erne reelt var kreditkøb. Selskabet anerkendte for Højesteret, at der var tale om kreditkøb, men bestred, at forbrugerne havde krav på tilbagebetaling. Højesteret afviste både argumentet om, at forbrugerne havde haft et forsvarligt grundlag for at bedømme kreditomkostningerne, og indsigelserne om passivitet og ugrundet berigelse, jf. [Forbrugerombudsmandens gennemgang af sagen](#).

Forbrugerklagenævnet har formuleret det operative kriterium skarpest i [2001-4012/7-1151](#). Aftalen angik leje af et tv med et "købsretbevis", der gav ret til køb inden for 36 måneder til udsalgsprisen fratrukket halvdelen af den indbetalte leje, dog mindst 1 kr. Nævnets flertal udtalte, at det afgørende for afgrænsningen er,

om kundens beslutningsgrundlag er blevet påvirket af en udsigt til købsret med en ikke uvæsentlig prisreduktion som følge af godskrivning af lejebetalinger.

Da forbrugeren forklarede, at hun indgik aftalen, fordi hun anså det for en fordel senere at kunne købe tv'et med godskrivning af 50 pct. af lejen, lagde nævnet til grund, at det ved aftalens indgåelse var meningen, at hun skulle blive ejer.

Samme kriterium bar [2003-4012/7-75](#), hvor to "lejekontrakter" om radio- og tv-apparater til 61.420 kr. og 8.990 kr. blev kvalificeret som køb med ejendomsforbehold. Nævnet lagde vægt på en kvittering, der angav forkøbsret, og på forhandlerens bekræftelse af, at forbrugeren senere kunne købe produkterne til en nedskrevet pris.

At forbrugeren først udnytter købsretten længe efter det aftalte tidspunkt, ændrer ikke kvalifikationen. I [2004-4012/7-426](#) gjorde forbrugeren først købsretten gældende ca. 15 måneder efter udløbet af de 60 måneder. Nævnet fastslog, at det ikke i sig selv ændrede den oprindelige hensigt, og at forbrugerbeskyttelsen efter kreditaftaleloven ikke kan gøres tidsbegrænset, jf. ufravigelighedsreglen.

Samlet kan de momenter, praksis vægter, opstilles således:

- Er der overhovedet aftalt eller stillet en købsret i udsigt (skriftligt købsretbevis, kvittering, mundtligt tilsagn)?
- Er købsprisen symbolsk (1 kr.) eller væsentligt nedsat ved godskrivning af lejeydelserne?
- Har forbrugeren forklaret, at købsudsigten var afgørende for aftaleindgåelsen?
- Hvordan har parterne efterfølgende ageret – er købsretten udnyttet, og hvordan er den blevet markedsført?

LOV

Kreditaftaleloven § 4

Kreditaftaleloven § 7, stk. 1

PRAKSIS

Forbrugerklagenævnet · Lejeaftale var reelt et kreditkøb: En forbrugers leje af tv og video blev anset for at være et kreditkøb, hvilket medførte tilbagebetaling af for meget betalt. 12.05.2004

Forbrugerklagenævnet · Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold 31.12.2003

Forbrugerklagenævnet · Kreditkøb af tv via lejeaftale med købsret 31.12.2002

Forbrugerombudsmanden · Højesteret fastslår: Lejekoncept "Lej i 5 år og køb for 1 krone" var reelt kreditkøb 19.05.2004

Grænsen nedad: ægte leje, tidsbegrænset købsret og operationel leasing

§ 3

Lejekøbsreglen rammer ikke enhver lejeaftale med en købsmulighed. Vurderingen er konkret, og praksis rummer klare frifindelser.

Forbrugerklagenævnet fremhævede i [2001-4012/7-1151](#) en tredje Østre Landsrets-sag (B-1236-01), hvor forhandleren blev frifundet. Den sag adskilte sig ved, at købsretten var tidsbegrænset, ikke kunne udnyttes til en symbolsk pris og faktisk ikke blev udnyttet rettidigt. Landsretten lagde vægt på, at ikke enhver tidsbegrænset købsmulighed i sig selv gør en lejekontrakt til et maskeret kreditkøb.

I [2003-4012/7-374](#) blev en lejeaftale om tv, video og tv-bord med mundtligt tilsagn om køb for 1 krone efter 5 år **ikke** anset for et kreditkøb. Nævnet lagde afgørende vægt på forbrugerens egne forklaringer: han tog ikke endelig stilling til købsretten ved aftalens indgåelse, og han undlod bevidst at benytte den efter 5 år af frygt for at overtage et defekt produkt. Den fornødne købs hensigt manglede – men forhandleren var fortsat bundet af sit tilsagn om købsret og kunne ikke opkræve leje efter det tidspunkt, hvor køberetten blev gjort gældende.

Afgrænsningen mod ægte leasing hviler både på national og EU-retlig grund. Ved gennemførelsen af forbrugerkreditdirektivet blev det i lovforarbejderne præciseret om undtagelsen for leje- og leasingaftaler, at

Bestemmelsen præciserer, at sådanne aftaler ikke er omfattet af lovens anvendelsesområde. Hvis der i aftalen er fastlagt en forpligtelse til at købe aftalegenstanden ved aftalens udløb, finder loven anvendelse. Det gælder også, hvis forpligtelsen ikke følger af leje- eller leasingaftalen, men af en separat aftale. Der anses at foreligge en pligt til at købe aftalegenstanden, hvis dette besluttet ensidigt af kreditgiveren.

EU-Domstolen har i [C-38/21](#) m.fl. bekræftet linjen: en leasingaftale om motorkøretøj, hvor forbrugeren hverken i selve aftalen eller i en separat aftale har pligt til at købe køretøjet, er udtrykkeligt undtaget efter [direktiv 2008/48/EF art. 2, stk. 2, litra d](#). Domstolen fandt, at sådanne aftaler grundlæggende udgør biludlejning, hvor kreditelementet er underordnet, og hvor forbrugeren hverken bærer den fulde amortisering eller restværdirisikoen.

Forbrugerombudsmanden har trukket samme grænse for dansk ret i sin udtalelse om [fortrydelsesret ved privatleasing af biler](#): der er ingen fortrydelsesret ved privatleasing,

hvis aftalen indebærer en overdragelse af ejendomsretten til forbrugeren, eksempelvis ved en købspligt eller en ret til at erhverve køretøjet til en symbolsk pris ved leasingperiodens udløb.

Dermed er testen for lejekøb og testen for leasingens karakter reelt den samme: skal forbrugeren blive ejer, eller er købsmuligheden en realistisk markedsprissat option, som forbrugeren kan lade ligge? Egentlig operationel leasing uden overgang af ejendomsret hører under emnet Leasing og er ikke omfattet af denne oversigt.

LOV

[Forbrugeraftaleloven § 18, stk. 2](#)[Kreditaftaleloven § 3, stk. 1](#)[Kreditaftaleloven § 4](#)

PRAKSIS

EU-Domstolen · Fortrydelsesret og oplysningspligt i leasing- og låneaftaler: Fortolkning af direktiv 2008/48/EF og 2011/83/EU 21.12.2023

Forbrugerklagenævnet · Lejeaftale med købsret blev ikke anset for et kreditkøb 12.05.2004

Forbrugerklagenævnet · Kreditkøb af tv via lejeaftale med købsret 31.12.2002

Forbrugerombudsmanden · Fortrydelsesret ved privatleasing af biler 24.03.2023

Retsvirkningen af omkvalificering: ugyldigt ejendomsforbehold og nedsat betalingspligt

§ 4

Når en "lejekontrakt" omkvalificeres, rammes den typisk øjeblikkeligt af gyldighedsbetingelserne i [§ 34, stk. 1](#). Ejendomsforbehold er kun gyldigt, hvis det er aftalt senest ved overgivelsen, det samlede beløb overstiger 2.000 kr., kreditkøbet ikke er sket i henhold til en aftale om kredit med variabelt lånebeløb, **og** sælgeren ved overgivelsen er fyldestgjort for mindst 20 pct. af kontantprisen.

Netop 20 pct.-kravet er lejekøbskonstruktionens akilleshæl: den typiske lejekontrakt har ingen eller en helt symbolsk udbetaling. I [2001-4012/7-1151](#) var tv'et værdisat til 4.995 kr., men udbetalingen udgjorde kun

125 kr. mod de krævede 999 kr. Ejendomsforbeholdet var derfor ugyldigt, og **ejendomsretten overgik til forbrugeren allerede ved overgivelsen**. Samme resultat i [2004-4012/7-426](#) (kontantpris 6.898 kr., udbetaling 264 kr.) og i [2003-4012/7-75](#).

Den anden retsvirkning er, at forbrugeren nu har krav på kreditoplysningerne. Manglende oplysning om samtlige kreditomkostninger som ét samlet beløb medførte efter de dagældende regler, at forbrugeren ikke kunne tilpligtes at betale mere end kontantprisen med tillæg af en årlig rente svarende til Nationalbankens diskonto plus 5 pct. Det gav i praksis betydelige tilbagebetalingskrav – 6.232 kr. i [2004-4012/7-426](#), 3.766,68 kr. i [2002-4012/7-1271](#) og hele 20.808,75 kr. i [2003-4012/7-75](#).

Passivitet og forældelse fylder meget i disse sager, fordi kravene ofte først rejses år efter. I [2002-4012/7-1271](#) afviste nævnet passivitetsindsigelsen, fordi den erhvervsdrivende ved at afvise kravet med henvisning til en tidligere nævnsafgørelse havde bibragt forbrugeren det indtryk, at kravet ikke var berettiget; det var derfor ikke rettighedsfortabende at afvente Østre Landsrets domme af 6. juni 2002. Om forældelsen bemærkede nævnet, at tilbagesøgningskravet forældes fem år efter, at det kunne gøres gældende, og at klagen til nævnet afbrød fristen – hvorved kun ydelser betalt mere end fem år forud var forældede.

En tredje retsvirkning er medhæftelsen for finansieringsselskabet. Hvor forhandleren og et finansieringsselskab driver et sammenkoblet koncept, kvalificeres arrangementet som et kamoufleret lånekøb omfattet af trepartsreglen, og forbrugeren kan rejse samme pengekrav mod finansieringsselskabet som mod sælgeren, jf. [§ 33, stk. 3](#). I [2003-4012/7-75](#) hæftede finansieringsselskabet, fordi forretningskonceptet byggede på et samarbejde, der øgede både selskabets finansieringsvirksomhed og forhandlerens salg. Højesterets ledende praksis om, hvornår et lån er formidlet og dermed et kreditkøb – Vandsengesagen og Diamantsagen – er gennemgået af Forbrugerombudsmanden i [afgørelsen om afgrænsningen mellem fritstående lån og kreditformidling](#) og i den [supplerende analyse af trepartsforhold](#), hvor det fremhæves, at jo mere lånearrangementet bygger på sælgers medvirken, desto større er sandsynligheden for, at det lånefinansierede køb betragtes som et kreditkøb.

Det Finansielle Ankenævn har anvendt kreditkøbsdefinitionen tilsvarende i [212/2019](#), hvor et internetkøb af et ur med formidlet finansiering blev henført under [§ 4, nr. 15, litra b](#), og manglende opfyldelse af oplysningskravene i [§ 8](#) reducerede bankens krav til den faktiske restgæld på købesummen.

LOV	Kreditaftaleloven § 4	Kreditaftaleloven § 8	Kreditaftaleloven § 33, stk. 3
	Kreditaftaleloven § 34, stk. 1		
PRAKSIS	Forbrugerklagenævnet · Lejeaftale var reelt et kreditkøb: En forbrugers leje af tv og video blev anset for at være et kreditkøb, hvilket medførte tilbagebetaling af for meget betalt. 12.05.2004 Forbrugerklagenævnet · Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold 31.12.2003 Forbrugerklagenævnet · Kreditkøb af tv via lejeaftale med købsret 31.12.2002 Forbrugerklagenævnet · Sag om lejeaftale med køberet – spørgsmål om omgåelse af kreditaftaleloven og forældelse 31.12.2002 Forbrugerombudsmanden · Afgørelse om afgrænsning mellem fritstående lån og kreditformidlingsaftaler i forbindelse med varekøb 04.05.2004 Forbrugerombudsmanden · Analyse af trepartsforhold vs. fritstående lån i kreditkøbsret 04.05.2004 Det finansielle ankenævn · Kunde fik medhold i nedsættelse af gæld ved kreditkøb grundet manglende oplysninger om lånevilkår 31.03.2020		

§ 5 Ejendomsforbeholdets gyldighed, bortfald og sikringsakt

Ud over de fire kumulative betingelser i § 34, stk. 1 indeholder bestemmelsen to supplerende regler: ved bogsalg lempes udbetalingskravet, jf. stk. 2, og efter stk. 3 kan ejendomsforbehold ikke aftales til sikkerhed for forpligtelser efter et andet køb eller for beløb, kreditor ikke kan godskrive sig efter § 38 – et forbud mod såkaldte koblingsklausuler.

Et ejendomsforbehold kan også **bortfalde** ved opfyldelse. I 2001-521/7-1462 var ejendomsforbeholdet taget af sælgeren i slutsedlen ved et bilkøb med formidlet finansiering. Forbrugerklagenævnet fastslog, at forbeholdet alene var taget til fordel for sælgeren og bortfaldt, da sælgeren fik dækning for restbeløbet gennem finansieringsselskabets udbetaling af låneprovenu. Forbeholdet havde dermed udspillet sin rolle og var aldrig blevet en del af aftaleforholdet med finansieringsselskabet – forbrugeren kunne derfor ikke påberåbe sig ejendomsforbeholdets særlige retsvirkninger over for kreditgiver, selvom der utvivlsomt forelå et kreditkøb i trepartsforhold.

Omvendt kan en aftale, der indgås **efter** overgivelsen, ikke reparere et manglende forbehold. I 317/2005 havde en bank ved købet af et fjernsyn ikke taget ejendomsforbehold, men fik senere forbrugeren til at underskrive en aftale om frivillig overdragelse af apparatet til salg. Ankenævnets flertal anså aftalen for et forsøg på efterfølgende at etablere et ejendomsforbehold, hvilket var ugyldigt efter § 34, stk. 1 – og da banken derefter hjemtog fjernsynet, afskar § 48, stk. 2 restkravet.

Sikringsakten over for tredjemand ligger uden for kreditaftaleloven. For motorkøretøjer sker den ved tinglysning i bilbogen, og [bekendtgørelsen om tinglysning i bilbogen § 14](#) foreskriver, at anmeldelsen af et ejendomsforbehold skal indeholde oplysning om det lånte beløb, renten, kreditaftalens anslåede løbetid i måneder og foranstående hæftelser, som respekteres. Overdragelse af et tinglyst ejendomsforbehold sker ved påtegning på anmeldelsen, jf. § 19. Om prioritetsstilling og sikringsakt i løsøre i øvrigt henvises til oversigten om [underpant i løsøre og tinglysning](#).

En af de vigtigste afklaringer i praksis er, at tinglysningens fravær **ikke** svækker kreditgivers stilling over for forbrugeren selv. Det behandles nedenfor i afsnittet om § 42, stk. 2.

LOV

[Bekendtgørelse om tinglysning i bilbogen § 14](#)[Kreditaftaleloven § 34, stk. 1-3](#)[Kreditaftaleloven § 48, stk. 2](#)

PRAKSIS **Det finansielle ankenævn** · Spørgsmål om restgæld efter tilbagetagelse og salg af finansieret fjernsyn i trepartsforhold 26.01.2006

Forbrugerklagenævnet · Bil købt med kreditaftale og ejendomsforbehold – Forbruger ønskede at returnere bilen 31.12.2002

§ 6 Fyldestgørelse i det solgte: § 35, tilbagetagelse ved fagedretten og fagedrettens rolle

Kernen i forbrugerbeskyttelsen er § 35:

Kreditgiveren skal søge sig fyldestgjort for sit tilgodehavende ved tilbagetagelse af det solgte, jf. dog § 36, stk. 3. Kreditgiveren kan kun i de tilfælde, der er nævnt i §§ 41-42, foretage udlæg i forbrugerenes øvrige aktiver. Udlæg kan foretages på grundlag af fagedrettens opgørelse af kravet.

Tilbagetagelsen sker efter § 36, stk. 1 umiddelbart på grundlag af købekontrakten, forudsat den er underskrevet af forbrugeren, overgivet i genpart og indeholder ejendomsforbehold; kontrakten kan efter stk. 2 være

underskrevet digitalt. Efter [stk. 3](#) kan tilbagetagelse – uanset forbrugerens samtykke – ikke ske, hvis det solgte ville være undtaget fra udlæg efter transgbeneficiet i retsplejelovens [§ 509, stk. 1](#), eller [§ 515, stk. 2](#).

Misligholdelsen skal have en vis kvalificeret karakter. Efter [§ 29, stk. 1](#) kan kreditgiver først tage det solgte tilbage, når forbrugeren er udeblevet med et beløb 30 dage efter forfaldstid, og beløbet efter [stk. 2](#) udgør mindst en tiendedel af det samlede beløb, mindst en tyvendedel hvis flere afdrag indgår, eller hele restfordringen. Forbrugeren har desuden en **afværgeret** efter [§ 37](#): betales restancen med renter og omkostninger, inden tilbagetagelse er sket, kan kreditgiver hverken tage det solgte tilbage eller kræve førtidig forfaldenhed – medmindre særlige omstændigheder ved misligholdelsen gør det påkrævet. Fogedretten kan efter [§ 46](#) udsætte forretningen i op til 4 måneder, hvis forbrugeren må antages at være i forbigående økonomiske vanskeligheder, og kreditgivers sikkerhed ikke bringes i fare.

Opgørelsen af kreditgivers tilgodehavende er udtømmende reguleret i [§ 38](#): kun den ubetalte del af fordringen med fradrag efter [§ 28, stk. 2 og 3](#), rente af forfaldne ydelser og nødvendige omkostninger ved tilbagetagelsen kan medregnes. Heroverfor skal det solgtes værdi efter [§ 39, stk. 1](#) indgå i opgørelsen **til fordel for forbrugeren**, og værdien er efter [stk. 2](#) det beløb, sælgeren kan opnå ved at sælge tingen på hensigtsmæssig måde, eventuelt efter en rimelig istandsættelse. Overstiger værdien tilgodehavendet, kan kreditgiver efter [§ 40](#) kun tage tingen tilbage, hvis det overskydende beløb samtidig betales. Forbrugeren har herudover en indløsningsret i 14 dage efter [§ 43](#) og en udtagelsesret ved flere ting solgt ved samme aftale efter [§ 44](#).

Værdiansættelsen foretages af fogedretten, eventuelt med sagkyndig bistand, jf. [§ 47, stk. 1](#), og hver part kan efter [stk. 2](#) forlange fornyet prøvelse ved sagkyndig vurdering – anmodningen skal fremsættes inden afslutningen af det retsmøde, hvor værdiansættelsen finder sted, jf. [stk. 3](#).

Hvor kreditgiver **ikke** har ejendomsforbehold, giver [§ 30, stk. 1](#) fogedretten adgang til at henvise kreditgiver til så vidt muligt at søge sig fyldestgjort ved tilbagetagelse. Vestre Landsret fastslog i [BS-2099/2008-VLR](#), at

Det følger af kreditaftalelovens § 30, stk. 1, at kompetencen til at henvise en kreditgiver, der ikke har ejendomsforbehold, til at søge sig fyldestgjort ved tilbagetagelse af det solgte, ligger hos fogedretten.

og at en påberåbelse af bestemmelsen derfor ikke er en indsigelse omfattet af [retsplejelovens § 501, stk. 2](#). Sagen blev hjemvist, fordi det ikke kunne udelukkes, at kreditaftalelovens regler fandt anvendelse.

Særligt relevant for omkvalificerede lejekøb er [§ 30, stk. 2](#): er ejendomsforbeholdet ugyldigt, fordi betingelserne i [§ 34](#) ikke er opfyldt, og træffer fogedretten beslutning efter [stk. 1](#), har kreditgiver **kun under § 41's betingelser** krav på det overskydende beløb. Ugyldigheden af ejendomsforbeholdet fratager altså ikke forbrugeren beskyttelsen mod restkrav – den er netop det, der udløser den. Det var denne bestemmelse, forbrugeren påberåbte sig i [2001-521/7-1462](#).

Endelig kan kreditgiver have retlig interesse i en rent **formel** tilbagetagelsesforretning. I [BS-1280/2008-VLR](#) var bilen videresolgt til tredjemand, og Vestre Landsret udtalte, at fordi kreditgivers vindikationskrav mod tredjemand er betinget af, at ejendomsforbeholdet kan gøres gældende over for køberen, havde kreditgiver retlig interesse i at få prøvet, om kreditaftalelovens betingelser for tilbagetagelse formelt var opfyldt. Grænsen blev trukket i fogedretssagen [FS-3037/2008-RAN](#), hvor begæringen blev afvist, fordi bilen var solgt videre, og det ikke var oplyst, om tredjemand fortsat havde besiddelsen – betingelserne for formel indsættelse var da ikke opfyldt, jf. en analogi af [§ 42, stk. 2](#).

[Kreditaftaleloven § 36, stk. 1-3](#)[Kreditaftaleloven § 37](#)[Kreditaftaleloven § 38](#)[Kreditaftaleloven § 39, stk. 1, 2](#)[Kreditaftaleloven § 47, stk. 1-3](#)[Retsplejeloven § 501, stk. 2](#)

PRAKSIS	Landsretten · Landsrettens kendelse om hjemvisning af sag vedrørende udlæg	30.01.2009
	Landsretten · Landsrettens kendelse om tilbagetagelse af bil	15.08.2008
	Byretten · Afvisning af begæring om indsættelse i bil solgt til tredjemand	16.06.2008
	Forbrugerklagenævnet · Bil købt med kreditaftale og ejendomsforbehold – Forbruger ønskede at returnere bilen	31.12.2002

§ 7 Restkravsbegrænsningen i § 41 – kravet om "særlige omstændigheder"

§ 41 er den bestemmelse, der giver hele ordningen dens forbrugerbeskyttende karakter:

Er det solgtes værdi mindre end kreditgiverens tilgodehavende efter § 38, har kreditgiveren kun krav på betaling af det overskydende beløb, i det omfang særlige omstændigheder taler derfor, navnlig hvis forbrugeren har udvist forsømmelighed ved brugen eller opbevaringen af det købte eller har lagt hindringer i vejen for tilbagetagelsesforretningen.

Forarbejderne til den oprindelige lov er sparsomme og nøjes med at fastslå, at »Bestemmelsen svarer til kreditkøbslovens § 27, stk. 3.« Substansen findes derfor i kreditkøbslovens forarbejder – betænkning nr. 839/1978 om køb på kredit – som domstolene fortsat anvender direkte.

Højesteret gav i **BS-39568/2019-HJR** den principielle udlægning. En forbruger havde i 2015 købt en bil på 96 måneders afvikling med ejendomsforbehold og afgik ved døden i 2017 uden forudgående misligholdelse. Det solvente dødsbo ønskede ikke at indtræde i købekontrakten, stillede bilen til rådighed for kreditgiver og bestred et restkrav på 42.968,75 kr. Højesteret gengav ordningens begrundelse:

"Ordningen efter de nævnte bestemmelser er efter forarbejderne begrundet i behovet for en 'sanering' af området for salg med ejendomsforbehold i forbrugerforhold. Det er i den forbindelse anført, at kreditgiver kan sikre sig mod tab ved at fastsætte udbetalingen og afdragsbestemmelserne på en sådan måde, at der er rimelig realsikkerhed i det solgte via ejendomsforbeholdet."

Højesteret fastslog, at et solvent dødsbo indtræder i afdødes retsstilling efter almindelige arveretlige principper og derfor kan påberåbe sig de samme rettigheder som afdøde selv. Under henvisning til sin tidligere praksis (UfR 2004.2062) om, at reglerne omfatter enhver betalingsmisligholdelse, konkluderede retten:

"Det er ikke under sagen gjort gældende, at der skulle foreligge særlige omstændigheder som dem, der udtrykkeligt er nævnt i § 41. Højesteret finder, at der heller ikke i øvrigt foreligger sådanne omstændigheder. Herefter kan Jyske Finans efter at have fået bilen tilbageleveret ikke gøre yderligere krav gældende over for dødsboet..."

Kreditgiveren bærer altså selv risikoen for, at aftalens økonomiske vilkår ikke sikrer tilstrækkelig dækning i det solgte ved en fremtidig tilbagetagelse. Afgørelsen harmonerer med den skattemæssige behandling af tilbagetagne genstande i dødsboer, jf. [cirkulæret om værdiansættelsen af aktiver og passiver i dødsboer, pkt. 28](#), hvorefter boet kun skal indtægtsføre det overskud, der fremkommer, efter at sælgeren er fyldestgjort.

Modsat blev § 41 opfyldt i [BS-75/2018-VLR](#), hvor bilen var **totalskadet** på tilbageleveringstidspunktet. Vestre Landsret fastslog, at § 42, stk. 2, ikke kunne anvendes, fordi kreditgiver faktisk havde fået bilen udleveret, men at

Derimod foreligger der efter sagens oplysninger sådanne særlige omstændigheder, at restfordringen kan gøres gældende mod DB1 i medfør af kreditaftalelovens § 41.

Sammenfattende viser praksis følgende mønster:

Situation	Restkrav efter § 41?
Almindelig betalingsmisligholdelse / manglende betalingsvilje	Nej
Dødsfald og solvent bos fravalg af kontrakten	Nej
Utilstrækkelig udbetaling/afdragsprofil (kreditgivers egen risiko)	Nej
Forsømmelighed ved brug eller opbevaring, fx totalskadet bil	Ja
Hindring af tilbagetagelsesforretningen	Ja

LOV

[Kreditaftaleloven § 35](#)[Kreditaftaleloven § 38](#)[Kreditaftaleloven § 41](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets dom om restkrav efter tilbagetage af bil med ejendomsforbehold i et dødsbo 17.01.2020**Landsretten** · Landsrettens kendelse om udlæg og hjemvisning efter Kreditaftaleloven 13.04.2018

§ 8 § 42, stk. 2 – udlæg når det solgte ikke findes hos forbrugeren

[§ 42, stk. 2](#) er den vigtigste undtagelse fra § 41: findes det solgte ikke hos forbrugeren under tilbagetagelsesforretningen, kan kreditgiver foretage udlæg hos forbrugeren for sit tilgodehavende efter § 38, som dette opgøres af fogedretten. [Stk. 1](#) dækker den anden situation – hvor trangsbeneficiet i § 36, stk. 3, hindrer tilbagetage – og her kræves fortsat særlige omstændigheder som nævnt i § 41.

Bestemmelsen bygger direkte på betænkning nr. 839/1978, som Østre Landsret citerede ordret i [BS-2651/2017-OLR](#):

Det viser sig ikke så sjældent under tilbagetagelsesforretninger, at køberen ikke er i besiddelse af det solgte, f.eks. fordi dette er gået til grunde, er blevet stjålet eller ulovligt videresolgt. Også i disse tilfælde bestemmes det, at kreditor kan foretage udlæg for sit tilgodehavende ..., som dette er opgjort af fogedretten. Køberen, der har besiddelsen af det solgte, har således i overensstemmelse med dansk rets almindelige regler risikoen for dette.

Har køberen ulovligt videresolgt det købte til tredjemand, kan der foretages udlæg hos køberen, selvom det er muligt for kreditor at vindicere det købte hos tredjemand. Vindiceret det købte senere fra tredjemand, må kreditors tilgodehavende reduceres med det købtes værdi ved vindikationen.

Sagen angik en bil, som debtors tidligere samlever uberettiget havde videresolgt, og hvor Santander først havde anmeldt ejendomsforbeholdet til tinglysning i bilbogen **efter** det ulovlige salg. Landsretten konkluderede:

- Debitor bærer risikoen for, at hendes tidligere samlever uberettiget har solgt bilen til tredjemand.
- Det er uden betydning for adgangen til udlæg, at ejendomsforbeholdet først blev anmeldt til tinglysning efter det ulovlige salg – tinglysning tjener omsætningsbeskyttelsen over for tredjemand, ikke forholdet mellem kreditgiver og forbruger.

- At tinglysningsgebyret var medtaget i kreditomkostningerne, skabte ingen berettiget forventning om, at kreditgiver ville afstå fra udlæg.

Fogedrettens afgørelse i første instans, [FS-14488/2017-GLO](#), lagde tilsvarende vægt på, at debitor ved at efterlade bilen hos ekskæresten i et halvt år havde et medansvar, uanset bankens manglende rettidige tinglysning.

Vestre Landsret fulgte samme linje i [BS-305/2019-VLR](#), hvor en motorcykel var videresolgt uden samtykke, og kreditgiver havde indgået aftale med tredjemand om tilbagelevering. Landsretten hjemviste til udlæg og fremhævede med henvisning til betænkningen, at nægter man kreditor udlæg hos køberen, når han kan vindicere, tvinges kreditor blot til at vindicere, hvilket afføder et vanhjemmelskrav fra tredjemand mod køberen – »Under alle omstændigheder er det således givet, at der bliver rettet krav mod køberen.«

En vigtig grænse: § 42, stk. 2, forudsætter, at det solgte faktisk **ikke findes** hos forbrugeren under forretningen. Er genstanden udleveret til kreditgiver, er bestemmelsen udelukket, jf. [BS-75/2018-VLR](#), hvor landsretten udtalte, at »Nordania Finans A/S har i juni 2016 fået bilen udleveret. Uanset oplysningerne om bilens stand og værdi er der herefter ikke grundlag for at foretage udlæg i medfør af kreditaftalelovens § 42, stk. 2.« Restkravet måtte i stedet hvile på § 41.

Den efterfølgende inddrivelse af den opgjorte restfordring sker ved almindelig fogedsag, jf. [BS-268/2011-ALB](#), hvor fordringen på 124.565,11 kr. udsprang af fogedrettens tidligere afgørelse i tilbagetagelsessagen. Om forældelse af sådanne restkrav henvises til oversigten om [forældelse af pengekrav](#).

LOV

[Kreditaftaleloven § 36, stk. 3](#)
[Kreditaftaleloven § 38](#)
[Kreditaftaleloven § 41](#)
[Kreditaftaleloven § 42, stk. 1, 2](#)

PRAKSIS	Landsretten · Nordea Finans Danmark A/S vs. Debitor: Hjemvisning til fogedretten for udlæg trods vindikation hos tredjemand	03.09.2019
	Landsretten · Landsrettens kendelse om udlæg og hjemvisning efter Kreditaftaleloven	13.04.2018
	Landsretten · Udlæg for restgæld hos forbruger efter ulovligt videresalg af bil med ejendomsforbehold	23.01.2018
	Byretten · Fogedsag om udlæg i forbindelse med kreditkøbekontrakt med ejendomsforbehold	23.11.2017
	Byretten · Dom vedrørende fordring efter tilbagetagelse af bil finansieret med ejendomsforbehold	08.03.2011

§ 9 Materiel retskraft: Højesterets sag 35/2022 om samspillet mellem § 42, stk. 2, og § 41

Det principielle spørgsmål om, hvad der sker, når det solgte **efterfølgende** dukker op, blev afgjort af Højesteret i [BS-35/2022-HJR](#) af 11. maj 2023. Sagsforløbet illustrerer problemet præcist:

Dato	Begivenhed
Juni 2015	Køb af BMW 325i med ejendomsforbehold; forbeholdet blev ikke tinglyst
Oktober 2015	Kærendes daværende kæreste sælger uberettiget bilen ved forfalsket fuldmagt
19. januar 2017	Fogedretten fremmer sagen til udlæg efter § 42, stk. 2; restfordring 294.518 kr. Kendelsen kæres ikke
20. marts 2017	Udlæg i kærendes nye bil

21. januar 2020	Højesteret fastslår i UfR 2020.894, at kærende har vindiceret BMW'en fra tredjemand
9. december 2020	BMW'en sælges på auktion for 63.500 kr., der tilgår kreditgiver
11. maj 2023	Højesteret stadfæster landsrettens kendelse

Spørgsmålet var, om vindikationen åbnede for en ny opgørelse efter § 41 – altså om forbrugeren kunne aflevere den genvundne bil til fuld og endelig afgørelse. Højesteret svarede nej. Retten fremhævede, at reglerne om ejendomsforbehold er en videreførelse af kreditkøbsloven på grundlag af betænkning nr. 839/1978, og at formålet med at gøre tilbagetagelsesforretningen til udlægsgrundlag er at sikre en tids- og omkostningsbesparende procedure, der frigør fogedretten og domstolene for inkassosager om restfordringer. Konklusionen:

Højesteret finder på den anførte baggrund, at Kærende ikke har krav på en prøvelse af, om hun efter vindikation af BMW'en har krav på at tilbagelevere den til fuld og endelig afgørelse, jf. kreditaftalelovens § 41, eller om opgørelsen af restfordringen kan tilsidesættes, fordi Indkærede (bank) ikke har foretaget en fyldestgørende kreditvurdering inden kreditaftalens indgåelse i 2015, jf. lovens § 7 c.

Afgørelsen fastslår tre ting. For det første tillægges en kendelse efter § 42, stk. 2, **materiel retskraft**: har forbrugeren ikke kæret kendelsen, er opgørelsen prækluderet, og indsigelser kan ikke gøres gældende under den efterfølgende tvangsfuldbyrdelse, jf. [retsplejelovens § 501, stk. 2](#). For det andet er det uden betydning, at skyldneren var uden skyld i genstandens fravær under forretningen. For det tredje medfører en efterfølgende vindikation alene, at kreditors tilgodehavende reduceres med genstandens værdi – den udelukker ikke, at restfordringen drives videre. Restfordringen blev endeligt opgjort til 257.661,17 kr.

Sagen kom til Højesteret, fordi [Procesbevillingsnævnet](#) den 28. marts 2022 meddelte 3.-instansbevilling netop med henblik på det principielle samspil mellem de to bestemmelser. Underinstansernes afgørelser peger samme vej, jf. fogedrettens kendelse i [FS-3887/2020-FRB](#).

Praktisk konsekvens: forbrugers forsvar skal føres **under selve tilbagetagelsesforretningen** og eventuelt ved rettidig kære. Indsigelser om kreditværdighedsvurdering efter § 7 c – som i øvrigt hører under oversigten om [kreditaftaler](#) – kan ikke gemmes til den efterfølgende inddrivelse. Om fogedrettens behandling i øvrigt henvises til [fogedretsbehandling](#).

LOV	Kreditaftaleloven § 38	Kreditaftaleloven § 41	Kreditaftaleloven § 42, stk. 2
	Retsplejeloven § 478, stk. 1	Retsplejeloven § 501, stk. 2	
PRAKSIS	Højesteret · Højesteret: Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af § 41		
			11.05.2023
	Byretten · Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af kreditaftalelovens § 41		
			05.05.2021
	Procesbevillingsnævnet · Kreditaftalelovens § 42 vs § 41: 3.-instansbevilling om retsvirkning af fogedretskendelse ved vindikation af finansieret bil solgt med falsk fuldmagt		
			28.03.2022

Udenretlig tilbagetagelse efter § 48 – og forbrugers manglende ret til at kræve den

§ 48 regulerer tilbagetagelse uden fogedrettens medvirken. Efter stk. 1 skal fogedretten afvise en fogedforretning, hvis kreditgiver har taget det solgte tilbage uden forbrugerens samtykke, medmindre der foreligger særlige omstændigheder eller kreditgiver har erhvervet et særligt retsgrundlag. Efter stk. 2 gælder, at har parterne udenretligt aftalt tilbagelevering i anledning af forbrugerens misligholdelse, kan kreditgiver ikke påberåbe sig nogen aftale om yderligere forpligtelser i anledning af købet.

Bestemmelsen er absolut. I BS-548/2009-OLR lagde Østre Landsret til grund, at der forelå et oprindeligt trepartsforhold, og at en Ford Mondeo var tilbagetaget efter aftale med kærende som følge af hendes misligholdelse. Retten udtalte, at kreditor »i en sådan situation ikke [kan] gøre noget restkrav gældende«, nægtede fogedforretningen fremme og ophævede de foretagne udlæg i både salgssummen og kærendes ejendom. Samme resultat i ankenævns sagen 317/2005, hvor bankens "hjemtagelse" af et fjernsyn afskar restkravet – uanset at forbrugeren i den underskrevne aftale udtrykkeligt havde erklæret sig indforstået med at afvikle en eventuel restgæld.

En central afgrænsning ligger i, **hvem** aftalen indgås med. I BS-305/2019-VLR havde kreditgiver aftalt tilbagelevering med den tredjemand, der havde købt motorcyklen, uden debtors medvirken. Vestre Landsret fastslog med henvisning til Højesterets kendelse af 8. juni 2006 (U2006.2566H):

Som anført af Højesteret i kendelse af 8. juni 2006 (U2006.2566H) kan en sådan aftale ikke i en situation som den foreliggende sidestilles med, at der er indgået en aftale med skyldneren selv om tilbagelevering af motorcyklen. Forholdet er derfor ikke omfattet af kreditaftalelovens § 48, stk. 2.

Den forbrugerbeskyttende virkning af § 48, stk. 2, giver samtidig kreditgiverne et stærkt incitament til at afvise frivillige ordninger – og nyere ankenævnspraksis bekræfter, at de har ret til det. I 220/2025 ønskede et ægtepar efter et drastisk indkomstfald at aflevere den finansierede bil til fuld og endelig indfrielse. Jyske Finans afviste og henviste til fogedretten. Ankenævnet gav kreditgiver medhold: § 48, stk. 2, forudsætter gensidig accept, kreditgiver kan ikke tvinges til en udenretlig aftale, og selskabet har en legitim interesse i fogedrettens vej, netop fordi en udenretlig aftale ville koste retten til et eventuelt restkrav. Nævnet fandt heller ikke hjemmel til at pålægge selskabet at oprette en alternativ afdragsordning.

299/2025 af 18. februar 2026 bekræfter linjen. Klagerne påberåbte sig U.2020.1029H og U.2004.2062H og gjorde gældende, at misligholdelse alene ikke udgør "særlige omstændigheder". Ankenævnet gav dem ret i den præmis, men afviste konklusionen: at § 41 begrænser kreditgivers ret til restfordring, indebærer ingen ret for forbrugeren til ensidigt at tvinge kreditor til en udenretlig aftale, og § 35 peger netop på fogedretten som den instans, der konkret fastsætter og beskærer eventuelle restfordringer.

Forbrugerens realistiske position er derfor: fogedvejen kan ikke undgås, men den er også den, der giver forbrugeren §§ 39, 41, 43-44 og 47's beskyttelse med fogedrettens uafhængige værdiansættelse.

LOV

Kreditaftaleloven § 35

Kreditaftaleloven § 36, stk. 1

Kreditaftaleloven § 41

Kreditaftaleloven § 48, stk. 1, 2

PRAKSIS

Landsretten · Nordea Finans Danmark A/S vs. Debitor: Hjemvisning til fogedretten for udlæg trods vindikation hos tredjemand

03.09.2019

Landsretten · Fogedforretning nægtes fremme grundet trepartsforhold og kreditaftalelovens bestemmelser om restkrav efter tilbagetagelse af bil

16.03.2009

Det finansielle ankenævn · Krav om udenretlig tilbagetagelse af bil og sletning af restgæld afvist af Ankenævnet

18.02.2026

Det finansielle ankenævn · Kreditgiver havde ret til at afvise anmodning om udenretlig tilbagetagelse af bil 10.10.2025

Det finansielle ankenævn · Spørgsmål om restgæld efter tilbagetagelse og salg af finansieret fjernsyn i trepartsforhold 26.01.2006

§ 11 Værdiansættelsen i praksis: kreditgivers pligt til at sælge bedst muligt

Uanset om afviklingen sker ved fogedretten eller efter en frivillig ordning, er værdiansættelsen ofte det, der reelt afgør parternes mellemværende. § 39, stk. 2 definerer værdien som det beløb, sælgeren kan opnå ved at sælge tingen på hensigtsmæssig måde, eventuelt efter en rimelig istandsættelse.

Det Finansielle Ankenævn har i 389/2020 udmøntet kravet konkret. En bil købt for 293.000 kr. i 2017 blev i 2020 frivilligt tilbageleveret mod en uigenkaldelig salgsfuldmagt, hvorefter bilen skulle sælges "bedst muligt". Finansieringsselskabet solgte den direkte til den oprindelige forhandler for 122.522,94 kr. – nøjagtigt svarende til klagerens restgæld – hvorefter forhandleren efter udbudringer videresolgte den for 179.990 kr.

Post	Beløb
Oprindelig købspris (2017)	293.000 kr.
Restgæld ved tilbagelevering	122.522 kr.
Kreditgivers salgspris til forhandler	122.522 kr.
Forhandlerens videresalgspris	179.990 kr.

Nævnet fastslog med henvisning til § 39 og § 40, at kreditgiver ikke havde godtgjort at have solgt bilen bedst muligt, da der hverken var indhentet referencepriser eller foretaget vurdering før salget. Salget direkte til restgældens beløb uden yderligere undersøgelser var ansvarspådragende, og erstatningen blev – under hensyn til faktisk foretagne reparationer og ydet garanti – skønsmæssigt fastsat til 10.000 kr.

Afgørelsen viser, at kreditgivers pligt efter § 39 ikke er en ren formalitet, og at et påfaldende sammenfald mellem salgspris og restgæld i sig selv skaber en formodning imod kreditgiver. Ved fogedvejen sikres samme hensyn af § 47, hvor fogedretten selv ansætter værdien, og hvor begge parter kan kræve fornyet prøvelse ved sagkyndig vurdering. Overstiger værdien tilgodehavendet, kan kreditgiver efter § 40 kun tage tingen tilbage mod samtidig at betale det overskydende beløb til forbrugeren – et resultat, der faktisk indtraf i 2003-4012/7-75, hvor opgørelsen efter kapitel 10 gav en saldo på 18.893 kr. i forbrugers favør.

LOV

Kreditaftaleloven § 39, stk. 1, 2

Kreditaftaleloven § 40

Kreditaftaleloven § 47, stk. 1-3

PRAKSIS **Det finansielle ankenævn** · Erstatningsansvar ved finansieringsselskabs salg af tilbageleveret bil til restgældens beløb uden forudgående værdifastsættelse 11.05.2021

Forbrugerklagenævnet · Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold 31.12.2003

§ 12 Erhvervslejekøb: § 50 og den manglende beskyttelse uden for forbrugerforhold

Lejekøbsdefinitionen i § 4, nr. 16 er ikke i sig selv begrænset til forbrugerforhold, og efter § 50, stk. 1 finder kapitel 10 tilsvarende anvendelse på kreditkøb, der ikke er forbrugerkøb, når der er aftalt ejendomsforbehold.

En erhvervsdrivende, der har indgået en "lejekontrakt" om driftsmateriel, hvor det var meningen, at han skulle blive ejer, kan altså også få kontrakten kvalificeret som køb med ejendomsforbehold – med den følge, at tilbagemtagelsen skal ske efter kapitel 10's procedureregler.

Men beskyttelsens kerne falder bort. Efter § 50, stk. 2 finder følgende bestemmelser **ikke** anvendelse på ikke-forbruger køb:

- § 34, stk. 1, nr. 4 – kravet om 20 pct. mindeudbetaling
- § 35 – pligten til at søge fyldestgørelse i det solgte og forbuddet mod udlæg i øvrige aktiver
- §§ 41-42 – restkravsbegrænsningen og udlægsreglen
- § 45, stk. 2 – værnetingsreglen
- § 48, stk. 2 – afskæringen af restkrav ved udenretlig tilbagelevering

Erhvervskøberen bevarer altså §§ 36-40, §§ 43-44, §§ 46-47 og § 48, stk. 1, men har **ingen** beskyttelse mod restkrav: kreditgiver kan tage det solgte tilbage og derefter forfølge restfordringen ved almindeligt udlæg. Det er netop det forhold, der begrunder den skarpe interesse i, om en aftale er et forbruger køb.

At kvalifikationen som forbruger køb kan strække sig videre, end man umiddelbart skulle tro, illustreres af Diamantsagen, hvor Højesteret ifølge [Forbrugerombudsmandens gennemgang](#) fastslog, at køb af investeringsdianter var et forbruger køb, »uanset at købet var sket med henblik på videresalg med fortjeneste, når et videresalg dog ikke kan karakteriseres som erhvervsmæssigt«.

Det skal for fuldstændighedens skyld bemærkes, at § 49 særskilt udstrækker § 22 og §§ 25-29 til kreditkøb, der ikke er forbruger køb, og at § 7, stk. 2 gør de bestemmelser, der faktisk gælder for erhvervskøb med ejendomsforbehold, ufravigelige til skade for køberen.

LOV

[Kreditaftaleloven § 4](#)[Kreditaftaleloven § 7, stk. 2](#)[Kreditaftaleloven § 49](#)[Kreditaftaleloven § 50, stk. 1, 2](#)

PRAKSIS

Forbrugerombudsmanden · Afgørelse om afgrænsning mellem fritstående lån og kreditformidlingsaftaler i forbindelse med varekøb

04.05.2004

§ 13 Sammenfatning: to porte og én tragt

Praksis på området kan beskrives som to porte, der fører ind i den samme tragt.

Den første port er kvalifikationen. En aftale, der kalder sig lejekontrakt, bliver et køb med ejendomsforbehold, hvis det ved aftalens indgåelse må antages, at modtageren skulle blive ejer. Forbrugerklagenævnets kriterium – om forbrugers beslutningsgrundlag blev påvirket af udsigten til en købsret med en ikke uvæsentlig prisreduktion – er stadig den bedst formulerede test, og den er tiltrådt af Østre Landsret og i sin konsekvens af Højesteret i Fona-sagerne. Testen har en klar nedre grænse: en tidsbegrænset købsret til markedspris, som forbrugeren ikke tog stilling til og ikke udnyttede, er ikke nok. EU-retten trækker samme grænse for leasing: uden købepligt eller symbolsk købspris er aftalen biludlejning, ikke kredit.

Den anden port er ejendomsforbeholdets gyldighed. Omkvalificerede lejekøb dumper som regel 20 pct.-kravet i § 34, stk. 1, nr. 4, hvorved ejendomsretten overgår til forbrugeren allerede ved overgivelsen. Det er dog ikke en Pyrrhussejr for kreditgiver – § 30, stk. 2, sikrer, at fogedretten alligevel kan henvise til

tilbagebetaling, og at restkravet da er underlagt § 41's krav om særlige omstændigheder. Ugyldigheden fjerner ikke forbrugerbeskyttelsen; den udløser den.

Tragten er kapitel 10's afviklingsordning. Kreditgiver skal søge sig fyldestgjort i det solgte (§ 35), gøre det gennem fogedretten på grundlag af købekontrakten (§ 36), opgøre sit tilgodehavende snævert (§ 38) og godskrive forbrugeren det solgtes værdi (§§ 39, 40, 47). Restkrav kræver særlige omstændigheder (§ 41), og hverken almindelig betalingsmisligholdelse, manglende betalingsvilje eller et dødsfald med efterfølgende fravalg af kontrakten opfylder kravet – kreditgiver bærer selv risikoen for, at udbetaling og afdragsprofil ikke gav rimelig realsikkerhed.

De to store undtagelser trækker i modsat retning. § 42, stk. 2, flytter hele risikoen for det solgtes forsvinden – også ved tyveri og tredjemands ulovlige videresalg – over på forbrugeren, og Højesteret har i sag 35/2022 tilføjet, at fogedrettens opgørelse har materiel retskraft, så en senere vindikation kun reducerer tilgodehavendet med genstandens værdi. § 48, stk. 2, virker den anden vej og afskærer ethvert restkrav ved en aftalt udenretlig tilbagelevering – men netop derfor kan forbrugeren efter Det Finansielle Ankenævns praksis fra 2025 og 2026 ikke tvinge kreditgiver til at indgå en sådan aftale.

Den praktiske lære for forbrugersiden er dermed dobbelt: indsigelserne skal fremsættes under selve tilbagebetalingssforretningen og eventuelt ved rettidig kære, og et frivilligt "aflever nøglerne"-arrangement skal enten dokumenteres som en aftale efter § 48, stk. 2, eller opgives til fordel for fogedvejen. For kreditgiversiden er lærdommen, at ejendomsforbeholdets sikkerhed står og falder med udbetalings og afdragsprofilens realitet – og at der ikke er nogen genvej uden om § 41.

LOV

[Kreditaftaleloven § 4](#)
[Kreditaftaleloven § 30, stk. 2](#)
[Kreditaftaleloven § 34, stk. 1](#)
[Kreditaftaleloven § 35](#)
[Kreditaftaleloven § 41](#)
[Kreditaftaleloven § 42, stk. 2](#)
[Kreditaftaleloven § 48, stk. 2](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesteret: Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af § 41	11.05.2023
	Højesteret · Højesterets dom om restkrav efter tilbagebetaling af bil med ejendomsforbehold i et dødsbo	17.01.2020
	EU-Domstolen · Fortrydelsesret og oplysningspligt i leasing- og låneaftaler: Fortolkning af direktiv 2008/48/EF og 2011/83/EU	21.12.2023
	Landsretten · Udlæg for restgæld hos forbruger efter ulovligt videresalg af bil med ejendomsforbehold	23.01.2018
	Det finansielle ankenævn · Krav om udenretlig tilbagebetaling af bil og sletning af restgæld afvist af Ankenævnet	18.02.2026
	Det finansielle ankenævn · Kreditgiver havde ret til at afvise anmodning om udenretlig tilbagebetaling af bil	10.10.2025
	Forbrugerklagenævnet · Lejeaftale med købsret blev ikke anset for et kreditkøb	12.05.2004
	Forbrugerklagenævnet · Kreditkøb af tv via lejeaftale med købsret	31.12.2002
	Forbrugerombudsmanden · Højesteret fastslår: Lejekoncept "Lej i 5 år og køb for 1 krone" var reelt kreditkøb	19.05.2004

REFERENCE Lovgrundlag

8 paragraffer

[Kreditaftaleloven § 4](#)
[Kreditaftaleloven § 34](#)

stk. 1

[Kreditaftaleloven § 35](#)
[Kreditaftaleloven § 36](#)

stk. 1-3

Kreditaftaleloven § 41		Kreditaftaleloven § 42	stk. 1, 2
Kreditaftaleloven § 48	stk. 1, 2	Kreditaftaleloven § 50	stk. 1, 2

MATERIALE Citerede afgørelser

31 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

2

11.05.2023	Højesteret: Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af § 41	3215-3818
17.01.2020	Højesterets dom om restkrav efter tilbagetagelse af bil med ejendomsforbehold i et dødsbo	bs-39568-2019-hjr

EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL

1

21.12.2023	Fortrydelsesret og oplysningspligt i leasing- og låneaftaler: Fortolkning af direktiv 2008/48/EF og 2011/83/EU	C-38/21
------------	--	---------

LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS

6

03.09.2019	Nordea Finans Danmark A/S vs. Debitor: Hjemvisning til fogedretten for udlæg trods vindikation hos tredjemand	689-784
13.04.2018	Landsrettens kendelse om udlæg og hjemvisning efter Kreditaftaleloven	1472-1784
23.01.2018	Udlæg for restgæld hos forbruger efter ulovligt videresalg af bil med ejendomsforbehold	6808-8177
16.03.2009	Fogedforretning nægtes fremme grundet trepartsforhold og kreditaftalelovens bestemmelser om restkrav efter tilbagetagelse af bil	5896-7045
30.01.2009	Landsrettens kendelse om hjemvisning af sag vedrørende udlæg	6482-7777
15.08.2008	Landsrettens kendelse om tilbagetagelse af bil	1364-1651

BYRETTEEN · FØRSTE INSTANS

4

05.05.2021	Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af kreditaftalelovens § 41	3212-3814
23.11.2017	Fogedsag om udlæg i forbindelse med kreditkøbekontrakt med ejendomsforbehold	6807-8176
08.03.2011	Dom vedrørende fordring efter tilbagetagelse af bil finansieret med ejendomsforbehold	2325-2768
16.06.2008	Afvisning af begæring om indsættelse i bil solgt til tredjemand	1294-1563

FORBRUGERKLAGE ÆVNEN · NÆVN / KLAGEINSTANS

6

12.05.2004	Lejeaftale med købsret blev ikke anset for et kreditkøb	2003-4012/7-374
12.05.2004	Lejeaftale var reelt et kreditkøb: En forbrugers leje af tv og video blev anset for at være et kreditkøb, hvilket medførte tilbagebetaling af for meget betalt.	2004-4012/7-426

31.12.2003	Afgørelse om lejeaftale kvalificeret som køb med ejendomsforbehold	2003-4012/7-75
31.12.2002	Kreditkøb af tv via lejeaftale med købsret	2001-4012/7-1151
31.12.2002	Bil købt med kreditaftale og ejendomsforbehold – Forbruger ønskede at returnere bilen	2001-521/7-1462
31.12.2002	Sag om lejeaftale med køberet – spørgsmål om omgåelse af kreditaftaleloven og forældelse	2002-4012/7-1271

DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS 5

18.02.2026	Krav om udenretlig tilbagetagelse af bil og sletning af restgæld afvist af Ankenævnet	299/2025
10.10.2025	Kreditgiver havde ret til at afvise anmodning om udenretlig tilbagetagelse af bil	220/2025
11.05.2021	Erstatningsansvar ved finansieringsselskabs salg af tilbageleveret bil til restgældens beløb uden forudgående værdifastsættelse	389/2020
31.03.2020	Kunde fik medhold i nedsættelse af gæld ved kreditkøb grundet manglende oplysninger om lånevilkår	212/2019
26.01.2006	Spørgsmål om restgæld efter tilbagetagelse og salg af finansieret fjernsyn i trepartsforhold	317/2005

FORBRUGEROMBUDSMANDEN · NÆVN / KLAGEINSTANS 4

24.03.2023	Fortrydelsesret ved privatleasing af biler	
19.05.2004	Højesteret fastslår: Lejekoncept "Lej i 5 år og køb for 1 krone" var reelt kreditkøb	
04.05.2004	Afgørelse om afgrænsning mellem fritstående lån og kreditformidlingsaftaler i forbindelse med varekøb	
04.05.2004	Analyse af trepartsforhold vs. fritstående lån i kreditkøbsret	

PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 2

21.09.2023	Uenighed om parkeringsforbud i venstre side af vej på Refshaleøen	park-2768
23.12.2022	Kontrolafgift for fejllindtastning af registreringsnummer ved digital betaling: Forveksling af tal og bogstaver	park-1784

PROCESBEVILLINGSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS 1

28.03.2022	Kreditaftalelovens § 42 vs § 41: 3.-instansbevilling om retsvirkning af fogedretskendelse ved vindikation af finansieret bil solgt med falsk fuldmagt	107/2019
------------	---	----------

08

PRAKSISOVERSIGT · KREDITAFTALER

Praksisoversigt over mindsterenten og blåstempling af fordringer (kursgevinstloven § 38)

Fra mindsterentesystemets indførelse i 1985 til ophævelsen i 2010 – og de overgangsregler der stadig gælder

Version 2 · Opdateret 22. jul. 2026 · 27 afgørelser · 2006–2022

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Mindsterenten var frem til 2010 den halvårligt beregnede rentesats, der afgjorde, om en pengefordring i danske kroner var "blåstemplet" (kursgevinsten skattefri for den private kreditor) eller "sortstemplet" (kursgevinsten skattepligtig). Reglen bestod af to led: hovedreglen i den dagældende kursgevinstlovs § 14, stk. 2, om at fordragens pålydende rente på stiftelsestidspunktet skulle være lig med eller højere end mindsterenten, og beregningsreglen i den dagældende § 38, hvorefter Københavns Fondsbørs opgjorde mindsterenten som $7/8$ af gennemsnittet af den effektive obligationsrente, nedrundet til nærmeste hele procentpoint. Hele systemet blev ophævet for fysiske personer ved lov nr. 724 af 25. juni 2010 med virkning for fordringer erhvervet den 27. januar 2010 eller senere – begrundet i en åbningsskrivelse fra Europa-Kommissionen om forskelsbehandlingen af DKK- og valutaforordringer. Den praktiske betydning ligger i dag alene i overgangsreglerne, navnlig kursgevinstlovens § 42, stk. 1, og ligningslovens § 16 C, der begge stadig henviser til mindsterentekravet efter den dagældende § 38.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Blåstempling forudsatte, at fordragens pålydende rente på tidspunktet for debtors påtagelse af forpligtelsen var lig med eller højere end den offentliggjorte mindsterente – vurderingen er knyttet til stiftelsestidspunktet og kan ikke reparerer senere.
- 02** Mindsterenten blev beregnet af Københavns Fondsbørs som et simpelt gennemsnit af den effektive obligationsrente for de seneste 20 børsdage forud for 15. december og 15. juni, ganget med $7/8$ og nedrundet til nærmeste hele procentpoint.
- 03** Den pålydende rente skulle opgøres på grundlag af den højeste tilsagte indfrielsessum, jf. den dagældende kursgevinstlovs § 14, stk. 2, 3. pkt., og Skatteministeriets cirkulære nr. 134 af 29. juli 1992, pkt. 26-27 og 32.

- 04** En variabelt forrentet fordring anses for forrentet lavere end mindsterenten, hvis rentens variation og opsigelsesvilkårene medfører, at kursen kan afvige væsentligt fra indfrielseskursen – et indbygget renteloft diskvalificerede typisk fordringen.
- 05** Princippet »én gang blåstemplet, altid blåstemplet« (og tilsvarende for sortstemplede fordringer) indebærer, at statusen fulgte fordringen ved videresalg, uanset senere renteutvikling.
- 06** Fondskodens historiske sortstemplings-status gav ingen »spejlvirkning« til debitors fradragsret – fradragsbegrænsningen blev vurderet konkret for det enkelte lån på forpligtelsestidspunktet.
- 07** Der gjaldt en fast mindsterente på 2½ pct. for fuldt indeksregulerede obligationer udstedt af realkreditinstitutter, Kreditforeningen af kommuner og regioner, Kongeriget Danmarks Fiskeribank, FIH og pengeinstitutter; loft eller bund på indeksreguleringen ødelagde skattefriheden.
- 08** Skattefriheden gjaldt ikke, hvis kreditor var hovedaktionær i debitor, eller hvis debitor var pengeneringsdrivende og kreditor nærtstående, ligesom fordringer erhvervet for lånte midler faldt uden for.
- 09** Mindsterentereglen blev ophævet ved lov nr. 724 af 25. juni 2010 for at bringe reglerne i overensstemmelse med kapitalens frie bevægelighed efter en åbningsskrivelse fra Europa-Kommissionen af 29. oktober 2009.
- 10** Ophævelsen har virkning for fordringer erhvervet den 27. januar 2010 eller senere; fordringer erhvervet før denne dato behandles fortsat efter de hidtidige regler, så blåstemplede gevinster er skattefri og tab ikke fradragsberettigede.
- 11** Kursgevinstlovens § 42, stk. 1, indeholder fortsat den formodningsregel, at fordringer udstedt før den 2. oktober 1985 anses for udstedt med en rente lig med eller højere end mindsterenten.
- 12** Ligningslovens § 16 C, stk. 4, nr. 11, og stk. 5, nr. 2, sonderer stadig efter, om et investeringsinstituts DKK-fordring erhvervet før 27. januar 2010 opfyldte mindsterentekravet efter kursgevinstlovens § 38, jf. lovebekendtgørelse nr. 1002 af 26. oktober 2009.
- 13** Ægte anfordringslån stiftet og indfriet til pari udløser ingen kursgevinst, men en væsentlig ændring af lånevilkårene anses som indfrielse og stiftelse af ny gæld – med kursgevinstbeskatning til følge.

Mindsterentereglenes kerne: den dagældende kursgevinstlovs § 14, stk. 2

§ 1

Mindsterentereglen var en undtagelse fra den almindelige skattepligt af kursgevinster for fysiske personer. Efter kursgevinstlovens § 14, stk. 2, i lovebekendtgørelse nr. 1002 af 26. oktober 2009 gjaldt:

»Gevinst på fordringer, der ikke omfattes af §§ 15 og 16, skal medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. 1. pkt. finder ikke anvendelse, hvis fordringen forrentes med en pålydende rente, der er lig med eller højere

end mindsterenten efter § 38 på tidspunktet for debtors påtagelse af forpligtelsen, jf. stk. 3 og 4. Den pålydende rente opgøres på grundlag af den højeste tilsagte indfrielsessum.»

Opfyldte fordringen kravet, var den **blåstemplet**, og kursgevinsten var skattefri for den private kreditor. Opfyldte den ikke kravet, var den **sortstemplet**, og gevinsten skattepligtig. Tab kunne under alle omstændigheder ikke fradrages, jf. den dagældende § 14, stk. 1.

Formålet med minimumskravet til kuponrenten var at forhindre, at afkastet blev flyttet fra skattepligtige renter til skattefri kursgevinster. Det udtrykkes præcist i forarbejderne til ophævelsesloven:

»Ved at fastsætte en minimum kuponrente på nyudstedte fordringer forhindres, at der kan udstedes papirer til kurser langt under pari, hvor afkastet fremkommer som forudberegnelige skattefrie kursgevinster og ikke som renteindtægter. Kursgevinster på blåstemplede fordringer er således skattefrie, men den skattefrie kursgevinst er samtidig begrænset i kraft af kravet om en mindsterente.«

Sammenhængen er beskrevet tilsvarende i [Skatteministeriets betænkning nr. 1244/1992, s. 89](#):

»Ved en stabil markedsrente vil mindsterenten altid ligge i underkanten af markedsrenten. På fordringer, der opfylder mindsterenten, kan der således fortsat forekomme skattefrie kursgevinster som følge af intervallet mellem mindsterenten og markedsrenten, lånets løbetid og låntagers soliditet.«

Den retspolitiske baggrund for hele kursgevinstbeskatningen blev lagt i Skattelovrådets [betænkning nr. 1050/1985 om kursgevinster og kurstab](#), hvor rådet konstaterede, at statsskattelovens regelsystem var utilstrækkeligt, fordi »udtræknings- og indfrielsesgevinster opnået gennem anlægsplacering af selv store formuer i obligationer og pantebreve falder uden for statsskattelovens indkomstbegreb«, jf. [betænkningen s. 49](#). Den første kursgevinstlov (lov nr. 532 af 13. december 1985) blev vedtaget i forlængelse heraf, og mindsterentereglen lå her i § 7. Ved kursgevinstloven af 1997 blev reglen videreført uændret i §§ 14 og 38 – det var udtrykkelig hensigten, at hidtidig praksis skulle fortsætte, jf. gennemgangen i [SKM2006.316.SR](#).

LOV

[Kursgevinstloven § 14, stk. 1, 2](#)

[Kursgevinstloven § 38](#)

PRAKSIS **Skatterådet** · Kurstab på obligationslån fradrages ikke ved opfyldt mindsterente

18.05.2006

§ 2 Beregningen af mindsterenten – 7/8 af den effektive obligationsrente og de ekstraordinære reguleringer

Beregningsreglen stod i den dagældende § 38. Ordlyden i [lovbekendtgørelse nr. 1002 af 26. oktober 2009 § 38, stk. 1](#) var:

»Mindsterenten fastsættes for halvårene januar-juni og juli-december, jf. dog stk. 2. Mindsterenten for det følgende halvår beregnes på grundlag af et simpelt gennemsnit opgjort med to decimaler af en af Københavns Fondsbørs A/S dagligt udregnet effektiv obligationsrente for de seneste 20 børsdage forud for 15. december og 15. juni. Den effektive obligationsrente opgøres med to decimaler for fastforrentede kroneobligationer i åbne serier, der optages til handel på Københavns Fondsbørs A/S, bortset fra konverterbare obligationer, hvor kursen er over pari, samt indeksregulerede obligationer. Mindsterenten udgør den efter 2. pkt. beregnede gennemsnitsrente ganget med 7/8 og nedrundet til nærmeste hele antal procentpoints. Mindsterenten offentliggøres senest femtesidste børsdag forud for den periode, hvori mindsterenten skal gælde.«

Dertil kom en ventil for ekstraordinære renteudsving i § 38, stk. 2: hvis den effektive obligationsrente i 10 på hinanden følgende børsdage lå mere end 2 procentpoint højere eller mere end 1 procentpoint lavere end det gennemsnit, der lå til grund for halvårets mindsterente, blev der beregnet en ny mindsterente på grundlag af disse 10 dage. Forhøjelser fik dog tidligst virkning 20 børsdage efter den senest forudgående ændring og bortfaldt, hvis restperioden var mindre end 20 børsdage.

De praktiske detaljer var beskrevet i **Skatteministeriets cirkulære nr. 134 af 29. juli 1992 om kursgevinstloven**, pkt. 29, hvis ordlyd er gengivet ordret i de oprindelige forarbejder til § 38 (lovforslag L 194, 1996-97):

»Fondsbørsen opgør dagligt den effektive rente med to decimaler for fastforrentede kroneobligationer i åbne serier bortset fra konverterbare obligationer noteret over pari samt indeksregulerede obligationer. ... Af den dagligt beregnede rente udregnes et simpelt gennemsnit for disse 20 børsdage. Denne gennemsnitsrente ganges med 7/8 og nedrundes til nærmeste hele antal procentpoint. Den herved fremkomne rente er mindsterenten for det kommende halve år.«

Cirkulæret er tilgængeligt på [retsinformation](#) sammen med forgængeren [cirkulære nr. 120 af 9. oktober 1986](#). Offentliggørelsen skete ifølge cirkulæret i Statstidende, i TS-cirkulære, på børskurslisten og i en række fagblade.

De konkrete satser fremgår af praksis. Følgende niveauer kan dokumenteres:

Periode/tidspunkt	Mindsterente	Kilde
1. januar 2004 – 30. juni 2005	3 %	SKM2006.316.SR
1. juli 2005 – 31. december 2005	2 %	SKM2006.316.SR
Januar 2006	2 %	SKM2006.5.LR og SKM2006.6.LR
November 2006	3 %	SKM2006.705.SR
2007 (udstedelsestidspunkt)	3 %	SKM2008.207.SR
Maj 2008	4 %	SKM2009.34.SR
1. januar – 30. juni 2010	2 %	Forarbejderne til lov nr. 724 af 25. juni 2010

At satsen svingede, havde direkte betydning for blåstemplingen: i **SKM2006.316.SR** var en obligationsserie sortstemplet, fordi renten i den første renteperiode var 2,26 pct., mens mindsterenten dengang var 3 pct. – mens lån optaget i samme serie efter nedsættelsen til 2 pct. den 1. juli 2005 opfyldte kravet.

LOV

[Kursgevinstloven § 38, stk. 1, 2](#)

PRAKSIS

Skatterådet · Obligationer udstedt med sikkerhed i pantebrevsporteføljer er blåstemplede

29.02.2008

Skatterådet · Kurstab på obligationslån fradrages ikke ved opfyldt mindsterente

18.05.2006

§ 3 Opgørelsen af den pålydende rente på stiftelsestidspunktet

Tre elementer bestemte, om mindsterentekravet var opfyldt: hvilken rente der skulle måles, hvilket beløb den skulle måles på, og hvilket tidspunkt der var afgørende.

Tidspunktet. Vurderingen skete på tidspunktet for »debitors påtagelse af forpligtelsen«. Østre Landsret slog dette fast i **SKM2003.259.ØLR** (dom af 28. maj 2003, 13. afdeling, B-1861-99), hvor retten om den

dagældende regel udtalte, at den »omfatter ... kun fordringer, hvis pålydende rente på stiftelsestidspunktet« er lavere end mindsterenten. Samme udgangspunkt gentages i Ligningsrådets praksis, jf. [SKM2003.341.LR](#), hvor rådet vurderede en obligation med fast rente de første fem år og derefter variabel rente med en bund.

Beregningsgrundlaget. Den pålydende rente skulle opgøres på grundlag af den højeste tilsagte indfrielsessum. Cirkulære nr. 134 af 29. juli 1992, pkt. 32, formulerer det som gengivet i forarbejderne:

»Som nævnt under pkt. 26-27 skal en fordrings pålydende rente opgøres på grundlag af den højeste tilsagte indfrielsessum for fordringen.«

Dette havde stor betydning for papirer med aftalt overkursindfrielse: en obligation, der skulle indfries til fx kurs 120, skulle have sin pålydende rente beregnet i forhold til de 120 og ikke i forhold til pari. Ligningsrådet anvendte princippet i [SKM2005.140.LR](#), hvor obligationernes »reelle pålydende rente« blev omregnet, og i [SKM2006.20.LR](#), hvor rådet fastslog, at det afgørende er den pålydende rente, og tog stilling til situationen, hvor renten ikke kunne beregnes på stiftelsestidspunktet.

Debitorskifte. Efter den dagældende § 14, stk. 3, blev en debtors overtagelse af en forpligtelse ikke anset for påtagelse af en ny forpligtelse, når overgangen kunne gennemføres uden særlig godkendelse fra kreditor, og heller ikke ved overtagelse af lån med sikkerhed i fast ejendom, skibe eller offentlig garanti ydet af et selskab eller en pengeinstitutter. Ejerskifte af en ejendom med gældsøvertagelse udløste derfor ikke en ny mindsterentevurdering.

Løbende udstedelser. For serier med halvårlig rentefastsættelse fastslog Skatterådet i [SKM2006.316.SR](#) en praktisk regel: opfyldte den pålydende rente mindsterentekravet den første dag i en renteperiode, opfyldte efterfølgende udstedelser med uændret rente i samme renteperiode også kravet, mens der i en ny renteperiode altid skal foretages en ny vurdering. Reglen blev udledt af skatteministerens svar på spørgsmål nr. 10 til L 19 (Folketinget 1985-86).

LOV

Kursgevinstloven § 14, stk. 2, 3

Kursgevinstloven § 38

PRAKSIS Skatterådet · Kurstab på obligationslån fradrages ikke ved opfyldt mindsterente

18.05.2006

§ 4 Variabelt forrentede fordringer og kravet om, at kursen ikke må afvige væsentligt fra indfrielseskursen

Den dagældende § 14, stk. 4, indeholdt en selvstændig, kumulativ betingelse for variabelt forrentede fordringer:

»En fordring med variabel rente omfattes af stk. 2 og 3. En sådan fordring anses for forrentet lavere end mindsterenten, hvis rentens variation og vilkårene for opsigelse medfører, at kursen på fordringen kan afvige væsentligt fra indfrielseskursen.«

En variabelt forrentet fordring skulle altså både (A) have en pålydende rente $\geq$ mindsterenten ved stiftelsen og (B) være konstrueret, så kursen ikke kunne afvige væsentligt fra indfrielseskursen. Denne todeling er udførligt gennemgået i [SKM2006.316.SR](#).

Afgørende for betingelse B er navnlig, om der er indbygget elementer, der bryder sammenhængen mellem markedsrenten og kuponrenten:

Renteloft diskvalificerer. I [SKM2001.613.LSR](#) fandt Landsskatteretten, at en realrenteobligation med variabel rente og et indbygget renteloft ikke opfyldte mindsterentekravet, netop fordi renteloftet kunne medføre, at kursen kunne afvige væsentligt fra indfrielseskursen.

- **Ren markedsrentetilpasning uden loft er i orden.** I [SKM2006.316.SR](#) var kursudsvingene ved renteændringer kun 99,70–100,15, og Skatterådet fandt derfor ikke, at der forelå en væsentlig afvigelse – udtrykkeligt i modsætning til renteloftssagen.
- **CIBOR-baserede obligationer.** I [SKM2008.207.SR](#) blev obligationer forrentet med 12 måneders CIBOR plus en fast marginal anset for blåstemplede, fordi renten forventedes at ligge på eller over mindsterenten (3 pct.) ved udstedelsen, og fordi kursen fulgte variabelt forrentede realkreditobligationer og kun i begrænset omfang blev påvirket af kreditrisikoændringer.
- **Begrænset hæftelse ændrer ikke resultatet.** Både i [SKM2006.304.SR](#) og i [SKM2008.233.SR](#) blev obligationer med begrænset hæftelse (limited recourse) anset for almindelige fordringer og blåstemplede.
- **Garantbeviser.** I [SKM2006.704.SR](#) fandt Skatterådet derimod, at en ekstraordinær indfrielse af garantbeviser til overkurs udløste skattepligtig kursgevinst, idet fordringen ikke opfyldte kravene. Landsskatteretten behandlede en beslægtet konstruktion i [SKM2008.980.LSR](#), hvor det blev opgjort, hvor stor en andel af tiden garantrenten havde ligget over, på og under mindsterenten.

Afgrænsningen mod finansielle kontrakter blev jævnlgt aktualiseret sammen med mindsterentespørgsmålet: hvis afkastet var reguleret i forhold til aktier eller indeks, fandt reglerne om finansielle kontrakter anvendelse i stedet, jf. [SKM2007.436.SR](#) og [SKM2010.142.SR](#). Var instrumentet slet ikke en pengefordring, faldt det helt uden for kursgevinstloven, jf. [SKM2008.962.SR](#) om konvertible obligationer.

LOV	Kursgevinstloven § 14, stk. 2-4	Kursgevinstloven § 29, stk. 3	
PRAKSIS	Skatterådet · Strukturerede obligationer hvis afkast beror på aktiekurser er omfattet af Kursgevinstloven		24.02.2010
	Skatterådet · Konvertible obligationer anses som fordring under Kursgevinstloven		02.12.2008
	Skatterådet · Blåstemplede obligationer trods limited recourse og variabel rente		13.03.2008
	Skatterådet · Obligationer udstedt med sikkerhed i pantebrevsporteføljer er blåstemplede		29.02.2008
	Skatterådet · Beskatning af indeksreguleret obligationsafkast efter Kursgevinstloven		25.06.2007
	Skatterådet · Kursgevinst på garantibeviser indfriet til overkurs er skattepligtig		24.11.2006
	Skatterådet · Kurstab på obligationslån fradrages ikke ved opfyldt mindsterente		18.05.2006
	Skatterådet · Obligationer med begrænset hæftelse er almindelige fordringer og blåstemplede		09.05.2006

§ 5 Den særlige faste mindsterente på 2½ pct. for indeksregulerede obligationer

Ved siden af den halvårligt beregnede mindsterente gjaldt en fast sats på 2½ pct. for en snævert afgrænset kreds af indeksregulerede papirer. Den dagældende [§ 38, stk. 3](#) lød:

»Mindsterenten er 2½ pct. for indeksregulerede obligationer, der er udstedt af realkreditinstitutter, der er omfattet af lov om finansiell virksomhed, Kreditforeningen af kommuner og regioner i Danmark, Kongeriget Danmarks Fiskeribank og Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk A/S. Dette gælder tillige fordringer, som er udstedt af pengeinstitutter. 1. og 2. pkt. gælder dog kun obligationer og fordringer, som reguleres fuldt ud efter udviklingen i de af Danmarks Statistik beregnede forbrugerprisindeks eller nettoprisindeks.«

Bestemmelsen omfattede endvidere obligationer udstedt af Danmarks Skibskreditfond til finansiering af skibe, når byggeaftalen var indgået senest 31. december 1993 med levering senest 31. december 1996 – en tidsbegrænsning der også omtales i [cirkulære om skibsværftsftalen m.v., pkt. 31](#).

Kravet om **fuld** indeksregulering var absolut. Cirkulære nr. 134 af 29. juli 1992, pkt. 31, som gengivet i forarbejderne til § 38, siger:

»Ved kravet »reguleres fuldt ud« efter et af de angivne prisindeks forstås, at der fra debtors side ikke må være fastsat nogen grænse for indeksreguleringen. Indeksreguleringen skal ubetinget følge den fulde udvikling i et af de nævnte indeks. ... Hvis debitor praktiserer et loft eller en bund for indeksreguleringen, er betingelsen for skattefrihed hos kreditor ikke opfyldt.«

Ved opgørelsen af den pålydende rente for disse papirer sås der bort fra den tilsagte indeksregulering, jf. § 38, stk. 3, 4. pkt., og cirkulærets pkt. 32. Var der derimod tilsagt en større regulering end prisindekset – fx flere gange indekset – sås der kun bort fra den del, der svarede til indeksudviklingen.

Retsvirkningen var vidtgående: opfyldtes betingelserne, var både indeksopskrivningen og en eventuel kursgevinst skattefri for kreditor. Omvendt fastslår cirkulærets pkt. 33, at hvis fordringen ikke opfyldte mindsterentekravet ved stiftelsen, var »såvel børskursgevinsten som hele indeksopskrivningen ... skattepligtigt afkast«, dog således at kun nettogevinsten beskattedes, hvis der var gevinst på det ene og tab på det andet element.

Ordningen er beskrevet i Ligningsrådets [SKM2005.239.LR](#) om indeksobligationer udstedt eller formidlet af et pengeinstitut, og den fastholdte 2½-pct.-sats omtales endnu i nyere praksis om strukturerede fordringer, jf. [SKM2021.196.SR](#). Bemærk desuden, at rene prisindeksregulerede fordringer var undtaget fra reglerne om finansielle kontrakter, jf. kursgevinstlovens [§ 29, stk. 3](#), som gennemgået i [SKM2010.142.SR](#).

LOV

[Kursgevinstloven § 29, stk. 3](#)
[Kursgevinstloven § 38, stk. 3](#)

PRAKSIS

Skatterådet · Strukturerede obligationer hvis afkast beror på aktiekurser er omfattet af Kursgevinstloven

24.02.2010

Skatterådet · Beskatning af indeksreguleret obligationsafkast efter Kursgevinstloven

25.06.2007

§ 6 »Én gang blåstemplet, altid blåstemplet« – statusens varighed og den afviste spejlvirkning

Fordringens status blev låst fast ved stiftelsen og fulgte papiret ved videreoverdragelse. Skatterådet citerede i [SKM2006.316.SR](#) Ligningsvejledningen for det bærende princip:

»Hvis fordringen ikke opfylder kravet til mindsterenten på stiftelsestidspunktet, bliver fordringen en såkaldt sortstemplet fordring. Det betyder, at kursgevinsten til enhver tid er skattepligtig hos kreditor. Det er således uden betydning, om fordragens rente kommer til at opfylde kravet til mindsterenten på et senere tidspunkt. Omsættes en sortstemplet fordring på et sådant senere tidspunkt, bevarer fordringen den oprindelige status som sortstemplet.«

Det omvendte gjaldt tilsvarende – »én gang blåstemplet, altid blåstemplet«. Af hensyn hertil havde boligministeren allerede ved brev af 20. december 1985 til Realkreditrådet henstillet, at en fondskode kun anvendes til enten blåstemplede eller sortstemplede obligationer, aldrig en blanding.

Spørgsmålet om **spejlvirkning** til debitorsiden blev prøvet i samme sag. Efter den dagældende kursgevinstlovs § 7, stk. 2, kunne en debitor ikke fradrage kurstab ved indfrielse til forud fastsat overkurs, når gælden var i danske kroner og den pålydende rente var lig med eller højere end mindsterenten. Et realkreditinstitut gjorde gældende, at fordi den pågældende fondskode var permanent sortstemplet – og obligationsejernes gevinster derfor altid skattepligtige – bortfaldt den asymmetri, som fradragsbegrænsningen skulle modvirke. Skatterådet afviste synspunktet:

Vurderingen af, om asymmetrien konkret foreligger, foretages ud fra om det konkrete lån opfylder mindsterentebetingelserne – ikke ud fra om den fondskode, lånet udstedes i, historisk er sortstemplet.

Fradragsbegrænsningen blev altså aktiveret for nye låntagere i serien, så snart deres eget lån opfyldte mindsterentekravet på forpligtelsestidspunktet. Samme bestemmelse indgik i Landsskatterettens vurdering i [SKM2009.531.LSR](#) om et prepayment fee ved førtidig indfrielse af et syndikeret lån.

Mindsterentestatusen kunne heller ikke manipuleres efterfølgende. I byretssagen [SKM2013.300.BR](#) indgik spørgsmålet om, hvorvidt et afkald på renter påvirkede fordringernes status som blåstemplede og dermed skattefriheden af kursgevinsterne, som et led i en bredere bevissag om rette indkomstmodtager.

LOV

[Kursgevinstloven § 14, stk. 2](#)[Kursgevinstloven § 38](#)

PRAKSIS Skatterådet · Kurstab på obligationslån fradrages ikke ved opfyldt mindsterente

18.05.2006

Undtagelserne: hovedaktionærer, nærtstående til § 7 pengeneringsdrivende og fordringer erhvervet for lånte midler

Skattefriheden for blåstemplede fordringer var ikke ubetinget. Den dagældende § 14, stk. 2, indeholdt selv to værnsregler:

»1. pkt. finder dog anvendelse, hvis kreditor er hovedaktionær i debitor, jf. aktieavancebeskatningslovens § 4. 1. pkt. finder endvidere anvendelse, hvis debitor er en person eller et dødsbo, der driver næringsvirksomhed ved finansiering, og kreditor er nærtstående til debitor.«

Dertil kom den dagældende § 15 om fordringer erhvervet for lånte midler, hvorefter gevinst blev beskattet, hvis den skattepligtige i forbindelse med erhvervelsen havde optaget lån, der stod i åbenbart misforhold til kapitalbehovet, eller hvis sammenhængen mellem erhvervelse og lånoptagelse klart fremgik af omstændighederne. Forarbejderne til ophævelsesloven opsummerer systemet i et skema med hovedreglen om skattefrihed og disse to undtagelser.

I praksis har værnsreglerne og den almindelige omkvalifikationslære spillet sammen. I [SKM2009.22.SR](#) ville et moderselskab erhverve både aktierne og den rentebærende fordring i et underskudsselskab til beskeden kurs, og Skatterådet fandt, at den forudsigelige kursgevinst alene opstod i kraft af interessefællesskabet og derfor skulle omklassificeres til udbytte. Østre Landsret nåede et beslægtet resultat i [SKM2006.443.ØLR](#), hvor retten fastslog, at fordringen ikke kunne anerkendes som værende blåstemplet, og hvor gevinsten blev behandlet som maskeret udbytte.

På selskabssiden gjaldt et helt andet regelsæt: her var kursgevinster generelt skattepligtige og tab som udgangspunkt fradragsberettigede, med undtagelse af koncernfordringer, jf. [kursgevinstlovens § 4](#) og [§ 8](#)-

. Se hertil **SKM2009.540.SR** om eftergivelse af en koncernintern fordring erhvervet til underkurs og **SKM2018.111.SR** om afkald på en værdiløs regresfordring.

Endelig gjaldt et parallelt mindsterentekriterium uden for kursgevinstloven: efter [cirkulære om personskatteloven, afsnittet om personalelån](#), blev beskattningen af rentefordelen ved lavtforrentede personalelån undladt, »såfremt lånet til enhver tid forrentes med en pålydende rente, der mindst svarer til den mindsterente, der gælder på gældsstiftelsestidspunktet«. Tilsvarende blev mindsterenten anvendt ved godkendelse af medarbejderobligationsordninger, jf. [SKM2006.514.SR](#) og [SKM2007.122.SR](#).

LOV	Kursgevinstloven § 4	Kursgevinstloven § 8	Kursgevinstloven § 14, stk. 2
PRAKSIS	Skatterådet · Skattefrihed og ingen underskudsbegrænsning ved koncernintern gældseftergivelse Skatterådet · Kursgevinst ved eftergivelse af koncernintern fordring Skatterådet · Kursgevinst på gældsbrief omklassificeres til maskeret udbytte ved erhvervelse		
			14.03.2018 11.09.2009 08.01.2009

§ 8 Lavtforrentede og uforrentede private gældsbriefe, pantebriefe og anfordringslån

For private gældsbriefe og pantebriefe var mindsterentereglen det centrale skæringspunkt. Et pantebrief med en pålydende rente over mindsterenten var blåstemplet, så kreditor kunne modtage indfrielse til kurs 100 uden beskattning af kursgevinsten i forhold til en lavere anskaffelseskurs – hvorimod et uforrentet eller stærkt lavtforrentet gældsbrief var sortstemplet, og hele indfrielsesgevinsten skattepligtig.

Skatterådet illustrerede sondringen i **SKM2011.153.SR**, hvor en pensionist ejede to fordringer:

Fordring	Stiftet	Pålydende rente	Vurdering
Privat pantebrief til datter og svigersøn, 800.000 kr., 30 år	december 2007	4 % p.a.	Mindsterentekravet opfyldt
Erhvervsgældsbrief udstedt af selskab, 20 år, sikret ved ejerpantebriefe	15. november 2005	5,5 % p.a.	Mindsterentekravet opfyldt

Skatterådet udtalte vejledende, at begge fordringer var erhvervet før den 27. januar 2010 og opfyldte mindsterentekravet ved udstedelsen, hvorfor gevinst var skattefri og tab ikke fradragsberettiget efter overgangsreglen.

Anfordringslån rejser en anden problemstilling. Et ægte anfordringslån stiftet og indfriet til pari giver ingen kursgevinst overhovedet – men vilkårsændringer kan udløse beskattning. I **SKM2022.532.SR** tilføjede en datter (långiver) og hendes far (låntager) en allonge til et rentefrit anfordringslån om, at gælden bortfaldt ved långivers død. Skattestyrelsen fandt, at tilføjelsen udgjorde en så væsentlig ændring af lånevilkårene, at det oprindelige lån måtte anses for indfriet og erstattet af en ny gæld, jf. [kursgevinstlovens § 25, stk. 1](#):

Lånet kunne herefter ikke kræves indfriet i alle situationer og var ikke længere et ægte anfordringslån stiftet til pari.

Resultatet blev en skattepligtig kursgevinst for låntageren efter [kursgevinstlovens § 21](#) og et ikke-fradragsberettiget kurstab for långiveren efter [§ 14, stk. 2](#), fordi parterne var nærtstående. Tilsvarende bekræftede Skatterådet i **SKM2010.864.SR**, at en omlægning af et forrentet hovedaktionærlån til et rentefrit

lån med indfrielse til kurs 250 udgjorde delvis indfrielse og stiftelse af en ny fordring – omfattet af de nye regler, fordi omlægningen skete i maj 2010.

Værdiansættelsen af lavtforrentede gældsbreve er et selvstændigt praksisfelt, som ofte optræder sammen med mindsterentespørgsmålet. Landsskatteretten har konsekvent lagt vægt på, om gælds brevet er egnet til markedsmæssig omsætning, og i benægtende fald på fordringens værdi for den konkrete kreditor:

- **08-00172:** sælgers gælds brev ved salg af en ejendomsmæglerforretning (7,5 % p.a., 5 år) blev efter syn og skøn ansat til kurs 78 mod skattecentrets 80 og klagerens 40.
- **08-00676:** gælds brev på 2 mio. kr. med 4 % p.a. ved aktivitetsoverdragelse blev ansat til kurs 97 – ikke SKAT's tabelbaserede kurs 75.
- **08-01349:** 13 gælds breve på hver 1 mio. kr. med kun 3 % p.a. og 8 års løbetid, uden sikkerhed og ikke bestemt til omsætning, blev ansat til kurs 80,65.
- **16-1735217, 16-1735381 og 16-1735448:** gælds breve uden sikkerhed, uden fast rente og afdrag og uden mulighed for indfrielse på anfordring blev ansat til kurs 48,5 svarende til en dokumenteret handel mellem uafhængige parter.
- **07-02137 og 08-01512** angår tilsvarende kursfastsættelse af sælgerpantebreve ved ejendomshandel.

Selv om disse afgørelser afgøres efter afskrivningslovens og ejendomsavancebeskatningslovens omregningsregler, viser de systematisk, at en lav pålydende rente slår igennem i kursen – hvilket netop var den mekanisme, mindsterentereglen skulle neutralisere skattemæssigt.

LOV

Kursgevinstloven § 14, stk. 1, 2

Kursgevinstloven § 21

Kursgevinstloven § 25, stk. 1

Kursgevinstloven § 26

PRAKSIS	Landsskatteretten · Landsskatteretten: Skønsmæssig kursansættelse af gælds breve ved overdragelse af fordringer	12.12.2017
	Landsskatteretten · Landsskatteretten: Kursansættelse af gælds breve ved overdragelse af fordringer	12.12.2017
	Landsskatteretten · Kursansættelse af gælds breve ved overdragelse af fordringer	12.12.2017
	Landsskatteretten · Værdiansættelse af kurs på pantebreve ved opgørelse af ejendomsavance	23.08.2012
	Landsskatteretten · Kursfastsættelse af gælds breve ved aktieavanceopgørelse – Landsskatteretten nedsætter kursen	22.09.2011
	Landsskatteretten · Kursfastsættelse af gælds brev udstedt ved salg af ejendomsmæglerforretning	25.02.2010
	Landsskatteretten · Landsskatteretten om kursfastsættelse af gælds brev ved aktivitetsoverdragelse	20.10.2009
	Landsskatteretten · Landsskatteretten om kursfastsættelse af sælgerpantebrev ved ejendomshandel	02.07.2009
	Skatterådet · Anfordringslån med klausul om gælds bortfald ved långivers død	04.11.2022
	Skatterådet · Pensionist bevarer fuld skattepligt ved fraflytning grundet sommerhus	09.03.2011
	Skatterådet · Beskatning af kursgevinst på rentefri fordring efter realisationsprincippet	21.12.2010

Ophævelsen ved lov nr. 724 af 25. juni 2010 – EU-retten som drivkraft

§ 9

Mindsterentereglen blev ophævet for fysiske personer ved [lov nr. 724 af 25. juni 2010](#) om ændring af kursgevinstloven og forskellige andre love (harmonisering af beskatningen af fordringer i danske kroner og fremmed valuta og nedsættelse af beskatningen af kapitalindkomst m.v.). Baggrunden var ikke skattepolitisk, men EU-retlig. Af de almindelige bemærkninger fremgår:

»De nye regler indføres for at sikre overholdelsen af EU-retten. Regeringen har således modtaget en åbningsskrivelse fra Europa-Kommissionen, hvori det anføres, at forskelsbehandlingen af fordringer i henholdsvis danske kroner og fremmed valuta potentielt er i strid med reglerne om kapitalens fri bevægelighed.«

Åbningsskrivelsen var modtaget den 29. oktober 2009 og angik forholdet til [artikel 63 i TEUF](#) (tidligere art. 56 TEF) og de tilsvarende bestemmelser i EØS-aftalen. Lovgiver overvejede to løsninger – enten at udbrede mindsterentereglen til valutaforordringer eller at ophæve den – og valgte det sidste:

»Det vurderes ikke at være hensigtsmæssigt at udbrede mindsterentereglen til at omfatte fordringer i fremmed valuta, da dette vil favorisere udenlandske papirer. Det skyldes, at de største skattefrie gevinster vil opstå på papirer fra lande med store renteudsving.«

Forslagets indhold beskrives præcist i afsnit 3.1.3:

»Det foreslås, at skattefriheden ophæves for blåstemplede fordringer, dvs. fordringer, der forrentes med en rente, der er lig med eller højere end mindsterenten på det tidspunkt, hvor debitor påtager sig forpligtelsen, jf. kursgevinstlovens § 14, stk. 2, 2. pkt., jf. § 38 (mindsterentereglen).«

Samtidig blev der indført generel fradragsret for tab på DKK-forordringer, og bagatelgrænsen fra valutaområdet blev udbredt og hævet til 2.000 kr. Den gældende [kursgevinstlovs § 14, stk. 1](#) lyder herefter:

»Gevinst og tab på fordringer medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, jf. dog stk. 2 og §§ 15, 17 og 18. 1. pkt. finder dog alene anvendelse, hvis årets nettogevinst eller nettotab sammenlagt med nettogevinster og nettotab omfattet af § 23 ... overstiger 2.000 kr.«

Provenuet fra ophævelsen blev anvendt til gradvis at nedsætte den maksimale skattesats for positiv nettokapitalindkomst fra 51,5 pct. til 42 pct. – bl.a. for at undgå en nedadgående tilpasning af kursværdien på realkreditobligationer. Ophævelsen betød desuden, at en række værneregler kunne udgå: den dagældende § 7 om selskabers tabsfradragsbegrænsning, § 19, stk. 2-5, om næringsdrivende ved finansiering, § 15 om fordringer erhvervet for lånte midler og § 16 om valutaforordringer. Til gengæld blev tabsbegrænsningen for fordringer på nærtstående og på selskaber med bestemmende indflydelse videreført og udvidet, og den findes i dag i [kursgevinstlovens § 14, stk. 2](#).

Med samme lov blev [kursgevinstlovens § 38](#) nyaffattet. Paragrafnummeret blev genanvendt til en helt anden regel – henstand med betaling af fraflytterskat – og indeholder i dag intet om mindsterente.

LOV

[Kursgevinstloven § 14, stk. 1, 2](#)
[Kursgevinstloven § 23](#)
[Kursgevinstloven § 38](#)

PRAKSIS Skatterådet · Fradrag for tabt forudbetaling ved skoles konkurs

21.12.2011

Overgangsreglerne: kursgevinstlovens § 42, stk. 1, og § 20, stk. 2, i lov nr. 724

Ophævelsen blev ikke gennemført med tilbagevirkende kraft. Efter [§ 20, stk. 2, i lov nr. 724 af 25. juni 2010](#) har de nye regler – herunder nyaffattelsen af § 14 – virkning for »fordringer, gæld og finansielle kontrakter, der erhverves henholdsvis påtages den 27. januar 2010 eller senere«. Datoen svarer til lovforslagets fremsættelsesdag; forarbejderne begrundede det usædvanlige virkningstidspunkt med, at et senere tidspunkt

»ville tilskynde til ekstraordinære opkøb af i dag blåstemplede fordringer, og medføre et betydeligt provenutab for det offentlige«.

Modsætningsvis følger, at fordringer erhvervet **før** den 27. januar 2010 fortsat behandles efter de hidtil gældende regler. Forarbejderne udtrykker det som en beskyttelse af eksisterende dispositioner:

»Skattepligten vil ikke omfatte privates eksisterende beholdning af blåstemplede fordringer, der fortsat beskattes efter de hidtil gældende regler. Dermed beskyttes privates eksisterende dispositioner, idet investorer, der har handlet i tillid til gældende regler, ikke rammes.«

Konsekvensen er, at en fysisk person med et pantebrev eller gældsbevis stiftet før den 27. januar 2010 fortsat skal foretage den fulde mindsterentevurdering: opfyldte fordringen kravet ved stiftelsen, er gevinsten skattefri og tabet ikke fradragsberettiget; opfyldte den det ikke, er gevinsten skattepligtig, og tabet er stadig ikke fradragsberettiget. Skatterådet anvendte netop denne sondring i **SKM2011.153.SR** og gentog rammen i **SKM2011.847.SR**:

»For fordringer erhvervet før denne dato gjaldt de hidtidige regler, hvorefter tab på fordringer i danske kroner normalt ikke kunne fradrages.«

En særlig – og let overset – regel gælder for de ældste fordringer. [Kursgevinstlovens § 42, stk. 1](#) bestemmer fortsat:

»Fordringer, der er udstedt før den 2. oktober 1985, anses for udstedt med en pålydende rente, der er lig med eller højere end mindsterenten efter § 38, jf. § 14.«

Der er tale om en uafkræftelig formodningsregel: fordringer fra før 2. oktober 1985 er blåstemplede pr. definition, uanset den faktiske kuponrente. Bestemmelsen er efter de oprindelige forarbejder til kursgevinstloven af 1997 »en videreførsel af de stadige relevante dele af overgangsreglerne i den nuværende kursgevinstlovs § 10, stk. 3 og 5«.

Ved læsningen skal man være opmærksom på, at **henvisningen i § 42, stk. 1, til »§ 38«** er en **historisk henvisning**. Den gældende [§ 38](#) regulerer henstand med fraflytterskat og indeholder ingen mindsterente. Henvisningen må derfor læses som en henvisning til den dagældende § 38 i [lovbekendtgørelse nr. 1002 af 26. oktober 2009](#) – hvilket lovgiver da også selv gør eksplicit i ligningslovens § 16 C, jf. næste afsnit. En kontrol af lovens seneste konsolidering (lovbekendtgørelse af 4. oktober 2025) viser ingen vedtagne, endnu ikke konsoliderede ændringer af kursgevinstloven.

Bemærk endelig, at spørgsmålet om, **hvornår** pengefordringen overhovedet er stiftet, kan være afgørende for hvilket regelsæt der gælder. I **SKM2011.847.SR** blev forudbetalinger til en pilotskole først en pengefordring ved skolens konkurs, og fordringen ansås derfor for stiftet på konkurstidspunktet – efter den 27. januar 2010 – med den følge, at de nye fradragsregler fandt anvendelse. Tilsvarende sondring findes i [SKM2014.242.SR](#) og [SKM2016.138.SR](#).

LOV	Kursgevinstloven § 14, stk. 1, 2	Kursgevinstloven § 38	Kursgevinstloven § 42, stk. 1
PRAKSIS	Skatterådet · Fradrag for tabt forudbetaling ved skoles konkurs		
	21.12.2011		
	Skatterådet · Pensionist bevarer fuld skattepligt ved fraflytning grundet sommerhus		
	09.03.2011		

Mindsterenten lever videre i ligningslovens § 16 C om

§ 11 investeringsinstitutter

Den mest levende rest af mindsterentesystemet findes i dag i [ligningslovens § 16 C](#) om investeringsinstitutter med minimumsbeskatning. Efter [§ 16 C, stk. 4, nr. 11](#) indgår følgende i minimumsindkomsten:

»Gevinst på fordringer i danske kroner, der er erhvervet før den 27. januar 2010, og som på erhvervelsestidspunktet opfyldte mindsterentekravet efter kursgevinstlovens § 38, jf. lovbekendtgørelse nr. 1002 af 26. oktober 2009, fratrullet tab på sådanne fordringer. Dog kan tab alene fradrages, i det omfang tabene ikke overstiger gevinsterne.«

Spejlbilledet står i [§ 16 C, stk. 5, nr. 2](#), hvorefter tab på DKK-fordringer erhvervet før den 27. januar 2010, som på erhvervelsestidspunktet **ikke** opfyldte mindsterentekravet, ikke kan fradrages i minimumsindkomsten. Lovgiver har altså – i modsætning til § 42, stk. 1 – udtrykkeligt forankret henvisningen i den historiske lovbekendtgørelse, så bestemmelsen forbliver læsbar.

Baggrunden fremgår af forarbejderne til lov nr. 724 af 25. juni 2010, hvor den tilsvarende dagældende bestemmelse (§ 16 C, stk. 3, nr. 10) blev nyaffattet:

»For personer, som har investeret direkte i disse fordringer, indføres der en overgangsordning, således at de i forhold til fordringer erhvervet før den 27. januar 2010 fortsat omfattes af de hidtidige regler med skattefrihed for gevinst og intet tabsfradrag. Det foreslås, at samme princip skal gælde for de blåstemplede fordringer, som investeringsforeningen har erhvervet før den 27. januar 2010.«

Hermed blev transparensprincippet opretholdt: en person, der investerede gennem en udloddende investeringsforening, skulle ikke stilles ringere end en person, der investerede direkte i de samme blåstemplede papirer.

Ved den senere nyaffattelse af § 16 C ved lov af 17. maj 2012 (med virkning fra 1. januar 2013) blev ordningen videreført, men samtidig blev adgangen til at fradrage administrationsudgifter i nettogevinster på blåstemplede fordringer afskaffet. Lovgiver bemærkede udtrykkeligt om ordningens holdbarhed:

»[D]et skal ses i lyset af, at der er tale om en post, der vil forsvinde over tid, i og med at fordringerne skal være erhvervet før den 27. januar 2010.«

Det er en præcis beskrivelse af hele mindsterentespørgsmålets nuværende status: en afviklingsregel, hvis anvendelsesområde krymper i takt med, at de gamle fordringer indfries.

LOV

[Kursgevinstloven § 14, stk. 1](#)
[Kursgevinstloven § 38](#)
[Ligningsloven § 16c, stk. 4, 5](#)

Grænsefladerne: gældseftergivelse mellem nærtstående, overkurslån og finansielle kontrakter

§ 12

Mindsterentespørgsmålet optræder sjældent alene. I den administrative praksis dukker det typisk op i tre tilstødende sammenhænge.

Gældseftergivelse og indfrielse under pari. Når en fordring nedskrives eller indfries til underkurs, opnår debitor en gevinst på gælden. For personer beskattes gevinsten efter [kursgevinstlovens § 21](#), medmindre gælden

nedskrives til et lavere beløb end fordringens værdi for kreditor. Landsskatteretten fandt i **18-0007178**, at en kursgevinst ved indfrielse af pantebreve i et nødlidende kommanditselskab var skattefri, netop fordi indfrielsen ikke gik under fordringernes værdi for kreditor. På kreditorsiden er tab på fordringer på nærtstående og på selskaber med bestemmende indflydelse fortsat ikke fradragsberettiget, jf. [kursgevinstlovens § 14, stk. 2](#) – som anvendt i **SKM2022.532.SR**.

Overkurslån og kurstab. Den dagældende § 7, stk. 2, afskar debtors fradrag for kurstab ved indfrielse til forud fastsat overkurs, når gælden var i DKK og den pålydende rente mindst svarede til mindsterenten. Reglen er ophævet, og opgørelsen af gevinst på overkurslån følger i dag de almindelige regler, jf. **SKM2021.47.SR**, hvor Skatterådet fastslog, at låneomkostninger fragår ved opgørelsen af overkursgevinsten efter [kursgevinstlovens § 22](#) og [§ 26](#).

Renteloft og kurssikring. Renteloft var i mindsterentesammenhæng diskvalificerende, jf. **SKM2001.613.LSR**. I dag vurderes renteloft derimod efter reglerne om finansielle kontrakter og undtagelsen for kurssikring i [kursgevinstlovens § 30, stk. 1, nr. 3](#). Skatterådet bekræftede i **SKM2022.65.SR**, at et renteloft integreret i et rentetilpasningslån og betalt via forhøjet bidragssats er omfattet af undtagelsen, og at et forudfastsat indfrielsesgebyr uafhængigt af renteloftets markedsværdi hverken er afståelse eller differenceafregning.

Rentebegrebet. Endelig hang mindsterentevurderingen tæt sammen med, hvad der overhovedet kan kvalificeres som rente. Er afkastet ikke et sædvanligt periodisk vederlag fastsat forud for perioden, er der ikke tale om rente, men om kursgevinst – som i **SKM2013.203.SR**, hvor en årlig 3-pct.-regulering af et bådpladsindskud blev anset for en skattepligtig kursgevinst og ikke en rente. Den samme afgrænsning ligger bag Skattelovrådets analyse i [betænkning nr. 1139/1988 om beskatning af finansielle instrumenter](#).

LOV	Kursgevinstloven § 14, stk. 2	Kursgevinstloven § 21	Kursgevinstloven § 22
	Kursgevinstloven § 30, stk. 1		
PRAKSIS	Landsskatteretten · Skattefrihed for kursgevinst ved indfrielse af pantebreve i nødlidende kommanditselskab		11.11.2022
	Skatterådet · Anfordringslån med klausul om gældsbortfald ved långivers død		04.11.2022
	Skatterådet · Renteloft på realkreditlån fritaget for beskatning		11.02.2022
	Skatterådet · Låneomkostninger fragår ved opgørelse af overkursgevinst		26.01.2021
	Skatterådet · Indskud til havneudvidelse er skattepligtig kursgevinst		22.03.2013

§ 13 Sammenfatning: hvornår mindsterenten stadig har betydning

Mindsterenten er ikke længere en levende retsregel for nye dispositioner, men den er heller ikke uden praktisk betydning. Følgende situationer kræver stadig en mindsterentevurdering:

- **Fordringer erhvervet før den 27. januar 2010, som fysiske personer stadig ejer.** Her afgør mindsterentekravet på stiftelsestidspunktet, om en gevinst ved indfrielse eller salg er skattefri. Det gælder typisk langt løbende private pantebreve og sælgerpantebreve fra 2000'erne, jf. **SKM2011.153.SR**.
- **Fordringer udstedt før den 2. oktober 1985.** Disse er efter [kursgevinstlovens § 42, stk. 1](#) pr. definition blåstemplede, uanset den faktiske rente.
- **Investeringsinstitutter med minimumsbeskatning.** [Ligningslovens § 16 C, stk. 4, nr. 11](#) og [stk. 5, nr. 2](#) sonderer fortsat efter, om instituttets DKK-fordringer erhvervet før den 27. januar 2010 opfyldte mindsterentekravet.

- **Fraflytterbeskatning og beholdningsoversigter.** Ved opgørelsen efter [kursgevinstlovens § 37](#) og henstand efter [§ 38](#) skal blåstemplede fordringer erhvervet før den 27. januar 2010 behandles særskilt.
- **Genoptagelses- og bevissager om ældre indkomstår,** hvor kvalifikationen af fordringen som blå eller sort er afgørende for beskatningen.

Ved vurderingen gælder tre huskereglere, der går igen i hele praksis. For det **første** er stiftelsestidspunktet – debtors påtagelse af forpligtelsen – det eneste relevante måletidspunkt, jf. **SKM2003.259.ØLR** og **SKM2006.316.SR**. For det **andet** skal den pålydende rente beregnes på grundlag af den højeste tilsagte indfrielsessum, så aftalt overkurs trækker den effektive kuponrente ned. For det **trede** er statusen permanent: den følger fordringen ved videreoverdragelse og kan hverken opnås eller mistes ved senere renteudvikling.

Endelig bør man være opmærksom på det redaktionelle efterslæb i lovteksten: [kursgevinstlovens § 42, stk. 1](#) henviser fortsat til »mindsterenten efter § 38«, selv om den gældende [§ 38](#) siden nyaffattelsen ved [lov nr. 724 af 25. juni 2010](#) alene handler om henstand med fraflytterskat. Henvisningen skal læses som en henvisning til den dagældende bestemmelse i [lovbekendtgørelse nr. 1002 af 26. oktober 2009](#) – præcis som ligningsloven selv gør det.

LOV

[Kursgevinstloven § 37](#)
[Kursgevinstloven § 38](#)
[Kursgevinstloven § 42, stk. 1](#)
[Ligningsloven § 16c, stk. 4, 5](#)

PRAKSIS

Skatterådet · Pensionist bevarer fuld skattepligt ved fraflytning grundet sommerhus

09.03.2011

Skatterådet · Kurstab på obligationslån fradrages ikke ved opfyldt mindsterente

18.05.2006

REFERENCE Lovgrundlag

5 paragraffer

[Kursgevinstloven § 14](#)

stk. 1, 2

[Kursgevinstloven § 21](#)
[Kursgevinstloven § 38](#)
[Kursgevinstloven § 42](#)

stk. 1

[Ligningsloven § 16c](#)

stk. 4, 5

MATERIALE Citerede afgørelser

27 afgørelser

LANDSSKATTERETTEN · ADMINISTRATIV KLAGEINSTANS

9

11.11.2022	Skattefrihed for kursgevinst ved indfrielse af pantebreve i nødlidende kommanditselskab	18-0007178
12.12.2017	Landsskatteretten: Skønsmæssig kursansættelse af gældsbreve ved overdragelse af fordringer	16-1735217
12.12.2017	Landsskatteretten: Kursansættelse af gældsbreve ved overdragelse af fordringer	16-1735381
12.12.2017	Kursansættelse af gældsbreve ved overdragelse af fordringer	16-1735448
23.08.2012	Værdiansættelse af kurs på pantebreve ved opgørelse af ejendomsavance	08-01512

22.09.2011	Kursfastsættelse af gældsbreve ved aktieavanceopgørelse – Landsskatteretten nedsætter kursen	08-01349
25.02.2010	Kursfastsættelse af gældsbrev udstedt ved salg af ejendomsmæglerforretning	08-00172
20.10.2009	Landsskatteretten om kursfastsættelse af gældsbrev ved aktivitetsoverdragelse	08-00676
02.07.2009	Landsskatteretten om kursfastsættelse af sælgerpantebrev ved ejendomshandel	07-02137
SKATTERÅDET · ADMINISTRATIV MYNDIGHED		18
04.11.2022	Anfordringslån med klausul om gælds bortfald ved långivers død	22-0562086
11.02.2022	Renteloft på realkreditlån fritaget for beskatning	21-0804279
26.01.2021	Låneomkostninger fragår ved opgørelse af overkursgevinst	20-0983553
14.03.2018	Skattefrihed og ingen underskudsbegrænsning ved koncernintern gældseftergivelse	17-1739388
22.03.2013	Indskud til havneudvidelse er skattepligtig kursgevinst	13-0023098
21.12.2011	Fradrag for tabt forudbetaling ved skoles konkurs	11-189707
09.03.2011	Pensionist bevarer fuld skattepligt ved fraflytning grundet sommerhus	10-138062
21.12.2010	Beskatning af kursgevinst på rentefri fordring efter realisationsprincippet	10-093691
24.02.2010	Strukturerede obligationer hvis afkast beror på aktiekurser er omfattet af Kursgevinstloven	09-078716
11.09.2009	Kursgevinst ved eftergivelse af koncernintern fordring	08-155875
08.01.2009	Kursgevinst på gældsbrev omklassificeres til maskeret udbytte ved erhvervelse	08-120926
02.12.2008	Konvertible obligationer anses som fordring under Kursgevinstloven	08-063616
13.03.2008	Blåstemplede obligationer trods limited recourse og variabel rente	08-039933
29.02.2008	Obligationer udstedt med sikkerhed i pantebrevsporteføljer er blåstemplede	07-085705
25.06.2007	Beskatning af indeksreguleret obligationsafkast efter Kursgevinstloven	07-080438
24.11.2006	Kursgevinst på garantibeviser indfriet til overkurs er skattepligtig	06-145068
18.05.2006	Kurstab på obligationslån fradrages ikke ved opfyldt mindsterente	06-033341
09.05.2006	Obligationer med begrænset hæftelse er almindelige fordringer og blåstemplede	06-033401

FORARBEJDE Betænkninger

3 referencer

Kursgevinster og kurstab – Skattelovrådets udtalelse om den skattemæssige behandling af afkast af investeringer i finansielle fordringer (Betænkning nr. 1050/1985)

nr. 1050 · 1985 · Ministeriet for skatter og afgifter

Beskatning af finansielle instrumenter

nr. 1139 · 1988 · Skatteministeriet

Rapport fra Udvalget til undersøgelse af eventuelle misbrugsmuligheder ved andelsbeskatningen

nr. 1244 · 1992 · Skatteministeriet

09

PRAKSISOVERSIGT · KREDITAFTALER

Praksisoversigt over rentefrit familielån (anfordringslån og gaveafgift)

Sondringen mellem lån og gave, kursfastsættelsen til pari og de afgiftsmæssige konsekvenser af vilkårsændringer

Version 2 · Opdateret 22. jul. 2026 · 14 afgørelser · 2006–2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Det rente- og afdragsfrie anfordringslån mellem nærtstående er en af de mest anvendte formueoverførselsteknikker i dansk familieøkonomi: forældre stiller kapital til rådighed for børn, uden at der udløses gaveafgift, fordi lånet formelt kan kræves tilbagebetalt når som helst. Praksis hviler på tre bærende søjler – at der ikke er hjemmel i boafgiftsloven til at kapitalisere og afgiftsbelægge den løbende rentefordel inden for gaveafgiftskredsen, at et ægte anfordringsgældsbrev mellem nærtstående som klart udgangspunkt ansættes til kurs 100, og at hele konstruktionen falder, hvis låntager ikke kan dokumentere en reel tilbagebetalingsforpligtelse. Højesterets dom af 14. november 2024 om gældseftergivelse af to anfordringsgældsbreve på hver 37,2 mio. kr. har cementeret pari-udgangspunktet og placeret bevisbyrden for det modsatte hos skyldneren. Omvendt viser Skatterådets nyere praksis, at pari-reglen er en gavemiljø-regel – uden for interessefællesskabet skal fordringen kursansættes konkret, og enhver væsentlig vilkårsændring behandles som indfrielse med kursgevinstbeskatning til følge.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01 Der er ikke hjemmel i boafgiftsloven til at kapitalisere den løbende rentefordel ved et rentefrit lån inden for gaveafgiftskredsen og beregne gaveafgift heraf.
- 02 Der sker ikke rentefiksering mellem rent private parter; rentefikseringsmodellen efter statsskatteloven § 4, litra e, er ikke overført til familieforhold, hvor der – modsat koncernforhold – ikke er en overordnet dispositionsret over den samlede økonomi.
- 03 Et anfordringslån defineres ved, at kreditor eller debitor kan opsig lånet helt eller delvist med højst 14 dages varsel; kan lånet ikke kræves indfriet i alle situationer, er det ikke et anfordringslån.
- 04 Et rente- og afdragsfrit anfordringsgældsbrev mellem interesseforbundne fysiske personer i et gavemiljø medfører hverken indkomstskattepligt eller gaveafgiftspligt for låntageren.
- 05 Findes der ikke et marked for gældsbrevet, og er det ikke bestemt eller egnet til omsætning, ansættes værdien af et rente- og afdragsfrit anfordringsgældsbrev mellem nærtstående uden løbetid som klart udgangspunkt til pålydende (kurs 100).

- 06** Pari-udgangspunktet kan kun fraviges, hvis skyldneren godtgør, at vedkommende hverken på eftergivelsestidspunktet eller senere kunne forventes at blive i stand til fuldt ud at indfri gældsbrevet – og udsigt til arv, der overstiger gælden, afskærer i sig selv denne fravigelse.
- 07** Pari-praksis er en gavemiljø-regel: mellem uafhængige parter i et kommercielt marked skal anfordringsfordringen kursansættes konkret på aftaletidspunktet.
- 08** Et fastforrentet eller uforrentet gældsbrief med fast løbetid, der udstedes som led i berigtigelsen af en gensidigt bebyrdende overdragelse, skal kursansættes, og forskellen mellem kursværdi og pari indgår i gaveafgiftsberegningen.
- 09** Beløb, der er overført mellem nærtstående, omkvalificeres til afgifts- eller skattepligtig gave, hvis der ikke kan dokumenteres et faktisk låneforhold med en reel tilbagebetalingsforpligtelse – efterfølgende udarbejdede lånedokumenter løfter sjældent bevisbyrden.
- 10** En allonge om, at gælden bortfalder ved långivers død, er en væsentlig vilkårsændring, der sidestilles med indfrielse og stiftelse af ny gæld, og som udløser kursgevinstbeskatning af låntager efter kursgevinstloven § 21.
- 11** Långivers kurstab på en fordring mod nærtstående – ægtefælle, forældre, bedsteforældre, børn og børnebørn – er ikke fradragsberettiget, jf. kursgevinstloven § 14, stk. 2.
- 12** Om et gældsfortald ved långivers død er en døds gave omfattet af arveloven § 93, og dermed om beløbet indgår i boafgiftsgrundlaget, henhører under skifteretten og ikke under Skatterådets kompetence.
- 13** Brugs-, rente- og indtægtsnydelser er afgiftsfri efter boafgiftsloven § 24, stk. 1, men et formuegode, hvorpå der hviler en sådan nydelse, afgiftsberigtiges til den fulde værdi uden fradrag, medmindre nydelsen udgør vederlag i en gensidigt bebyrdende aftale.
- 14** Anfordringsgældsbriefet er et pengekrav på formuerettens område, og morarenten løber derfor efter renteloven § 3, stk. 2, 30 dage efter påkrav – ikke efter den senere rentestart i renteloven § 8 for krav uden for formuerettens område.

Retsgrundlaget: gaveafgiftskredsen, bundbeløbet og handelsværdiprincippet

§ 1

Familielånet lever i krydsfeltet mellem to regelsæt. Gaver til den nære familie er ikke indkomstskattepligtige, jf. [statsskatteloven § 5](#), litra b, men er i stedet henvist til afgiftssystemet i boafgiftslovens kapitel 5. Gaver uden for denne kreds beskattes derimod som indkomst efter [statsskatteloven § 4](#), litra c.

Den afgiftspligtige personkreds fremgår af [boafgiftsloven § 22, stk. 1](#), der giver adgang til afgiftsfrit at give gaver inden for et grundbeløb på 58.700 kr. (2010-niveau), som reguleres efter personskattelovens § 20, til bl.a.:

- afkom, stedbørn og deres afkom,
- afdødt barns eller stedbarns længstlevende ægtefælle,

- forældre,
- personer, der har haft fælles bopæl med gavegiver i de sidste 2 år,
- plejebørn efter nærmere betingelser, og
- stedforældre og bedsteforældre.

Efter [§ 22, stk. 2](#) gælder et lavere grundbeløb på 20.500 kr. (2010-niveau) for gaver til barns eller stedbarns ægtefælle, og efter [§ 22, stk. 3](#) er gaver mellem ikke-fraseparerede ægtefæller afgiftsfri. Overskrides bundbeløbet, udløser [boafgiftsloven § 23, stk. 1](#) en afgift på 15 pct. af det overskydende for den nærmeste kreds, mens [§ 23, stk. 2](#) fastsætter 36,25 pct. for gaver til stedforældre og bedsteforældre. Falder parterne helt uden for kredsen, er der slet ingen gaveafgift – således [SKM2010.233.SR](#), hvor Skatterådet fastslog, at [§ 22](#) opregner en udtømmende kreds, og at gaver mellem ubeslægtede derfor falder uden for gaveafgiftspligten.

Selve værdiansættelsen styres af [boafgiftsloven § 27, stk. 1](#):

En gaves værdi fastsættes til dens handelsværdi på tidspunktet for modtagelsen. Værdiansættelsen er bindende for gavegiver og gavemodtager.

Skatteforvaltningen kan efter [§ 27, stk. 2](#) ændre værdiansættelsen inden 6 måneder efter anmeldelsens modtagelse, med suspension af fristen mens supplerende oplysninger indhentes. Det procesretlige apparat findes i [boafgiftsbekendtgørelsen § 16](#) (anmeldelse på særligt skema) og [§ 17](#), hvorefter gaveafgiften skal indbetales samtidig med gaveanmeldelsen, og hvor manglende samtidig betaling udløser rente efter [boafgiftslovens § 38](#). Efter [§ 20](#) kan der gives henstand i indtil et år mod forrentning, hvis den afgiftspligtige kan sandsynliggøre et forbigående økonomisk behov.

Endelig fastslår [boafgiftsloven § 24, stk. 1](#), at brugs- og indtægtsnydelser er afgiftsfri. Bestemmelsen er central for forståelsen af, hvorfor rentefriheden ikke i sig selv afgiftsbelægges. Af de oprindelige forarbejder til [forslag til lov om afgift af dødsboer og gaver](#) fremgår, at bestemmelsen viderefører arve- og gaveafgiftslovens [§ 44, stk. 3, nr. 1](#), og at brugs- og indtægtsnydelser foreslås »fritaget for gaveafgift på samme måde, som de i [§ 3, litra f](#), foreslås undtaget for boafgifter«. Ved [L 212 \(1998-99\)](#) blev [§ 24](#) nyaffattet, så det blev præciseret, at der betales normal gaveafgift af kapitalens eller formuegodets fulde værdi uden fradrag for en påhvilende brugs- eller indtægtsnydelse, medmindre nydelsen udgør et helt eller delvist vederlag i en gensidigt bebyrdende aftale – en sontring, der genfindes i praksis om berigtigelse af familieoverdragelser.

Retsstillingen er i bevægelse. Der er vedtaget flere endnu ikke konsoliderede ændringer af [§ 22](#): ved [lov nr. 563 af 27. maj 2025](#) indarbejdes sociale forældre og deres børn i personkredsen med virkning fra 1. juni 2025, og ved [lov nr. 369 af 9. april 2025](#) indsættes søskende i den gaveafgiftspligtige personkreds med virkning fra 1. januar 2027, således at gaver mellem søskende fremover afgiftsberigtiges med 15 pct. i stedet for at blive indkomstbeskattet. Samtidig indsættes ved [lov nr. 562 af 27. maj 2025](#) et nyt 4. pkt. i [§ 27, stk. 1](#), om adgang til at værdiansætte fast ejendom efter ejendomsvurderingslovens [§ 11](#) ved gaveafgiftsberegningen, med virkning fra 1. juli 2025.

LOV

[Boafgiftsloven § 22, stk. 1-3](#)[Boafgiftsloven § 23, stk. 1, 2](#)[Boafgiftsloven § 24, stk. 1](#)[Boafgiftsloven § 27, stk. 1, 2](#)[Statsskatteloven § 4](#)[Statsskatteloven § 5](#)

PRAKSIS Skatterådet · Selvejende institution fritaget for gaveafgift og selskabsskat

06.04.2010

Hvad er et anfordringslån? 14-dages-kriteriet og kravet om ubetinget opsigelighed

§ 2

Definitionen er ikke lovfæstet, men fastlagt i administrativ praksis og gengivet i Skattestyrelsens [Den juridiske vejledning, afsnit C.A.6.1.7](#):

Et anfordringslån er et lån, der kan opsiges helt eller delvist af kreditor eller debitor med en kort frist på højst 14 dage. Er der ikke aftalt noget om betalingstiden, er debitor forpligtet til at betale gælden, så snart kreditor forlanger det, og berettiget til at betale til enhver tid.

Heraf følger den skatte- og afgiftsmæssige hovedregel:

Anfordringslån medfører hverken indkomstskattepligt eller gaveafgiftspligt for låntageren, når anfordringslånet bliver indgået mellem interesseforbundne fysiske personer, der er i et gavemiljø.

To elementer bærer resultatet. For det første er lånet ikke en indtægt, jf. [statsskatteloven § 5](#), litra c, hvorefter indtægter, der hidrører fra kapitalforbrug eller optagelse af lån, ikke henregnes til indkomsten. For det andet er fordringen – netop fordi den kan kræves indfriet straks – pari værd for kreditor, og der opstår derfor intet gaveelement ved stiftelsen.

Afgørende er, at opsigeligheden er **ubetinget**. I [SKM2022.532.SR](#) fastslog Skatterådet, at et vilkår om, at gælden bortfaldt ved långivers død, medførte, at lånet ikke længere kunne kræves indfriet i alle situationer – og dermed ikke længere var et lån på anfordringsvilkår. Tilsvarende fandt Skatterådet i [SKM2023.599.SR](#), at rentefrie gældsbreve på non-recourse-vilkår ikke var anfordringslån; fordi långivers mulighed for at kræve fuld indfrielse afhang af værdien af de overdragne anparter, fandt den særlige praksis om værdiansættelse af anfordringsgældsbreve ikke anvendelse, og gældsbrevene skulle ansættes til markedsværdi, forventeligt under pari. Lånene blev i stedet behandlet som finansielle kontrakter efter kursgevinstlovens § 29, stk. 3.

Et bemærkelsesværdigt sidespor er [SKM2020.242.SR](#), hvor Skatterådet bekræftede, at en spørger ikke skulle beskattes i Danmark af et rentefrit anfordringslån ydet af en udenlandsk trust, mens stifteren endnu levede. Afgørende var, at trusten efter dansk skatteret var en transparent enhed, fordi stifteren var blandt de begunstigede – lånet blev dermed reelt et familielån fra stifteren, med den følge at det hverken medførte gaveafgift eller indkomstskattepligt.

Den praktiske konsekvens er, at gældsbevets formulering er afgørende. Enhver klausul, der begrænser kreditors adgang til at kræve indfrielse – om det er non-recourse-vilkår, bortfald ved død, betingede afdragsprofiler eller uopsigelighedsperioder – flytter dispositionen ud af anfordringspraksis og ind i en konkret kursansættelse.

LOV

[Kursgevinstloven § 29, stk. 3](#)[Statsskatteloven § 5](#)

PRAKSIS

Skatterådet · Anfordringslån med klausul om gælds bortfald ved långivers død

04.11.2022

Rentefriheden beskattes ikke: ingen kapitalisering af rentefordelen og ingen rentefiksering mellem private

§ 3

Det andet bærende element i familielånskonstruktionen er, at selve rentefordelen ikke udløser løbende beskatning eller afgift. Skattestyrelsen formulerer reglen sådan i [Den juridiske vejledning C.A.6.1.7](#):

Ved rentefri eller lavt forrentede lån opnår debitor en løbende rentefordel. Hvis sådanne lån bliver givet inden for gaveafgiftskredsen, er der ikke hjemmel i boafgiftsloven til at foretage en kapitalisering af den løbende rentefordel og beregne gaveafgift af den kapitaliserede værdi.

Dette harmonerer med [boafgiftsloven § 24, stk. 1](#), hvorefter brugs-, rente- og indtægtsnydelser er afgiftsfri. Den samme systematik genfindes i værdiansættelsescirkulæret fra 1982, der har et selvstændigt afsnit om [brugs-, rente- og indtægtsnydelser](#).

Uden for gaveafgiftskredsen gælder samme resultat, men ad en anden vej. I **Tfs1997.791** fandt Landsskatteretten om rentefrie lån mellem to brødre – der ikke var omfattet af gaveafgiftskredsen i den dagældende arveafgiftslovs § 44 – at der hverken skulle ske beskatning af rentefordelen eller efter kursgevinstloven, og at der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at overføre rentefikseringsmodellen efter [statsskatteloven § 4](#), litra e, til familieforhold, hvor der – til forskel fra koncernforhold – ikke er tale om en overordnet dispositionsret over den samlede økonomi. Låntageren var således ikke indkomstskattepligtig af forskellen mellem lånets hovedstol og den lavere kursværdi, der fulgte af rentefriheden.

Rentefiksering mellem rent private parter er dermed ikke aktuel: ligningslovens armslængdeprincip i § 2 forudsætter en kontrolleret transaktion mellem interesseforbundne parter i lovens forstand, hvilket ikke omfatter almindelige familieforhold mellem fysiske personer. Der er dog en vigtig grænse ved interessefællesskab, hvor et selskab er involveret. I **SKM2026.246.BR** blev en hovedanpartshaver beskattet af et afdrags- og rentefrit anfordringslån, som hans selskab havde ydet til en nærtstående; retten lagde vægt på, at det havde formodningen imod sig, at selskabet ville have ydet et sådant lån, hvis det ikke skyldtes hovedanpartshaverens personlige relation. Rentefriheden er altså uproblematisk mellem privatpersoner, men ikke når kapitalen kommer fra et selskab i låntagers eller en nærtståendes interessesfære.

Den anden vigtige grænse er de gensidigt bebyrdende aftaler. Af vejledningen fremgår:

I aftaler af gensidig bebyrdende karakter, som fx ved salg af aktier eller andre formuegoder, sker der beskatning, hvis der udstedes et rentefrit eller lavt forrentet pantebrev eller gældsbrev som led i købesummens berigtigelse, idet der i så fald ikke er betalt fuldt vederlag for det pågældende formuegode.

I **Tfs2000.369** blev en aktiebeholdning overdraget fra far til datter dels ved gave, dels ved et gældsbrev, der skulle afdrages over 10 år. Da der ikke var udstedt et anfordringsgældsbrev, skulle gældsbrevet kursansættes, og forskellen mellem kursværdi og pari indgik i gaveafgiftsberegningsen. Modsat i **SKM2015.57.SR**, hvor et rente- og afdragsfrit anfordringsgældsbrev udstedt fra datter til far som berigtigelse af købesummen for unoterede aktier hverken havde skattemæssig eller afgiftsmæssig betydning. Skillelinjen er altså ikke rentefriheden, men om gældsbrevet er et ægte anfordringsgældsbrev.

LOV

[Boafgiftsloven § 24, stk. 1](#)
[Ligningsloven § 2, stk. 1](#)
[Statsskatteloven § 4](#)

§ 4 Kursfastsættelsen: Højesterets pari-udgangspunkt for anfordringsgældsbreve mellem nærtstående

Det mest betydningsfulde bidrag til området er Højesterets dom af 14. november 2024, [BS-3654/2024-HJR](#) (offentliggjort som **SKM2024.561.HR**), afsagt i to sambehandlede sager, jf. tillige [BS-3654/2024-HJR](#) og [BS-3648/2024-HJR](#).

To søskende havde i oktober 2007 købt aktier i faderens holdingselskab som led i et generationsskifte. Restkøbesummen blev berigtiget ved to uforrentede anfordringsgældsbreve uden sikkerhed, hver på 37.214.661 kr., ansat til kurs 100 ved udstedelsen. Efter faderens død i 2013 overgik gældsbrevene til moderen, der sad i uskiftet bo, og som ved gavebreve af 30. december 2013 eftergav gælden fuldstændigt. Gaverne blev anmeldt til henholdsvis 4.782.084 kr. og 5.790.593 kr., svarende til kurser omkring 13-16, med henvisning til skyldnernes personlige solvens. SKAT ansatte gaverne til pålydende.

Højesteret tog udgangspunkt i [boafgiftsloven § 27, stk. 1](#) og udtalte:

Hvis der i en sådan situation er tale om et anfordringsgældsbrev, der er udstedt mellem nærtstående, er rente- og afdragsfrit og ikke indeholder en løbetid, finder Højesteret, at værdien som det klare udgangspunkt må ansættes til gældsbrevets pålydende (kurs 100), jf. herved bl.a. UfR 2011.2590 H.

Udgangspunktet forudsætter, at der ikke eksisterer et marked for omsætning af gældsbrevet, og at det i øvrigt ikke er bestemt eller egnet til omsætning – så må værdien for kreditor fastsættes på anden måde. Undtagelsen blev formuleret snævert og med bevisbyrden hos skyldneren: udgangspunktet kan fraviges, hvis skyldner **godtgør**, at den pågældende på gældseftergivelsestidspunktet ikke var og heller ikke kunne forventes på et senere tidspunkt at blive i stand til fuldt ud at indfri gældsbrevet.

I de konkrete sager blev fravigelsen afskåret allerede af arveudsigten:

Det må lægges til grund, at A og B på gældseftergivelsestidspunktet måtte forventes at ville modtage en arv, der ville være betydeligt større end gælden ifølge anfordringsgældsbrevene. Allerede som følge heraf har A og B ikke godtgjort, at de uanset deres økonomiske forhold på gældseftergivelsestidspunktet ikke kunne forventes på et senere tidspunkt at blive i stand til fuldt ud at indfri de pågældende gældsbreve.

Højesteret stadfæstede dermed Vestre Landsrets dom af 8. januar 2024, [SKM2024.32.VLR](#), og appellanterne blev hver pålagt 150.000 kr. i sagsomkostninger med rente efter [renteloven § 8 a](#).

Dommens rækkevidde er dobbelt. På den ene side bekræfter den, at pari-praksis ikke blot er en administrativ bekvemmelighed, men et retligt udgangspunkt forankret i handelsværdibegrebet i § 27, stk. 1. På den anden side betyder den, at en gældseftergivelse af et familielån afgiftsmæssigt koster fuldt ud: gaven ansættes til hovedstolen, og ved beløb af den viste størrelsesorden udløser [boafgiftsloven § 23, stk. 1](#) 15 pct. afgift af hele det eftergivne beløb ud over bundfradraget. Man kan altså ikke først anvende pari-reglen ved stiftelsen for at undgå et gaveelement og derefter påberåbe sig en lav kurs ved eftergivelsen.

Dommen skal læses sammen med det generelle princip, som Skatterådet formulerede i [SKM2022.46.SR](#): skattemyndighederne er ikke bundet af parternes værdiansættelse ved en gaveoverdragelse, netop fordi der i denne situation ikke er modstridende interesser mellem gavegiver og gavemodtager.

LOV	Boafgiftsloven § 23, stk. 1	Boafgiftsloven § 27, stk. 1	Renteloven § 8a
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom i sag om gaveafgift ved gældseftergivelse: Værdiansættelse af anfordringsgældsbreve mellem nærtstående		
	Højesteret · Værdiansættelse af anfordringsgældsbreve ved gældseftergivelse i familieforhold		
	Skatterådet · Værdiansættelse af anparter ved gaveoverdragelse til almennyttig fond		

§ 5 Kurs pari er en gavemiljø-regel: kursansættelsen uden for interessefællesskabet

Værdiansættelsescirkulæret fra 1982 fastslår i [pkt. 19 om private pantebreve og gældsbreve](#):

Private pantebreve og gældsbreve kan ansættes til kursværdi. Normalt anerkender man en kursværdi beregnet af et anerkendt vekselererfirma eller en bank, men en sådan er dog ikke bindende for skattemyndighederne.

Punktet indeholder desuden en specifik regel om arvingsgæld, dvs. en fordring, som afdøde havde på en arving: den kan indtægtsføres til kursværdi, og denne kursværdi kan lægges til grund ved afgiftsberegningen – også når fordringen overdrages som gave til debitor. Ved beregningen af den kontante værdi af en overdragelse følger det af [pkt. 5](#), at hver enkelt gældspost kursreguleres, mens kontant vederlag, den kapitaliserede værdi af en aftægtsforpligtelse samt arv eller gave netop **ikke** kursreguleres, men medregnes til pålydende værdi. Cirkulærets anvisninger er efter [pkt. 48](#) vejledende ved efterprøvelsen af værdiansættelser i den enkelte boopgørelse eller anmeldelse – hvilket forklarer, hvorfor domstolene i sidste ende forankrer pari-reglen i boafgiftslovens handelsværdibegreb og ikke i cirkulæret alene.

Skatterådet har i [SKM2024.499.SR](#) sat en klar grænse for pari-praksis. Sagen angik aftalepakker mellem en erhvervsdrivende spørger og uafhængige kunder om spørgers erhvervelse af kundernes boligejendomme, hvor overdragelsessummen i visse tilfælde blev afdraget løbende, så kunden fik en pengefordring på spørger i form af et anfordringslån. Skatterådet fandt, at den praksis om anfordringslån, der er beskrevet i gaveafsnittet i Den juridiske vejledning, omhandler anfordringslån mellem interesseforbundne fysiske personer i et gavemiljø – og ikke lån i et kommercielt marked mellem uafhængige parter. Rådet kunne derfor ikke bekræfte, at fordringen altid kunne ansættes til kurs pari; der skulle foretages en konkret værdiansættelse på aftaletidspunktet.

Denne sondring er logisk konsistent med gaveafgiftsretten: pari-reglen tjener til at undgå et fiktivt gaveelement dér, hvor parterne netop **ikke** har modstående interesser, og hvor rentefordelen efter [boafgiftsloven § 24, stk. 1](#) alligevel er afgiftsfri. Mellem uafhængige parter er der ingen tilsvarende begrundelse for at se bort fra, at en uforrentet fordring er mindre værd end sin pålydende.

At kursspørgsmålet også kan gå den anden vej, illustrerer [SKM2006.306.SR](#), hvor Skatterådet lagde vægt på, at parterne var uafhængige, at overdragelsesprisen svarede til markedsprisen, og at der ikke forelå gældseftergivelse – hvorfor hverken [kursgevinstloven § 21](#) eller § 24 fandt anvendelse.

LOV

[Boafgiftsloven § 24, stk. 1](#)[Kursgevinstloven § 21, stk. 1](#)

PRAKSIS

Skatterådet · Tilbagekøb af ejendom til lavere markedspris uden beskatning

11.05.2006

Sondringen lån/gave: kravet om en reel tilbagebetalingsforpligtelse § 6 og -evne

Den forudsætning, der bærer hele konstruktionen, er, at der foreligger et **faktisk låneforhold med en reel tilbagebetalingsforpligtelse**. Falder den forudsætning, omkvalificeres beløbet – enten til en afgiftspligtig gave inden for kredsen i [boafgiftsloven § 22](#) eller til skattepligtig indkomst efter [statsskatteloven § 4](#), litra c, uden for kredsen.

Domstolene har i en lang række sager om indsætninger på bankkonti anlagt en stram bevisvurdering. Byretspraksis fra 2019 illustrerer mønstret: i [SKM2019.351.BR](#), [SKM2019.352.BR](#), [SKM2019.353.BR](#), [SKM2019.444.BR](#), [SKM2019.490.BR](#) og [SKM2019.591.BR](#) blev indsætninger på 1-5,6 mio. kr. anset for

skattepligtige gaver, fordi der ikke var dokumenteret en reel tilbagebetalingsforpligtelse – uanset at der i flere af sagerne forelå gældsbreve. I [SKM2024.384.BR](#) gjorde skatteyderen gældende, at der var tale om et familielån med en reel tilbagebetalingsforpligtelse; retten lagde vægt på, at dokumenterne var udarbejdet efterfølgende. Modsat i [SKM2013.363.BR](#), hvor retten netop fandt det dokumenteret, at der bestod en reel tilbagebetalingsforpligtelse, og hvor forhøjelsen derfor blev tilsidesat.

Allerede [SKM2009.36.VLR](#) anlagde samme linje: et påstået familielån blev ikke anerkendt skattemæssigt, selv om der forelå et lånedokument, idet udbetalingen skete i flere omgange, lånet var rentefrit, og skatteyderens privatforbrug i øvrigt var negativt.

De momenter, som praksis lægger vægt på, kan sammenfattes:

Moment	Taler for lån	Taler for gave
Skriftligt gældsbrev	Oprettet samtidig med udbetalingen	Udarbejdet efterfølgende, fx under skattesagen
Pengestrøm	Dokumenteret overførsel, der matcher gældsbrevets hovedstol	Kontanter, delbeløb, mangelfuldt spor
Tilbagebetalingsevne	Låntagers formue og indkomst kan bære hovedstolen	Låntager er varigt ude af stand til at indfri
Faktisk adfærd	Afdrag/indfrielse foretaget, gælden oplyst i formueopgørelser	Ingen afdrag, ingen påkrav gennem årene
Gældsbrevets vilkår	Ubetinget opsigelighed på anfordring	Bortfaldsklausuler, non-recourse, betingede vilkår

Omkvalifikationen kan gå begge veje. I [BS-33099/2021-FRB](#) blev en ejendom overdraget til langt under markedsværdien mellem parter med tæt erhvervsmæssig tilknytning; retten fastslog, at salgsprisen ikke var udtryk for ejendommens reelle markedsværdi, og at gavedelen var skattepligtig efter [statsskatteloven § 4](#), litra c – med den tilføjelse, at skattepligten indtræder på underretningstidspunktet, og at en efterfølgende tilbageoverdragelse ikke ophæver den. Det er en vigtig påmindelse om, at reparation efter det afgiftsudløsende tidspunkt sjældent virker.

Omvendt viser Landsskatterettens praksis, at afgiftskravet kan falde, når dokumentationen er i orden: i [SKM2021.179.LSR](#) blev klageren ikke anset gaveafgiftspligtig af modtagne pengeoverførsler fra klagerens ægtefælle til børn, børnebørn og oldebørn, idet overførslerne var dækket af anfordringsgældsbreve. Og i [SKM2025.154.LSR](#) lagde Landsskatteretten uden videre til grund, at »da gældsbrevet er et rentefrit anfordringslån, er gældsbrevet værdiansat til« pålydende.

Endelig er der en strafferetlig backstop. Rigsadvokatmeddelelsen om [straffelovens § 289 – afgifts- og skattesvig](#) anvendes ved overtrædelser af særlig grov karakter af skatte-, told- og afgiftslovgivningen, hvilket efter retspraksis som udgangspunkt vil være tilfældet, når det unddragne beløb udgør 500.000 kr. eller derover. Et proforma-gældsbrev, der dækker over en gave af en vis størrelse, ligger derfor ikke uden for det strafferetlige felt.

LOV

[Boafgiftsloven § 22, stk. 1](#)[Statsskatteloven § 4](#)[Straffeloven § 289, stk. 1](#)

PRAKSIS

Byretten · Beskatning af uforklarede bankindsætninger, maskeret udlodning og ejendomsgave

02.03.2023

Familielånet som berigtigelse i familieejendomshandler og samspillet med 15 %-reglen

§ 7

Den hyppigste praktiske anvendelse er berigtigelsen af en familieoverdragelse af fast ejendom: forældrene sælger til værdiansættelsescirkulærets vurdering ± 15 pct., og købesummen berigtiges dels ved gældsovertagelse, dels ved en gave inden for bundbeløbet i [boafgiftsloven § 22, stk. 1](#), dels ved et rentefrit anfordringsgældsbevis til restbeløbet. Netop fordi anfordringsgældsbeviset ansættes til kurs 100, opstår der intet gaveelement på restfinansieringen, og gaveafgiftsgrundlaget begrænses til den kontante gave.

Skatterådet bekræftede denne struktur i [SKM2021.499.SR](#), hvor et anfordringslån fra spørger til datteren ikke udløste yderligere afgift, »da anfordringslån i praksis ansættes« til pari, idet der var tale om et familielån. Tilsvarende blev overdragelse af en lejlighed til en datter efter 15 %-reglen accepteret uden gaveafgift i [SKM2021.530.SR](#), og i [SKM2026.233.SR](#) tog Skatterådet stilling til korrektion af den offentlige ejendomsvurdering ved gaveafgiftsberegningen efter [boafgiftsloven § 22](#) og [§ 27](#).

Det er dog vigtigt at holde de to spørgsmål adskilt. Anfordringsgældsbevise kurs er ét spørgsmål; ejendommens værdiansættelse er et andet – og det sidste er i disse år den langt hyppigste kilde til tvist. Byretterne har i [BS-25235/2022-LYN](#), [BS-5205/2023-KBH](#) og [BS-703/2024-KBH](#) tilsidesat 15 %-reglen, hvor forældrene kort forinden havde købt ejendommen i fri handel til en markant højere pris. I den førstnævnte sag udtrykte retten det således:

Retten finder, at den betydelige forskel mellem ejendomsvurderingen og købsprisen i fri handel den 28. november 2018 sammenholdt med den nære tidsmæssige sammenhæng mellem salget i fri handel og den omstridte familiehandel kun godt 16 måneder senere, viser, at ejendomsvurderingen for den konkrete omstridte ejerlejlighed i marts 2020 var væsentlig for lav.

Og Højesteret har i [BS-50037/2023-HJR](#) fastslået, at 15 %-reglen slet ikke gælder for næringsejendomme, fordi de hensyn til forudsigelighed og tryghed, reglen bygger på, ikke gør sig gældende for aktiver anskaffet med videresalg for øje.

Et beslægtet fald i afgiftsberegningen viser [BS-31208/2025-HJR](#): fradraget for tinglysningsafgift i gaveafgiften efter [boafgiftsloven § 29, stk. 2](#) forudsætter en direkte ejendomsoverdragelse fra giver til modtager, og der gives ikke fradrag, når en tredjemand – herunder et selskab ejet af modtageren – får tinglyst adkomsten. Strukturvalget omkring familielånet og ejendomsoverdragelsen har med andre ord selvstændige afgiftskonsekvenser.

Den generelle værdiansættelse af fast ejendom ved familieoverdragelse behandles nærmere i [gaveafgift-arvebeskatning](#) og [skatteret-værdiansættelse](#).

LOV	Boafgiftsloven § 22, stk. 1	Boafgiftsloven § 27, stk. 1	Boafgiftsloven § 29, stk. 2
PRAKSIS			
	Højesteret · Afvisning af fradrag for tinglysningsafgift i gaveafgift ved overdragelse til kommanditselskab		02.02.2026
	Højesteret · Fravigelse af 15 %-reglen ved generationsskifte af næringsejendomme		20.06.2024
	Byretten · Dom om værdiansættelse af ejerlejlighed ved familiehandel og fravigelse af 15 %-reglen		25.04.2025
	Byretten · Gaveafgiftssag om overdragelse af ejerlejlighed og anvendelse af 15 %-reglen		27.03.2025
	Byretten · Tilsidesættelse af 15 %-reglen ved familieoverdragelse af ejerlejlighed grundet nyligt køb til markant højere pris		22.01.2024

Skatterådet · Gaveafgift ved familieoverdragelse – korrektion af offentlig ejendomsvurdering for brand og genopførelse af anneks	11.05.2026
Skatterådet · Overdragelse af lejlighed til datter efter 15 pct-reglen uden gaveafgift	14.10.2021

§ 8 Vilårsændringer: allongen, kursgevinstloven og grænsen til skifterettens kompetence

Den mest oversete risiko ved familielånet er, at en velment justering af gælds brevet kan udløse beskatning. Udgangspunktet er, at en **væsentlig ændring** af lånevilkårene indebærer, at det oprindelige lån anses for indfriet, og at der samtidig stiftes en ny gæld, jf. [kursgevinstloven § 25, stk. 1](#) og bestemmelsens forarbejder.

Allerede **SKM2003.545.LR** viste konsekvensen: en skatteyder ønskede at gøre to forrentede anfordringslån på hver 1 mio. kr. til en niece rentefrie. Ligningsrådet fandt, at rentefriheden var en væsentlig vilårsændring, at de gamle lån måtte anses for indfriet ved stiftelse af to nye fordringer, og at debitor derved opnåede en kursgevinst på gæld, mens kreditor havde et kurstab – fordi de oprindelige gælds breve var stiftet til pari, mens de nye usikrede, rentefrie gælds breve ikke kunne anses for stiftet til pari.

Den centrale nyere afgørelse er [SKM2022.532.SR](#). En datter havde ydet sin far et rente- og afdragsfrit anfordringslån, og parterne ønskede at tilføje en allonge med følgende vilkår:

Ved långivers død bortfalder gælden og gælds brevet fuldstændigt, og låntager er pr. dødsdatoen fritaget for forpligtelsen overfor långiver, boet efter denne eller andre interessenter.

Skatterådets svar var tredelt:

1. **Ingen gave ved den oprindelige stiftelse.** Der var ingen tidsmæssig sammenhæng mellem stiftelsen og allongen, og allongen kunne derfor ikke med tilbagevirkende kraft gøre det oprindelige lån til en gave.
2. **Ingen gave ved allongens udfærdigelse – men kursgevinstbeskatning.** Vilkåret om bortfald ved død var et betinget gaveløfte, hvis beskatning kunne udskydes til betingelsens indtræden. Men tilføjes udgjorde en væsentlig vilårsændring, jf. [kursgevinstloven § 25](#), så det oprindelige lån ansås for indfriet og erstattet af ny gæld. Lånet kunne herefter ikke kræves indfriet i alle situationer og var derfor ikke længere et anfordringslån stiftet til pari. Resultatet blev en skattepligtig kursgevinst for låntageren efter [kursgevinstloven § 21](#) og et kurstab for långiveren, som **ikke** kunne fradrages, jf. tabsbegrænsningen i [kursgevinstloven § 14, stk. 2](#), fordi parterne var nærtstående. Rådet bemærkede desuden, at långiver ville opnå en ny skattepligtig kursgevinst, hvis låntager senere indfrie gælden kontant til pari, jf. bagatelgrænsen på 2.000 kr. i [§ 14, stk. 1](#).
3. **Afvisning af dødsgevingspørgsmålet.** Om gælds bortfaldet ved långivers død var en døds gave omfattet af [arveloven § 93](#), og dermed om beløbet indgik i boafgiftsgrundlaget, henhørte under skifterettens kompetence og kunne først afgøres efter dødsfaldet.

Landsskatteretten gik i [SKM2024.52.LSR](#) et skridt videre og ændrede svaret på spørgsmål 2 til »Afvist«. Retten fandt, at der herskede en sådan usikkerhed om det faktiske grundlag – herunder allongens gyldighed i forhold til arvelovens testamentsregler – at spørgsmålet burde have været afvist. Allongen var udtryk for en gave givet i långivers levende live, men bestemt til at blive opfyldt efter dennes død, dvs. omfattet af [arveloven § 93, stk. 1, nr. 1](#), med den konsekvens, at den civilretligt kun var gyldig, hvis testamentsformkravene i arvelovens § 69 var iagttaget. Da klagerne selv havde oplyst, at allongen ikke ville blive påført under særlige former, kunne den ikke antages at være civilretligt gyldig.

Afgørelserne tegner tilsammen en tydelig anvisning: ønsker parterne, at gælden skal bortfalde ved långivers død, er den korrekte vej ikke en allonge til gældsbrevet, men et testamente eller et arveforskudsarrangement. En allonge risikerer at være civilretligt ugyldig og samtidig at udløse kursgevinstbeskatning af låntageren uden modsvarende fradrag hos långiveren.

LOV

[ArveLovent § 93, stk. 1](#)[Kursgevinstlovent § 14, stk. 1, 2](#)[Kursgevinstlovent § 21, stk. 1](#)[Kursgevinstlovent § 25, stk. 1](#)

PRAKSIS Skatterådet · Anfordringslån med klausul om gældsbortfald ved långivers død

04.11.2022

§ 9 Den formueretlige kvalifikation: forrentning ved misligholdelse og forældelse

Ved siden af den skatte- og afgiftsretlige behandling har familielånet en rent formueretlig side, som ofte først bliver aktuel ved skilsmisse, dødsfald eller familiekonflikt.

Udgangspunktet er, at anfordringsgældsbrevet er en almindelig pengefordring, og at fordringen dermed er et krav **på** formuerettens område – uanset at parterne er nærtstående, og uanset at lånet er rentefrit. Det har betydning for morarenten. Efter [renteloven § 3, stk. 1](#) betales rente fra forfaldsdagen, hvis denne er fastsat i forvejen. For et anfordringslån er der netop ikke aftalt nogen forfaldsdag på forhånd, og [renteloven § 3, stk. 2](#) finder derfor anvendelse:

I andre tilfælde skal der betales rente, når der er gået 30 dage efter den dag, da fordringshaveren har afsendt eller fremsat anmodning om betaling. Skyldneren skal ikke betale rente for det tidsrum, der ligger forud for modtagelsen af anmodningen.

Dette står i modsætning til [renteloven § 8, stk. 1](#), hvorefter rente på pengekrav **uden for** formuerettens område – typisk familie- og arveretlige krav – først løber fra den dag, fordringshaveren begyndte retsforfølgning til betaling af gælden. Kvalifikationen er dermed ikke uden praktisk betydning: forskellen mellem rentestart 30 dage efter påkrav og rentestart ved sagsanlæg kan udgøre år. Rentefriheden i selve gældsbrevet gælder desuden kun den aftalte forrentning frem til påkrav; den afskærer ikke morarenten efter påkrav, medmindre parterne udtrykkeligt har aftalt andet.

Anfordringsvilkåret har også konsekvenser for forældelsen, idet forældelsesfristen for et krav, der kan kræves opfyldt straks, som udgangspunkt regnes fra det tidspunkt, hvor fordringshaveren kunne kræve betaling. Dette behandles nærmere i [forældelse-pengekrav-afbrydelse](#).

Endelig skal det bemærkes, at når skattesagen om familielånet ender i retten, tilkendes sagsomkostninger med rente efter [renteloven § 8 a](#), jf. bl.a. Højesterets afgørelse i [BS-3654/2024-HJR](#).

LOV

[Renteloven § 3, stk. 1, 2](#)[Renteloven § 8, stk. 1](#)[Renteloven § 8a](#)

PRAKSIS Højesteret · Højesterets dom i sag om gaveafgift ved gældseftergivelse: Værdiansættelse af anfordringsgældsbreve mellem nærtstående

14.11.2024

§ 10 Historisk og lovforberedende kontekst: fra arveafgiftslovens § 44 til boafgiftsloven

Den nuværende retstilstand er resultatet af et brud i 1995. Frem til den 1. juli 1995 antoges der i arveafgiftslovens § 44 at være hjemmel til en rentefiksering m.v. ved rentefrie lån inden for den afgiftspligtige personkreds – en hjemmel, der ikke blev videreført i boafgiftsloven. Skattestyrelsen fremhæver dette udtrykkeligt i [Den juridiske vejledning C.A.6.1.7](#) i forbindelse med **TfS1997.791**, idet afgørelsen netop vedrører perioden før 1. juli 1995. Det er dermed selve lovreformen – ikke en praksisændring – der har fjernet grundlaget for at afgiftsbelægge den løbende rentefordel.

De oprindelige forarbejder til [forslag til lov om afgift af dødsboer og gaver](#) (1994 LSF 254) forklarer, at [§ 24](#) viderefører den hidtidige afgiftsfrihed for underhold i giverens hjem m.v., og at brugs- og indtægtsnydelser foreslås fritaget for gaveafgift parallelt med undtagelsen for boafgifter. Ved den senere nyaffattelse i [L 212 \(1998-99\)](#) blev det præciseret, at afgiftsgrundlaget for en gave, hvorpå der hviler en brugs- eller indtægtsnydelse, er hele aktivets værdi uden fradrag – men at værdien af nydelsen kan fratrækkes, når den udgør vederlag i en gensidigt bebyrdende aftale. Forarbejderne illustrerer det med, at en far kan overdrage en udlejningsejendom til sin søn, hvor overdragelsen berigtiges ved gældsovertagelse, en kontant gave og et forbehold af indtægtsnydelsen af de fremtidige lejeindtægter; her udgør indtægtsnydelsen en del af sønnens vederlag, og der betales alene 15 pct. afgift af selve gaven.

Den bagvedliggende politiske afvejning mellem afgiftsbyrde og generationsskifte er belyst i **Betænkning nr. 1111/1987 om generationsskiftets skatter og afgifter** fra Skattedepartementet, hvis kapitel 4 gennemgår arve- og gaveafgift ved generationsskifte og bemærker, at »den gaveafgiftspligtige personkreds hovedsagelig [er] børn og børnebørn samt ægtefæller«, mens »ved gaver til andre betales indkomstskat af gavens værdi«. Betænkningen drøfter netop mulighederne for at lempe afgiftsbelastningen ved generationsskifte gennem ændrede satser, reducerede beregningsgrundlag, nedslag i værdiansættelsen og henstand med afgiften – temaer, der siden er blevet udmøntet i bl.a. boafgiftslovens §§ 23 a og 23 b om nedsat afgift ved erhvervsvirksomheder. Det rentefrie anfordringslån er i praksis blevet den enkleste – og fortsat lovligt anerkendte – måde at flytte likviditet mellem generationerne uden at bruge af afgiftsrammen.

LOV

[Boafgiftsloven § 23, stk. 1](#)[Boafgiftsloven § 24, stk. 1, 2](#)

Sammenfatning: hvad der bærer familielånet, og hvad der får det til at falde

§ 11

Praksis kan sammenfattes i et sæt operationelle konklusioner.

Det bærer familielånet:

- Et skriftligt gældsbeholdning oprettet **samtidig** med udbetalingen, med udtrykkeligt anfordringsvilkår (opsigelse med højst 14 dages varsel, ubetinget).
- En dokumenterbar pengestrøm fra långiver til låntager, der svarer til hovedstolen.
- En låntager, hvis økonomiske forhold – aktuelt eller i lyset af forventet arv – kan bære en fuld indfrielse.
- Ingen betingelser, bortfaldsklausuler eller løbetidsbegrænsninger, der afskærer kreditors ret til at kræve indfrielse.
- Konsekvent efterlevelse: eventuelle årlige gaver inden for bundbeløbet i [boafgiftsloven § 22, stk. 1](#) bør ydes som selvstændige, dokumenterede dispositioner – ikke blot som stiltiende nedskrivning af gælden.

Det får familielånet til at falde:

- Manglende dokumentation for en reel tilbagebetalingsforpligtelse, jf. den samlede byretspraksis om indsætninger; efterfølgende udarbejdede dokumenter accepteres normalt ikke.
- Vilkårsændringer, der ophæver anfordringskarakteren – herunder allonger om bortfald ved død – med kursgevinstbeskatning efter [kursgevinstloven § 21](#), jf. [§ 25](#), og uden fradrag for långivers kurstab, jf. [§ 14, stk. 2](#), jf. [SKM2022.532.SR](#).
- Gældseftergivelse, der efter Højesterets dom i [BS-3654/2024-HJR](#) værdiansættes til kurs 100 og dermed udløser 15 pct. afgift af hele hovedstolen ud over bundfradraget.
- Brug af pari-praksis uden for gavemiljøet, som Skatterådet afviste i [SKM2024.499.SR](#).
- Anvendelse af et forrentet eller uforrentet gældsbrev med **fast løbetid** i stedet for et anfordringsgældsbrev ved berigtigelse af en gensidigt bebyrdende overdragelse, hvor kursnedslaget efter [TfS2000.369](#) bliver et afgiftspligtigt gaveelement.

Samlet set er retstilstanden bemærkelsesværdigt stabil: rentefriheden er afgiftsfri, hovedstolen er pari, og alt afhænger af, om gældsbrevet reelt er et anfordringsgældsbrev, og om lånet reelt skal betales tilbage. Det er i disse to spørgsmål, at både Skatterådets bindende svar og domstolenes bevisbedømmelse konsekvent har ligget – og hvor rådgivningsfejlene sker.

For den forbrugerkreditretlige regulering af kreditaftaler henvises til [kreditaftaler](#); om personlig sikkerhedsstillelse for familiemedlemmers gæld, se [kaution-gyldighed-haeftelse-regres](#), og om tilbagesøgning af beløb betalt i urigtig formening om skyld, se [condictio-indebiti-tilbagesøgning-fejlbetaling](#).

LOV

[Boafgiftsloven § 22, stk. 1](#)
[Kursgevinstloven § 14, stk. 2](#)
[Kursgevinstloven § 21, stk. 1](#)
[Kursgevinstloven § 25, stk. 1](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets dom i sag om gaveafgift ved gældseftergivelse: Værdiansættelse af anfordringsgældsbreve mellem nærtstående

14.11.2024

Skatterådet · Anfordringslån med klausul om gældsbortfald ved långivers død

04.11.2022

REFERENCE Lovgrundlag

10 paragraffer

Boafgiftsloven § 22	stk. 1	Boafgiftsloven § 23	stk. 1
Boafgiftsloven § 24	stk. 1	Boafgiftsloven § 27	stk. 1
Kursgevinstloven § 14	stk. 2	Kursgevinstloven § 21	stk. 1
Kursgevinstloven § 25	stk. 1	Renteloven § 3	stk. 2
Statsskatteloven § 4		Statsskatteloven § 5	

MATERIALE Citerede afgørelser

14 afgørelser

02.02.2026	Afvisning af fradrag for tinglysningsafgift i gaveafgift ved overdragelse til kommanditselskab	31208-2025
14.11.2024	Værdiansættelse af anfordringsgældsbreve ved gældseftergivelse i familieforhold	3648-3654
14.11.2024	Højesterets dom i sag om gaveafgift ved gældseftergivelse: Værdiansættelse af anfordringsgældsbreve mellem nærtstående	6563-7880
20.06.2024	Fravigelse af 15 %-reglen ved generationsskifte af næringsejendomme	bs-50037-2023-hjr

BYRET TEN · FØRSTE INSTANS

4

25.04.2025	Dom om værdiansættelse af ejerlejlighed ved familiehandel og fravigelse af 15 %-reglen	9611-11207
27.03.2025	Gaveafgiftssag om overdragelse af ejerlejlighed og anvendelse af 15 %-reglen	9391-10913
22.01.2024	Tilsidesættelse af 15 %-reglen ved familieoverdragelse af ejerlejlighed grundet nyligt køb til markant højere pris	6298-7546
02.03.2023	Beskatning af uforklarede bankindsætninger, maskeret udlodning og ejendomsgave	5656-6764

SKATTERÅDET · ADMINISTRATIV MYNDIGHED

6

11.05.2026	Gaveafgift ved familieoverdragelse – korrektion af offentlig ejendomsvurdering for brand og genopførelse af anneks	25-6246855
04.11.2022	Anfordringslån med klausul om gælds bortfald ved långivers død	22-0562086
03.02.2022	Værdiansættelse af anparter ved gaveoverdragelse til almennyttig fond	21-0547474
14.10.2021	Overdragelse af lejlighed til datter efter 15 pct-reglen uden gaveafgift	19-0417814
06.04.2010	Selvejende institution fritaget for gaveafgift og selskabsskat	09-049486
11.05.2006	Tilbagekøb af ejendom til lavere markedspris uden beskatning	06-014826

FORARBEJDE **Betænkninger**

1 reference

Generationsskiftets skatter og afgifter

nr. 1111 · 1987 · Skattedepartementet

10

PRAKSISOVERSIGT · KREDITAFTALER

Praksisoversigt over veksel- og checkret

Formkrav, indsigelsesafskæring, krydsede checks og tvangsfuldbyrdelse uden dom

Version 2 · Opdateret 3. sep. 2026 · 34 afgørelser · 2002-2023

[Læs online](#)**INTRODUKTION**

Veksler og checks er negotiable betalingspapirer, hvis retsvirkninger hviler på to nordisk-fælles love bygget på Genève-konventionerne 1930/1931: vekselloven og checkloven. Kernen i begge regelsæt er en abstraktion – den, der sagsøges efter dokumentet, kan ikke gøre indsigelser fra det underliggende retsforhold gældende mod en senere erhverver, medmindre denne forsætligt har handlet til skade for skyldneren. Praksis samler sig i dag om tre spor: trassatbankens objektive ansvar ved krydsede checks, hæftelses- og regresforholdene mellem udsteder, endossent og indløsende bank, og den processuelle særstilling som selvstændigt tvangsfuldbyrdsgrundlag efter retsplejeloven – med et markant forbrugerværn, der blev indført i 1986.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01 En check kan kun trækkes på banker og sparekasser; anvisninger trukket på andre er ugyldige som checks og falder helt uden for checkloven, men kan bestå som almindelig anvisning.
- 02 Indsigelsesafskæringen i vekselloven § 17 og checkloven § 22 rammer kun indsigelser fra det underliggende retsforhold – den gælder ikke indsigelser om falsk underskrift eller om erhververens indløsningsret.
- 03 En bank, der erhverver eller indkasserer en krydset check fra en person, som hverken er bankens kunde eller en anden bank, er erstatningsansvarlig op til checkbeløbet – også når beløbet krediteres en anden kundes konto, og også når banken var i god tro.
- 04 Kravet i checkloven § 38, stk. 3, er formelt og absolut: efterfølgende kreditering til en kundekonto og identifikation af indleveren reparerer ikke overtrædelsen.
- 05 Er indløseren derimod selv kunde i banken og legitimeret ved en ubrudt række af endossementer, indløser banken med frigørende virkning, medmindre den var i ond tro eller udviste grov uagtsomhed.
- 06 En check er endeligt honoreret, når trassatbanken har prøvet checken, debiteret trassentens konto og afsendt betalingsautorisationen – herefter kan honoreringen ikke tilbagekaldes, heller ikke før valørdagen.

- 07** En honoreret check kan ikke tilbagekaldes af udstederen, heller ikke når honoreringen først sker efter forevisningsfristens udløb.
- 08** Kontramandering fjerner alene trassatbankens fuldmagt til at debitere kontoen – udstederens hæftelse for checkens betaling over for den retmæssige indehaver består uændret.
- 09** Endossenten indestår for checkens betaling, og den indløsende bank kan derfor søge regres hos kunden, når den betrukne bank ikke honorerer – også ved falske eller stjalne udenlandske checks.
- 10** Et pengeinstitut har ikke en generel pligt til at advare mod falske udenlandske checks; rådgivningsansvar forudsætter, at banken kendte de konkrete omstændigheder, der gjorde transaktionen mistænkelig.
- 11** Giver banken en uforbeholden – men urigtig – oplysning om, at der er dækning, skal den erstatte det tab, kunden lider ved konkrete dispositioner i tillid hertil, selv om regreskravet i øvrigt består.
- 12** Manglende rettidig underretning efter checkloven § 42 og vekselloven § 45 fortaber ikke regresretten, men udløser erstatningsansvar begrænset til dokumentets beløb.
- 13** Checkkrav mod endossenter, trassent og øvrige checkskyldnere forældes på seks måneder fra forevisningsfristens udløb; vekselkrav mod acceptanten på tre år fra forfaldsdagen.
- 14** Er veksel- eller checkretten fortabt eller forældet, kan indehaveren fortsat rejse berigelsessøgsmål, og udstederen anses da som beriget med checksummen, når andet ikke gøres antageligt.
- 15** Veksler (vekselretlige krav) og checks (regreskrav) er selvstændigt tvangsfuldbyrdsgrundlag uden dom, og fuldbyrdelse kan ske hos enhver, der ved sin underskrift har forpligtet sig som skyldner, selvskyldnerkautionist eller pantsætter.
- 16** I fogedretten kan indsigelser mod veksler og checks kun gøres gældende i fire udtømmende opregnede tilfælde – herunder falsk underskrift, manglende fuldmagt og forbrugerværnet i retsplejeloven § 501, stk. 3, nr. 4.
- 17** Kreditgiveren må ikke i forbindelse med en forbrugerkreditaftale modtage veksel eller andet skylddokument, der ved overdragelse kan indskrænke forbrugerens indsigelsesret.

To Genève-love: vekslen som abstrakt betalingsløfte og checken som betalingsanvisning

§ 1

Dansk veksel- og checkret hviler på to love, der blev til samtidig i begyndelsen af 1930'erne som led i en nordisk-fælles gennemførelse af Folkeforbundets Genève-konventioner. Af de almindelige bemærkninger til det oprindelige forslag til checklov fremgår baggrunden direkte:

"Foranstaaende Forslag til Checklov, der skal træde i Stedet for Lov Nr. 58 af 23. April 1897 om Checks og andre Sigtanvisninger, fremsættes for at gøre det muligt at ratificere de ved Folkeforbundets Foranstaltning tilvejebragte

internationale Konventioner om Indførelse af ensartet Checklov-givning, som den 19. Marts 1931 blev afsluttet i Genève af Delegerede fra 30 Stater"

Forarbejderne understreger samtidig den tætte kobling mellem de to lovkomplekser: "*Checkloven maa i Virkeligheden siges at være afhængig af Vekselloven paa en saadan Maade, at en Aendring af de vekselretlige Regler nødvendiggør en Aendring af Checklovgivningen*" – og de to love blev derfor sat i kraft samtidig ([Folketingstidende 1931-32, tillæg A, sp. 4697 ff.](#)).

Formkravene er strengt formaliserede. [Vekselloven § 1](#) opregner otte obligatoriske anførsler: benævnelsen »veksel« i selve teksten, en ubetinget anmodning om at betale en bestemt pengesum, trassatens navn, forfaldstid, betalingssted, remittentens navn, dag og sted for udstedelsen samt trassentens underskrift. [Checkloven § 1](#) kræver tilsvarende seks anførsler – men uden angivelse af forfaldstid, fordi en check efter [checkloven § 28](#) altid skal betales ved forevisning, og enhver bestemmelse, der strider herimod, anses som uskrevet.

At formkravene ikke er absolutte, følger af blankoveksel-reglen i [vekselloven § 10](#): udfyldes en ved udgivelsen ufuldstændig væksel i strid med de trufne aftaler, kan dette **ikke** påberåbes over for vekselindehaveren, medmindre denne ved erhvervelsen ikke var i god tro eller handlede groft uagtsomt. Reglen er et af de tydeligste udtryk for negotiabilitetsprincippet: risikoen for misbrug af et underskrevet, men udfyldt dokument bæres af underskriveren, ikke af den godtroende erhverver.

Bemærk, at ingen af de to love er ændret i nyere tid – vekselloven er senest bekendtgjort i 2018 og checkloven i 1986, og der foreligger ingen vedtagne, men endnu ikke konsoliderede ændringer til nogen af dem.

LOV

[Checkloven § 1](#)
[Checkloven § 28, stk. 1](#)
[Vekselloven § 1](#)
[Vekselloven § 10](#)

§ 2 Checkens passive kapacitet: kun banker – og dansk rets bevidste fravigelse af den ensartede checklov

[Checkloven § 3, stk. 1](#), bestemmer, at checks kun kan trækkes på banker og sparekasser samt de institutter og personer, der efter [checkloven § 54](#) sidestilles hermed. Stk. 2 fastslår den skarpe retsvirkning: "*Anvisninger, som trækkes på andre end de i stk. 1 nævnte, omfattes ikke af denne lov, selv om de opfylder betingelserne i § 1, jfr. § 2.*"

Dette er en bevidst dansk fravigelse af den ensartede Genève-checklov, hvorefter en check bevarer sin gyldighed uanset hvem den er trukket på. De oprindelige bemærkninger til § 3 redegør udførligt for valget:

"Man har anset det for rigtigt og mere stemmende med almindelige her i Landet fulgte Lovgivningsprincipper ikke at foreslaa indført i dansk Ret den ensartede Checklovs Regel, men derimod foreskrive, at Checks trukket i Strid med Reglen om den passive Kapacitet er ugyldige som Checks, og dette har man ment at kunne foreslaa, dels fordi Hensynet til Checksikkerheden, som er den ledende Tanke i Kravet om Begrænsning af den passive Checkkapacitet, maa føre til denne Løsning, hvis Reglen skal faa nogen Betydning, dels fordi Hensynet til ikke at tilføje den godtroende Ihænde-haver af et saadan Dokument Skade synes tilstrækkeligt iagttaget ved, at Dokumentet, selv om det erklæres ugyldigt som Check, i Overensstemmelse med dansk Ret anses som gyldigt som almindelig Anvisning"

Den praktiske konsekvens er, at et dokument, der kaldes »check«, men er trukket på en ikke-bank, ikke nyder checklovens negotiabilitetsbeskyttelse – indehaveren må falde tilbage på det underliggende retsforhold og på reglerne om almindelige anvisninger. Reglen har international rækkevidde: for checks, der cirkulerer mellem lande, opretholdes gyldigheden alligevel efter checkloven § 59.

Dækningskravet i [checkloven § 4](#) – at trassenten hos trassatbanken skal have midler til rådighed, som han ved udtrykkelig eller stiltiende aftale kan disponere over ved checks – er derimod ikke sanktioneret ved en særlig straffebestemmelse. Også dét var et bevidst dansk valg, som forarbejderne begrundede med høringen af erhvervsorganisationerne:

"det har været under Overvejelse at søge indført en særlig Straffebestemmelse for dem, der forsætligt eller uagtsomt udsteder Checks uden Dækning ... men da Indførelsen af en saadan Regel ... ikke kan anses for paakrævet og derhos har mødt Modstand fra et Flertal af disse, navnlig fra Nationalbanken og Sparekassernes Fællesrepræsentation, har man ... anset det for rigtigst ikke at foreslå den indført i dansk Ret, men her nøjes med hidtil gældende Ret, hvorefter Udstedelse af dækningsløse Checks vil kunne medføre Erstatningsansvar, ofte ogsaa Straf for Berigelsesforbrydelse."

Det strafferetlige spor forfølges derfor efter straffelovens almindelige berigelsesbestemmelser – se nærmere [bedrageri](#). Praksis viser fortsat, at misbrug af checkdokumenter typisk henføres under straffelovens §§ 171 og 279, jf. bl.a. [SS 4-26492/2009](#) om tilegnelse af en fejlafløst check og efterfølgende udbetaling ved at udgive sig for firmarepræsentant, og [SS 4-26524/2010](#) om køb og brug af stjålne checkblanketter.

LOV	Checkloven § 3, stk. 1, 2	Checkloven § 4	Checkloven § 54
PRAKSIS	Landsretten · Betinget fængsel og erstatningskrav for grov skattesvig og mangelfuld bogføring		06.05.2011
	Landsretten · Dom i sag om tilegnelse af fejlafløst check og bedrageri mod Post Danmark		11.05.2010

Endossement, legitimation og ekstinktion ved bortkommet dokument

§ 3

Overdragelsen af de negotiable papirer sker ved endossement. Efter [vekselloven § 12](#) skal endossementet være ubetinget – enhver betingelse anses som uskrevet – og delvist endossement er ugyldigt. Formkravet i [vekselloven § 13](#) er, at endossementet skrives på selve dokumentet eller en vedhæftet allonge og underskrives af endossenten; et blankoendossement (den blotte navnetegning) skal for at være gyldigt stå på bagsiden eller på allongen. [Checkloven § 14](#) og [§ 17](#) svarer hertil.

Legitimationsreglerne er kernen i den praktiske retsanvendelse. Efter [vekselloven § 16, stk. 1](#), og [checkloven § 19](#) anses den, der har dokumentet i hænde, som retmæssig indehaver, hvis han godtgør sin ret ved en **uafbrudt række af endossementer** – også når det sidste er et blankoendossement. Udstrøgne endossementer anses som uskrevne.

Ekstinktionsreglerne knytter sig hertil. [Vekselloven § 16, stk. 2](#), og [checkloven § 21](#) bestemmer, at den, der har fået et bortkommet dokument i hænde, ikke er forpligtet til at udlevere det, hvis han godtgør sin ret på den nævnte måde (eller det er en ihændehavecheck), *medmindre* han ved erhvervelsen var i ond tro eller udviste grov uagtsomhed. Bortkommer en veksel, kan den mortificeres efter [vekselloven § 73](#), og trassenten er da forpligtet til at udstede nyt vekselbrev mod antagelig sikkerhedsstillelse.

Afgørende for bankernes stilling er [checkloven § 35](#): trassatbanken er forpligtet til at forvisse sig om, at endossementerne udgør en behørig sammenhængende række – **men ikke om ægtheden af endosmenternes underskrifter**. Denne begrænsning af undersøgelsespligten er blevet afgørende i flere nævnssager.

I [5/2003](#) var en krydset check udstedt til klageren og hendes tidligere samlever i fællesskab. Samleveren fik den indløst, efter at klagerens endossement var forfalsket af samleverens mor. Ankenævnet frifandt banken:

"Nævnet lagde vægt på, at S, der indløste checken, var kunde i banken og fremstod som retmæssig indehaver via endossementerne på checken. Der var ikke grundlag for at fastslå, at banken vidste eller burde have vidst, at S ikke havde ret til at råde over checken."

Nævnet præciserede samtidig en vigtig afgrænsning: [checkloven § 22](#), som klageren havde påberåbt sig, *"vedrører indsigelser mod det underliggende retsforhold, der førte til checkens udstedelse, og [kunne] derfor ikke finde anvendelse i denne sag om selve indløsningsretten."*

Samme sondring bar [296/2002](#), hvor to krydsede checks på overskydende skat var indløst af klagerens nu afdøde ægtefælle. Den **første** check bar en uafbrudt endossementrække og var indløst med frigørende virkning efter §§ 19, 21 og 38. Den **anden** manglede klagerens endossement overhovedet, og her erkendte sparekassen ansvar. Nævnet fandt det udtrykkeligt kritisabelt, at banken derefter forsøgte at modregne beløbet i afdødes personlige gæld, som klageren ikke hæftede for.

Hvor bevisspørgsmålet om ægtheden ikke kan afklares uden mundtlige forklaringer, afvises nævnssbehandling – således i [92/2008](#), hvor klageren gjorde gældende, at checken og hans kørekort var stjålet fra postboksen, mens banken havde noteret "set pas + kørekort" og indløsningen skete 1 minut og 13 sekunder efter en underskrevet hævekortbestilling til klagerens eget selskab.

LOV	Checkloven § 14	Checkloven § 19	Checkloven § 21	Checkloven § 35	Vekselloven § 12
	Vekselloven § 13	Vekselloven § 16, stk. 1, 2	Vekselloven § 73		
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Tvist om erstatningsansvar efter indløsning af krydset check med påstået falsk underskrift 03.06.2008 Det finansielle ankenævn · Bank frifundet for erstatningsansvar efter indløsning af fælles check med forfalsket underskrift 03.06.2003 Det finansielle ankenævn · Sparekasses ansvar ved uretmæssig indløsning af krydsede checks og efterfølgende forsøg på modregning i afdød ægtefælles gæld 12.12.2002				

Krydsede checks: det objektive bankansvar efter checkloven § 38, stk.

§ 4 5 – Nordea-sagen

Krydsningsinstituttet i [checkloven § 38](#) er checkrettens vigtigste sporbarhedsmekanisme. En generelt krydset check må trassatbanken kun betale til en anden bank eller til en af sine kunder (stk. 1), og efter **stk. 3** må en bank *"kun erhverve en krydset check fra en af sine kunder eller fra en anden bank. Den må ikke indkassere en sådan check for andre end de nævnte."* Sanktionen i **stk. 5** er en objektiv ansvarsregel: *"Den bank, der ikke overholder de ovenfor angivne forskrifter, er ansvarlig for den deraf opståede skade, dog ikke udover checkens beløb."*

Den centrale danske afgørelse er Nordea-sagen. Et finansieringsselskab udstedte en generelt krydset check på 174.247 kr. til sagsøgeren i forbindelse med en ejendomsomprioritering. Hendes daværende ægtefælle afhentede checken uden samtykke, forfalskede hendes endossement og indleverede den i Nordeas

Gørlev-afdeling, hvor beløbet blev krediteret en konto tilhørende ægtefællens forretningspartner. Hverken den indleverende eller sagsøgeren var kunder i Nordea; trassatbank var sparTrelleborg.

Københavns Byret dømte i [BS-6496/2008-KBH](#) banken til at betale hele checkbeløbet og afviste bankens pragmatiske fortolkning:

"Sagsøgte findes herved at have udbetalt checken i strid med checklovens § 38. Den bank, der ikke overholder de ovenfor angivne forskrifter, er indenfor checkbeløbets størrelse ansvarlig for den opståede skade, jf. lovens § 38, stk. 5."

Østre Landsret stadfæstede i [BS-1780/2010-OLR](#). Landsretten afviste, at den indleverende kunne betragtes som bud eller fuldmægtig for kontoindehaveren, og fastslog, at bankens praksis med at modtage checks fra ikke-kunder ikke kunne tilsidesætte lovens formelle krav:

Nordea kunne ikke tilsidesætte de formelle krydsningsregler i checklovens § 38, stk. 3, ved, at den indleverende ikke krævede checkbeløbet udbetalt kontant, men i stedet indsatte det på en konto tilhørende en anden person, der var kunde i Nordea.

Retstilstanden kan sammenfattes i fire punkter:

- **Kravet er formelt, ikke reelt.** Efterfølgende kreditering til en kundekonto reparerer ikke, at *erhvervelsen* skete fra en ikke-kunde.
- **God tro er irrelevant.** § 38, stk. 5, er en selvstændig ansvarsregel, som ikke forudsætter culpa hos banken.
- **Identifikation af indleveren hjælper ikke.** At banken kender parterne, ændrer ikke overtrædelsens karakter.
- **Ansaret er beløbsbegrænset** til checkens pålydende.

Modstykket er, at når checken *faktisk* modtages fra bankens egen kunde, som er formelt legitimeret ved endossementtrækken, er banken beskyttet – jf. [5/2003](#) og [296/2002](#). Det er altså *kunde-kriteriet*, ikke underskriftens ægthed, der udløser det objektive ansvar.

LOV	Checkloven § 31	Checkloven § 38, stk. 1, 3, 5	
PRAKSIS	Landsretten · Nordea Bank Danmark A/S mod Appelindstævnte – Erstatningsansvar ved indløsning af krydset check 07.03.2011 Byretten · Nordea Bank dømt til at betale erstatning efter ulovlig indløsning af krydset check til ikke-kunde 02.06.2010 Det finansielle ankenævn · Bank frifundet for erstatningsansvar efter indløsning af fælles check med forfalsket underskrift 03.06.2003 Det finansielle ankenævn · Sparekasses ansvar ved uretmæssig indløsning af krydsede checks og efterfølgende forsøg på modregning i afdød ægtefælles gæld 12.12.2002		

Honorering, kontramandering og tilbageførsel – hvornår er checken endeligt indfriet?

Spørgsmålet om, hvornår honoreringen er endelig, er praktisk afgørende, når trassenten går i betalingsstandsning eller tilbagekalder checken.

Sø- og Handelsretten tog stilling hertil i [H-32-03](#). Tre checks på i alt EUR 291.663,37 var udstedt af Skandinavisk Værktøj A/S til den tyske værktøjsproducent Stahlwille og trukket på Forstædernes Bank. Den 22.

oktober 2002 kl. 11.51-11.52 sendte banken SWIFT-autorisationer til Deutsche Bank med valør 24. oktober, debiterede trassentens konto og krediterede en intern NOSTRO-konto. Kl. 15.16 modtog banken meddelelse om betalingsstandsning og forsøgte kl. 16.34 at tilbagekalde autorisationerne. Retten fastslog:

"Ved afsendelsen af disse meddelelser har banken endeligt honoreret checkene, og det er, uanset en senere valørdag, ikke muligt at tilbagekalde honoreringen, uanset at den endelige kreditering af remittentens konto endnu ikke forelå ved tilbagekaldelsen, og uanset at Forstædernes Banks konto hos Deutsche Bank endnu ikke var debiteret."

Retten afviste samtidig, at der påhviler remittenten en generel omsorgspligt over for trassatbanken, og at kreditdirektørens telefoniske tilsagn om yderligere kredit kunne kvalificeres som en notering efter [checkloven § 25](#) eller som et uigenkaldeligt tredjemandsløfte.

Parallelt hermed fastslog Finansielle Ankenævn i [125/2002](#), at en check ikke kan tilbagekaldes af udstederen efter honoreringen – **heller ikke når honoreringen først finder sted efter forevisningsfristens udløb**, jf. [checkloven § 32, stk. 2](#). Banken havde honoreret en check på 42.150 kr. den 16. november 2001 (efter to forgæves forsøg i august/september) og debiterede først klagerens konto den 12. februar 2002 efter udstederens indsigelse. Det var uberettiget.

Om kontramanderingens retlige natur fastslog nævnet i [350/2001](#), at en tilbagekaldelse efter [checkloven § 32, stk. 1, alene](#) er en ophævelse af trassatbankens fuldmagt til at debitere kontoen – den fjerner ikke udstederens underliggende betalingsforpligtelse. Banken, der oplyste et andet pengeinstitut om, at der var dækning, påtog sig alene en risiko over for dette institut, ikke over for sin egen kunde.

Spejlbilledet ses i [292/2001](#): en krydset check på 9.000 kr. til en udlejer blev kontramanderet kl. ca. 10 om morgenen, men indløst kl. 10.18 i Danske Bank og hævet kontant kl. 10.19. Nævnet fastslog, at udstederen hæfter for checkens betaling over for det indløsende pengeinstitut i medfør af [checkloven § 12](#), og at det ikke var bevist, at banken var i ond tro eller havde udvist forsømmelighed.

Bemærk også, at [checkloven § 24](#) fratager et endossement, der tegnes efter protesten eller efter forevisningsfristens udløb, dets negotiabilitetsvirkning – det har da alene virkning som almindelig overdragelse af fordring, med den følge, at debitorindsigelser bevares.

Endelig følger det af almindelig obligationsret – bekræftet i [20711095/2008](#) – at betaling med check først er rettidig, når checken er **modtaget** af kreditor senest sidste rettidige betalingsdag; afsendelse på fristdagen er ikke nok.

LOV	Checkloven § 12	Checkloven § 24, stk. 1	Checkloven § 25, stk. 1
	Checkloven § 29, stk. 1	Checkloven § 32, stk. 1, 2	
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Sag om honorering af checks og tilbagekaldelse af SWIFT-meddelelser ved betalingsstandsning 01.03.2005 Det finansielle ankenævn · Afvisning af klage over morarenter og rykkergebyr ved betaling med check efter fristen 27.05.2008 Det finansielle ankenævn · Bankens uberettigede tilbageførsel af honoreret check efter udløb af forevisningsfrist 10.09.2002 Det finansielle ankenævn · Sag om trassatbanks ansvar ved oplysning om dækning på kontramanderet check 14.02.2002 Det finansielle ankenævn · Udsteder hæftede for tilbagekaldt check over for indløsende bank 31.01.2002		

Trassentens og endossentens hæftelse – bankens regres ved dækningsløse og falske checks

Checklovens hæftelsessystem er tostrengt. Efter [checkloven § 12](#) indestår **trassenten** for checkens betaling, og enhver bestemmelse, hvorved han fraskriver sig dette ansvar, anses som uskrevet. Efter [checkloven § 18, stk. 1](#) indestår **endossenten** ligeledes for checkens betaling, medmindre han har taget særligt forbehold.

§ 18 er den bestemmelse, bankerne konsekvent støtter deres regreskrav på, når en indløst check ikke honoreres af det betrukne institut. Mønstret er entydigt:

Sag	Situation	Udfald
74/2004	Check bogført med 9.192 kr., men reelt udstedt på 192 kr.; kontramanderet	Regres berettiget efter § 18; maskinel bogføring var ikke endelig honorering
423/2009	Tre falske udenlandske checks på over 125.000 kr.	Banken påberåbte § 18; sagen afvist pga. behov for mundtlig bevisførelse
221/2007	Udenlandsk check på 9.000 GBP tilbagekaldt af køber	Regres som udgangspunkt berettiget, men nedsat med 16.195 kr.

[221/2007](#) er den principielt vigtigste af dem. Banken havde ved indløsningen taget sit sædvanlige dækningsforbehold, men oplyste efterfølgende telefonisk og uforbeholdent, at checken ikke var falsk, og at der var dækning. I tillid hertil overførte kunden 16.195 kr. via Western Union. Nævnet fastholdt regresretten efter § 18 – endossenten indestår for betalingen – men pålagde banken at erstatte det tab, kunden led ved den konkrete disposition foretaget i tillid til den urigtige oplysning. Grænsen blev trukket skarpt: bankens oplysning var ikke en juridisk bindende "tilsikring", og det forhold, at bilen senere blev solgt billigere, var ikke en erstatningsberettiget følge.

Hæftelsen kan begrænses. Efter [checkloven § 18, stk. 2](#), kan endossenten forbyde videre endossering og bliver da fri for ansvar over for senere erhververe. Og efter [checkloven § 45](#) omfatter regreskravet checksummen, 6 pct. rente fra forevisningsdagen samt omkostningerne ved protest og underretninger.

En særlig grænse for hæftelsen tegnes af **falskindsigelsen**. I [BS-5671/2007-KBH](#) søgte Sydbank en kontohaver for fem checks på i alt 21.336,73 kr., som hendes tidligere samlever havde forfalsket. Banken gjorde både uforsvarlig opbevaring og retsfortabende passivitet gældende – kontohaveren havde ventet fra 2001 til 2006 med at anmelde forholdet, hvilket skyldtes vold og trusler fra samleveren. Københavns Byret frifandt hende på begge punkter:

"Retten mener ikke, at sagsøgte har handlet uforsvarligt ved at opbevare sit checkhæfte i en uaflåst skuffe i sit uaflåst arbejdsværelse. Retten bemærker i den forbindelse, at en sådan opbevaringsmåde af checkhæfter må anses for helt sædvanlig hos privatpersoner."

Om passiviteten udtalte retten, at klageren burde have politianmeldt langt tidligere, men at banken ikke havde sandsynliggjort, *"at sagsøgte passivitet har forringet sagsøgers muligheder for at inddrive det påståede beløb"* – retsfortabelse forudsætter altså en påvist kausalitet mellem passiviteten og kreditors tab.

Hæftelsesspørgsmålet kan endelig afhænge af fuldmagtsforhold; i [13/2008](#) var ægtefællen både bemyndiget og legitimeret til at udstede checks på en fælleskonto i kraft af en fuldmagt fra 1997, og banken var ikke ansvarlig for de dispositioner, der fulgte. Se nærmere [fuldmagt-aftaleloven-10-27](#).

LOV	Checkloven § 12	Checkloven § 18, stk. 1, 2	Checkloven § 45	
PRAKSIS	Byretten · Frifindelse for erstatningskrav vedrørende falske checks trods flerårig passivitet			01.12.2008
	Det finansielle ankenævn · Erstatningsansvar ved indløsning af falske udenlandske checks i forbindelse med svindel ved hundesalg			30.08.2010
	Det finansielle ankenævn · Erstatningsansvar for bank ved ægtefælles checkhævninger og Skats udlæg i lønkonto			23.04.2008
	Det finansielle ankenævn · Alm. Brand Banks regreskrav mod kunde efter tilbagekaldt udenlandsk check og urigtig oplysning om dækning			28.12.2007
	Det finansielle ankenævn · Afvist klage over tilbageførsel af kontramanderet check og spørgsmål om modregning i kontanthjælp			09.07.2004

Bankens rådgivningsansvar ved indløsning af falske udenlandske checks

En omfattende nævnspraksis fra 2002-2014 tegner grænsen for pengeinstitutts rådgivningsansvar, når en kunde indløser en udenlandsk check, der senere returneres som falsk eller stjålet. Sagerne følger et fast faktum-mønster: en genstand sættes til salg på internettet, køberen sender en check på et beløb langt over prisen, og kunden bliver bedt om at videresende differencen – typisk via Western Union.

Udgangspunktet er formuleret klart i [235/2013](#):

"Nævnet fastslog, at et pengeinstitut som udgangspunkt ikke har en generel pligt til at advare kunder om risikoen for falske checks, medmindre konkrete omstændigheder taler herfor."

I samme sag havde sparekassen på grund af en IT-fejl ventet ca. seks måneder med at underrette kunden om forfalskningen. Nævnet anerkendte fejlen, men afviste erstatningsansvar, fordi pengene allerede var sendt til udlandet, da banken fik kendskab til svindlen – den sene underretning havde ikke forårsaget tabet. Samme kausalitetsbetragtning bar [441/2002](#), hvor Nordea først den 15. november 2000 fik protestmeddelelser fra det betrukne institut – på hvilket tidspunkt klageren allerede havde indløst samtlige fire checks.

Ansvarsgrænsen går ved bankens **konkrete kendskab**:

- **Ansvar pålagt:** I [103/2006](#) havde kunden sat en bil til salg for 36.000 kr. og modtog en check på 33.000 EUR (ca. 245.000 kr.). Dagen efter overførte banken det overskydende beløb på 209.170 kr. til Holland uden at afvente clearing. Et flertal på 3-2 pålagde banken ansvar, fordi den kendte transaktionens usædvanlige karakter og burde have rådgivet specifikt om risikoen ved at videresende midlerne før endelig afklaring.
- **Frifindelse:** I [202/2007](#) (hestesalg, 6.000 EUR), [279/2007](#) (hundesalg, 17.000 EUR med skriftligt forbehold på udbetalingsnotaen), [16/2009](#), [99/2009](#) og [182/2011](#) blev bankerne frifundet, fordi de involverede medarbejdere ikke var gjort bekendt med checkens baggrund eller hensigten om straks at videresende provenuet.
- **Afvisning:** Hvor forklaringerne står direkte imod hinanden om, hvad der blev sagt ved skranken, afvises sagen – jf. [322/2008](#) og [423/2009](#).

Gennemgående lægger nævnet vægt på, om banken har taget et **udtrykkeligt dækningsforbehold** – enten i de almindelige forretningsbetingelser eller, endnu bedre, skriftligt på udbetalingsnotaen. I [279/2007](#) var det afgørende, at notaen udtrykkeligt anførte: *"Ved køb af check sker honorering under forbehold af, at det trukne pengeinstitut honorerer checken."*

Et beslægtet spørgsmål er bankens ret til at *afvise* en check. I [427/2003](#) var afvisningen af en check på 5.609,13 kr. berettiget, fordi kunden derved ville have øget et overtræk ud over det skriftligt aftalte loft. Og i [78/2008](#) om en **banknoteret** check fandt nævnet det godtgjort ved kundens underskrift på bagsiden med anførslen "Ud" samt bankens kassejournal, at beløbet var udbetalt kontant ved annulleringen.

LOV	Checkloven § 18, stk. 1	Checkloven § 25, stk. 1
PRAKSIS	Det finansielle ankenævn · Pengeinstituts ansvar ved indløsning af falske udenlandske checks og betydningen af sen underretning	24.04.2014
	Det finansielle ankenævn · Krav om erstatning for tab ved svindel med udenlandsk check afvist af Ankenævnet	15.05.2012
	Det finansielle ankenævn · Erstatningsansvar ved indløsning af falske udenlandske checks i forbindelse med svindel ved hundesalg	30.08.2010
	Det finansielle ankenævn · Erstatningsansvar ved indløsning af falske udenlandske checks i forbindelse med hvalpesalg	25.06.2009
	Det finansielle ankenævn · Erstatningskrav mod bank efter indløsning af falsk udenlandsk check i forbindelse med bilsalg	18.06.2009
	Det finansielle ankenævn · Krav om erstatning efter indløsning af falsk udenlandsk check ved internethandel	04.03.2009
	Det finansielle ankenævn · Tvist om banknoteret check: Krav om godtgørelse af 3.774 kr. efter påstået manglende indsætning på konto	03.06.2008
	Det finansielle ankenævn · Erstatningskrav mod pengeinstitut efter indløsning og efterfølgende returnering af falske udenlandske checks	24.01.2008
	Det finansielle ankenævn · Erstatningsansvar ved returnering af falsk udenlandsk check anvendt til hestesalg	11.12.2007
	Det finansielle ankenævn · Sparbank Vest pålagt erstatningsansvar for mangelfuld rådgivning om risiko ved falsk udenlandsk check	18.10.2006
	Det finansielle ankenævn · Tvist om afvisning af check ved ubevilget overtræk og krav om godtgørelse af revisorudgifter	19.10.2004
	Det finansielle ankenævn · Bank ikke erstatningsansvarlig for forsinket meddelelse om falske checks	02.04.2003

§ 8 Indsigelsesafskæringen – kernen i negotiabiliteten

Den materielle kerne i både veksel- og checkretten er indsigelsesafskæringen. [Vekselloven § 17](#) lyder:

"Den, som sagsøges efter en veksel, kan ikke mod vekselindehaveren fremsætte indsigelser grundede på hans særlige forhold til trassenten eller til tidligere vekselindehavere, medmindre indehaveren ved erhvervelsen af vekslen forsætlig har handlet til skade for skyldneren."

[Checkloven § 22](#) er ordret parallel, og de oprindelige bemærkninger til checklovens bestemmelse er tilsvarende kortfattede: *"Bestemmelsen gengiver Reglen i E. V. L. § 17, jfr. Bemærkningerne til denne Paragraf i Forslag til Veksellov"* (Folketingstidende 1931-32, tillæg A).

Tre træk fortjener at fremhæves:

- Ondtroskravet er kvalificeret.** Det er ikke nok, at erhververen var i ond tro om indsigelsen – han skal have handlet **forsætligt til skade for skyldneren**. Det er en markant strengere tærskel end den almindelige ekstinktionsstandard i [vekselloven § 10](#) og [checkloven § 21](#), der nøjes med ond tro eller grov uagtsomhed.
- Afskæringen rammer kun indsigelser fra det underliggende retsforhold.** Som Finansielle Ankenævn præciserede i [5/2003](#), *"vedrører [checkloven § 22] indsigelser mod det underliggende retsforhold, der førte*

til checkens udstedelse" – og finder derfor ikke anvendelse på spørgsmål om selve indløsningsretten eller om underskriftens ægthed. Falskindsigelsen, umyndighedsindsigelsen og manglende fuldmagt er såkaldte stærke indsigelser, der ikke afskæres.

3. **Reglen gælder også ved pantsætning.** Efter [vekselloven § 19, stk. 2](#) kan vekselkyldnere heller ikke mod en pantsætningsendossatar påberåbe sig indsigelser grundet i deres særlige forhold til endossenten, medmindre samme forsætskrav er opfyldt.

Abstraktionen forstærkes af acceptreglen. Efter [vekselloven § 28](#) forpligter trassaten sig ved accepten til at betale vekslen på forfaldsdagen, og betales den ikke, har vekselindehaveren – *selv om det er trassenten* – et **umiddelbart krav** mod acceptanten. Tilsvarende gælder efter [checkloven § 25](#) for den certificerede eller noterede check: har trassatbanken påtegnet checken således, at den kan forstås som en tilsagn om betaling, eller anbragt sin underskrift på forsiden, er den forpligtet til at indfri checken ved rettidig forevisning.

Aval-instituttet i [vekselloven §§ 30-32](#) rummer den mest vidtgående abstraktion overhovedet. Efter [§ 32, stk. 2](#) er avalistens forpligtelse gyldig, "*selv om den forpligtelse, som han er gået i borgen for, måtte være ugyldig, dog ikke hvis ugyldigheden skyldes en formfejl*". Aval er dermed principielt anderledes end almindelig kaution, hvor accessorietetsprincippet gælder – se til sammenligning [kaution-gyldighed-hæftelse-regres](#). Efter [§ 32, stk. 3](#) indtræder avalisten ved betaling i alle rettigheder efter vekslen mod den, han er gået i borgen for. Aval tegnes efter [§ 31](#) på vekslen eller allongen, og den blotte navnetegning på **forsiden** anses som aval, medmindre den hidrører fra trassaten eller trassenten.

LOV

[Checkloven § 22](#)
[Checkloven § 25, stk. 1, 2](#)
[Vekselloven § 17](#)
[Vekselloven § 19, stk. 2](#)
[Vekselloven § 28, stk. 1, 2](#)
[Vekselloven § 30](#)
[Vekselloven § 31](#)
[Vekselloven § 32, stk. 1-3](#)

PRAKSIS

Det finansielle ankenævn · Bank frifundet for erstatningsansvar efter indløsning af fælles check med forfalsket underskrift 03.06.2003

§ 9 Regres, protest, underretningspligt og de korte frister

Veksel- og checkrettens formalisme viser sig tydeligst i fristsystemet, hvor forsømmelse kan koste hele regresretten.

Forevisningsfristerne. Efter [checkloven § 29](#) skal en check, der er udstedt og betalbar her i riget, forevises inden **20 dage**; en check udstedt i et andet europæisk land eller et middelhavsland ligeledes inden 20 dage, og en check udstedt i en anden verdensdel inden **70 dage**. Fristen regnes fra den på checken anførte udstedelsesdag. Indlevering til et anerkendt checkclearingskontor anses efter [checkloven § 31](#) som forevisning til betaling.

Regresbetingelserne. Efter [checkloven § 40](#) kan indehaveren iværksætte regres mod endossenterne, trassenten og de øvrige checkskyldnere, når checken ved rettidig forevisning ikke betales, og nægtelsen er godtgjort ved (1) en offentlig akt (protest), (2) en dateret erklæring fra trassatbanken på checken med angivelse af forevisningsdagen, eller (3) en dateret erklæring fra et checkclearingskontor. På vekselsiden kræver [vekselloven § 44](#) protest på grund af manglende accept eller manglende betaling, og protest for manglende betaling skal optages en af de to søgnedage, der følger efter forfaldsdagen. [Vekselloven § 43, stk. 2](#), giver dog adgang til regres **før forfaldstid**, bl.a. når accept er nægtet, eller trassaten er kommet under rekonstruktionsbehandling eller konkurs.

Underretningspligten. Efter [checkloven § 42](#) og [vekselloven § 45](#) skal indehaveren give sidste endossent og trassenten meddelelse om den manglende betaling inden fire søgnedage efter protestdagen, og hver endossent skal videregive meddelelsen senest anden søgnedag. Sanktionen er mild, men klar – begge bestemmelsers stk. 6 lyder:

"Den, der ikke giver underretning inden den ovennævnte frist, fortaber ikke sin regresret, men er ansvarlig for den skade, som måtte være forvoldt ved hans forsømmelse; dog kan skadeerstatningen ikke overstige checkens beløb."

Dette er den eneste modkravsindsigelse, der efter den tidligere vekselproces overhovedet kunne gøres gældende – jf. den nu ophævede retsplejelov § 445, som omtales nedenfor.

Forældelsen. De korte frister er veksel- og checkrettens mest karakteristiske træk sammenlignet med den almindelige forældelse (se [forældelse- pengekrav-afbrydelse](#)):

Krav	Frist	Regnes fra	Hjemmel
Checkindehaverens krav mod endossenter, trassent m.fl.	6 måneder	forevisningsfristens udløb	checkloven § 52, stk. 1
Indløsende checkskyldners krav mod andre checkskyldnere	6 måneder	indløsningsdagen eller afbrydelsen	checkloven § 52, stk. 2
Vekselkrav mod acceptanten	3 år	forfaldsdagen	vekselloven § 70, stk. 1
Indehaverens krav mod endossenter og trassent	1 år	rettidig protest / forfaldsdagen	vekselloven § 70, stk. 2
Endossenters regreskrav indbyrdes	6 måneder	indfrielsen eller afbrydelsen	vekselloven § 70, stk. 3

Vekselforældelsen afbrydes efter [vekselloven § 71](#) ved forkyndelse af stævning i vekseløgsmålet, ved anmeldelse i skyldnerens bo eller ved procesvarsel (*litis denunciatio*) – og afbrydelsen virker efter stk. 4 **ikke** i forhold til andre vekselkyldnere end den, over for hvem handlingen er foretaget.

Den korte checkforældelse blev påberåbt i [296/2002](#), hvor sparekassen afviste kravet vedrørende den ældste af to krydsede checks under henvisning til [checkloven § 52](#).

LOV	Checkloven § 29, stk. 1-3	Checkloven § 31	Checkloven § 40, stk. 1
	Checkloven § 42, stk. 1	Checkloven § 52, stk. 1, 2	Vekselloven § 43, stk. 2
	Vekselloven § 44, stk. 1-3	Vekselloven § 45, stk. 1	Vekselloven § 48, stk. 1
	Vekselloven § 70, stk. 1-3	Vekselloven § 71, stk. 1	

PRAKSIS **Det finansielle ankenævn** · Sparekasses ansvar ved uretmæssig indløsning af krydsede checks og efterfølgende forsøg på modregning i afdød ægtefælles gæld 12.12.2002

§ 10 Berigelsessøgsmål efter fortabelse eller forældelse af veksel- eller checkretten

De korte frister og de strenge formkrav ville isoleret set kunne føre til, at en indehaver mistede ethvert krav på grund af en formel forsømmelse. Begge love indeholder derfor en sikkerhedsventil.

Vekselloven § 74 bestemmer, at når vekselfordringen er forældet, eller vekselretten er tabt ved forsømmelse af den foreskrevne omgang, er indehaveren ikke udelukket fra *"som almindelig gældsfordring at indtale hos en vekselkyldner, hvad denne ville blive beriget med på hans bekostning, hvis ethvert krav bortfaldt"*.

Checkloven § 57 går et skridt videre og indeholder en bevisbyrde-regel til indehaverens fordel:

"Er regresfordringen forældet, eller er den til dens bevaring forskrevne omgang forsømt, er dog checkindehaveren ikke udelukket fra som almindelig gældsfordring at indtale hos en checkskyldner, hvad denne ville blive beriget med på hans bekostning, hvis ethvert krav bortfaldt. Når ikke andet gøres antageligt, anses udstederen beriget på checkindehaverens bekostning med den sum, checken lød på."

Præsumptionen i sidste punktum betyder i praksis, at checkindehaveren efter fortabelse af checkretten kan sagsøge udstederen for hele checksummen, og at bevisbyrden for, at berigelsen var mindre – fx fordi det underliggende krav var betalt eller ikke bestod – påhviler udstederen. Berigelseskravet er dog et **almindeligt** pengekrav: det er ikke undergivet checklovens indsigelsesafskæring, det kan ikke tvangsfuldbyrdes uden dom, og det forældes efter forældelseslovens almindelige regler.

Berigelseskravet gælder også for den egne veksel (solaveksel), jf. **vekselloven § 77**, nr. 11, der udtrykkeligt henviser til § 74.

LOV

[Checkloven § 57](#)[Vekselloven § 74](#)[Vekselloven § 77](#)

Veksler og checks som selvstændigt tvangsfuldbyrdesgrundlag – § 11 retsplejeloven § 478, stk. 1, nr. 7

Veksel- og checkrettens processuelle særstilling er i dag forankret i **retsplejeloven § 478, stk. 1, nr. 7**, hvorefter tvangsfuldbyrdelse kan ske på grundlag af *"veksler for så vidt angår vekselretlige krav og checks for så vidt angår regreskrav"*. Sondringen er præcis: for **veksler** omfattes de vekselretlige krav (mod acceptant, trassent, endossenter og avalister), mens der for **checks** alene er tale om **regreskrav** – altså kravet mod trassent og endossenter efter **checkloven §§ 40 og 45**, ikke et krav mod trassatbanken.

Personkredsen fremgår af **retsplejeloven § 478, stk. 4**: fuldbyrdelse kan foretages *"hos enhver, der ved sin underskrift på dokumentet har forpligtet sig som skyldner, selvskyldnerkautionist eller pantsætter"*. Bemærk, at den digitale underskrifts adgang, der blev indført i 2014, efter bestemmelsens 2. pkt. **kun** gælder nr. 4 og 5 (udenretlige forlig og gældsbreve) – ikke veksler og checks, der således fortsat forudsætter et fysisk dokument med håndskreven underskrift.

Denne ordning er resultatet af en reform i 1986, hvor **retsplejelovens kapitel 41 om hurtig retsforfølgning i vekselsager blev ophævet**. Baggrunden var, at udlægsadgangen direkte på grundlag af veksler og checks allerede var indført ved lov nr. 258 af 26. maj 1976 på grundlag af udlægsudvalgets betænkning nr. 634/1971 om udlæg og udpantning. Retsplejerådet fandt derefter, at der ikke længere var behov for en særskilt processuel adgang. Af lovforslagets almindelige bemærkninger fremgår:

"Efter rådets opfattelse er der, når der kan foretages udlæg direkte på grundlag af veksler og checks for så vidt angår de krav, som er omfattet af kapitel 41, ikke behov for at opretholde regler om adgang til særskilt sagsanlæg med henblik på opnåelse af hurtig retsforfølgning."

Begrundelsen for at bevare den privilegerede fuldbyrdelsesadgang uden for forbrugerforhold var kredithensynet:

"Med hensyn til vekslers, der er benyttet uden for forbrugerforhold, er der efter retsplejerådets opfattelse af hensyn til tilliden til vekslers som kredittmiddel fortsat behov for en særlig let og hurtig adgang for fordringshaveren til at opnå tvangsfuldbyrdelse. Tilsvarende gælder for så vidt angår checks – både i og uden for forbrugerforhold – når checken, som det normalt er tilfældet, er benyttet som betalingsmiddel."

(Se [Folketingstidende 1985-86, tillæg A, sp. 179 ff.](#), pkt. 4.)

Et praktisk vigtigt punkt er modregningsadgangen. Retsplejerådet havde foreslået, at den snævre modregningsregel fra den ophævede § 445 blev videreført i fogedretten, men Justitsministeriet afviste dette med henvisning til, at [retsplejelovent § 522](#) allerede er restriktiv nok: modregning under en udlægsforretning forudsætter, at modkravet kan tvangsfuldbyrdes, anerkendes af rekvirenten, eller at kravets rigtighed på anden måde må anses for godtgjort. Ministeriet fandt, at *"adgangen til modregning derfor ikke [bør] indsnævres yderligere i forhold til bestemmelsen i § 522"* – se videre [modregning-betingelser-konneksitet-konkurs](#).

De almindelige fogedretlige rammer gælder i øvrigt uændret, herunder værnetingsreglerne i [retsplejelovent § 487](#). Højesteret har i [Sag 89/2022](#) (også refereret som [BS-89/2022-HJR](#)) fastslået, at fogedretten i den retskreds, hvor en fast ejendom er beliggende, har værneting, når skyldneren er bosat i udlandet. Om den generelle fogedretlige ramme se [fogedretsbehandling](#).

LOV

[Retsplejelovent § 478, stk. 1, 4](#)[Retsplejelovent § 487, stk. 1](#)[Retsplejelovent § 522](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesteret stadfæster fogedrettens kompetence i sag om tvangsfuldbyrdelse af udlæg

23.05.2023

Den snævre indsigelsesadgang i fogedretten og forbrugerværnet i § 501, stk. 3, nr. 4

Prisen for den lette fuldbyrdelsesadgang er en tilsvarende snæver indsigelsesadgang. Efter [retsplejelovent § 501, stk. 3](#), kan indsigelser mod vekslers og checks **kun** gøres gældende i fire udtømmende opregnede tilfælde:

- Rekvirentens samtykke** – den, der har anmodet om tvangsfuldbyrdelse, er enig i, at indsigelsen prøves.
- Formelle veksel-/checkretlige indsigelser** – indsigelsen angår *"selve vekslens eller checkens indretning og indhold eller andre betingelser i veksel- eller checkloven for at kunne gøre henholdsvis veksel- eller checkretten gældende"*. Herunder hører formkravene i [veksellovent § 1](#) og [checklovent § 1](#), den passive kapacitet efter [checklovent § 3](#), forevisningsfristerne, protestkravet og forældelsen.
- De stærke ugyldighedsindsigelser** – umyndighed, sindssygdom (herunder svær demens), hæmmet psykisk udvikling, forbigående sindsforvirring eller lignende tilstand ved underskrivelsen; **falsk underskrift**; forfalskning af indholdet efter underskrivelsen; eller underskrift på skyldnerens vegne **uden fornøden fuldmagt**.
- Forbrugerværnet** – indsigelsen fremsættes af en forbruger og angår *"en veksel, der er benyttet i forbindelse med en forbrugeraftale, jf. § 2 i lov om forbrugeraftaler, eller en check, der er benyttet til opnåelse af kredit i forbindelse med en forbrugeraftale."*

Nr. 4 blev indsat ved reformen i 1986 og hviler på en principiel forbrugerpolitisk afvejning fra Retsplejerådet:

"Det er rådets opfattelse, at der med hensyn til vekslers, der er benyttet i forbindelse med en forbrugeraftale, ikke bør gives fordringshaveren adgang til en særlig gunstig retsforfølgning mod forbrugeren. Tilsvarende gælder med hensyn til checkkrav, når checken er benyttet til opnåelse af kredit i forbindelse med en forbrugeraftale. Retsplejerådet foreslår derfor, at adgangen hertil helt afskaffes i disse sager, således at skyldneren ikke afskæres fra at fremsætte indsigelser eller fra at gøre modkrav gældende efter retsplejelovens almindelige regler herom."

Sondringen er præcis og praktisk vigtig: for **veksler** rækker forbrugerværnet til enhver veksel benyttet i forbindelse med en forbrugeraftale, mens det for **checks** kun gælder, når checken er benyttet til *opnåelse af kredit*. Er checken – som det normalt er tilfældet – anvendt som almindeligt betalingsmiddel, gælder den snævre indsigelsesadgang også over for forbrugere.

Henvisningen til forbrugeraftalelovens § 2 er en konsekvensrettelse foretaget ved lov nr. 1460 af 17. december 2013 (ændring af købeloven m.fl. som følge af ny forbrugeraftalelov), hvor henvisningen blev flyttet fra "*§ 3 i lov om visse forbrugeraftaler*" til "*§ 2 i lov om forbrugeraftaler*". Forarbejderne betegner det udtrykkeligt som "*en konsekvensrettelse som følge af det samtidig fremsatte forslag til lov om forbrugeraftaler*".

De øvrige rammer i § 501 gælder også: fogedretten nægter efter **stk. 1** at fremme forretningen, hvis det efter den bevisførelse, der kan ske ved fogedretten, findes betænkeligt, og kan efter **stk. 4** nægte en bevisførelse, som på grund af omfang eller beskaffenhed bør ske under almindelig rettergang. Afgørelsen træffes efter anmodning ved kendelse, jf. stk. 5.

En strukturelt beslægtet problemstilling – at en indsigelse, der én gang er prøvet i fogedretten, er konsumeret – er afgjort af Højesteret i [FS-3887/2020-FRB](#), hvor anvendelsen af [kreditaftaleloven § 42, stk. 2](#), i en fogedsag afskar skyldneren fra efterfølgende at påberåbe sig [kreditaftaleloven § 41](#).

Den forbrugerpolitiske afvejning har også en EU-retlig dimension. EU-Domstolen fastslog i [C-200/21](#), at [direktiv 93/13/EØF om urimelige kontraktvilkår](#) er til hinder for nationale processuelle ordninger, der reelt afskærer forbrugeren fra under en tvangsfuldbyrdelse at påberåbe sig, at vilkår i den bagvedliggende låneafale er urimelige – navnlig når en udsættelse forudsætter en sikkerhedsstillelse, der kan afskrække forbrugeren fra at gøre sine rettigheder gældende. Afgørelsen understreger, at rene formelle fuldbyrdelsesprivilegier ikke må gøre forbrugerbeskyttelsen illusorisk.

LOV	Kreditaftaleloven § 41	Kreditaftaleloven § 42, stk. 2	Retsplejeloven § 501, stk. 1, 3-5
PRAKSIS	EU-Domstolen · EU-dom om forbrugerbeskyttelse: Prøvelse af urimelige lånevilkår under tvangsfuldbyrdelse og krav om sikkerhedsstillelse		04.05.2023
	Byretten · Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af kreditaftalelovens § 41		05.05.2021

Vekselforbuddet i kreditaftaleloven § 31 – det materielle modstykke

§ 13 til fogedrettens forbrugerværn

Hvor [retsplejeloven § 501, stk. 3, nr. 4](#), er den processuelle beskyttelse, er [kreditaftaleloven § 31](#) den materielle. Bestemmelsen lyder:

"Kreditgiveren må i forbindelse med en kreditaftale ikke modtage veksel eller andet særligt skylddokument, der forpligter forbrugeren, og som ved overdragelse kan medføre indskrænkning af forbrugers ret til at fremsætte indsigelser vedrørende aftalen, jf. dog stk. 2."

Stk. 2 undtager alene pant i fast ejendom.

Forbuddet gennemfører EU-rettens krav om beskyttelse af forbrugeren, hvor kreditgiveren er forskellig fra leverandøren. Af forarbejderne til den oprindelige kreditaftalelov fremgår:

"Bestemmelsen svarer til direktivets art. 11, stk. 1, der pålægger medlemslandene at skabe en passende beskyttelse for forbrugeren, hvor kreditgiveren er forskellig fra leverandøren af en vare eller tjenesteydelse. Denne bestemmelse må anses for opfyldt for så vidt angår løsøre ved kreditkøbslovens § 12, stk. 3, der i kreditkøb forbyder kreditgiver at indgå aftale, hvorved forbrugeren afskæres fra at gøre sine indsigelser i anledning af købet gældende."

Forarbejderne forklarer også præcist, hvilket fænomen bestemmelsen retter sig mod:

"Debitor kan imidlertid give afkald på at gøre en eventuel indsigelse gældende ved en såkaldt »cut-off klausul« dvs. en aftale, hvorefter forbrugeren afskæres fra at gøre sine indsigelser gældende mod en senere erhverver af kreditgiverens fordring. Bestemmelsen foreslås udvidet til at gælde for alle kreditaftaler, der er omfattet af loven."

(Se [lovforslag nr. L 78 \(1989-90\) om kreditaftaler](#).)

Dette er kernen: en veksel er i sig selv en *lovbestemt* cut-off-klausul. Ved at lade en forbruger underskrive en veksel ville kreditgiveren kunne omdanne et indsigelsesbelastet krav til et abstrakt, negotiabelt krav, der efter [vekselloven § 17](#) ville være immunt over for indsigelser fra det underliggende køb eller lån hos enhver senere erhverver. Netop derfor forbydes modtagelsen af vekseln som sådan – ikke blot dens overdragelse.

Beskyttelsen suppleres af [kreditaftaleloven § 32](#), hvorefter det ikke kan aftales, at der ved overdragelse til tredjemand af kreditgiverens, sælgerens eller tjenesteyderens rettigheder sker indskrænkning af dennes forpligtelser over for forbrugeren.

Samspillet mellem de tre lag kan opstilles således:

Lag	Bestemmelse	Virkning
Materielt forbud	kreditaftaleloven § 31, stk. 1	Kreditgiveren må slet ikke modtage vekseln
Materielt indsigelsesværn	kreditaftaleloven § 32	Cut-off-klausuler er uvirksomme
Processuelt værn	retsplejeloven § 501, stk. 3, nr. 4	Forbrugeren kan alligevel fremsætte indsigelser i fogedretten

Den praktiske konsekvens er, at forbrugerveksler i dansk ret er reduceret til et retligt kuriosum: de må ikke modtages, og modtages de alligevel, giver de hverken den materielle indsigelsesafskæring eller det processuelle fuldbyrdelsesprivilegium, som er hele deres formål. De øvrige forbrugerbeskyttende regler om oplysningskrav, ÅOP og fortrydelsesret behandles under [kreditaftaler](#).

LOV

[Kreditaftaleloven § 31, stk. 1, 2](#)

[Kreditaftaleloven § 32](#)

[Retsplejeloven § 501, stk. 3](#)

[Vekselloven § 17](#)

Checken i andre retsområder – bevis, beskatning og hvidvaskkontrol

Selv om checkbrugen er stærkt aftagende, dukker checkdokumenter fortsat op som **bevismiddel** i andre retsområder, hvor de negotiable egenskaber ikke er i fokus, men hvor selve dokumentets sporbarhed er afgørende.

På skatteområdet har Landsskatteretten flere gange taget stilling til, hvem der er rette indkomstmodtager ved checkindløsninger. I [09-02422](#) blev en klager beskattet af 268.112 kr. (2002) og 400.000 kr. (2003) hævet ved indløsning af checks udstedt af tre selskaber. Klagerens forklaring om, at der var tale om en vennetjeneste for en afdød ven, der ikke selv kunne indløse checks på grund af gæld til banken, blev ikke lagt til grund:

Det var klageren, der havde indløst checkene, og det var ikke dokumenteret, at de beløb, banken havde udbetalt til klageren, var videregivet til andre personer.

I [13-0234861](#) – hvor en direktør havde udstedt **blanco checks**, som en ansat indløste og angiveligt returnerede kontant i lukkede kuverter – nåede retten et mere nuanceret resultat. Under hensyn til, at politiets efterforskning ikke havde ført til straffesag, og at der forelå fakturaer udstedt til selskabet, anså retten det for sandsynliggjort, at en del af beløbene var tilbageleveret, og nedsatte de skønsmæssige ansættelser fra 966.837 kr. til 200.000 kr. (2008), fra 359.000 kr. til 100.000 kr. (2009) og fra 175.212 kr. til 100.000 kr. (2010).

Begge afgørelser illustrerer et generelt træk: checkens funktion som **legitimationspapir** gør den, der fremtræder som indløser, til den nærmeste til at bære bevisbyrden for, at midlerne tilkom en anden. Dette svarer strukturelt til legitimationsvirkningen i [checkloven § 19](#), men anvendes her i en bevisretlig, ikke en negotiabilitetsretlig, sammenhæng.

Endelig bemærkes, at checkdokumenter fortsat er bilagsmateriale for det trukne pengeinstitut og dermed underlagt bogføringslovgivningens opbevaringspligt, ligesom udenlandske checks i praksis håndteres inden for rammerne af hvidvaskreguleringen og de internationale inkassoregler (ICC's publikation nr. 522), som blev påberåbt af Forstædernes Bank i [H-32-03](#) uden at ændre resultatet.

LOV	Checkloven § 19	
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Sag om honorering af checks og tilbagekaldelse af SWIFT-meddelelser ved betalingsstandsning	01.03.2005
	Landsskatteretten · Beskatning af bonus – Hævninger og indsætninger af checks – Skønsmæssig ansættelse	19.01.2016
	Landsskatteretten · Skattepligt af beløb hævet ved indløsning af checks - manglende selvangivelse og grov uagtsomhed	13.04.2010

§ 15 Sammenfatning: et formaliseret regelsæt med aftagende praktisk betydning, men uændret retskraft

Veksel- og checkretten er et af dansk rets mest formaliserede regelkomplekser og et af de mest stabile – ingen af de to love er ændret i nyere tid. Praksis lader sig sammenfatte i fem hovedlinjer.

For det første er formalismen reel. Formkravene i [vekselloven § 1](#) og [checkloven § 1](#), kravet om passiv kapacitet i [checkloven § 3](#), forevisningsfristerne i [§ 29](#), protestkravet i [§ 40](#) og de korte forældelsesfrister i [§](#)

52 er ikke ordensforskrifter. Forsømmelse koster den negotiable retsstilling – men ikke nødvendigvis kravet, jf. berigelsessøgsmålet i [checkloven § 57](#) og [vekselloven § 74](#).

For det andet er bankansvaret ved krydsede checks objektivt. Nordea-sagen – [BS-6496/2008-KBH](#) og [BS-1780/2010-OLR](#) – fastslår, at [checkloven § 38, stk. 3](#), håndhæves efter sin ordlyd: en bank, der erhverver eller indkasserer en krydset check fra en ikke-kunde, hæfter for hele checkbeløbet, uanset god tro, uanset at beløbet krediteres en kundekonto, og uanset at parterne er identificeret. Er indløseren derimod bankens egen kunde og formelt legitimeret, indløses med frigørende virkning, jf. [5/2003](#) og [296/2002](#).

For det tredje er honoreringen endelig, når den er sket. [H-32-03](#) lægger skæringspunktet ved afsendelsen af betalingsautorisationen – ikke ved valørdagen eller den endelige kreditering – og [125/2002](#) fastslår, at heller ikke forevisningsfristens udløb giver banken adgang til at tilbageføre. Kontramandering fjerner alene bankens debiteringsfuldmagt, ikke udstederens hæftelse, jf. [350/2001](#) og [292/2001](#).

For det fjerde er rådgivningsansvaret kendskabsbetinget. Nævnspraksis i svindelsagerne – fra [103/2006](#) over [279/2007](#) til [235/2013](#) – viser, at der ikke består en generel advarselspligt, men at ansvar indtræder, når banken kender de konkrete omstændigheder, der gør transaktionen mistænkelig. Giver banken derimod en uforbeholden og urigtig oplysning om dækning, skal den erstatte tabet ved konkrete dispositioner foretaget i tillid hertil, jf. [221/2007](#).

For det femte er den processuelle særstilling forbrugerbeskyttet. [Retsplejelovent § 478, stk. 1, nr. 7](#), giver fortsat adgang til udlæg uden dom, og [§ 501, stk. 3](#), begrænser indsigelserne til fire tilfælde. Men reformen i 1986 fjernede privilegiet i forbrugerforhold for vekslers og kreditchecks, og [kreditaftaleloven § 31](#) forbyder overhovedet kreditgiveren at modtage vekslen. Tilsammen har det gjort forbrugervekslen praktisk uanvendelig i dansk ret.

Selv om checkbrugen er næsten forsvundet til fordel for elektroniske betalingstjenester, er retsgrundlaget uændret gældende – og de bagvedliggende principper om legitimation, ekstinktion og indsigelsesafskæring lever videre i den negotiable dokumentrets øvrige grene.

LOV

[Checkloven § 1](#)
[Checkloven § 3, stk. 1, 2](#)
[Checkloven § 38, stk. 3](#)
[Checkloven § 52, stk. 1](#)
[Checkloven § 57](#)
[Kreditaftaleloven § 31, stk. 1](#)
[Retsplejelovent § 478, stk. 1](#)
[Retsplejelovent § 501, stk. 3](#)
[Vekselloven § 1](#)
[Vekselloven § 74](#)

PRAKSIS

Landsretten · Nordea Bank Danmark A/S mod Appelindstævnte – Erstatningsansvar ved indløsning af krydset check 07.03.2011

Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Sag om honorering af checks og tilbagekaldelse af SWIFT-meddelelser ved betalingsstandsning 01.03.2005

Byretten · Nordea Bank dømt til at betale erstatning efter ulovlig indløsning af krydset check til ikke-kunde 02.06.2010

Det finansielle ankenævn · Pengeinstituts ansvar ved indløsning af falske udenlandske checks og betydningen af sen underretning 24.04.2014

Det finansielle ankenævn · Erstatningskrav mod pengeinstitut efter indløsning og efterfølgende returnering af falske udenlandske checks 24.01.2008

Det finansielle ankenævn · Alm. Brand Banks regreskrav mod kunde efter tilbagekaldt udenlandsk check og urigtig oplysning om dækning 28.12.2007

Det finansielle ankenævn · Sparbank Vest pålagt erstatningsansvar for mangelfuld rådgivning om risiko ved falsk udenlandsk check 18.10.2006

Det finansielle ankenævn · Bank frifundet for erstatningsansvar efter indløsning af fælles check med forfalsket underskrift 03.06.2003

Det finansielle ankenævn · Sparekasses ansvar ved uretmæssig indløsning af krydsede checks og efterfølgende forsøg på modregning i afdød ægtefælles gæld	12.12.2002
Det finansielle ankenævn · Bankens uberettigede tilbageførsel af honoreret check efter udløb af forevisningsfrist	10.09.2002
Det finansielle ankenævn · Sag om trassatbanks ansvar ved oplysning om dækning på kontramanderet check	14.02.2002
Det finansielle ankenævn · Udsteder hæftede for tilbagekaldt check over for indløsende bank	31.01.2002

REFERENCE Lovgrundlag

9 paragraffer

Checkloven § 3	stk. 1, 2	Checkloven § 22	
Checkloven § 38	stk. 3	Checkloven § 52	stk. 1
Kreditaftaleloven § 31	stk. 1	Retsplejelovent § 478	stk. 1
Retsplejelovent § 501	stk. 3	Vekselloven § 1	
Vekselloven § 17			

MATERIALE Citerede afgørelser

33 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS		1
23.05.2023	Højesteret stadfæster fogedrettens kompetence i sag om tvangsfuldbyrdelse af udlæg	3244-3868
EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL		1
04.05.2023	EU-dom om forbrugerbeskyttelse: Prøvelse af urimelige lånevilkår under tvangsfuldbyrdelse og krav om sikkerhedsstillelse	C-200/21
LANDSRETTE · ANKEINSTANS		3
06.05.2011	Betinget fængsel og erstatningskrav for grov skattesvig og mangelfuld bogføring	SS 4-26524/2010
07.03.2011	Nordea Bank Danmark A/S mod Appelindstævnte – Erstatningsansvar ved indløsning af krydset check	2590-3086
11.05.2010	Dom i sag om tilegnelse af fejlafleveret check og bedrageri mod Post Danmark	SS 4-26492/2009
SØ- OG HANDELSRETTE · SPECIALRET		1
01.03.2005	Sø- og Handelsretten: Sag om honorering af checks og tilbagekaldelse af SWIFT-meddelelser ved betalingsstandsning	H-32-03
BYRETTE · FØRSTE INSTANS		3
05.05.2021	Anvendelse af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, afskærer efterfølgende anvendelse af kreditaftalelovens § 41	3212-3814
02.06.2010	Nordea Bank dømt til at betale erstatning efter ulovlig indløsning af krydset check til ikke-kunde	2416-2885

01.12.2008	Frifindelse for erstatningskrav vedrørende falske checks trods flerårig passivitet	8305-9808
LANDSSKATTERETTEN · ADMINISTRATIV KLAGEINSTANS		2
19.01.2016	Beskatning af bonus – Hævninger og indsætninger af checks – Skønsmæssig ansættelse	13-0234861
13.04.2010	Skattepligt af beløb hævet ved indløsning af checks - manglende selvangivelse og grov uagtsomhed	09-02422
DET FINANSIELLE ANKENÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS		22
24.04.2014	Pengeinstituts ansvar ved indløsning af falske udenlandske checks og betydningen af sen underretning	235/2013
15.05.2012	Krav om erstatning for tab ved svindel med udenlandsk check afvist af Ankenævnet	182/2011
30.08.2010	Erstatningsansvar ved indløsning af falske udenlandske checks i forbindelse med svindel ved hundesalg	423/2009
25.06.2009	Erstatningsansvar ved indløsning af falske udenlandske checks i forbindelse med hvalpesalg	16/2009
18.06.2009	Erstatningskrav mod bank efter indløsning af falsk udenlandsk check i forbindelse med bilsalg	99/2009
04.03.2009	Krav om erstatning efter indløsning af falsk udenlandsk check ved internethandel	322/2008
03.06.2008	Twist om banknoteret check: Krav om godtgørelse af 3.774 kr. efter påstået manglende indsætning på konto	78/2008
03.06.2008	Twist om erstatningsansvar efter indløsning af krydset check med påstået falsk underskrift	92/2008
27.05.2008	Afvisning af klage over morarenter og rykkergebyr ved betaling med check efter fristen	20711095/2008
23.04.2008	Erstatningsansvar for bank ved ægtefælles checkhævninger og Skats udlæg i lønkonto	13/2008
24.01.2008	Erstatningskrav mod pengeinstitut efter indløsning og efterfølgende returnering af falske udenlandske checks	279/2007
28.12.2007	Alm. Brand Banks regreskrav mod kunde efter tilbagekaldt udenlandsk check og urigtig oplysning om dækning	221/2007
11.12.2007	Erstatningsansvar ved returnering af falsk udenlandsk check anvendt til hestesalg	202/2007
18.10.2006	Sparbank Vest pålagt erstatningsansvar for mangelfuld rådgivning om risiko ved falsk udenlandsk check	103/2006
19.10.2004	Twist om afvisning af check ved ubevilget overtræk og krav om godtgørelse af revisorudgifter	427/2003
09.07.2004	Afvist klage over tilbageførsel af kontramanderet check og spørgsmål om modregning i kontanthjælp	74/2004

03.06.2003	Bank frifundet for erstatningsansvar efter indløsning af fælles check med forfalsket underskrift	5/2003
02.04.2003	Bank ikke erstatningsansvarlig for forsinket meddelelse om falske checks	441/2002
12.12.2002	Sparekasses ansvar ved uretmæssig indløsning af krydsede checks og efterfølgende forsøg på modregning i afdød ægtefælles gæld	296/2002
10.09.2002	Bankens uberettigede tilbageførsel af honoreret check efter udløb af forevisningsfrist	125/2002
14.02.2002	Sag om trassatbanks ansvar ved oplysning om dækning på kontramanderet check	350/2001
31.01.2002	Udsteder hæftede for tilbagekaldt check over for indløsende bank	292/2001